

รายงาน
การศึกษาแนวทางการปลูกจิตสำนึกคุณธรรม
ผ่านระบบการศึกษา :
กรณีศึกษามูลนิธิพุทธรณีนี้อัจฉริยะ ไต้หวัน

เสนอต่อ

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม
(ศูนย์คุณธรรม)

โดย

พระเดิมแท้ ชาวหินฟ้า
ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัศมี กฤษณมิม
ดร. สุวิดา แสงสีหนาท

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม)

การศึกษาแนวทางการปลูกจิตสำนึกคุณธรรมผ่านระบบ

การศึกษา : กรณีศึกษามูลนิธิพุทธฉือจี้ ไต้หวัน / กรุงเทพฯ :

ศูนย์คุณธรรม., ๒๕๕๐.

๒๒๔ หน้า

ISBN. ๙๗๔-๙๗๔-๙๗๗๒-๔๓-๐

๑. คุณธรรม ๒. ชื่อเรื่อง

การศึกษาแนวทางการปลูกจิตสำนึกคุณธรรมผ่านระบบการศึกษา : กรณีศึกษามูลนิธิพุทธฉือจี้ ไต้หวัน

โดย

เดิมแท้ ชาวหินฟ้า รัศมี กฤษณมิษ สุวิดา แสงสีหนาท

สิ่งพิมพ์อันดับที่

๑๓/๒๕๕๐

พิมพ์ครั้งที่ ๑

สิงหาคม ๒๕๕๐

จำนวน

๓,๐๐๐ เล่ม

ผู้จัดพิมพ์เผยแพร่

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม
สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้
(องค์การมหาชน)

๖๙/๑๖-๑๗ อาคารวิทยาลัยการจัดการ

มหาวิทยาลัยมหิดล (CMMU)

ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน

เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

โทร. ๐ ๒๖๔๔ ๙๙๐๐

โทรสาร ๐ ๒๖๔๔ ๔๙๐๑

Web site: <http://moralcenter.or.th>

ผู้พิมพ์

บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด

๙๐/๖ ซ.จรัญสนิทวงศ์ ๓๔/๑ ถนนจรัญสนิทวงศ์

แขวงอรุณอมรินทร์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐

โทร. ๐ ๒๔๒๔ ๓๒๔๙, ๐ ๒๔๒๔ ๓๒๕๒

โทรสาร ๐ ๒๔๒๔ ๓๒๔๙, ๐ ๒๔๒๔ ๓๒๕๒

คำนำ

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม) ได้ดำเนินโครงการศึกษาแนวทางการปลูกจิตสำนึกคุณธรรมผ่านระบบการศึกษา : กรณีศึกษามูลนิธิพุทธรณีนี้อัจฉริยะ ได้หวั่น ซึ่งเป็นเอกสารเรื่องที่ ๕ (เรื่องที่ ๑ คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของ ได้หวั่น โดย พระเดิมแท้ ชาวหินฟ้า เรื่องที่ ๒ จิตอาสาพลังสร้างโลก โดย นายแพทย์อำพล จินดาวัฒนะ เรื่องที่ ๓ ชะยะสร้างคน คนสร้างชาติ โดย เยาวลักษณ์ ทองชัยภูมิ เรื่องที่ ๔ ศาสตร์และศิลป์แห่งการจัดการ ความดี โดย พระไพศาล วิสาโล)

เอกสารฉบับนี้เป็นกรณีศึกษาโรงเรียนของมูลนิธิพุทธรณีนี้อัจฉริยะ ได้หวั่น ได้ดำเนินกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนมากกว่า ๑๐ ปี จากการไปศึกษา ดูงาน พบว่า เป็นตัวอย่างขององค์กรที่มีรูปแบบความสำเร็จในการ จัดการเรียนการสอน โดยใช้หลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาเป็น แกนหลักด้วยวิธีแทรกเข้าไปในกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในทุกช่วง โอกาส โดยมี พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม อย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับวิถีชีวิตประจำวัน เป็นการวางรากฐาน ด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ควบคู่กับการจัดการศึกษา ซึ่งกระบวนการ ดังกล่าวนี้นี้จัดให้กับนักเรียนตั้งแต่ชั้นอนุบาล - มหาวิทยาลัย เพื่อการ ปลูกจิตสำนึกความดี ความงาม ที่พึงปฏิบัติซึ่งมีผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

ศูนย์คุณธรรมขอขอบพระคุณ พระเดิมแท้ ชาวหินฟ้า ผู้ช่วย ศาสตราจารย์รัศมี กฤษณมิกซ์ และ ดร.สุวิดา แสงสีหนาท ที่กรุณา

ดำเนินการศึกษางานวิจัยฉบับนี้โดยเดินทางไปศึกษา เก็บข้อมูลที่มูลนิธิ
พุทธนิธิ์ ได้หวั่น ประมาณ ๓ เดือน และขอขอบพระคุณอาสาสมัคร
ชาวนิธิ์ทุกท่านที่กรุณาประสานงานระหว่างประเทศให้ด้วยจิตอาสาทำให้
เกิดงานศึกษาวิจัยที่มีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการนำมาประยุกต์ใช้
ในบริบทของประเทศไทยต่อไป

น.น-1 ย.น-1

(นางสาวนราทิพย์ พุ่มทรัพย์)

ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม

สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เพราะมีปัจจัยสนับสนุนหลายประการ คณะวิจัยขอขอบพระคุณบุคคลแรกคือ รศ. ประภาภัทร นิยม แห่งโรงเรียนรุ่งอรุณ ผู้ริเริ่มแนวคิดโครงการ และกระตุ้นให้ ผศ. รัศมี กฤษณมิกซ์ หนึ่งในคณะวิจัย ชักชวน ดร.สุวิดา แสงสีหนาท เข้าร่วมวิจัย กระบวนการศึกษาคุณธรรมนำความรู้ของสถานศึกษาฉือจี้ ลำดับต่อมาคือ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม) ที่ให้การสนับสนุนเงินทุน โดยนิมนต์พระเดิมแท้ ชาวหินฟ้า ผู้ศึกษาพุทธศาสนา มหายานที่เกาะไต้หวันถึง ๗ ปี เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย อีกทั้งเชิญ ผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านมาให้คำแนะนำแนวทางเก็บข้อมูลแก่คณะวิจัย ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คณะวิจัยขอขอบคุณ

คุณพิจิตรา จันทร์ประภาพร ผู้เป็นทั้งล่ามและผู้ช่วยนักวิจัย

คุณชีวิสุเพิน (คุณเมตตา) กรรมการฉือจี้ประจำประเทศไทย ที่กรุณาละทิ้งภารกิจมากมาย ร่วมเดินทางไปช่วยเหลือโดยเป็นทั้งล่าม และผู้ช่วยนักวิจัยอย่างไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย อีกทั้งยังให้ข้อคิดเห็น อันเป็นประโยชน์ยิ่งต่อคณะวิจัย

คุณสปริง ภูั ประสานงานมูลนิธิพุทธฉือจี้ที่ไต้หวัน

คุณมาเรียน่า ผู้ประสานงานโรงเรียนประถมและมัธยมฉือจี้

คณาจารย์ในสถานศึกษาทั้ง ๔ แห่ง ที่ไต้หวันและที่ประเทศไทย ซึ่งให้คณะวิจัยสัมภาษณ์เก็บข้อมูลด้วยความมีน้ำใจ ตลอดจนผู้มีส่วน ร่วมอีกหลายท่านทั้งชาวไทยและชาวไต้หวันที่ไม่สามารถนำมากล่าวได้หมด

และขอกราบขอบพระคุณ

คุณสวีส่วย หรือ ส่วยมา มา กรรมการฉ้อฉลอายุประจำไทเป ผู้เอื้อเฟื้อบ้านพักที่ฮวาเหลียนให้คณะวิจัย (ท่านนั่งรถไฟจากไทเปไปฮวาเหลียนกว่า ๓ ชั่วโมง เพื่อทำความสะอาดบ้านเตรียมต้อนรับคณะวิจัย แล้วเดินทางกลับไทเปเพื่อนำคณะวิจัยไปฮวาเหลียนอีกครั้ง ทำให้คณะวิจัยซาบซึ้งถึงความหมายของชื่อ ส่วยมา มา อันแปลว่า “แม่แห่งน้ำใจ” เป็นอย่างยิ่ง)

คุณอู๋เทียนฝู (Mr. James Wu) ผู้ต้อนรับและดูแลเอาใจใส่คณะวิจัยอย่างดียิ่ง ตั้งแต่เช้าถึงค่ำเป็นเวลา ๗ วันติดต่อกัน คุณอู๋ช่วยนัดหมายผู้บริหารระดับสูงของสถานศึกษาฉ้อฉลทุกแห่ง นายกสมาคมครูและผู้เกี่ยวข้อง ให้คณะวิจัยได้สัมภาษณ์อย่างมีประสิทธิภาพยิ่ง นอกจากนี้ยังเป็นผู้ต้อนรับชาวไทยแทบทุกคนที่ไปเยือนฮวาเหลียนโดยเสียสละทั้งเวลาและเงินทองของตัวเอง (ทั้งที่สุขภาพไม่ดี และเป็นอาสาสมัคร ไม่มีเงินเดือน) คณะวิจัยซาบซึ้งใจยิ่งนักและได้เรียนรู้อย่างแท้จริงจากคุณอู๋เทียนฝูว่า “ตัวอย่างที่ดี มีค่ายิ่งกว่าคำสอน”

ความกรุณาและจิตอาสาของชาวฉ้อฉลทั้งหลาย จะตราตรึงอยู่ในความทรงจำของคณะวิจัยมิรู้ลืม

พระเดิมแท้ ชาวหินฟ้า
ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัศมี กฤษณมิม
ดร. สุวิดา แสงสีหนาท

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	(๑)
กิตติกรรมประกาศ	(๓)
สารบัญ	(๕)
บทที่	
๑. บทนำ	๑
หลักการและเหตุผล	๑
วัตถุประสงค์	๔
วิธีดำเนินการวิจัย	๔
นิยามศัพท์	๗
๒. วรรณกรรมปริทัศน์	๑๑
การปลูกจิตสำนึกคุณธรรมผ่านโรงเรียนวิถีพุทธของไทย	๑๑
การปลูกจิตสำนึกคุณธรรมรูปแบบต่างๆในสังคมได้หัวน	๑๓
รู้จักมูลนิธิพุทธฉือจี้	๒๓
ภารกิจและโครงสร้างองค์กรมูลนิธิพุทธฉือจี้	๒๔
ลักษณะโครงสร้างองค์กรของฉือจี้	๒๗
วัตถุประสงค์การจัดการศึกษาของมูลนิธิพุทธฉือจี้	๓๐
หลักสูตรการศึกษา	๓๑
๓. แนวทางการปลูกจิตสำนึกคุณธรรมผ่านสถานศึกษาฉือจี้	
ระดับมหาวิทยาลัย	๓๓
ปรัชญาของมหาวิทยาลัยฉือจี้	๓๓
วิสัยทัศน์	๓๔
ภารกิจของมหาวิทยาลัยฉือจี้	๓๕
ประวัติโดยย่อของมหาวิทยาลัยฉือจี้	๓๕

การจัดสภาพของมหาวิทยาลัย	๓๖
ก. ด้านกายภาพ	๓๖
ข. ด้านกิจกรรมพื้นฐานของชีวิต	๓๘
ค. ด้านการเรียนการสอน	๔๐
ง. บรรยากาศและปฏิสัมพันธ์	๕๑
การพัฒนาผู้เรียนและบุคลากร	๕๒
ความพิเศษของมหาวิทยาลัยฉือจี้	๕๔
ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น	๖๓
วิธีการประเมินและติดตามผล	๖๓
ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานและวิธีการแก้ปัญหา	๖๖
งบประมาณค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	๖๗
๔. แนวทางการปลูกจิตสำนึกคุณธรรมผ่านสถานศึกษาฉือจี้	
ระดับวิทยาลัยเทคโนโลยี	๖๙
ปรัชญาของวิทยาลัยเทคโนโลยีฉือจี้	๖๙
วิสัยทัศน์ของวิทยาลัยเทคโนโลยีฉือจี้	๖๙
ภารกิจของวิทยาลัยเทคโนโลยีฉือจี้	๗๐
ประวัติโดยย่อของวิทยาลัยเทคโนโลยีฉือจี้	๗๓
การจัดสภาพของวิทยาลัย	๗๔
ก. ด้านกายภาพ	๗๔
ข. ด้านกิจกรรมพื้นฐานของชีวิต	๗๕
ค. ด้านการเรียนการสอน	๗๖
ง. บรรยากาศและปฏิสัมพันธ์	๗๖
การพัฒนาผู้เรียนและบุคลากร	๗๗
ความพิเศษของวิทยาลัยเทคโนโลยีฉือจี้	๗๗
ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น	๘๖

วิธีการประเมินและติดตามผล	๔๗
ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานและวิธีการแก้ปัญหา	๔๗
งบประมาณค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	๔๗
๕. แนวทางการปลูกจิตสำนึกคุณธรรมผ่านสถานศึกษาฉือจี้	
ระดับมัธยม	๔๙
ปรัชญาของโรงเรียนมัธยมฉือจี้	๔๙
วิสัยทัศน์ของโรงเรียนมัธยมฉือจี้	๕๐
ภารกิจของโรงเรียนมัธยมฉือจี้	๕๐
ประวัติโดยย่อของโรงเรียนมัธยมฉือจี้	๕๑
การจัดสภาพของโรงเรียนมัธยมฉือจี้	๕๑
ก. ด้านกายภาพ	๕๑
ข. ด้านกิจกรรมพื้นฐานของชีวิต	๕๒
ค. ด้านการเรียนการสอน	๕๔
ง. บรรยากาศและปฏิสัมพันธ์	๕๖
การพัฒนาผู้เรียนและบุคลากร	๕๙
ความพิเศษของโรงเรียนมัธยมฉือจี้	๑๐๒
ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น	๑๐๔
วิธีการประเมินและติดตามผล	๑๐๙
ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินงาน	
และวิธีการแก้ปัญหา	๑๑๑
งบประมาณค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	๑๑๕
๖. แนวทางการปลูกจิตสำนึกคุณธรรมผ่านสถานศึกษาฉือจี้	
ระดับประถม	๑๑๗
ปรัชญาของโรงเรียนประถมฉือจี้	๑๑๗
วิสัยทัศน์ของโรงเรียนประถมฉือจี้	๑๑๘

ภารกิจของโรงเรียนประถมฉือจี้	๑๑๘
ประวัติโดยย่อของโรงเรียนประถมฉือจี้	๑๑๘
การจัดสภาพของโรงเรียน	๑๑๙
ก. ด้านกายภาพ	๑๑๙
ข. ด้านกิจกรรมพื้นฐานของชีวิต	๑๒๒
ค. ด้านการเรียนการสอน	๑๒๗
ง. บรรยากาศและปฏิสัมพันธ์	๑๓๔
การพัฒนาผู้เรียนและบุคลากร	๑๓๕
ความพิเศษของโรงเรียนประถมฉือจี้	๑๔๐
ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น	๑๔๓
วิธีการประเมินและติดตามผล	๑๔๔
ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินงาน	
และวิธีการแก้ปัญหา	๑๔๙
งบประมาณค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	๑๕๐
๗. บทวิเคราะห์แนวทางการปลูกจิตสำนึกคุณธรรม	
ในสถานศึกษาฉือจี้	๑๕๑
กระบวนการปลูกจิตสำนึกคุณธรรมของฉือจี้	๑๕๑
หลักคิด: นักเรียนไม่ใช่ลูกค้า แต่เป็นเมล็ดพันธุ์แห่งความรัก	๑๕๔
กระบวนการสอนวาทธรรม-คุณธรรมให้เข้าถึงจิตใจของเด็ก	๑๕๖
พัฒนาการของเด็ก	๑๕๗
สังคมอุดมสัญลักษณ์	๑๖๒
แวดล้อมด้วยความรัก	๑๖๒
ความเสียสละของบุคลากรที่เหนือความคาดหมาย	๑๖๓
ครูคนที่หนึ่ง ธรรมอาจารย์เจิ้งเหยียน	๑๖๔
ครูคนที่สอง ผู้บริหารสถานศึกษา	๑๖๔
ครูคนที่สาม ครูประจำชั้น	๑๖๙

ครูคนที่สี่ ครูวิชาจริยศิลป์ศึกษา	๑๗๒
ครูคนที่ห้า ครูฝ่ายปกครอง	๑๗๓
ครูคนที่หก ครูวิชาอื่นๆ	๑๗๕
ครูคนที่เจ็ด พ่อแม่	๑๗๖
ครูคนที่แปด อาสาสมัครผู้ปกครอง	๑๗๗
ครูคนที่เก้า พ่อแม่อุปถัมภ์	๑๗๘
ครูคนที่สิบ กรรมการฉือจี้ แม่นิทาน แม่ตำอ้าย	๑๗๙
ครูคนที่สิบเอ็ด สังคม คนป่วย คนพิการ	
ผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้	๑๘๐
ครูคนที่สิบสอง สิ่งแวดล้อมพูดได้	๑๘๒
ครูคนที่สิบสาม สื่อ	๑๘๓
สี่เหลี่ยมแห่งความสำเร็จ	๑๘๕
๔. บทสรุปและข้อเสนอแนะ	๑๘๗
แนวทางการศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการปลูกฝังคุณธรรม	
และข้อเสนอแนะต่อกรอบโครงสร้างหลักสูตร	
ในระบบการศึกษาไทย	๑๘๘
แนวทางการพัฒนา “ครู” ให้มีจิตใหญ่ดัง “พ่อแม่”	๑๙๒
การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน	๑๙๗
ข้อเสนอแนะ	๒๐๐
สำหรับการขับเคลื่อนโดยศูนย์คุณธรรม	๒๐๐
สำหรับครู	๒๐๑
สำหรับผู้บริหาร	๒๐๒
สำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป	๒๐๔
ภาคผนวก	๒๐๕
บรรณานุกรม	๒๑๙

๑ บทนำ

หลักการและเหตุผล

ปัจจุบัน โลกกำลังหมุนคว้างท่ามกลางกระแสใหม่ในระบบทุนนิยม ซึ่งมีเป้าหมายกระตุ้นความต้องการบริโภคอย่างไม่รู้จักจบสิ้น จนกลายเป็นลัทธิบริโภคนิยม เป็นเหตุให้เกิดการตัดวงจรทรัพยากรธรรมชาติจนสภาวะโลกขาดความสมดุล นอกจากทำลายสมดุลธรรมชาติจนเกิดภัยพิบัติบ่อยครั้ง ยังบ่อนเซาะวิถีวัฒนธรรมการกินอยู่อย่างพอเพียงที่บรรพบุรุษเคยดำเนินชีวิตเป็นแบบอย่างให้เลื่อมลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะความเสื่อมถอยด้านศีลธรรม-จริยธรรม หากเป็นเช่นนี้ต่อไป โลกย่อมวิบัติในเวลาอันใกล้

ทว่าท่ามกลางวิกฤตนี้ได้เกิดกระแสพลิกกลับเพื่อหาแนวทางเลือกใหม่อันเป็นความหวังของมนุษย์ โดยเฉพาะในเกาะใต้หวันที่มีชื่อเสียงด้านเศรษฐกิจและความเจริญทางเทคโนโลยีระดับโลก รัฐบาล

ได้หันให้ความสำคัญกับการสร้างคนผ่านการปฏิรูประบบการศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่องมาโดยตลอด ทำให้คุณภาพของคนได้หันจัดอยู่ในระดับแนวหน้า แม้ว่าอดีตชาวไต้หวันจะมีภาพลักษณ์ติดลบในหลายประเทศที่พวกเขามีธุรกิจประกอบการอยู่ แต่ปัจจุบันไต้หวันเริ่มฉายภาพลักษณ์ใหม่ขององค์กรระดับชาติซึ่งกล้าเสียสละช่วยเหลือสังคมผ่านการรวมตัวเป็นองค์กรการกุศลที่มีความสามารถระดับมืออาชีพ จัดรูปแบบองค์กรให้มีความคล่องตัวด้านบริหาร และเคลื่อนที่ออกบำบัดบรรเทาสาธารณภัยทั่วโลกได้อย่างรวดเร็วและทรงประสิทธิภาพ ทัดเทียมหรือดีกว่าหน่วยงานของรัฐในประเทศนั้นๆ จนได้รับรางวัลและการสรรเสริญอยู่เนืองๆ

รายงานการศึกษาชุดนี้ ได้นำเสนอตัวอย่างการพัฒนาคนแนวใหม่แบบวิถีพุทธนิยมเพื่อเป็นทางเลือกแก่ผู้แสวงหาทางออกของสังคมต่อไป และเพื่อถ่วงดุลย์กับผลเสียจากระบบการศึกษาแนวนิยมของไทยในปัจจุบัน ซึ่งมุ่งแต่เพียงเร่งสอนให้คนไทยพัฒนาตนเพื่อร่วมแก่งแย่งแข่งขันล่าลายยศ สรรเสริญ โลภียวัตถุ เพื่อประโยชน์สูงสุดของตนเองและพวกพ้อง จนกระทั่งกลายเป็นความคิดเพียงมิติเดียวที่ทุกสิ่งทุกอย่างขึ้นอยู่กับวัตถุ คุณค่าของชีวิตที่แท้จริง ความรัก และมิตรภาพ ได้เลือนหายไป เพราะตัวเลขด้านการตลาด และเศรษฐกิจเข้ามาแทนที่

การศึกษาค้นคว้านี้ให้ความสำคัญต่อการสอดแทรกหลักคุณธรรมเข้าไปในการศึกษาของไต้หวันที่มีประชากรประมาณ ๑ ใน ๓ ของไทย โดยเน้นพิเศษที่มูลนิธิตุทธฉือจี้ซึ่งเป็นองค์กรระดับโลก ว่าได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษานักเรียนอย่างไร เพราะองค์กรแห่งนี้มีเพียงมีชื่อเสียงด้านกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอย่างเข้มข้นในกลุ่มอาสาสมัครชาวฉือจี้วัยผู้ใหญ่ ดังที่ทางศูนย์คุณธรรมเคยได้ทำการศึกษาวิจัย

อย่างกว้างๆ มาแล้ว ยังมียุทธศาสตร์สำคัญในการสร้างกระบวนการผลิตเยาวชนให้สืบทอดอุดมการณ์ต่อไปอย่างจริงจัง และมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการจัดวางระบบการศึกษาที่สอดแทรกพุทธธรรมตั้งแต่วัยเด็กจนถึงระดับมหาวิทยาลัยอย่างครบวงจร มีวิธีหล่อหลอมจิตใจของผู้เข้าเรียนให้เกิดคุณธรรม ตลอดจนกล้าแสดงออกด้านจริยธรรม และมีศิลปะการทำงานด้วยจิตอาสาที่สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นแล้วขยายสาขาไปทั่วโลก นับเป็นกระบวนการผลิตซ้ำที่มีคุณภาพของสมาชิก และเป็นรูปแบบความสำเร็จที่ควรถอดรหัสมาปรับใช้กับสังคมไทย

อนึ่ง การศึกษาของฉือจี้มีความเกี่ยวเนื่องอย่างแน่นแฟ้นกับจิตสำนึกโพธิสัตว์ในอุดมการณ์มหายาน ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้มีความกระตือรือร้นที่จะช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกันให้พ้นทุกข์ มากกว่ารอโอกาสจนเฉยเอาเปรียบอย่างลัทธิทุนนิยมทั่วโลก โดยมูลนิธิพุทธฉือจี้ได้เริ่มวางรากฐานการศึกษาเพื่อสร้างคุณธรรมนำความรู้ให้กับคนรุ่นใหม่อย่างเป็นระบบ และมีลำดับขั้นตอน อีกทั้งยังพิถีพิถันอย่างยิ่งในรายละเอียดด้านการปลูกฝัง “คุณธรรม” พร้อมช่วยเหลือเพื่อนร่วมโลกโดยไม่จำกัดหรือแบ่งแยกเชื้อชาติศาสนา ฉือจี้ให้ความสำคัญกับการคัดเลือกและพัฒนาบุคลากรครูต้นแบบเป็นอย่างยิ่ง จึงมีฤทธิ์เหนี่ยวนำกลมเกลียวชวนให้อยากตามอย่างผู้ใหญ่ที่พูดได้ก็ทำได้ หรือทำได้ตามที่สอน โดยคณะครูและเหล่าอาสาสมัครเป็นเจ้าหลอมด้านจิตใจให้ผู้เรียนอย่างเป็นธรรมชาติ การที่ครูมีจิตอาสา ขยันทำงาน มีความอ่อนน้อมถ่อมตน ให้ความรัก ความเคารพต่อชีวิต และมีจิตสำนึกช่วยเหลือสังคม มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อนักเรียน สถานศึกษาของฉือจี้เป็นตัวอย่างสังคมเอื้ออาทรที่มีความสุขกับการแบ่งปัน จนกระทั่งรูปแบบการจัดการศึกษาดังกล่าวเป็นที่สนใจ และมีอิทธิพลต่อสถาบันการศึกษาต่างๆ ในไต้หวัน รวมทั้งเผยแพร่ข้ามพรมแดนไปเกือบ ๒๐๐ ประเทศทั่วโลก

การศึกษาของฉือจี้วางรากฐานด้านคุณธรรมผ่านระบบการเรียนการสอนอย่างแยบคาย จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่น่าศึกษา ตลอดจนสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับสังคมไทย เพราะระบบการศึกษาคือยุทธศาสตร์สำคัญในการอภิวัฒน์สังคม

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อศึกษาบทบาทของสถานศึกษาต่อการพัฒนาคุณธรรม โดยเน้นกระบวนการ และรูปแบบตัวอย่างความสำเร็จ ที่พัฒนาทั้งกาย จิตสำนึก และจิตวิญญาณ ในระดับประถม มัธยม และอุดมศึกษาของมูลนิธิพุทธฉือจี้

๒. เพื่อศึกษาถึงสภาพแวดล้อม องค์ประกอบทั้งที่เป็นแบบอย่างตัวบุคคลและสื่อต่างๆ ที่เป็นสนามแม่เหล็กเหนี่ยวนำให้เกิดการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแบบฉือจี้ ตลอดจนหลักสูตรการพัฒนาคุณภาพครู การพัฒนาผู้เรียน การมีส่วนร่วมของบุคคลแวดล้อม เช่น พ่อแม่ผู้ปกครอง อาสาสมัคร การใช้สื่อหนังสือ วีดิทัศน์ และทีวีกระดานจิตสำนึกของนักเรียนนักศึกษา

๓. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะกรอบโครงสร้างหลักสูตรและวิธีการพัฒนาครูให้มีความสามารถพัฒนาตนและผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทยต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. รวบรวมข้อมูลจากขอบข่ายเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

ก. ข้อมูลสังเขปซึ่งเกี่ยวข้องกับองค์การการกุศลหลายแห่งในไต้หวันที่สุดแพร่เรื่องคุณธรรมไว้ในการศึกษาของเยาวชน เช่น องค์การฟูจื้อ ผอกลงซาน จงไถซาน เป็นต้น

ข. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในสถานศึกษาของมูลนิธิพุทธรณีนี้อัจฉริยะ

ค. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้วาทกรรมของธรรมชาติจารย์แจ้งเขียนในการเรียนการสอน

ง. บทความที่เกี่ยวข้องกับสื่อของมูลนิธิพุทธรณีนี้อัจฉริยะ ได้แก่ หนังสือวารสาร หนังสือพิมพ์ รายงานประจำปี วิดีทัศน์ โทรทัศน์ เว็บไซต์

จ. ตำราและสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ในสถานศึกษาของมูลนิธิ

ฉ. เอกสารของสถานศึกษาที่เกี่ยวข้อง

๒. เก็บข้อมูลภาคสนามที่ได้หวนโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การจดบันทึก บันทึกเทป ถ่ายภาพ และการสังเกต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก คือกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ครูใหญ่โรงเรียนประถม ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยม หัวหน้าภาค ๒ ท่าน คณบดี ๒ ท่าน ตัวแทนอธิการบดี ๑ ท่าน ครูระดับประถม ๑ ท่าน ครูระดับมัธยม ๓ ท่าน ครูระดับวิทยาลัย ๑ ท่าน ครูระดับอุดมศึกษา ๑ ท่าน นักเรียนนักศึกษา ๖ คน ผู้ปกครอง ๔ คน อาสาสมัครผู้ปกครอง ๒ คน แม่อุปถัมภ์ ๓ คน และหัวหน้าสมาคมพ่อแม่อุปถัมภ์ ๑ คน

๓. เครื่องมือในการวิจัย

- แนวคำสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้างที่ยืดหยุ่นได้ตามผู้ให้ข้อมูล มีทั้งสัมภาษณ์เชิงลึกอย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ โดยมีแนวคำถามสัมภาษณ์เช่น ข้อมูลพื้นฐาน (ด้านอายุ การศึกษา ครอบครัว อาชีพ ประสบการณ์การทำงาน) ประสบการณ์การพัฒนาจิตใจและปัญญาของผู้ให้ข้อมูล รูปแบบการเรียนรู้ในสถานศึกษา แนวคิดสำคัญในการจัดโครงสร้างหลักสูตร และแนวทางพัฒนาผลการเรียนการสอนของสถาบัน การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาด้านกายภาพ ด้านกิจกรรม

พื้นฐานของชีวิต ด้านการเรียนการสอน ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ด้านการบริหารจัดการ หลักการ แนวทางการดำเนินงานกิจกรรม และการประเมินผล การบริหารจัดการ มีลักษณะแตกต่างจากการบริหารจัดการโรงเรียนโดยทั่วไปอย่างไร เป็นต้น

- แบบสังเกต เพื่อเป็นแนวทางแก่คณะนักวิจัยให้สังเกตรอบด้าน และเป็นไปในแนวทางใกล้เคียงกัน โดยจะให้ความสำคัญแก่รูปแบบ กระบวนการ และความสัมพันธ์ ของบุคคลที่เกี่ยวข้องในเหตุการณ์นั้นๆ ว่ามีส่วนสร้างเสริมคุณธรรมแก่นักเรียนนักศึกษาอย่างไร

- แบบบันทึก ในลักษณะพรรณนา เพื่อให้คณะนักวิจัยได้บันทึกทุกวันหลังการเก็บข้อมูลในวันนั้นๆ โดยจะแบ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต และการวิเคราะห์ขั้นต้น

- เครื่องมือบันทึกอื่นๆ ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง เครื่องบันทึกภาพ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

๔. ขอบเขตงานวิจัย

๔.๑ แนวทางการจัดการเรียนการสอน ของสถานศึกษาจีโอจีในไต้หวัน และการนำมาใช้ที่ อ.ฟาง จ.เชียงใหม่

๔.๒ กลุ่มเป้าหมาย คือ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนการสอนของ โรงเรียนประถม - มัธยม วิทยาลัยเทคโนโลยีและมหาวิทยาลัยพุทธจีโอจีไต้หวัน

๔.๓ ระยะเวลาศึกษา รวม ๗ เดือน (พ.ย. ๒๕๕๙ ถึง พ.ค. ๒๕๕๐)

๕. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๕.๑ ได้เห็นภาพกว้างของการศึกษาที่สอดแทรกคุณธรรมในไต้หวัน โดยเน้นพิเศษที่ แนวทางและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรม

จริยธรรมของสถานศึกษาในมูลนิธิพุทธฉือจี้ ตั้งแต่ระดับประถม มัธยม และอุดมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางเปรียบเทียบปรับใช้ในการจัดรูปแบบการศึกษาไทย

๕.๒ หลักสูตรการจัดการเรียนการสอนที่มีศิลปะประสมประสานอย่างสมดุลทั้งความรู้และคุณธรรม อันเป็นหัวใจแท้ของพุทธศาสนา

๕.๓ กระบวนการหล่อหลอมคุณธรรมผ่านระบบการศึกษาระหว่างคนกับคน (ครูกับศิษย์ พ่อแม่อุปถัมภ์กับนักเรียน เป็นต้น)

๕.๔ แนวทางปรับปรุงระบบวิธีการสร้างบุคลากรด้านการศึกษาของไทยในทางที่ดีขึ้น

นิยามศัพท์

๑) มูลนิธิพุทธฉือจี้ (慈濟) เป็นชื่อองค์กรศาสนาพุทธในไต้หวัน (ฉือ แปลว่า เมตตา จี้ แปลว่า ช่วยเหลือสงเคราะห์) มีสาขาย่อยใน ๓๙ ประเทศ และมีศูนย์ติดต่อกว่า ๔๐๐ แห่งทั่วโลก มีสมาชิกสนับสนุนด้านการเงินประมาณ ๑๐ ล้านคนทั่วโลก

๒) ท่านธรรมอาจารย์เจิ้งเหยียน หมายถึง ภิกษุณีเจิ้งเหยียนซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งและเป็นประธานองค์กรฉือจี้ที่ไต้หวัน บางครั้งอาจเรียกโดยย่อว่า ท่านธรรมอาจารย์

๓) ศาลาจิ้งซือ (靜思堂) เป็นชื่อศาลาฝึกอบรมชาวฉือจี้ แปลเป็นไทยว่า ศาลาสงบคิด (คือ ญาณการคิดด้วยจิตที่สงบจากนิรวณ) มีนิทรรศการงานฉือจี้ทั่วโลก และห้องประชุมที่รองรับผู้คนที่ได้แรงบันดาลใจ สามารถใช้เพื่อการอบรมบุคลากร และจัดงานประกอบพิธีรับรอง

อาสาสมัครจากทั่วโลก ที่ฝึกตนจนได้มาตรฐานของกรรมการชาวนีโอจี (ปีละ ๑ ครั้ง)

๔) สมณารามจิ้งชือ เป็นชื่ออารามรุ่นบุกเบิกซึ่งท่านเจิ้งเหยียน ใช้บำเพ็ญเพียรตั้งแต่ออกบวชมาตราบเท่าปัจจุบัน เป็นวัดของภิกษุณี กว่า ๑๕๐ รูป และเป็นที่ทำงานของพระวาสนัน้อยคนทุกวัน ซึ่ง สมัครใจมาประจำการแบบหมุนเวียน ภายใต้เนื้อที่เกือบ ๑๐๐ ไร่ มี หน่วยงานด้านต่างๆ เช่น การทำเทียนบูชา โรงแยกขยะ โรงทำปุ๋ยธรรมชาติ แปลงกลีกรมไร้สารพิษ โรงแยกเศษไม้ โรงหล่อปูนปาสเตอร์ เป็นต้น ท่านธรรมาจารย์ได้ให้หลักการที่ยึดถือกันมาแต่แรกว่า “วันไหนไม่ทำงาน วันนั้นไม่กินข้าว” นพ.อำพล จินดาวัฒนะ ผ.อ.สนง.ปฏิรูประบบสุขภาพ แห่งชาติ-สปรส. หนึ่งในคนไทยซึ่งได้ไปเห็นที่นั่นบรรยายไว้ว่า “...วิถีชีวิต ในอารามยังคงดำรงอยู่อย่างสมถะ แยกการบริหารจัดการออกจากมูลนิธิ ไม่รับบริจาค ไม่มีตู้รับเงิน ไม่ใช่เงินของมูลนิธิ ไม่รับบิณฑบาต บริหาร จัดการโดยยึดหลักการพึ่งพาตนเองทั้งหมด ภิกษุณี อาสาสมัคร และผู้มา ฝึกฝนที่นั่น ต้องทำงาน หารายได้เล็กๆ น้อยๆ มาใช้จ่ายในกิจการของ สมณารามเอง เมื่อ ๔๐ ปีก่อนปฏิบัติอย่างไร ปัจจุบันก็ปฏิบัติอย่างนั้น ทั้งเจ้าอาวาสและลูกวัดไม่มีการสะสมพอกพูนทั้งทรัพย์สินและลาภยศ แต่อย่างใด นี่เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เนโอจียังคงเป็นศูนย์รวมแห่งศรัทธา ของผู้คนอยู่อย่างไม่เสื่อมคลาย...”

๕) อาสาสมัครชาวนีโอจี (จี๋ก่ง 志工) หมายถึงบุคคลหรือ กลุ่มบุคคลที่ปฏิบัติธรรมเป็นระบบระเบียบ ชัดเจน ถือศีล ๕ กินอาหารเจ (ทุกครั้งที่สวมเครื่องแบบและปฏิบัติภารกิจนีโอจี) การสมัครเข้า การควบคุม คุณภาพของสมาชิก การฝึกอบรม การเลื่อนขั้นไปตามลำดับ การทุ่มเท ให้กับงานอาสาสมัคร จนกว่าจะได้รับเสนอชื่อโดยรุ่นพี่ที่เป็นพี่เลี้ยงว่า

มีคุณสมบัติครบถ้วนสามารถเข้าพิธีการรับรองอย่างเป็นทางการจากที่ประชุมในไต้หวันให้เป็นระดับกรรมการฉือจี้ (เหวยเยี่ยน) และจะได้รับฉายาทางธรรมจากท่านธรรมาจารย์ด้วย (คล้ายอุปชฌาย์ให้ฉายาใหม่แก่ผู้มาบวชบรรพชา)

๖) ต้าฮ่าย (大愛) เป็นปรัชญาที่ชาวฉือจี้นิยมใช้ในวาระต่างๆ มีความหมายว่า ความรักอันยิ่งใหญ่ ในเล่มนี้จะเรียกย่อว่า รักใหญ่ องค์การฉือจี้ใช้คำนี้ในหลายมิติรวมทั้งเป็นชื่อเฉพาะของสถานีโทรทัศน์ของฉือจี้ด้วย

ลำดับชั้นในรายงานฉบับนี้

บทที่สองเป็นการสำรวจวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิถีพุทธของไทย การศึกษาวิถีพุทธในไต้หวัน และภาพรวมของมูลนิธิพุทธฉือจี้

บทที่สาม - หก เป็นแนวทางกระบวนการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย วิทยาลัยเทคโนโลยี โรงเรียนมัธยม และโรงเรียนประถม

บทที่เจ็ดวิเคราะห์ความสำเร็จของสถานศึกษาฉือจี้ และ

บทที่แปดสรุปผลการศึกษา กรอบโครงสร้างหลักสูตร และวิถีการพัฒนาครู ตลอดจนข้อเสนอแนะต่อภาคีที่เกี่ยวข้อง

วิธีการพรรณนาคณะวิจัยได้แทรกคำสัมภาษณ์เป็นระยะ เพื่อให้ผู้อ่านมีส่วนร่วมกับการรับรู้ของนักวิจัยด้วย

๒ วรรณกรรมปริทัศน์

การปลูกจิตสำนึกคุณธรรมผ่านโรงเรียนวิถีพุทธของไทย

โรงเรียนวิถีพุทธ คือ โรงเรียนระบบปกติทั่วไปที่นำหลักธรรมพระพุทธศาสนามาใช้ หรือประยุกต์ใช้ในการบริหาร และการพัฒนาผู้เรียนโดยรวมของสถานศึกษา เน้นกรอบการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา อย่างบูรณาการ เป็นหนึ่งในโรงเรียนรูปแบบใหม่ มีการประชุมครั้งแรกเมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๕ เพื่อผลักดันให้เด็กและเยาวชนไทยสามารถพัฒนาตามศักยภาพ เป็นคนดีคนเก่งของสังคม และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

รูปแบบโรงเรียนวิถีพุทธ มีจุดเน้นใช้หลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา พัฒนาผู้เรียนผ่าน “การกิน อยู่ ดู ฟัง” ให้เป็น คือ มีปัญญา รู้เข้าใจในคุณค่าแท้ ใช้กระบวนการทางวัฒนธรรมแสวงปัญญา และ

มีวัฒนธรรมเมตตาเป็นฐานการดำเนินชีวิต โดยมีผู้บริหารและคณะครูเป็นกัลยาณมิตร

ลักษณะโรงเรียนวิถีพุทธ เน้นการจัดสภาพทุกๆด้าน เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาตามหลักพุทธธรรมอย่างบูรณาการ โดยส่งเสริมให้เกิดความเจริญงอกงามตามลักษณะแห่ง ปัญญา ธรรม ๔ ประการ คือ

- สัมปยุตตสังสวะ หมายถึง การอยู่ใกล้คนดี ใกล้ผู้รู้ มีครูอาจารย์ดี มีข้อมูล มีสื่อที่ดี
- สัทธัมมัสสวนะ หมายถึง เอาใจใส่ศึกษาโดยมีหลักสูตรการเรียนการสอนที่ดี
- โยนิโสมนสิการ หมายถึง มีกระบวนการคิดวิเคราะห์พิจารณาหาเหตุผลที่ดีและถูกวิธี
- อัมมานุอัมมปฏิปัตติ หมายถึง ความสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตได้ถูกต้องเหมาะสม

การจัดสภาพของโรงเรียนวิถีพุทธ ประกอบด้วย ด้านกายภาพ ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต ด้านการเรียนการสอน ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ ตลอดจน ด้านการบริหารจัดการ ซึ่งการจัดสภาพในแต่ละด้านจะมุ่งเพื่อให้การพัฒนานักเรียนตามระบบไตรสิกขาดำเนินได้อย่างชัดเจนมีประสิทธิภาพ

ลักษณะการเกื้อกูลสัมพันธ์ โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชนจะมีลักษณะของการร่วมมือทั้งสถานศึกษา บ้าน วัด และสถาบันต่างๆ ในชุมชนด้วยศรัทธาและฉันทะที่จะพัฒนาทั้งนักเรียนและสังคมตามวิถีแห่งพุทธธรรม เพื่อประโยชน์สุขร่วมกัน

การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากร การพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธแม้จะยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่บุคลากรโดยเฉพาะผู้บริหารและครู มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะเป็นปัจจัยให้ผู้เรียนพัฒนาได้อย่างดี ทั้งการเป็นผู้จัดการเรียนรู้ และการเป็นแบบอย่างที่ดีในวิถีชีวิตจริง ในลักษณะ สอนให้รู้ ทำให้ดู อยู่ให้เห็น การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษามีความจำเป็นต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องหลากหลายวิธีการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การส่งเสริมการปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้ เพื่อให้บุคลากรมีคุณลักษณะที่ดีตามวิถีพุทธ เช่น ศรัทธาในพระพุทธศาสนา และพัฒนาตนให้ดำเนินชีวิตที่ดีงาม ละ เลิกอบายมุข การถือศีล ๕ เป็นนิจ ความเป็นกัลยาณมิตรต่อศิษย์ และการเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๗)

การปลูกจิตสำนึกคุณธรรมรูปแบบต่างๆ ในสังคมใต้หัวน

เกาะใต้หัวน นอกจากมีสภาพอากาศหนาวเย็นมีพายุและแผ่นดินไหวอยู่เนือง ๆ อันทำให้คนใต้หัวนมีความกระตือรือร้นขยันขันแข็งแล้ว ยังเป็นสังคมพุทธวัฒนธรรมมีประวัติศาสตร์เกี่ยวเนื่องด้วยอารยธรรมของหลายประเทศที่เคยยิ่งใหญ่มาก่อนในอดีต และมีส่วนเข้าปกครองใต้หัวนเป็นช่วงๆ ได้แก่ ประเทศจีน โปรตุเกส ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา เป็นต้น ทำให้ใต้หัวนมีความหลากหลายด้านวัฒนธรรม-ศาสนา และสามารถผสานความหลากหลายนั้นให้อยู่รวมกันได้โดยไม่ขัดแย้ง กลายเป็นสังคมใต้หัวนที่เปิดใจกว้าง ยอมรับ และปรับสู่สังคมสมัยใหม่ซึ่งมีความเข้มแข็งของศาสนา-วัฒนธรรมในชาติของตนเอง

สังคมโบราณของไต้หวัน แม้จะยอมรับว่าบรรพบุรุษบนเกาะนี้คือชนกลุ่มน้อยชาวเขาเผ่าต่างๆ นับสิบเผ่าก็ตาม แต่ไม่มีพลังต่อสังคมส่วนรวม วัฒนธรรมจีนจึงเป็นกระแสหลักในการปลูกฝังคุณธรรมของคนไต้หวัน โดยประยุกต์ผ่านความเจริญทางวัตถุและเทคโนโลยีหลายรูปแบบดังนี้

ยุคอดีต เป็นการอบรมจริยธรรมผ่านนักปราชญ์-เมธีตะวันออก โดยเฉพาะของจีน มีมหาบุรุษเกิดขึ้นทุกยุคทุกสมัย เช่น เหลาจื๋อ ขงจื๋อ เม้งจื๋อ ต่อมายุคทองของศาสนาตะวันออก มีผู้นำศาสนาพุทธ คริสต์ อิสลาม ที่เผยแพร่คำสอนอันเป็นสากลธรรมออกไป จนเป็นที่ยอมรับของคนในชาติอื่นๆ ได้

ครั้นยุคปัจจุบัน วิทยาการตะวันตกพัฒนาก้าวหน้า ไต้หวันก็ใช้เทคโนโลยีการสื่อสารด้านต่างๆ ช่วยในการปลูกฝังคุณธรรมทั้งในและนอกสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพด้วย

ส่วนวิธีการเผยแพร่คุณธรรมไต้หวันได้วิวัฒนาการแนวคิดปรัชญาหรือคัมภีร์ของกวี-เมธี-ศาสดาทั้งหลาย ให้กลายเป็นสถาบันค้นคว้า ตำราอ้างอิง คัมภีร์พระไตรปิฎก และเติบโตจนเป็นองค์กรการกุศลหลายรูปแบบที่มีตั้งแต่สมาชิกรับร้อยถึงสมาชิกรับหลายล้านคนในไต้หวัน และหลายองค์กรขยายอุดมการณ์ออกสู่สากล เผยแพร่สู่นานาชาติเป็น “บรรษัทคุณธรรมข้ามชาติ” ที่ประกอบกิจกุศลบุญโดยไม่มุ่งผลประโยชน์ส่วนตัว

การปลูกฝังคุณธรรมให้เยาวชนดำเนินการกันอย่างแพร่หลายในไต้หวัน โดยผ่านสถานศึกษาขององค์กรชาวพุทธ (พระเดิมแท้ ชาวหินฟ้า, ๒๕๔๘) ตลอดจนองค์กรศาสนาอื่นๆ และการใช้สื่อด้านต่างๆ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

๑) องค์การฉือจี้^๑ (จะกล่าวรายละเอียดในงานวิจัยชิ้นนี้)

๒) องค์การฟอกลงซาน (พุทธประทีป)^๒ มีวัดสาขาทั่วโลกกว่า ๒๐๐ แห่ง และมีเครือข่ายสถาบันการศึกษาหลายระดับทั่วโลก (มีจำนวนภิกษุและภิกษุณีรวมกันกว่าพันรูป โดยเป็นภิกษุณีเกินกว่าครึ่งหนึ่ง) มีวิทยาลัยสงฆ์ ๑๖ แห่ง โรงเรียนอนุบาล ๗ แห่ง ประถมศึกษา ๖ แห่ง มัธยม ๓ แห่ง และมหาวิทยาลัย ๕ แห่ง มีสำนักพิมพ์ผลิตสื่อหนังสือพิมพ์รายวันชื่อผู้เป่าอีก ๑ ฉบับ และสื่อโทรทัศน์ของตนเองอีก ๑ ช่อง (ช่องเหรินเจียน) ใช้เป็นอุปกรณ์การสอนคุณธรรมแก่ผู้ชมทั่วโลก

๓) องค์การฟากู่ซาน (กลองธรรมะ)^๓ มีมหาวิทยาลัยกลองธรรมะสถาบันงจหัวเพื่อพุทธศึกษา เน้นผลิตบุคลากรที่เชี่ยวชาญด้านพุทธศาสนาเป็นหลัก

๔) องค์การวัดจงโกซาน (กลางไต้หวัน)^๔ มีวิทยาลัยสงฆ์ (๔๐๐ รูป) วิทยาลัยภิกษุณี (๑,๒๐๐ รูป) ที่แยกกันเรียนอย่างชัดเจน และโรงเรียนระดับประถมและมัธยมชื่อ ผู้ไถ

องค์กรพุทธทั้ง ๔ แห่งข้างต้น เป็นที่รับรู้ทั่วไปในไต้หวันว่า คือเสาหลักสี่เสาของพุทธมหายานแบบไต้หวัน โดยมีสมาชิกศรัทธาสนับสนุนแต่ละแห่งกว่า ๑ ล้านคนทั้งสิ้น

นอกจากนี้ยังมีสถาบันการศึกษาที่เน้นหนักเฉพาะแนวพุทธอีกมากมายนับไม่ถ้วน ส่วนใหญ่มักเป็นการศึกษาแบบเรียนฟรี แบ่งเป็นระดับชั้น แต่จบแล้วไม่ได้ใบรับรองวุฒิการศึกษาจากหน่วยงานราชการ

^๑ www.tcu.edu.tw

^๒ www.fgs.org.tw

^๓ www.ddm.org.tw

^๔ www.chungtai.org, www.putai.org

ไต้หวัน เพราะต่างร่างหลักสูตรของตนเอง จะมีส่วนน้อยเท่านั้นที่จัดการศึกษาโดยมีรัฐบาลควบคุมและรับรองมาตรฐานหลักสูตร มีทั้งวิชาการ ทางโลกและเนื้อหาทางธรรม นับหน่วยกิตและคิดค่าลงทะเบียนแบบสถาบันเอกชน

ปัจจุบัน เริ่มมีองค์กรใหม่อีกหลายแห่ง เช่น

๕) องค์กรวิทยาลัยสงฆ์เยวี่ยนกวง^๕ เมืองจงลี่ เกาเยวี่ยน เป็นสถานศึกษาที่มีคนไทยไปเรียนมากที่สุด

๖) องค์กรผู้จ้อ^๖ (耆智) มีโรงเรียนเด็กวิถีคุณธรรม ซึ่งเติบโตและมีชื่อเสียงขึ้นเรื่อยๆ เพราะมีพื้นฐานมาจากการเริ่มต้นของคณะสงฆ์จีนมหายานโดยพระมหาเถระยื่อฉาง ปัจจุบันแม้ท่านยื่อฉางจะมรณภาพแล้ว แต่องค์กรทั้งฝ่ายนักบวชและฆราวาสก็ร่วมมือกันขยายกิจกรรมกิจการไปหลายด้าน ที่มีชื่อเสียงมากคือ การสร้างเครือข่ายปลูกผักผลไม้ไร้สารพิษ และโรงเรียนเด็กที่ใช้ธรรมะแนวจินโบราณและพุทธกล่อมเกลา โดยสร้างคู่มือการเรียนการสอนระดับประถมปีที่ ๑-๖ ที่เป็นเอกลักษณ์ของตน

๗) การศึกษาแนวอื่นๆที่เน้นพัฒนาการด้านจิตใจและร่างกายอย่างสมดุล ได้แก่ การศึกษาแบบวอลดอร์ฟในหลายเมืองของไต้หวัน

๘) การศึกษาของลัทธิศาสนาต่างๆ ที่เผยแพร่อย่างอิสระในไต้หวัน เช่น ลัทธิเต๋า ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม และสำนักอีกวนเต้า (ถือเป็นต้นสำนักที่ส่งธรรมาจารย์ไปเผยแพร่ทั่วโลก ในประเทศไทยเรียกกันว่า อนุตตรธรรม ผลที่เห็นเป็นรูปธรรมคือ เกิดร้านขายอาหารเจในไทยหลายสิบแห่ง เพราะความศรัทธาของศิษย์สายนี้)

^๕ www.ykbl.edu.tw

^๖ www.bwmc.org.tw

ตัวอย่างอิทธิพลของลัทธิเต๋าที่ยังเป็นปรัชญาการดำเนินชีวิตของคนจีนทั่วโลกก็คือ ลัทธิขงจื้อ ซึ่งมีคัมภีร์หลักของสำนักหลายเล่มว่าด้วยหลักการปกครองและการใช้ชีวิตที่ก่อรูปด้วยคุณธรรม เช่น คัมภีร์หลุน-อวี๋ คัมภีร์จิง-ยง ยังมีคนไต้หวันนับล้านสนใจศึกษาเป็นกลุ่มเป็นสมาคมอย่างต่อเนื่อง

๙) ไท่ทศน์ชาวพุทธ ๖ ช้อง คือ ก.ช้องด้าอ้าย ข.ช้องฝอกงวาน ค.ช้องฝอเว่ยฉือเปย ง.ช้องฝ่าเจี้ยเว่ยกง จ.ช้องหวาจ้างขององค์กรหลวง ปู๊จั้งคงฝ่าซือ ฉ.ช้องเซ็งมิ่ง (ชีวิต) ขององค์กรหลวงฟี่ไถ่เถาฝ่าซือ และมีช้องศาสนาคริสต์คือ ช้องก้อดทีวี่ อีก ๑ ช้องที่ทำงานด้านปลูกฝังคุณธรรมแข่งขันกันอย่างเสรีจนเป็น “มหาวิทยาลัยปลูกฝังคุณธรรมให้ชาวบ้าน” ส่งตรงถึงบ้าน

๑๐) ช้องทีวี่สี่ชาวหลายช้องที่ไม่เน้นพุทธ แต่ให้ความรู้มีประโยชน์ เช่น การแพทย์แผนจีน การรักษาสุขอนามัย การดูแลสุขภาพที่มาของโรค ตลอดจนทีวีเน้นด้านสิ่งแวดล้อม เป็นรายการเฉพาะเรื่องนั้นๆ ให้เรียนรู้ได้ตลอดทั้งวันทั้งคืน กล่าวได้ว่า ประชาชนมีโอกาเข้าถึงการศึกษาด้านต่างๆ อย่างเต็มที่ เป็นการเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพให้ชนระดับล่างได้อย่างดี ลดช่องว่างทางการศึกษาระหว่างคนรวยคนจน และช่วยแก้ปัญหาให้ภาครัฐและสังคมไปในตัว

๑๑) สื่อเคลื่อนไหวจากองค์กรการกุศลมากมาย โดยนำปรัชญาศาสนา ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมดั้งเดิมของจีนที่บันทึกเรื่องราวของเอกบุรุษวีรสตรีในด้านต่างๆ มาสร้างเป็นหนัง-ละคร-การ์ตูน ฯลฯ เพื่อจรรโลงคุณธรรมจริยธรรม สื่อเหล่านี้ส่วนใหญ่แจกฟรีหรือขายในราคาถูก เพราะได้รับการสนับสนุนจากเงินบริจาค เช่น เรื่องกวนอิมโพธิสัตว์ พระถังซัมจั๋ง จั๊ง ฯลฯ ทำให้บุชณียบุคคลกลับฟื้นคืนชีพมาแสดงตน กระตุ้นคุณธรรมได้อย่างมีชีวิตชีวาในยุคปัจจุบัน หรือเรื่องราวของ

นักปราชญ์ วีรบุรุษ เช่น สามก๊ก ขงจื้อ เปาบุ้นจิ้น จักซุย บูเช็กเทียน เป็นต้น ซึ่งมีรายละเอียดคตินิยม ความกล้าตาย ความจงรักภักดี ความเสียสละ ความภูมิใจในชาติและวัฒนธรรมของตน สอดแทรกไว้ให้เป็นข้อคิดสะกิดใจ ทำให้ตัวละครในอดีตกลับมาเป็นฮีโร่ที่มีพลังโน้มน้าวให้คนรุ่นหลังทำตามได้อย่างดี การศึกษาทบทวนพื้นพุทธิศาสตร์แบบจีนนี้นับว่าเป็นจุดเด่นของคนได้หัววัน โดยเฉพาะเรื่องความกตัญญู ขยัน ประหยัด ระเบียบวินัย และนิสัยการเขียนบันทึกประจำวัน-บันทึกประวัติศาสตร์ (การเน้นให้เด็กฝึกเขียนบันทึกประจำวัน ทบทวนตนเองของโรงเรียนฉือจี้ มีแบบอย่างในสมุดสือไยรัก)

๑๒) สื่อสิ่งพิมพ์คุณธรรม ประชาชนสามารถเข้าถึงสื่อธรรมะแจกฟรีได้ตามมุม “บุญสัมพันธ์” (เจวียเยวียนผิน) ในร้านอาหารเจหรือสำนักต่างๆ ทั่วไต้หวัน ที่มีผู้ใจบุญบริจาคสมทบทุนผลิตเพื่อแจกจำนวนมากและหลายรูปแบบด้วยคุณภาพการพิมพ์และการออกแบบอย่างดี อันเป็นความพยายามเชิงรุก (โดยไม่รอภาครัฐ) เพื่อสร้างกระแสต่อสู้กับสื่ออบายมุขและสื่อการมฉนในสังคมบริโภคนิยมได้อย่างน่าชื่นชม

ปัจจุบัน (ปีพ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๕๐) มีหนังสือเสริมสร้างคุณธรรมนอกหลักสูตรระดับแนวหน้าหลายเล่มเผยแพร่อยู่ในไต้หวัน ทั้งที่มีผู้ให้ทุนพิมพ์แจกฟรีและมีบางส่วนของที่ขายราคาถูกลง เป็นสื่อสืขาวอดนิยมที่ปราชญ์ครั้งโบราณกาลได้เรียบเรียงเป็นมรดกตกทอดไว้ และยังนิยมใช้เป็นคู่มืออบรมเยาวชนจีนอย่างต่อเนื่อง เช่น

ก. ตี้จื่อกุก^๗ (弟子規 Standards for Being a Good Student

^๗ หนังสือ ตี้จื่อกุก ปัจจุบันแปลเป็นภาษาไทยแล้วโดย ดร.สารสิน วีระพล ในชื่อเล่มว่า คัมภีร์คุณธรรมเยาวชน

and Child) เสนอมาตรฐานการปลูกฝังระเบียบวินัยให้เป็นเยาวชนที่ดี ตามทัศนคติจีน คือ

บทที่หนึ่ง การอยู่บ้าน ควรกตัญญูปรนนิบัติบุพการี อยู่ในกรอบ ระเบียบเคร่งครัด

บทที่สอง ว่าด้วยการเป็นลูกที่ดี เป็นพี่น้องที่ดี การวางตัวกับผู้มีอาวุโส มารยาทในการเข้าหาผู้ใหญ่

บทที่สาม สิ่งควรระมัดระวังในวิถีชีวิตประจำวันและความซื่อสัตย์ การดูแลเสื้อผ้า อาหาร การวางตัว การเดิน การพูด การมอง การฟัง

บทที่สี่ รักใคร่คนอื่น ไกล่ชิดมโนธรรม การรับ การให้ การทำตน ให้เป็นที่น่าเชื่อถือ

บทที่ห้า การอ่าน การบันทึก ผสมผสานการปฏิบัติเข้ากับวิชาการ การรักษารสสิ่งอย่างเสมอภาค

บทที่หก เรียนรู้ใกล้ชิดผู้ทรงคุณธรรม และภราดรภาพ

บทที่เจ็ด นอกจากฝึกคุณธรรมข้างต้นให้สำเร็จแล้ว พึงเรียนรู้ วรรณคดี ศิลปศาสตร์ เพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิต (จะเห็นได้ว่า คนโบราณ ให้ความสำคัญกับเรื่องคุณธรรมจริยธรรมถึง ๖ บท จะเน้นสอนเรื่อง วิชาการด้านวัฒนธรรม เพียงบทเดียว)

ข. เหลียวผานสอนลูก เป็นคำสอนให้เชื่อในการสร้างกรรมดี แทน การหลงใหลเรื่องโชคชะตาราศี อำนาจดวงดาว เพราะคนเราสามารถ เอาชนะลิขิตฟ้าได้ด้วยกุศลกรรม

ค. ชันจื่อจิง (三才經) (คัมภีร์สามอักษร) เป็นบทอาขยานจีน โบราณที่นักเรียนต้องเรียนรู้ท่องจำ เนื้อหามีความหลากหลายรอบด้าน ทั้งการศึกษา วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ อวกาศ ภูมิศาสตร์ มนุษยธรรม คุณธรรม เป็นต้น ทำให้เด็กรู้จักกาลเทศะ ความควร มิควร และความ รอบคอบตั้งแต่เยาว์วัย (ระหว่างการอธิบายที่มาของแต่ละบท ครูจะเล่า

นิทานในเรื่องนั้นประกอบด้วย เกิดความเพลิดเพลน ชีမ်ซั๊บ จนอยากเป็นนักปราชญ์เป็นคนดีไปในตัว)

ง. เขียวจิง (孝經) คัมภีร์กตัญญูกตเวที เชิดชูคุณค่าความกตัญญูกตเวทีที่ส่งผลดีหลายด้านไว้สอนเด็กให้เจริญรอยตาม

จ. กวิสมัยถึง ๓๐๐ บท (ชุดห้าคำและชุดเจ็ดคำ) เป็นคำสอนที่ถ่ายทอดความรู้ต่างๆไว้ให้คนรุ่นหลังได้เข้าใจธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและการวางตัวให้เหมาะสมกับเหตุการณ์รอบด้านด้วยอุทาหรณ์จากอดีตได้เป็นอย่างดี

ฉ. คัมภีร์หัวผักกาด (ซ้ายเกินถาน) คติปรัชญาจีนสอนใจในการดำเนินชีวิต รวบรวมโดยขุนนางโบราณสมัยราชวงศ์หมิง เป็นถ้อยความร้อยรัดกระชับไพเราะ คมคายเฉียบแหลม ลึกซึ้งกินใจ^๔

ช. คัมภีร์อี้จิง อธิบายกฎธรรมชาติแห่งความเปลี่ยนแปลงของสรรพสิ่ง

ซ. คัมภีร์เหลาจื้อ ของนักปราชญ์จีนที่เข้าถึงหัวใจของธรรมชาติและสรรพสิ่ง

ณ. คัมภีร์เมิ่งจื้อ ของนักปราชญ์จีนรุ่นหลังขงจื้อ

ญ. คัมภีร์ซือจิง วิถีชีวิตโบราณของจีน ความสัมพันธ์ระหว่างชาย-หญิง ฯลฯ

ฎ. ตำราจาง-ออยง เสวียยง หลุนอวี่ คำสอนของปราชญ์ขงจื้อที่ศิษย์บันทึกไว้^๕

^๔ หนังสือคัมภีร์หัวผักกาดเล่มนี้ แปลเป็นไทยตีพิมพ์ครั้งแรกตั้งแต่ปี ๒๕๓๘ โดยสนพ.คุ่งแซ่ง แต่ยังไม่มีการอ้างถึงมากเท่าคัมภีร์เต๋าเต๋อจิงหรือคัมภีร์ซุนทวู่ที่มีชื่อเสียงในไทยมาก่อน

^๕ คัมภีร์ตำราเหล่านี้นี้ เป็นหลักคำสอนที่ปราชญ์จีนโบราณรวบรวมไว้เป็นหมวดหมู่ให้คนรุ่นหลังนำมาใช้อบรมคุณธรรมได้อย่างครบถ้วน

ฏ. คัมภีร์ภษิตคำคมจีน (เจิ้งอี่ว) เป็นคำสรุปสั้นรวบรวมประสบการณ์ความรู้สึกรสชาติที่ปราชญ์โบราณแต่ละยุคสอนไว้เป็นมรดกตกทอดมากกว่าห้าพันปี นำมาใช้เตือนสติในการดำเนินชีวิตทั้งด้านการปกครอง การทำงาน การคบหามิตรสหาย การเคารพบน้อม การทำใจ เป็นต้น ภษิตคำคมเหล่านี้แพร่หลายในหมู่คนจีนทั่วโลกและเป็นภูมิรู้ที่ชาติอื่นสนใจศึกษา

อนึ่ง หนังสืออิงคำสอนปราชญ์จีนโบราณ (เหลาจื่อ ชงจื่อ เม้งจื่อ) หรือภษิตกวีนิพนธ์จีนโบราณเหล่านี้ เป็นหนังสือนอกตำราที่บางโรงเรียนกำหนดให้เรียน (จะมีการจัดลำดับความยากง่ายให้เหมาะกับเยาวชนแต่ละระดับด้วย) โดยทางกระทรวงศึกษาธิการได้หวั่นไม่ได้บังคับ แต่เกิดจากการเรียกร้องของบรรดาผู้ปกครองที่เห็นว่า ปัจจุบันเด็กได้หวั่นห่างเหินจากการหล่อหลอมทางวัฒนธรรมแบบจีนไปมาก จึงพยายามกระตุ้นผ่านสถานศึกษาให้นำเอาตำราคุณธรรมโบราณของจีนกลับมาอบรมบุตรหลานใหม่อีกครั้ง

๑๓) การปลูกฝังระเบียบวินัยผ่านสถานศึกษา การเคารพกฎข้อบังคับของสถานศึกษาอย่างเคร่งครัด เพื่อความเรียบร้อยของสถาบัน หากใครไม่ปฏิบัติตาม จะถูกพิจารณาโทษทันที (รายละเอียดตัวอย่างกฎระเบียบข้อบังคับที่เป็นรูปธรรมของวิทยาลัยสงฆ์เยวี่ยนกวง ซึ่งได้รับการกล่าวขานด้านการใช้ระเบียบฝึกคน แสดงไว้ที่ภาคผนวก) กลายเป็นเป้าหมายหลักให้คนได้หวั่นมีความตรงต่อเวลา รับผิดชอบ มีมารยาท เอาใจจริงเอาใจในการทำงาน ใจกว้าง และซื่อตรง เป็นต้น (สภาพแวดล้อมเหล่านี้เป็นปัจจัยพื้นฐานเป็นเคล็ดลับสำคัญที่ทำให้คนได้หวั่นมีศักยภาพทางการค้ากับนานาประเทศจนประสบความสำเร็จในระดับโลกด้วย)

รู้จักมูลนิธิพุทธฉือจี้

มูลนิธิพุทธฉือจี้ (The Buddhist Compassion Relief Tzu Chi Foundation) เป็นชุมชนชาวพุทธมหายาน นิกายสุชาวดี^{๑๐} ก่อตั้งในไต้หวันเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๙ โดยเริ่มต้นที่เมือง “ฮวาเหลียน” (Hualien) อันห่างไกลความเจริญทางตะวันออกของเกาะ โดยภิกษุณี ธรรมอาจารย์เจิ้งเหยียน (Venerable Dharma Cheng Yen) ในภาษาจีนกลาง ตัวอักษร “ฉือจี้” หมายถึง “เมตตากรุณา และ สงเคราะห์บรรเทาทุกข์” ตามลำดับ

^{๑๐} พุทธศาสนานิกายสุชาวดี (Pure Land) หรือนิกายชิง-ถู่ (Ching T'u) เชื่อว่า พระพุทธเจ้าอมิตาภะ (Buddha Amitabha) ผู้ประทับอยู่ ณ ดินแดนในอุดมคติซึ่งรู้จักกันว่า สุชาวดี (Sukhavati) หรือสรวงค์ทางทิศตะวันตก ทรงมีความรักความเมตตาต่อสรรพสัตว์อย่างไม่มีประมาณ และอย่างไม่มีที่สิ้นสุด พระองค์ทรงตั้งสัตย์อธิษฐานว่า ผู้ใดก็ตามที่มีความเชื่อมั่นอย่างแท้จริงต่อพระองค์และต่อแดนสุชาวดี ผู้นั้นจะได้ไปเกิด ณ แดนสุชาวดี พระพุทธเจ้าอมิตาภะทรงมีพระสาวกสำคัญสององค์คือ พระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์ (Avalokitesvara) และ พระมหาสถามปราบตีโพธิสัตว์ (Mahasathamaprapta)

พระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์ หรือ พระโพธิสัตว์กวนอิม (Kuan-yin) สำหรับชาวจีนเป็นพระโพธิสัตว์ที่เต็มเปี่ยมด้วยความเมตตากรุณาอยู่เสมอ พร้อมทั้งจะไปทุกหนทุกแห่งเพื่อช่วยเหลือมนุษย์ให้พ้นจากความทุกข์หรืออีกนัยหนึ่งคือการนำบุคคลที่มีความเชื่อมั่นศรัทธาไปสู่แดนสุชาวดี ส่วนพระมหาสถามปราบตีโพธิสัตว์เป็นพระโพธิสัตว์แห่งสติปัญญาอันยิ่งใหญ่

ตามประเพณีนิยม เชื่อกันว่าสิ่งจำเป็นที่จะนำไปเกิด ณ แดนสุชาวดีคือ ความเชื่อมั่นศรัทธาอุทิศชีวิตต่อพระพุทธเจ้าอมิตาภะ และท่องบ่นคาถาที่ว่า “นโม อมิตาภะ” ซึ่งแปลว่าขอนอบน้อมแด่พระพุทธเจ้าอมิตาภะ (ทวีวัฒน์ ปุณทริกวิวัฒน์, ๒๕๓๑, น. ๑๐๓-๑๑๓)

แต่ธรรมาจารย์เจิ้งเหยียนพลิกความเชื่อเกี่ยวกับแดนสุชาวดีว่า หมายถึงโลกปัจจุบันนี้ และการจะไปถึงแดนสุชาวดีได้นั้นมิใช่เพียงการท่องบ่นคาถา แต่สิ่งสำคัญที่สุดคือการมีเมตตา และปฏิบัติภารกิจช่วยเหลือผู้ทุกข์ยาก ตามอย่างรูปแบบที่ดั่งงามของพระโพธิสัตว์ทั้งหลาย เพื่อร่วมกันสร้างแดนสุชาวดีในโลกปัจจุบัน

ซึ่งเป็นทิศทางและเป้าหมายหลักของมูลนิธิแห่งนี้ จากจุดเริ่มต้นด้วยกลุ่มแม่บ้านเพียง ๓๐ คน ปัจจุบัน มูลนิธิมีสมาชิกบริจาคเงินเกือบ ๑๐ ล้านคนทั่วโลก ซึ่งมาจากหลากหลายอาชีพได้แก่ นักวิชาการ นักธุรกิจ แพทย์ พยาบาล ครู วิศวกร ตลอดจนชาวบ้านธรรมดา มีโรงพยาบาลชาวพุทธมูลนิธิที่เน้นการเคารพต่อทุกชีวิต ๖ แห่ง มีสถานศึกษาตั้งแต่อนุบาลจนถึงมหาวิทยาลัยที่เน้นความรักและการให้ต่อสังคม นอกจากนี้ “The Still Thoughts I,” หนึ่งในงานเขียนของธรรมาจารย์เจิ้งเหยียน ดิฉันดับหนังสือขายดีในได้หวันหลายเดือน และเป็นหนังสือที่ครูประถมและมัธยมหลายพันคนใช้สอนจริยธรรมให้แก่เด็กนักเรียน” (Yao, 2001, p. 1)

ภารกิจและโครงสร้างองค์กรมูลนิธิพุทธฉือจี้

มูลนิธิพุทธฉือจี้ ก่อตั้งขึ้นด้วยหลักการ “ช่วยคนจน สอนคนมี” เพราะผู้ยากไร้ขาดวัตถุดิบจำเป็นในการครองชีพ ส่วนผู้มั่งมีขาดอาหารทางใจ แต่ปัจจุบันได้ปรับเป็น “สอนคนรวย ช่วยคนจน” เพราะพบว่าปัญหาหลักในสังคมปัจจุบันมีสาเหตุมาจากคนรวย ดังนั้นจึงต้องสอนคนรวยก่อน ควบคู่ไปกับการช่วยคนจน มูลิจี้ดำเนินการกิจแปดประการขององค์กรไปพร้อมๆกัน เรียกได้ว่า “เดินเพียงก้าวเดียวเกิดเป็นรอยเท้าทั้งแปด” ดังนี้

๑) ภารกิจการกุศล ให้การดูแลผู้ยากไร้ในระยะยาว ให้การช่วยเหลือฉุกเฉิน และออกเยี่ยมเยียนผู้ยากไร้ถึงบ้าน

๒) ภารกิจการรักษาพยาบาล มีโรงพยาบาล ฟรีคลินิก เครือข่ายทางการแพทย์ และกลุ่มอาสาสมัครทางการแพทย์ที่ไปตรวจเยี่ยมผู้คนที่อยู่ห่างไกลจากโรงพยาบาล

๓) ภารกิจด้านการศึกษา สร้างมหาวิทยาลัยฉือจี้ที่มีทั้งด้านการแพทย์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยี ตลอดจนโรงเรียนมัธยม โรงเรียนประถม-อนุบาล ที่เน้นความรักและเคารพต่อชีวิต

๔) การกิจด้านมนุษยธรรม-จริยศิลป์ (เพื่งปรับเปลี่ยนจากคำว่า วัฒนธรรม) ผลิตสื่อด้านต่างๆเผยแพร่งการกิจและหลักคำสอนของฉือจี้ เป็นสื่อกลางระหว่างสมาชิกทั่วโลก ปัจจุบันฉือจี้มีสถานีโทรทัศน์ต้าอ้าย (Da-Ai TV) ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยว่าสถานีโทรทัศน์รักใหญ่ ที่ผลิต รายการส่งเสริมคุณภาพชีวิตตลอด ๒๔ ชั่วโมง มีเว็บไซต์ รายการวิทยุ และสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ

๕) การกิจการบรรเทาทุกข์ระหว่างประเทศ ให้ความช่วยเหลือเร่งด่วนแก่ผู้ประสบภัยธรรมชาติ (ขยายมาจากภารกิจการกุศล) ช่วยทุกประเทศทั้งที่มีและไม่มีสาขาของฉือจี้

๖) การกิจด้านการบริจาคไขกระดูก ศูนย์ข้อมูลไขกระดูกฉือจี้ใหญ่เป็นอันดับสามของโลกรองจากอเมริกาและยุโรป และใหญ่ที่สุดในเอเชีย (ขยายมาจากภารกิจการรักษาพยาบาล)

๗) การกิจอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อกระตุ้นจิตสำนึกของผู้คนในสังคมทุนนิยม ให้ยึดอายุสิ่งของให้นานที่สุด หรือจนหมดอายุ การเปลี่ยนขยะ (วัสดุรีไซเคิล) ให้เป็นทอง และการเลือกใช้วัสดุผลิตภัณฑ์ที่ไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม (ขยายมาจากภารกิจด้านการศึกษา)

๘) การกิจด้านอาสาสมัครชุมชน กระจายศูนย์กลางการปฏิบัติ การกิจเป็นศูนย์ย่อยตามความพร้อมของชุมชน เพื่อให้สมาชิกฉือจี้ดูแลผู้ประสบทุกข์ในเขตของตน ทำให้มีความเข้าใจปัญหาและสถานการณ์ได้ดี อีกทั้งยังเป็นการกระตุ้นให้เกิดความใกล้ชิดของผู้คนในชุมชนด้วย (ขยายมาจากภารกิจด้านมนุษยธรรม)

มูลนิธิฉือจี้
เมืองฮวาเหลียน ไต้หวัน

ธรรมอาจารย์เจิ้งเทียน
ผู้ก่อตั้งมูลนิธิฉือจี้

โรงเรียนประถมนิฉือจี้

ลักษณะโครงสร้างองค์กรของฉือจี้ มีองค์ประกอบหลัก ๒ ส่วน คือ

๑. สมณารามจิ้งซือ (Jingsi Jienshe) หรือ The Pure Abode of Still Thoughts เป็นสถานที่พำนักของธรรมอาจารย์เจิ้งเหยียนและสาธุศิษย์ ตลอดจนเป็นสำนักงานสนับสนุนและพัฒนาภารกิจทั้ง ๘ ด้าน

๒. มูลนิธิพุทธฉือจี้ ส่วนของฆราวาสประกอบด้วยอาสาสมัครและเจ้าหน้าที่ อาสาสมัครหมายถึงชาวฉือจี้ที่ไม่ได้รับค่าจ้างเงินเดือนใดๆ มาด้วยความสมัครใจ และเป็นกำลังสำคัญในการปฏิบัติการกิจทั้งแปดประการของฉือจี้ ตลอดจนการหาสมาชิกใหม่ การรวบรวมเงินบริจาคจากสมาชิก การเผยแผ่คำสอนของธรรมอาจารย์เจิ้งเหยียน และการดูแลอาสาสมัครด้วยกันเอง ส่วนเจ้าหน้าที่หมายถึงผู้ได้รับเงินเดือนทำหน้าที่เป็นผู้บริหารและประสานงานด้านต่างๆ ในมูลนิธิและระหว่างอาสาสมัครกับสมณารามจิ้งซือ แต่เจ้าหน้าที่หลายคนก็เป็นอาสาสมัครด้วย

แผนภูมิที่ ๑ แสดงผังโครงสร้างองค์กรของฉือจี้ โดยส่วนที่ทำเครื่องหมาย ★ หมายถึงหน่วยงานซึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษา ทั้งในสมณารามจิ้งซือ (The Abode of Still Thought) และส่วนของมูลนิธิ กล่าวคือ

๑) แผนกพัฒนาภารกิจด้านการศึกษา (Department of Education Mission Development) สังกัดสมณารามจิ้งซือ

๒) ภารกิจด้านการศึกษา (Mission of Education) สังกัดมูลนิธิ ซึ่งประกอบด้วย

- มหาวิทยาลัยฉือจี้
- วิทยาลัยเทคโนโลยีฉือจี้
- โรงเรียนมัธยม
- โรงเรียนประถม

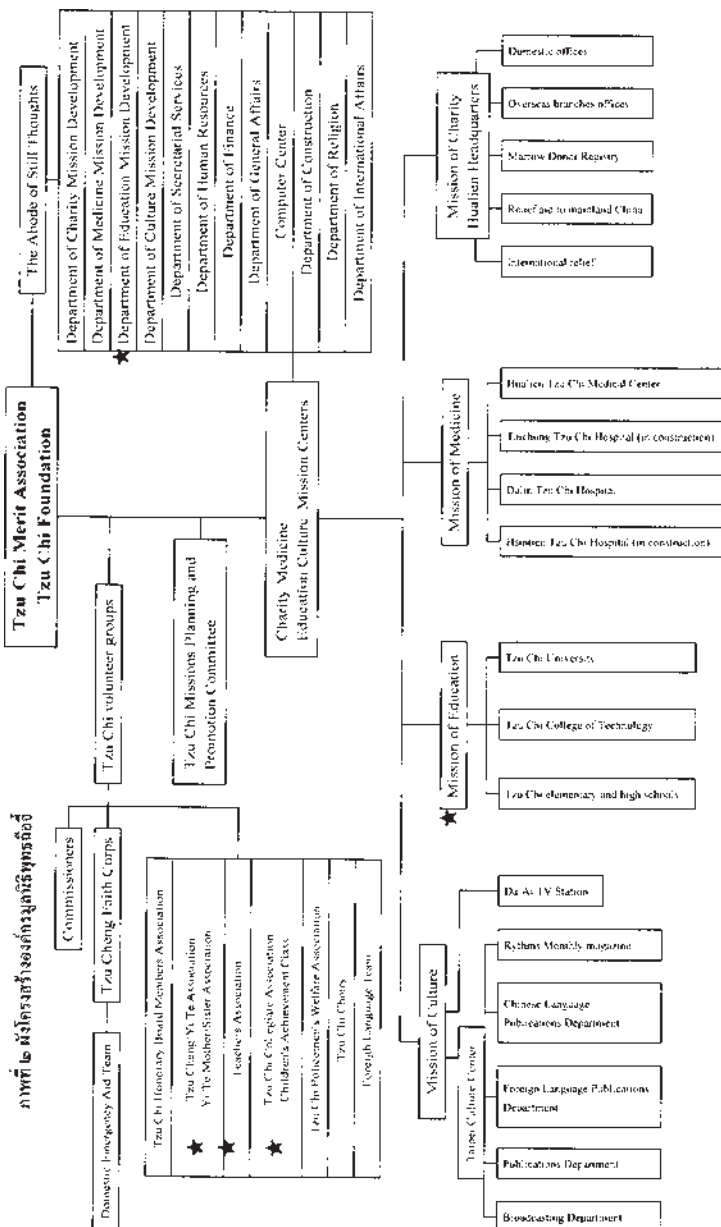
๓) สมาคมพ่อแม่อุปถัมภ์ (Tzu Cheng / Yi Te Association - Yi Te Mother/Sister Association) สังกัดมูลนิธิ

๔) สมาคมครู (Teachers Association) สังกัดมูลนิธิ

๕) สมาคมนักศึกษาฉือจี และชั้นเรียนเพื่อพัฒนาเด็ก (Tzu Chi Collegiate Association - Children's Achievement Class) สังกัดมูลนิธิ

แม้การปลูกจิตสำนึกคุณธรรมผ่านสถานศึกษาของฉือจีจะกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบชัดเจน แต่ในทางปฏิบัติ นักเรียนนักศึกษาได้รับการเรียนรู้ผ่านหน่วยงานอื่นๆของฉือจีเป็นประจำ ได้แก่ โรงพยาบาลพุทธฉือจี โครงการบริจาคไขกระดูก การกิจช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ทั้งในท้องถิ่น และต่างประเทศ ต้าอ้ายทิว และสื่อวิทยุ เป็นต้น ดังนั้น การกิจด้านการศึกษาของมูลนิธิพุทธฉือจี จึงมิได้มีอาณาเขตเพียงในโรงเรียนเท่านั้น ทว่ามืองค์ประกอบหลักทั้ง วัด โรงเรียน บ้าน และสังคม อาณาเขตที่เป็นเป้าหมายในการบ่มเพาะธรรมชาติแห่งพุทธะหรือความดีของเด็กจึงครอบคลุมอย่างกว้างขวางจนกล่าวได้ว่าทั่วทั้งสังคมที่อยู่รอบตัว ซึ่งจะกล่าวรายละเอียดในบทต่อไป

ภาพที่ ๒ มีโครงสร้างการบริหารดังนี้

วัตถุประสงค์การจัดการศึกษาของมูลนิธิพุทธฉือจี้

ครูหยาง (Yang Yueh Feng) อดีตผู้ร่วมบุกเบิกก่อตั้งและอดีตครูใหญ่โรงเรียนประถมฉือจี้ ผู้ให้คณะวิจัยสัมภาษณ์เป็นคนแรก ต้อนรับพวกเราด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้ม ความสุภาพอ่อนโยนของท่าน ทำให้คณะวิจัยอบอุ่นเป็นกันเอง ท่านเชื่อเชิญให้เราจิบชาร้อน และเริ่มอธิบายกระบวนการศึกษาว่าจะทำให้สำเร็จได้นั้น ต้องเริ่มจากเด็กชั้นเล็กก่อน โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาทั้งในระดับบุคคล และระดับสังคม กล่าวคือ **ชำระจิตใจ สังคมมรณีย์ และไร้ภัยพิบัติ**

อย่างไรก็ดี ระบบการศึกษาของฉือจี้ นั้นเริ่มจากวิทยาลัยพยาบาล ต่อมาจึงเปิดวิทยาลัยแพทย์ เพื่อผลิตหมอที่มีจิตเมตตาให้โรงพยาบาลฉือจี้ และปรับเปลี่ยนเป็นมหาวิทยาลัยในระยะต่อมา การศึกษาของฉือจี้ สอนให้แพทย์พยาบาลเป็นพระโพธิสัตว์ ที่ไหนลำบากต้องไปที่นั่น ให้มีทั้งคุณธรรมและวิชาการ แต่พบว่าการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยนั้น ยากที่สุด ยากกว่าโรงเรียนเด็ก แต่เริ่มก่อน เพราะเหตุปัจจัยจากความต้องการสร้างโรงพยาบาลของฉือจี้ ต่อมา ธรรมอาจารย์เจิ้งเหยียน จึงดำริให้เปิดโรงเรียนตั้งแต่ระดับอนุบาล-ประถม และมีมัธยมด้วย เพราะการจะชำระจิตใจให้บริสุทธิ์ได้นั้นควรเริ่มสอนตั้งแต่เด็กเล็ก ปัจจุบันสถานศึกษาของฉือจี้จึงมี ๔ แห่งโดยมีปรัชญาเดียวกัน คือ เน้นพรหมวิหาร ๔ ให้เด็กมีพลังทั้ง ๔ เกิดเป็นคุณธรรมนำความรู้ โดยมียุทธศาสตร์ในแต่ละระดับดังนี้

ระดับชั้นประถม : มุ่งเน้นให้เด็กเกิดจิตสำนึกว่าการบริการผู้อื่นเป็นสิ่งน่าภาคภูมิใจ

ระดับชั้นมัธยม : นักเรียนจะต้องรู้จักทิศทางชีวิตของตนเอง

ระดับมหาวิทยาลัย : นักศึกษาจะต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม และเพื่อนมนุษย์

หลักสูตรการศึกษา

หลักสูตรการศึกษาของฉือจี้ดำเนินการตามการศึกษาภาคบังคับของ ไต้หวัน โดยมีความพิเศษอยู่ที่การเพิ่มวิชาจริยศิลป์ศึกษาในวิถีชีวิตทุกระดับชั้นการศึกษาและมีเป้าหมายหลักให้เด็กได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติจริง ๓ ประการ คือ

๑. การศึกษาเพื่อชีวิต

๒. การศึกษาเพื่อรู้คุณ

๓. วิชาการทั่วไป

ในวิชาจริยศิลป์ศึกษา แบ่งการสอนเป็น ๕ หมวด คือ จริยศิลป์ การชงชา จริยศิลป์การจัดดอกไม้ จริยศิลป์การเขียนพู่กันจีน วัฒนธรรมฉือจี้ และกฎระเบียบมารยาทในสังคม ซึ่งใช้เป็นสื่อหลักสอดแทรกคุณธรรมในการดำเนินชีวิตประจำวันให้นักเรียน นอกจากนี้ ยังมีการสอดแทรกคุณธรรมทางอ้อม ผ่านวิชาการอื่นๆ กิจกรรมต่างๆ กายภาพของโรงเรียน พ่อแม่อุปถัมภ์ อาสาสมัครผู้ปกครอง ธรรมชาติแวดล้อม ซึ่งจะกล่าวรายละเอียดในลำดับถัดไป

๓ แนวทาง

การปลูกจิตสำนึกคุณธรรม
ผ่านสถานศึกษาฉือจี้ ระดับมหาวิทยาลัย

Education is the hope of humanity

การศึกษา คือ ความหวังของมนุษยชาติ

Schools are the cradles of wisdom

สถานศึกษา คือ บ่อเกิดแห่งปัญญา

ปรัชญาของมหาวิทยาลัยฉือจี้

มหาวิทยาลัยฉือจี้ตั้งบนฐานคิดที่ถูกต้องและดีงามว่าการศึกษาไม่เพียงแต่ให้ความรู้ ทว่ายังต้องให้แนวทางชีวิตที่ดีด้วย สังคมปัจจุบันมีความอ่อนแอและเสื่อมทรามทางศีลธรรม มหาวิทยาลัยฉือจี้จึงพยายามสนับสนุนและกระตุ้นนักศึกษาอย่างเป็นองค์รวมให้ทำในสิ่งที่แตกต่างโดยเน้นศิลปะของการดำรงชีวิต การอยู่ร่วมกับผู้อื่น พร้อมไปกับความชำนาญทางวิชาการและการทำกิจกรรม เป้าหมายก็คือการบ่มเพาะให้

นักศึกษาพึ่งตนเองได้เป็นอย่างดี และเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะเป็นผู้ที่มีจิตสำนึกในการใช้ศักยภาพทั้งหมดเพื่อรับใช้สังคมและมวลมนุษยชาติ

การศึกษาของฉือจี้เป็นการเรียนการสอนเพื่อดำเนินชีวิตมหาวิทยาลัยทั่วไปเน้นเรื่องเศรษฐกิจแต่ฉือจี้เน้นเรื่องการดำเนินชีวิต การเน้นด้านเศรษฐกิจทำให้การพัฒนาทางด้านจิตใจย่อหย่อนเกิดปัญหา คนมีความสามารถมากขึ้น แต่คุณธรรมลดลง คุณค่าและประเพณีดั้งเดิมของชาวจีนและความเป็นมนุษย์หายไป ฉือจี้จึงย้อนมาเสริมด้านนี้ แม้ในมหาวิทยาลัยอื่นจะมีการเรียน Liberal Arts ศิลปะ การดนตรีเหมือนกัน แต่ก็ไม่พอที่จะพัฒนาเด็ก เป็นแต่เพียงการเรียนรู้อย่างหนึ่งเท่านั้น ไม่เข้าถึงธรรมชาติความเป็นมนุษย์จริงๆ ท่านธรรมาจารย์นำความรู้นี้มาจากพุทธศาสนาและสอนให้ปฏิบัติจริง จึงสามารถนำไปสู่การตระหนักรู้ได้

Su-Jen Hung, Chief Secretary

สัมภาษณ์ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๙ เวลา ๑๐.๐๐ น.

วิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยฉือจี้

๑. การติดอันดับหนึ่งในร้อยของมหาวิทยาลัยระดับโลก
๒. โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษานานาชาติ
๓. กิจกรรมการวิจัยเชิงลึก
๔. หลักสูตรคุณธรรมในแนวทางฉือจี้
๕. การเป็นทูตทางด้านการสอนและการเรียน

ภารกิจของมหาวิทยาลัยฉือจี้

การจะเป็นมหาวิทยาลัยติดอันดับโลก มหาวิทยาลัยฉือจี้ไม่เพียงเน้นความเชี่ยวชาญด้านวิชาการ ทว่ายังบ่มเพาะนักศึกษาด้วยสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยความเมตตา ความกรุณา ความยินดีมีสุข และการให้โดยปราศจากความเห็นแก่ตัว ซึ่งเป็นองค์ประกอบ ๔ ประการของภารกิจมหาวิทยาลัยฉือจี้ โดยที่การศึกษาจะบ่มเพาะธรรมชาติของมนุษย์ทั้งในด้านความมีสติ ความรักที่ยิ่งใหญ่ การรู้คุณ การเคารพและเอาใจใส่ผู้อื่น ตลอดจนหวังว่านักศึกษาเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะกลายเป็นพลเมืองตัวอย่างของสังคม

ประวัติโดยย่อของมหาวิทยาลัยฉือจี้

พ.ศ. ๒๕๓๗ ธรรมอาจารย์เจิ้งเหยียนก่อตั้งสถานศึกษาแห่งแรกที่เน้นเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของเกาะไต้หวัน ใช้ชื่อว่าสถาบันแพทยศาสตร์ฉือจี้ ต่อมายกฐานะเป็นสถาบันแพทยศาสตร์และสังคมศาสตร์ฉือจี้ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๑ และเป็นมหาวิทยาลัยฉือจี้ ใน พ.ศ. ๒๕๔๓ โดยมีคำขวัญว่า “เมตตา กรุณา ยินดี มีสุข และให้อย่างไม่เห็นแก่ตัว” ปัจจุบันมหาวิทยาลัยฉือจี้มี ๔ คณะ คือ แพทยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และการศึกษาและสื่อสารมวลชน ระดับปริญญาตรี ๑๔ สาขาวิชา ปริญญาโท ๑๘ สาขาวิชา และปริญญาเอก ๓ สาขาวิชา และ พ.ศ. ๒๕๕๐ เพิ่มคณะบริหารศาสตร์

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยฉือจี้ยังสนับสนุนการแลกเปลี่ยนทางวิชาการระหว่างประเทศ และความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยระดับโลก เพื่อเพิ่มสมรรถภาพในระดับนานาชาติ สำหรับประเทศไทย ในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ มหาวิทยาลัยฉือจี้ได้เชื่อมความสัมพันธ์เป็นมหาวิทยาลัยพี่น้องกับ

มหาวิทยาลัยมหิดล และในปี พ.ศ.๒๕๕๐ ได้เชื่อมความสัมพันธ์กับคณะ แพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยทำสัญญาแลกเปลี่ยนนิสิต นักศึกษาและคณาจารย์ระหว่างมหาวิทยาลัย

การจัดสภาพของมหาวิทยาลัย

ก. ด้านกายภาพ

มหาวิทยาลัยฉือจี้ตั้งอยู่ที่ 701 Chungyang Rad, Sec. 3 Hualien City, Taiwan, R.O.C. Wesite: <http://www.tcu.edu.tw> โทรศัพท์: (886) 03-8565301 ext 7396

มหาวิทยาลัยฉือจี้ นอกจากจะมีอาคารเรียนที่กว้างขวางแล้วยังมีหอพักชาย หอพักหญิง และหอพักอาจารย์ ที่เพียงพอต่อจำนวนนักศึกษาและบุคลากร มีห้องสมุดขนาด ๓ ชั้น โต๊ะอ่านหนังสือกว้างใหญ่ทำให้ผู้อ่านมีความเป็นส่วนตัว มีหนังสือภาษาจีนประมาณ ๑๓๐,๐๐๐ เล่ม ภาษาญี่ปุ่น ๒,๐๐๐ เล่ม ภาษาตะวันตก ๕๐,๐๐๐ เล่ม และวารสาร ๔๐๐ ฉบับ รวมทั้งสื่อโสตทัศนูปกรณ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีอาคารบริหารร่างกายขนาดใหญ่ที่พร้อมด้วยอุปกรณ์ทันสมัยและได้มาตรฐาน ได้แก่ สระว่ายน้ำในร่ม สนามกีฬา ฟิตเนสเซ็นเตอร์ ห้องแอโรบิค เป็นต้น

มหาวิทยาลัยฉือจี้ใช้ลักษณะทางกายภาพเป็นสื่อการสอนประเภทหนึ่งดังจะเห็นได้จากการเลือกใช้สีที่มีความสุภาพคือสีขาวและเทา การจัดสถานที่ให้สะอาดงดงาม และไม่แน่นเกินไป นอกจากนี้ เราจะพบเห็นสวนหย่อมเล็กๆแบบจีนกระจายอยู่ทั่วไปทั้งภายในและภายนอกอาคารเรียน การตกแต่งภายในเน้นความสุภาพด้วยธรรมชาติของดอกไม้ไม้ไผ่ และความงดงามแบบจีน การตกแต่งภายนอกด้วยสนามหญ้าและ

ต้นไม้ใหญ่ บรรยากาศสบายๆ เรียบง่าย สุภาพ แต่งดงามนี้ บ่มเพาะให้นักศึกษาเข้าถึงความงามของธรรมชาติ มิใช่ความหรูหราหรือการแก่งแย่งแข่งขัน ภายในห้องเรียนส่วนใหญ่ไม่มีเครื่องปรับอากาศ แต่มีพัดลมติดเพดานสูง หน้าต่างกระจกรอบด้าน เพื่อระบายอากาศและรับแสงสว่างธรรมชาติ โต๊ะเก้าอี้ออกแบบพิเศษให้ติดกันและมีหูหิ้วสองข้างโต๊ะไว้แขวนกระเป๋า ตะกร้าใต้เก้าอี้ไว้วางหนังสือ สนามหญ้าติดตั้งไฟอัตโนมัติ พลังแสงอาทิตย์และระบบน้ำมีการหมุนเวียนนำน้ำที่ใช้แล้วมารดน้ำต้นไม้ ซึ่งมหาวิทยาลัยได้รับรางวัลเรื่องไฟอัตโนมัติและการประหยัดน้ำด้วย สิ่งเหล่านี้เป็นรายละเอียดที่ถูกคัดสรรอย่างประณีตแวดล้อมตัวนักศึกษา ทำให้เกิดความคุ้นเคยและซึมซับเข้าสู่ส่วนลึกของจิตใจ กลายเป็นอุปนิสัยและบุคลิกภาพที่ดำรงถึงสิ่งแวดล้อม

สัญลักษณ์ของโรงเรียนเป็นสื่อการสอนอีกเช่นกัน ตรงกลางมีตัวอักษรจีน “ต้า” แปลว่าใหญ่ แต่เขียนให้คล้ายรูปคนที่มีบ่าใหญ่ บ่งชี้ถึงภารกิจอันยิ่งใหญ่ของนักศึกษาต่อมวลมนุษยชาติ ขณะที่ด้านบนมีสัญลักษณ์พุทธศาสนาหมายถึงพลวัตของจักรวาลที่มีการเคลื่อนไหวตลอดเวลา ก่อให้เกิดสนามแห่งความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันของสรรพสิ่ง วางอยู่บนฐานคล้ายรูปหนังสือที่เปิดกาง แต่เมื่อมองภาพรวมอีกครั้งจะเป็นรูปคนที่อยู่ในสมณารามจี๋ซือ ทั้งหมดนี้ อยู่ในชื่อของดอกบัวแปดกลีบ อันหมายถึง การบ่มเพาะนักศึกษาด้วยอริยมรรคมีองค์แปด (ซึ่งประยุกต์เป็นภารกิจแปดประการของฉือจี้) นั่นเอง ดังแสดงในภาพ

สัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัยฉือจี้

ข. ด้านกิจกรรมพื้นฐานของชีวิต

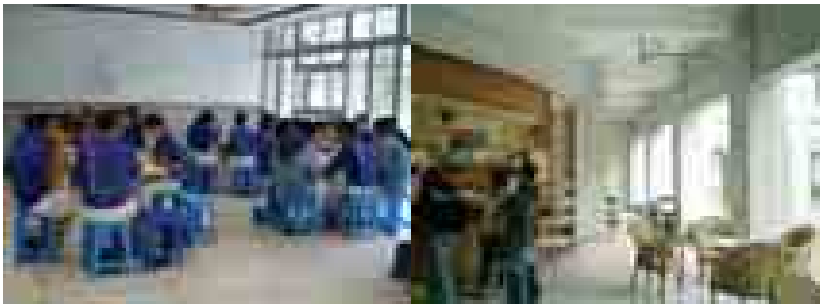
การกินในไต้หวันมีมหาวิทยาลัยภายใต้องค์กรศาสนา ๕ แห่ง แต่มีมหาวิทยาลัยนิจจีเพียงแห่งเดียวที่เสนอแต่ **อาหารเจ เพื่อแสดงความเคารพภักศรพชีวิตอย่างสุดซึ้ง** จำหน่ายแก่บุคลากรนิจจีและนักศึกษาในราคาถูก นักศึกษาจ่ายเพียง ๒๕ เหรียญไต้หวันต่อหนึ่งอิม ซึ่งถูกกว่าร้านอาหารทั่วไปถึงสี่เท่า อาหารที่ปรุงอย่างเอร์ตอรรอยมีทั้งคาว ๓-๔ อย่าง น้ำแกง และหวาน ตั้งไว้ในลักษณะบุฟเฟต์ อาหารสำหรับมือเย็น นอกจากนักศึกษาจะกินในมือแล้ว ยังสามารถตักใส่ภาชนะกลับไปกินที่หอได้อีกด้วย

วิธีการกินก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่นักศึกษาได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่น **การคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม และการพึ่งตนเอง** นักศึกษาจะต้องเข้าแถวเพื่อจ่ายเงินด้วยการ์ดและเดินตักอาหารตามแถว เรียนรู้การรอคนข้างหน้าที่ตักข้าว และการเกรงใจคนที่ตามมา มิใช่เอาแต่เลือก

อุปกรณ์ในการกิน นิจจีรณรงค์ให้ทุกคนมีภาชนะส่วนตัว เพื่อความสะดวกและไม่ใช้แบบครั้งเดียวทิ้งซึ่งนิยมกันมากทั่วไต้หวัน อุปกรณ์ในการกินมักจะมีชาม ถ้วยน้ำ ตะเกียบ เมื่อกินอาหารคาวเสร็จแล้ว จึงใช้ชามนั้นไปตักน้ำแกง เพื่อให้ความร้อนจากน้ำแกงล้างคราบมันในชามระดับหนึ่ง หากใครไม่มีถ้วยน้ำดื่ม ก็ใช้ชามนั้นเองตักของหวานหรือดื่มน้ำก็จะดับคาวอีกระดับหนึ่ง เมื่อกินเสร็จแล้วจึงนำไปล้างด้วยตนเอง ใช้ชามล้างจานน้อยเพราะชามไม่สกปรกเท่าใด ส่งผลให้ใช้น้ำน้อยอีกด้วย เมื่อกินข้าวเสร็จแล้วจะช่วยกันเก็บเก้าอี้ให้เรียบร้อย ดังนั้น วิธีการกินจึงสอนให้นักศึกษาทุกคนช่วยกันประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ และรู้จักประมาณตนเอง

มูลนิธิฉือจี้ออกแบบภาชนะโดยใช้วัสดุอย่างดีทนร้อนได้และฝาปิดสนิท อุปกรณ์ทุกอย่างใส่ในถุงผ้าใบเดียวจำหน่ายในราคาไม่แพงนักสามารถพกพาไปได้ทุกแห่ง ไม่เพียงเฉพาะในมหาวิทยาลัยหรือมูลนิธิ เพื่อสนับสนุนให้ชาวไต้หวันลดการใช้อุปกรณ์การกินแบบครั้งเดียวทิ้ง ซึ่งสิ้นเปลืองทรัพยากรธรรมชาติอย่างยิ่ง

อย่างไรก็ดี นอกจากโรงอาหารใหญ่แล้ว ภายในมหาวิทยาลัยยังมีร้านอาหารเล็กๆอีก ๒ ร้าน โดยร้านหนึ่งขายอาหารจีนคล้ายร้านข้าวแกงบ้านเราและขายขนมเครื่องดื่ม ส่วนอีกร้านขายอาหารฝรั่ง แต่ทั้งสองร้านยังคงไม่มีเนื้อสัตว์บริเวณส่วนนี้มีโต๊ะเก้าอี้ที่สวยงามขึ้น รองรับได้ประมาณ ๑๐๐ คน ซึ่งน้อยมากเมื่อเทียบกับปริมาณนักศึกษาทั้งหมดเกือบ ๓,๐๐๐ คน บนโต๊ะทุกตัวมีแผ่นกระดาษเล็กๆ ติดอยู่ ตกเดือนเกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์ และมารยาทในการใช้โต๊ะอาหาร

โรงอาหารใหญ่ และ คาเฟ่ที่เรียๆ ในมหาวิทยาลัยฉือจี้

การแต่งกาย “ความเรียบง่ายคือความสวยงาม” ฉือจี้เป็นมหาวิทยาลัยหนึ่งในสองของไต้หวันที่ยังคับให้สวมเครื่องแบบ (แตกต่างจากปรัชญาตะวันตก ที่การแต่งกายควรให้อิสระเสรีภาพ เพราะเห็นว่ามันเกี่ยวกับสมอง) นักศึกษาและบุคลากรในมหาวิทยาลัยฉือจี้ทุกคนต้องสวม

เครื่องแบบ เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกัน และเป็นการบ่งบอกถึงวัฒนธรรมประเพณีขององค์กร ธรรมาจารย์จึงเหยียนเลือกใช้สีเทา เพราะไม่โดดเด่นแสบตา แสดงถึงความสุภาพ และไม่สกปรกง่าย อีกทั้งยังเป็นการเตือนผู้สวมใส่ให้คำนึงถึงหน้าที่ของตนเองว่ากำลังเป็นอะไรกำลังทำอะไร เครื่องแบบเป็นความแน่นอนในสิ่งถูกต้องที่เราทำ แม้ภายนอกอาจจะดูเหมือนถูกกำหนดด้วยเครื่องแบบทว่าสมองและจิตใจมีอิสระเต็มที่ในการคิดสิ่งที่ถูกต้อง” (สุวิดา, ๒๕๔๙, น. ๓๕๖)

การนอน มหาวิทยาลัยฉือจี้มีคำขวัญในหอพักว่า “ชีวิตที่มีวินัยอย่างดีนำไปสู่ร่างกายและจิตใจที่งดงาม” และได้จัดเตรียมหอพักอย่างเพียงพอแก่นักศึกษา แต่ถ้านักศึกษาต้องการพักนอกมหาวิทยาลัยจะต้องมีหนังสือยินยอมจากผู้ปกครอง นักศึกษาจะพักอยู่รวมกันห้องละ ๔ คน โดยมีอาจารย์ประจำหอพักดูแลความเรียบร้อยต่างๆ หอพักแยกชาย-หญิง และเวลาเปิดปิดคือ ๖.๐๐ - ๒๔.๐๐ น.

การเดินทาง มหาวิทยาลัยฉือจี้จัดรถเดินให้นักศึกษาทุกคน “ตื่นตัวปลอดภัย และควบคุมตัวเองอย่างเหมาะสมเมื่อเดินทาง” แม้ว่าหอพักจะอยู่ด้านหลังของมหาวิทยาลัยก็ตาม นักศึกษาจะตระหนักถึงความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น

ในมหาวิทยาลัยฉือจี้มีข้อตกลงร่วมมากมายจากข้อตกลงร่วมแรกๆ กลายเป็นข้อบังคับ และเมื่อทำทุกวันจะกลายเป็นความเคยชิน จากความเคยชินทำให้เกิดอุปนิสัย และจากอุปนิสัยก่อให้เกิดคุณธรรม

ค. ด้านการเรียนการสอน

แนวทางการเรียนการสอนของฉือจี้เหมือนกันทุกระดับชั้นตั้งแต่ประถมถึงมหาวิทยาลัยคือ ใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ แต่เพิ่ม

วิชาจริยศิลป์ศึกษา ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษาฉือจี้ในการปลูกฝังจิตสำนึกคุณธรรมแก่นักเรียนนักศึกษา นอกจากนี้การเรียนการสอนทั้งหมดไม่เน้นความรู้วิชาการเพียงมิติเดียว แต่มุ่งเน้นให้นักเรียนนักศึกษาได้เรียนรู้ทุกมิติของชีวิตอย่างเป็นองค์รวมอีก ๔ มิติ คือ

- *การศึกษาชีวิต* เป็นการบ่มเพาะวัฒนธรรมและความชื่นชมในศิลปะ ผ่านกิจกรรมประจำวัน ทั้งในเรื่องการกิน การแต่งกาย การอยู่ และการเดินทาง

- *การเสริมสร้างบุคลิกภาพ* ด้วยตัวอย่างที่ดีงามจากครู และการสอนของครูเพื่อให้นักศึกษามีบุคลิกที่เหมาะสมในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การดำรงตนด้วยความสง่าผ่าเผย และได้รับการยอมรับเชื่อถือจากผู้คนรอบข้าง

- *การศึกษาคุณธรรม* เน้นการฝึกหัดให้มีทัศนคติที่ดีงามต่อเพื่อนมนุษย์ และบ่มเพาะคุณความดี ความพอใจ เข้าใจ เอื้ออาทร รู้คุณ และรักทุกคน

- *การศึกษารักใหญ่* บ่มเพาะจิตวิญญาณรักใหญ่ให้เกิดขึ้นในนักศึกษา รวมทั้งการพึ่งตนเอง นักศึกษาควรจะมีเจตน์จำนงที่จะให้บริการผู้อื่นและสังคม

อาจารย์หุงซูเจิน (Su-Jen Hung) Chief Secretary ของมหาวิทยาลัยฉือจี้ ได้อธิบายว่าการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยฉือจี้มิเพียงสอนเนื้อหาและสอนในห้องเรียนเท่านั้น ทว่าให้นักศึกษาเรียนรู้จากการปฏิบัติ ดังเช่นการสอนคุณธรรมด้วยการพานักศึกษาออกไปทำกิจกรรม ได้เห็นจริงๆ และต้องหลักฐานจริงๆ เป็นการสอนแบบบูรณาการ และต้องมีตัวเราเข้าไปเกี่ยวข้อง จึงจะเป็นรูปแบบการสอนจริยธรรมที่ได้ผล ดังคำสัมภาษณ์บางส่วน

อาทิตย์ที่แล้วพานักศึกษา ๕๐ คนไปเป็นอาสาสมัคร ให้ได้พบและดูแลคนแปลกหน้า การไปโรงพยาบาลทำให้เห็นความทุกข์ในหลายรูปแบบ แล้วพวกเขาจะเห็นเองว่าตัวเองโชคดีมาก และสำนึกบุญคุณของพ่อแม่ นักศึกษาจะตระหนักว่าบางสิ่งที่ต้องการนั้น ไม่จำเป็น เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ทุกข์ยาก ซึ่งแม้แต่สิ่งของธรรมดาๆก็ยังไม่มียเลย แล้วจะเรียกร้องอะไรมากมาย พวกเขาจะตระหนักถึงการรู้บุญ งามบุญ และสร้างบุญ

ขณะไปดูคนไข้ มีกิจกรรมเชิญคนไข้มาที่ห้องฯ นักศึกษาก็ได้ใช้จริยศิลป์การชงชาที่เรียนมา และเมื่อคนไข้ขอบคุณพวกเขาจะภูมิใจและรู้ถึงประโยชน์ของจริยศิลป์การชงชา อีกทั้งมีความรู้สึกอ่อนน้อมมากขึ้น ส่วนกิจกรรมการแยกขยะ ทำให้รู้ว่าตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของสาเหตุและรู้ดีกว่าถ้าแยกไม่ดีก็จะเป็นปัญหาสำหรับคนที่มาทำต่อ เมื่อเด็กตระหนักถึงปัญหา จึงได้ตั้งปณิธานว่าจะเก็บขยะให้สะอาด และแยกขยะให้ดี

เมื่อวานพานักศึกษามหาวิทยาลัยไปกวาดถนน ๒ ชั่วโมง และถามพวกเขาว่ามีขยะอะไรมากที่สุด (ตัวสะท้อนวัฒนธรรมของชุมชน) พบว่ามีเศษหมากกับก้นบุหรี่มากที่สุด นักศึกษาจะวิเคราะห์อะไรบางอย่างได้ เพราะที่ไทเปไม่ค่อยมีขยะประเภทนี้ อาจารย์จะเสริมให้ว่าที่ฮวาเหลียนมีชาวเขา ๒๒.๓% ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่กินหมาก และเป็นมะเร็งในปากเป็นส่วนใหญ่ และที่จุดแสดงขยะ พบว่ามีขวดเครื่องดื่มชูกำลังเต็มไปหมด แสดงว่าที่นี่มีชนชั้นแรงงานมาก ซึ่งถ้าสอนว่าอัตราประชากรเท่านั้นเท่านั้น ไม่นานเด็กก็ลืม

การกวาดถนน จึงเป็นเทคนิคของอาจารย์ที่พาผู้เรียนไปเรียนรู้ปัญหาสังคม ผ่านกิจกรรม ทำให้นักศึกษาเข้าใจว่าปัญหาเหล่านั้นมีสาเหตุมาจากการดำรงชีวิตได้อย่างไร ถ้าจะสอนในห้องเรียนก็ได้รับเพียงว่าชาวเขาชอบกินหมาก แต่การพาไปกวาดถนน ผู้เรียนจะรู้ซึ่งเข้าใจทันทีจากการเก็บขานหมากได้ถึงพันกว่าชิ้น (และยังมีอีกมากที่ยังไม่ได้เก็บ) นี่จึงเป็นการเรียนรู้ตัวเลข ข้อมูลและปัญหาสังคมจากการปฏิบัติจริง การเรียนการสอนของฉือจี้สรุปได้ว่า **สัมผัส วิเคราะห์ เข้าใจ เปลี่ยนวิถีดำเนินชีวิต**

Su-Jen Hung, Chief Secretary

สัมภาษณ์ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๔๙ เวลา ๑๐.๐๐ น.

สำหรับการอบรมด้านคุณธรรมนั้นมหาวิทยาลัยกำหนดให้นักศึกษาปี ๑ ทุกคนเรียนวิชาจริยศิลป์ศึกษาสัปดาห์ละ ๒ คาบ ตลอดปีการศึกษา และในปีถัดไปนักศึกษาสามารถเรียนเป็นวิชาเลือกได้ (เช่นเดียวกับวิทยาลัยเทคโนโลยี แต่แตกต่างจากระดับมัธยมและประถม) โดยใช้ศิลปะสอนคุณธรรม ดังนี้

จริยศิลป์การเขียนพู่กันจีน เทคนิคในการศึกษา คือ จิตต้องสงบเหมือนฝึกสมาธิ ตั้งใจ จึงจะตัวดเส้นได้สวยงาม

จริยศิลป์การจัดดอกไม้ สอนให้เด็กเข้าใจถึงความสำคัญของดอกไม้ว่ามีใช้เป็นเพียงดอกไม้ใบไม้ที่ถูกตัดกิ่งก้านมาแล้ว วางอยู่บนโต๊ะ รอให้นักเรียนปักลงแจกันเท่านั้น ทว่ากว่าจะมีดอกไม้ต้องเริ่มจากการปลูกต้นไม้ เป็นการเรียนรู้ชีวิตตั้งแต่การหยอดเมล็ดพันธุ์ลงดิน ต้องดูแล ทะนุถนอมอย่างดี เรียนรู่ว่านี่คือชีวิต จะดูแล รักษาอย่างไร เพื่อให้เด็กเกิดความรัก

ต้นไม้ ชีวิตสัตว์ สอนให้เด็กปักดอกไม้เอง ด้วยการจับอย่างเมตตาทะนุถนอม การเรียนจริยศิลป์จัดดอกไม้จึงเป็นการเรียนรู้ ความจริง ความดี ความงาม เชื่อมโยงมาถึงชีวิตเด็ก ซึ่งต้องมีพ่อแม่ดูแล ครั้นยังเด็กได้รับการศึกษาที่ดี เมื่อโตขึ้นก็ต้องเสียสละให้สังคม ให้พ่อแม่ เหมือนกับที่เราดูแลต้นไม้ การสอนจริยศิลป์จัดดอกไม้ ก็คือ การใช้ดอกไม้แจกันเดียวอธิบายคุณธรรม จริยธรรมในวิถีชีวิต (จริยศิลป์การจัดดอกไม้สำหรับระดับมหาวิทยาลัยจะมีเนื้อหาที่ยากกว่านักเรียนชั้นมัธยมและประสมตามลำดับ การจัดแต่งแจกันให้สวยงามก็จะยากขึ้น นักศึกษาจึงต้องใช้การพิจารณาไตร่ตรองที่ลึกซึ้งขึ้น)

ชั้นเรียนจริยศิลป์การจัดดอกไม้

จริยศิลป์การชงชา เป็นการศึกษาเพื่อดำเนินชีวิต เสริมสร้างบุคลิกภาพที่ดี มารยาท การบริการ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

โดยมีคติเตือนใจว่า จิบแรก-ปากต้องพูดดี จิบที่สอง-ใจต้องคิดดี จิบที่สาม-ร่างกายต้องทำความดี ให้ความสำคัญเกี่ยวกับความเข้าใจ และการปฏิบัติจริง เรียนรู้การให้ความเคารพฝ่ายตรงข้าม คนที่ได้รับการอบรมหรือมารยาทดีแสดงได้จากการส่งสา (สำหรับเด็กเล็กชั้นประถมจะใช้เครื่องชงชาและชนิดชาแบบง่ายๆ เด็กโตก็เพิ่มความยากและละเอียดมากขึ้น)

ชั้นเรียนจริยศิลป์การชงชา

Education for Daily Living : การศึกษาเพื่อชีวิตประจำวัน

ชั้นเรียนจริยศิลป์การชงชา

บรรยากาศที่สงบงดงาม

ห้องเรียนจริยศิลป์การชงชาตกแต่งด้วยไม้เป็นสำคัญ รวมถึงทางเดินหน้าห้องด้วย เป็นห้องเรียนที่ไม่มีประตูหรือกำแพงด้านหน้า เมื่อมองออกไปข้างนอกจะเห็นสนามหญ้าเขียวขจี และตึกเรียนสีขาว นักศึกษาทุกคนใส่เสื้อยืดแขนยาวหรือแขนสั้นสีเทาปกขาว และกางเกงสีเทา หรือดำ

ในภาพเป็นชั้นเรียนจริยศิลป์ การชงชาสำหรับนักศึกษาปี ๑ ประมาณ ๓๐ คน กระจายนั่งโต๊ะละ ๔ คน เป็นโต๊ะเตี้ย พร้อมฟูกรองนั่งบนพื้นไม้ ยกสูง ประมาณ ๘ ตัว ทุกคนต้อง ถอดรองเท้าเรียงอย่างเป็นระเบียบ หน้าห้องเรียน โดยหันหัวรองเท้าออก เริ่มต้นชั่วโมงด้วยการนั่งสมาธิ (อาจารย์ผู้สอนก็คือกรรมการนือจีผู้เชี่ยวชาญด้านชา มาดูแล ๓ คน เป็นหญิง ๒ ชาย ๑ โดยผู้ชายเป็นหัวหน้าภาควิชาจริยศิลป์ศึกษา ชื่อ Dr. Steve J. Lin) ประมาณ ๒๐ นาที คลอดด้วยเสียงดนตรีจีนเบาๆ จากนั้นให้นักศึกษายืนขึ้นเคารพบูรพาจารย์เจิ้งเหยียน และเคารพกันเอง เมื่อเสร็จพิธีกรรมช่วงแรกจึงให้นักศึกษานั่งลง กรรมการนือจีที่มาดูแล เรียกตัวเองว่าแม่อุปถัมภ์

อาจารย์เชี่ยพูดด้วยน้ำเสียงนุ่มนวล เบาๆ ทว่าได้ยินชัดเจนทั่วห้อง ด้วยบุคลิกที่สุภาพ ยืนหลังตรง การใช้มือประกอบการอธิบาย ดังคล้ายชมการพ้อนรำ **“การนั่ง ต้องหลังตรง ให้นุ่นาเคารพ สง่างาม ขณะเดียวกัน ต้องทำตัวเองให้เล็กลง อย่ายะโสโอหัง”** นี่คือการสอนแรก ดังนั้น จริยศิลป์การชงชา มิใช่เพียงแค่การชงชา แต่สอนคุณธรรมด้วย อาจารย์เล่าต่อไปอย่างนุ่มนวลถึงเรื่อง การจัดรองเท้าเป็นระเบียบ และหันหัวออก ซึ่งบุคคลภายนอกมาเห็นแล้วมักเกิดความประทับใจ

เรื่องรองเท้าเป็นเรื่องที่นักศึกษาอาจเห็นว่าเป็นเรื่องไม่จำเป็น ทว่าอาจารย์กลับเน้นให้เห็นความสำคัญ **“แค่การจัดรองเท้าเป็นระเบียบ ก็**

มีผลกระทบถึงคนรอบข้าง จนเขาสนใจเข้ามาถาม ทำให้กรรมการฉือจี้มีโอกาสเล่าเรื่องฉือจี้ได้”

อาจารย์เซี่ยให้ความรู้เรื่องประวัติการชงชาว่ามาจากจีน แต่เมื่อไปถึงญี่ปุ่น ก็กลายเป็นเรื่องพิเศษสุด และให้นักศึกษามีส่วนร่วมตอบคำถามบ้าง เช่น การตกแต่งห้องเรียนนี้ทำให้นักถึงอะไร นักศึกษาตอบว่าคิดถึงญี่ปุ่นบ้าง ราชวงศ์ถังบ้าง อาจารย์เฉลยว่าเป็นการตกแต่งสไตล์ราชวงศ์ถัง ซึ่งญี่ปุ่นก็เอาไปจากราชวงศ์ถังเป็นส่วนใหญ่ **ลักษณะทางกายภาพของห้องเชื่อมโยงถึงคุณธรรม เช่น โต๊ะทรงสี่เหลี่ยม** หมายถึงความซื่อสัตย์ตรงไปตรงมา ส่วนเบาะรองนั่งเป็นทรงกลม หมายถึงการอยู่กับคนอื่นอย่างกลมกลืนสอดคล้องประสาน

ครั้นสอนไปสักระยะ อาจารย์ก็เบี่ยงเบนความสนใจของนักศึกษา โดยแนะนำพวกเราที่มาจากประเทศไทย เสียงหนุ่มพลที่คลอไปกับเสียงดนตรีจีนเบา ๆ ทำให้ชั่วโม่งจริยศิลป์การชงชาน่ารื่นรมย์ยิ่งนัก

“ประโยชน์ของชา ชับพิษ ถนอมผิว ใช้น้ำชารักษาแผลผิวหนังบางชนิดได้ อาจารย์รู้เพราะอยู่ในแวดวงการปลูกชามาตั้งแต่เด็ก (เป็นการสร้างความศรัทธา) ประเพณีการชงชานั้นไม่ใช่แค่ชงน้ำชา แต่ต้มข้าวก็ได้ ใส่ในผักก็ได้ หรือจะต้มเป็นน้ำชาก็ได้” อาจารย์เล่านิทานเทพแห่งชา เสริมด้วยพัฒนาการของชาในราชวงศ์ต่างๆ ของจีน “การชงชานั้น น้ำเป็นส่วนประกอบที่สำคัญ ในประเทศจีนน้ำที่ดื่มดีที่สุดอยู่มณฑลเจิ้นเจียน ถัดมาคือฮู่ชาน ถ้าน้ำไม่ดี ต่อให้ชาดีอย่างไร ก็ไม่อาจส่งกลิ่นและรสชาติออกมาได้ วิธีการกินชามีมากมาย บางทีก็ทำเป็นก้อน ทำเป็นขนม หรือเติมในน้ำดื่ม”

เวลาผ่านไปเกือบชั่วโมง นักศึกษายังคงฝึกนั่งขัดสมาธิโดยไม่มีที่พึ่งหลัง และไม่พูดคุย

“ปัจจุบัน เปลี่ยนเป็นการอบชาให้แห้งแล้วค่อยมาเติมน้ำ การวางถ้วยชาก็เหมือนการวางตัวของคนที่ต้องระวังเรื่องการกระทบกันไม่ว่าจะด้วยร่างกายหรือจิตใจ

ผลัดเปลี่ยนอาจารย์หลี่มาอธิบาย “การชงชาย่อมมีกฎเกณฑ์ เจกเช่นทุกอย่างในโลกนี้ซึ่งต้องมีกฎระเบียบของมันเอง” เริ่มที่การจับหูกา การถือถ้วยชา และแนะนำส่วนประกอบของเครื่องชงชาต่าง ๆ เช่น ถาด ช้อน การตักชา การดูชา อาจารย์หลี่สาธิตด้วยท่วงท่าสง่างาม และบอกให้นักศึกษาชงชาเองหลังจากนี้

อาจารย์เชี่ยอธิบายต่อว่า ชาวันนี้เป็นชาที่ชาวฉ้อจี้ปลูกเอง บนเขาสูง ๕๐๐ เมตร โดยโยงไปยังรูปภาพขนาดใหญ่ที่กำแพงห้องซึ่งเป็นภาพธรรมชาติเจิ้งเหียนกำลังขึ้นชมไร่ชา ขณะที่ อาจารย์หลี่นั่งอยู่บนโต๊ะ นั่งสงบ แสดงพิธีชงชาอย่างช้า ๆ สง่างาม

“ใบชาแต่ละชนิดก็ไม่เหมือนกัน การดื่มชาของแต่ละประเทศก็แตกต่างกัน อุณหภูมิที่เราจะใช้กับชาวันนี้คือ ๘๕ องศา ถ้าอุณหภูมิต่ำเกินไป กลิ่นของชาจะไม่ออก การชงชาต้องพิถีพิถันในการเลือกน้ำ การใช้อุณหภูมิ และระยะเวลาที่ใช้ชง เพื่อให้ได้น้ำชาที่มีรสชาติดี **จิตใจของผู้ชงต้องเป็นจิตที่ยินดีบริการ** ถ้าชงเวลาเช้าต้องคำนึงให้ผู้ดื่มกระปรี้กระเปร่า ถ้าเวลาเย็นต้องไม่ให้ผู้ดื่มนอนไม่หลับ”

จะเห็นได้ว่า ศิลปะการชงชามีรายละเอียดปลีกย่อยมากมายที่สามารถสอดแทรกคุณธรรม รวมทั้งวาจาธรรมได้ตลอด ถือเป็นปรัชญาและเป็นวิถีแห่งการกล่อมเกลาได้อย่างแท้จริง

เมื่อจบภาคทฤษฎีจึงเริ่มปฏิบัติการ จึงชื่อน้ำ แปลว่า พิธีชงชา ด้วยความสมถะ (สงบ+คิด) โดยให้ตัวแทนนักศึกษาแต่ละกลุ่มมายก กาน้ำชา นำไปวางบนเตาข้างโต๊ะ เมื่อคนหนึ่งชงและเสิร์ฟคนอื่นแล้ว ก็ผลัดเปลี่ยนกันมาทำหน้าที่ อาจารย์ย้ำว่าต้อง **ผลัดกันให้บริการผู้อื่น** ระหว่างรอน้ำเดือด อาจารย์เล่าเรื่องประกอบว่าบางแห่งไม่มีน้ำใช้ ต้อง **เดินทางถึงแปดชั่วโมงเพื่อไปเอาน้ำ** ดังนั้น น้ำจึงสำคัญมาก พวกเราทุกคน **ควรรู้คุณค่า และช่วยกันประหยัดน้ำ**

อาจารย์ใช้ศิลปะในการแทรกปัญญา และคุณธรรม ให้นักศึกษา ซึมซาบเข้าไปทีละนิด โดยการพูดเรื่องวัฒนธรรมของฉือจี้บ้าง เช่น วิธีการหยิบ การจับ การวาง เพราะถ้วยชาอบบางแตกง่าย เชื่อมโยงไปถึง **ธรรมาจารย์ว่าเวลาเปิดประตูหรือทำอะไรคนรอบข้างแทบไม่ได้ยินเสียงเลย** ดังนั้นคนเราควรมีความประณีต และทำสิ่งต่างๆ อย่างเบามือ

น้ำที่ชงชาได้ดี คือน้ำฝน กรองสะอาด ทุกสิ่งทุกอย่างมีที่มา ฉะนั้น น้ำฝนก็ไม่ควรทิ้งไปเปล่าๆ เชื่อมโยงถึงสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรโลก ว่ามีความสัมพันธ์กัน ขณะที่นักศึกษาก็ดูกาน้ำชาของตนเองที่กำลังจะเดือดอย่างสนุกสนาน ขณะฟังไปด้วย

“อุณहुมิ ๘๕ องศา วัดโดยดูว่าควันทันหนวนเหนือน้ำ แต่ถ้า ควันทันพุ่งตรงขึ้นไปแปลว่าเกือบร้อยองศา เมื่อน้ำเดือด ก็ใส่ใบชาเข้าไป ในกา การเปิดฝานั้น มือซ้ายใช้หยิบโกชา ส่วนมือขวาหยิบช้อน ตักชา หนึ่งใบในสามของช้อนชา” อาจารย์สอนวิธีจับถ้วยชา และเสริมว่า **“ก่อน ตีมหา ต้องตั้งใจไปขอบคุณผู้ที่ปลูกชาชั้นดีมาให้เรา เมื่อวานนี้มีรถทัวร์ตก คนตายไป ๒๒ คน เพราะฉะนั้นชีวิตเป็นเรื่องไม่แน่นอน เราจึงต้องรีบทำดี”** ก่อนดื่มก็ต้องมองสีของชา และดมกลิ่นชา พร้อมทั้งให้ผู้เรียนพูดตามว่า **จิบแรกพุดดี จิบสองคิดดี จิบสามทำดี**

จากนั้นให้นักศึกษากล่าวความรู้สึกในวันนี้

คนที่ ๑ “เข้ามาแรก ๆ บรรยากาศห้องดูน่าเกรงขาม แต่พอเรียนไปสักพักก็สบายใจขึ้น”

คนที่ ๒ “หนูเคยเห็นภาพคนโบราณจิบชาท่ามกลางธรรมชาติ เป็นปรมาจารย์ แต่วันนี้ได้มาทำเอง” อาจารย์สตีฟ ว่า “เราสามารถฝึกเรื่องชาในวิถีชีวิต ไม่ใช่เฉพาะในป่าเท่านั้น”

คนที่ ๓ “ปกติไม่ค่อยกับการทำอะไรตามกฎระเบียบ แต่ฟังดูก็น่าสนใจสนุกดี” อาจารย์เสริมว่า “การที่เราได้มีโอกาสมาจิบชาอย่างนี้ ก็เพราะพ่อแม่ต้องเสียสละเหนื่อยยาก ทำงานส่งเรามาเรียน หวังให้เราก้าวหน้า หากการดื่มชาเป็นความสุขอย่างหนึ่ง แล้วคิดบ้างไหมว่าจะกลับบ้านไปชงชาให้คุณพ่อคุณแม่ดื่ม”

ท้ายชั่วโมง มีการแจกคู่มือจริยศิลป์การชงชา ธรรมะที่มีอยู่ในการชงชา และสอนว่าเวลาเข้าออกต้องมีระเบียบ ให้ทุกคนยืนขึ้นไหว้รูปท่านธรรมาจารย์สามครั้ง ไหว้กันเอง ก่อนไหว้ครู (เป็นวัฒนธรรมอีกอย่างหนึ่งที่แตกต่างจากไทย ที่มักจะไหว้ครูก่อน แล้วจึงไหว้กันเอง) และให้นักศึกษายกเตมาวางคืนเรียงกันอย่างเป็นระเบียบ (ชั้นเรียนนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิชาจริยศิลป์ศึกษา ซึ่งบังคับให้นักศึกษาปี ๑ ทุกคนลงเรียน โดยเสียค่าธรรมเนียบเพิ่ม ๒๐ เหรียญได้วันต่อคนเรียน ๒ ชั่วโมง เพียงครั้งเดียวสำหรับนักศึกษาปีหนึ่ง แต่ถ้าสนใจอยากเรียนเพิ่มเติมก็ลงทะเบียนได้หลักสูตรละ ๓๖ ชั่วโมง)

วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๔๙ เวลา ๑๓.๓๐ – ๑๕.๓๐ น.

อาจารย์ผู้ดูแลชั้น เชีย ฉือ อี้, หลี ลวี่ ชู่ย, Steve J. Lin

ง. บรรยากาศและปฏิสัมพันธ์

บรรยากาศในมหาวิทยาลัย เปรียบเสมือนบ้านที่ไม่พลุกพล่าน ไม่มีควันพิษและไม่แออัดด้วยตึกอาคาร ไม่พบนักศึกษาจับกลุ่มอะละเหฮา หรือแซวคนอื่น อาจเนื่องด้วยนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในชั้นเรียน และเมื่อว่างจากการเรียนก็มีกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์หลากหลายให้เข้าร่วม นักศึกษาจึงไม่มีเวลาว่างมากนัก ช่วงพักกลางวันนักศึกษาส่วนใหญ่รวมตัวกันที่ห้องอาหาร จากนั้น บางส่วนก็เข้าไปใช้บริการห้องสมุด

ในโรงอาหารใหญ่ มีบรรยากาศของความกระฉับกระเฉงแต่ไม่อลหม่าน และไม่มีเสียงดัง นักศึกษาทุกคนกินเสร็จแล้วก็รีบลุกออกไปล้างภาชนะของตน เพื่อให้คนมาที่หลังใช้โต๊ะอาหารนั้นได้ แม้จะเป็นช่วงเร่งด่วนซึ่งต้องรองรับผู้คนเกือบ ๓,๐๐๐ คน แต่ไม่พบความวุ่นวายหรือแออัดแต่ประการใด ต่างคนต่างถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน ช่วงที่คณะวิจัยไปกินอาหารกลางวันนั้น ได้พบคณะนักศึกษาแลกเปลี่ยนจากมาเลเซียประมาณ ๒๐ คน ซึ่งทางห้องอาหารจัดบริเวณให้นั่งเป็นพิเศษ และพบกลุ่มนักศึกษาประมาณ ๑๐ คนกินข้าวร่วมกับอาจารย์ เมื่อกินเสร็จแล้วอาจารย์ก็พูดคุยนัดหมายกับนักศึกษาเพื่อทำกิจกรรมบางอย่าง

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและอาจารย์นั้น เปรียบเหมือนพ่อแม่ลูกหรือญาติสนิทอาจารย์นำนักศึกษาไปบำเพ็ญประโยชน์ในโรงพยาบาล กวาดท้องถนนบริเวณใกล้เคียง ทำความสะอาดสถานศึกษา และกินข้าวร่วมโต๊ะ ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาแน่นแฟ้น กระนั้น ก็เห็นว่าพวกเขาให้ความนับถืออาจารย์ ขณะที่อาจารย์ก็ปฏิบัติตนให้เป็นที่เคารพ และเป็นแบบอย่างแก่นักศึกษาด้วย

กิจกรรมของนักเรียนนักศึกษา ท่านธรรมาจารย์เห็นว่าเป็นกิจกรรมของครอบครัว ผู้บริหารระดับสูงมักมาร่วมด้วย ภาพที่ติดตามผนังทั้งหมดในสถานศึกษา เป็นผลงานของนักเรียน ถ้าเด็กประสบอุบัติเหตุเข้าโรงพยาบาล ผู้บริหารระดับสูงทุกคนควรไปเยี่ยมทันที ด้วยหลักคิดที่ว่าพ่อแม่วางใจให้ลูกมาเรียนกับเราแล้ว เราต้องดูแลอย่างดี

ทุกเทศกาล เช่น เทศกาลบั้งไฟงาช้าง ไหว้พระจันทร์ เด็กจะได้กินขนมจากภิกษุณีด้วย ปีใหม่ก็มีอั่งเปาให้ เพราะเราเป็นครอบครัวเดียวกัน มีแม่อุปถัมภ์ต่อกันไป ๔ ปี ความสัมพันธ์กับเด็กด้านจิตวิญญาณ มีวัด โรงเรียน มูลนิธิ แวดล้อมตลอดเวลา

Su-Jen Hung, Chief Secretary

สัมภาษณ์ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๔๙ เวลา ๑๐.๐๐ น.

การพัฒนาผู้เรียนและบุคลากร

“คุณสมบัติของอาจารย์วิชาจริยศิลป์ศึกษา คือต้องเข้าใจจิตวิญญาณฉือจี้ และที่สำคัญคือ อาจารย์จะต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ร่วมกับเด็ก”

มหาวิทยาลัยฉือจี้มีกระบวนการพัฒนาผู้เรียนและบุคลากรควบคู่กันไปตลอดเวลา โดยใช้กิจกรรมสาธารณะเป็นเครื่องมือ นักศึกษาสามารถเลือกเข้าชมรมซึ่งมีมากกว่า ๔๐ ชมรม โดยเฉพาะชมรมเยาวชนฉือจี้ ซึ่งได้รับความนิยมและมีสมาชิกมากกว่าชมรมอื่น นักศึกษาจะได้เรียนรู้วัฒนธรรมฉือจี้ด้วยการให้บริการชุมชนร่วมกับอาสาสมัครฉือจี้ได้ทุกวัน เมื่อว่างจากการเรียน

เหียนซิง นักศึกษาปี ๒ มหาวิทยาลัยฉือจี้บอกว่า “อาจารย์แนะนำให้เรียนอาสาสมัคร และปีที่ ๑ มีชั้นเรียนจริยศิลป์ศึกษา (Tzu Chi Leng Wen) สอนให้ช่วยเหลือคนอื่น เป็นวิชาบังคับทั้งปี เพื่อเรียนรู้ว่าเราควรจะเป็นมนุษย์ที่แท้จริงอย่างไร เราจะพัฒนาตัวเองได้อย่างไร ฉือจี้สอนนักศึกษาว่าควรช่วยเหลือผู้อื่นไม่ใช่สนใจแต่เรื่องตัวเอง ซึ่งมหาวิทยาลัยอื่นส่วนมากไม่เน้นการสอนสิ่งเหล่านี้ เน้นแต่เรียนเท่านั้น และการเป็นอาสาสมัครนั้นไม่ได้เป็นเรื่องหนักหนาแต่อย่างใด เพราะทำจากใจ”

ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ชมรมเยาวชนฉือจี้ (Tzu Chi Collegiate Association Club) ขยายไปในสถาบันการศึกษา ๑๒๐ แห่งจากสถาบันการศึกษาทั่วประเทศ ๑๖๐ แห่ง กิจกรรมในชมรมมี ๓ ประเภทคือ ๑) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (แยกวัสดุรีไซเคิล) ๒) การดูแลผู้สูงอายุ ๓) การให้ความรู้ชนพื้นเมืองที่อพยพมาทำงานทำในไทเป และสอนวัฒนธรรมของฉือจี้ให้นักเรียนชั้นมัธยมต้น

การปฏิบัติสาธารณกิจต่างๆ นั้น นักศึกษาจะร่วมทำพร้อมกิจกรรมการฉือจี้ และอาสาสมัครอื่นๆ เยาวชนจะได้รับการอบรมด้วยคำพูด ๔ ประโยคคือ

- ๑) พอใจในสิ่งที่มีอยู่ ไม่ปรารถนาหรืออยากบริโภคไปเสียทุกสิ่ง
- ๒) รู้สึกขอบคุณเสมอที่ได้ทำงาน
- ๓) คิดในทางที่แตกต่าง เพื่อให้มีความสุข และที่สำคัญคือ
- ๔) ต้องรับใช้พ่อแม่ด้วยความขอบคุณ ถ้าเราไม่รับใช้พ่อแม่ตัวเองให้ดีแล้ว เราจะสามารถรับใช้สังคมให้ดีได้อย่างไร

สำหรับนักศึกษาที่ไม่ได้เข้าชมรมเยาวชนฉือจี้ แต่ได้ฝึกทำสาธารณกิจแล้วในปี ๑ (ซึ่งจะต้องไปให้บริการต่อสังคมอย่างน้อย ๑๐ ชั่วโมง) แม้ปีต่อมาอาจจะไม่ได้ปฏิบัติสาธารณกิจ ทว่าพ่อแม่อุปถัมภ์ก็ยังคงดูแลอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ย่อมได้รับอิทธิพลไปบ้างไม่มากก็น้อย

สำหรับคณาจารย์นั้น บางคนก็เข้ามาศึกษาวัฒนธรรมฉือจี้อย่างจริงจัง จนกระทั่งเป็นกรรมการฉือจี้ด้วย และอาจารย์ส่วนใหญ่ก็อยู่ในสภาพแวดล้อมของฉือจี้ จึงถูกหล่อหลอมไปที่ละเล็กละน้อย

ความพิเศษของมหาวิทยาลัยฉือจี้ คือ “หลักสูตรคุณธรรมนำความรู้”

๑. **วิชาบังคับ** มหาวิทยาลัยฉือจี้สนับสนุนนักศึกษาให้มีการศึกษาตลอดชีวิตและจัดเตรียมความรู้หลากหลายให้พวกเขา โดยนักศึกษาจะต้องเรียนวิชาบังคับ ๓๒ หน่วยกิต ซึ่งแบ่งเนื้อหาวิชาออกเป็น ๕ ประเภท ได้แก่ วิทยาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ศิลปะ สังคมศาสตร์ และภาษา

๒. **การศึกษาที่สมบูรณ์** มูลนิธิฉือจี้ได้จัดตั้งวิทยาลัยเทคโนโลยีฉือจี้ มหาวิทยาลัยฉือจี้ โรงเรียนมัธยมฉือจี้ และโรงเรียนประถมฉือจี้ เพื่อให้การศึกษาแก่ทุกระดับชั้นตั้งแต่เด็กเล็กจนถึงอุดมศึกษา

๓. **หลักสูตรคุณธรรมฉือจี้** ช่วยให้นักศึกษาวางแผนชีวิตและอาชีพของตนเองได้ ตลอดจนการใช้ความถนัดส่วนตัวให้เป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพ **จิตวิญญาณของหลักสูตรคุณธรรมฉือจี้ประกอบด้วย ความพอใจ รู้คุณ เข้าใจ และเอื้ออารี** ด้วยหลักการเหล่านี้ นักศึกษาได้เรียนรู้ที่จะนับถือตนเองและปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยจิตใจดีงาม ในหลักสูตรนี้นักศึกษายังได้เรียนรู้วัฒนธรรมฉือจี้และความรักที่ยิ่งใหญ่ซึ่งอยู่ใน

ตัวมนุษย์ทุกคน การเรียนรู้วัฒนธรรมฉือจี้คือการได้ปฏิบัติจริงในการกิจ
๔ ประการ

๔. การบริการอาสาสมัคร นอกจากนักศึกษาจะดักดวงความรู้
จากการบรรยายและการเรียนรู้ชีวิตประจำวันในมหาวิทยาลัยแล้ว
นักศึกษาปี ๑ จะต้องให้บริการแก่ชุมชนอย่างน้อย ๑๐ ชั่วโมง โดยจะ
ให้บริการที่โรงพยาบาลฉือจี้หรือภารกิจอื่นๆของมูลนิธิฉือจี้ในสวาทาลัย
ชั่วโมงบริการชุมชนของนักศึกษาจะได้รับการบันทึกใน “หนังสือบริการ
ชุมชน” (community service passport) โดยหัวหน้าหน่วยงานนั้นๆ
เสมือนรางวัลที่ให้นักศึกษาเป็นหลักฐานในการประกอบกิจสาธารณะ
ทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษาได้เข้าใจชีวิตมากขึ้นและพัฒนาปัญญาผ่าน “การให้”

พิธีเคารพอาจารย์ใหญ่ : ผู้บริจาคสร้างเพื่อการศึกษาแพทย์

รูปเล็ก แดนสุชาติ (จำลองสมณารามจิงซี)
สำหรับเก็บถ้ำกระดูกอาจารย์ใหญ่

๕. โครงการบริจาคร่างกาย การให้ความเคารพต่อชีวิตมนุษย์ และการใช้ร่างกายมนุษย์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดเป็นปรัชญาของโครงการนี้ ร่างกายที่บริจาคเพื่อการศึกษาทางการแพทย์เรียกว่า “silent mentor” (บรมครูผู้ไร้เสียง) หรือที่ชาวไทยเรียกว่า “อาจารย์ใหญ่” มหาวิทยาลัย จัดพิธีระลึกคุณอาจารย์ใหญ่มาก่อนเริ่มเรียนกายวิภาคศาสตร์ เพื่อให้ นักศึกษาพบปะพูดคุยกับญาติในครอบครัวอาจารย์ใหญ่ และเมื่อ การเรียนเสร็จสิ้นลงจะมีการจัดพิธีศพ และจัดเก็บเถ้ากระดูกของ อาจารย์ใหญ่ทุกคนไว้เพื่อการระลึกถึงใน “Great Giving Hall” (ศาลา มหากรุณา) อีกทั้งมหาวิทยาลัยฉือจี้วางแผนเผยแพร่แนวคิดเรื่อง การเคารพร่างกายอาจารย์ใหญ่ไปยังมหาวิทยาลัยแพทย์ทั่วไต้หวัน

พิธีเคารพอาจารย์ใหญ่ พิธีกรรมแห่งการปลูกฝังความเคารพต่อชีวิต

การสร้างจิตสำนึกว่าทุกชีวิตล้วนเท่าเทียมกันนั้น พุดง่ายแต่ ทำยาก นักทฤษฎีแนววิพากษ์สำนักต่าง ๆ ล้วนเรียกร้องให้เกิดความเป็น พหุสังคมที่มีความเท่าเทียมกัน แต่แนวการปฏิบัติที่ทำให้เกิดขึ้นจริง นั้นไม่ง่ายเลย พระพุทธเจ้าทรงสอนว่าทุกชีวิตล้วนเป็นพี่น้องกัน ทว่า คนธรรมดาปฏิบัติได้ยาก นอกเสียจากว่าจะมีการพัฒนาจิตใจไปอีก ระดับหนึ่ง

พิธีการเคารพอาจารย์ใหญ่ (The Silent Mentor Ceremony) มี จุดประสงค์หลัก เพื่ออบรมนักศึกษาแพทย์ผู้ซึ่งจะก้าวไปเป็นผู้มี สถานะสูงตามค่านิยมทางสังคมปัจจุบัน ให้มีความอ่อนน้อมถ่อมตน เคารพต่อชีวิตแม้คนที่ตายแล้วและไม่กลัวอาจารย์ใหญ่ ผู้เข้าร่วมพิธี ในปีการศึกษา ๒๕๕๗ ประกอบด้วย นักศึกษาแพทย์ ๔๘ คน อาจารย์ ใหญ่ ๑๒ คนจึงมีครอบครัวของอาจารย์ใหญ่ ๑๒ ครอบครัวหรือราว ๗๐ คน ภิกษุณีจากสมณารามจิ้งซือ ประมาณ ๒๐ รูป อาสาสมัครฉือจี้

ทำหน้าที่ร้องเพลงสวดราว ๖๐ คน ผู้สนใจประมาณ ๒๐ คน รวมทั้งสิ้นราว ๒๒๐ คน (สุวิดา ๒๕๔๙, น. ๓๖๐-๓๖๓)

พิธีการเคารพอาจารย์ใหญ่เริ่มบ่ายโมงครึ่ง วันที่ ๒๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๗ ในตึกเรียนวิชาแพทย์ มีห้องประกอบพิธี ๓ ห้องติดกัน และมองทะลุผ่านกระจกใส ห้องแรกสำหรับนักศึกษาแพทย์ ญาติ อาจารย์ใหญ่ ภิกษุณีผู้ประกอบพิธี ห้องที่สองสำหรับญาติบางส่วน อาสาสมัครและผู้สนใจ ห้องที่สามคือห้องเรียนผ่าตัดซึ่งวางร่างอาจารย์ใหญ่ไว้บนเตียง ๑๒ เตียงมีฟาสเตนเลสครอบคลุมติด พิธีกรรมเริ่มด้วยการสวดมนต์ประมาณ ๒๐ นาที จากนั้นภิกษุณีจึงเริ่มเดินเข้าไปที่ห้องอาจารย์ใหญ่ ตามด้วยญาติ และนักศึกษาแพทย์ ส่วนอาสาสมัครและผู้สนใจยังคงอยู่ห้องเดิม ตลอดเวลาจะสวดมนต์ไปเรื่อย ๆ และเดินวนผ่านเตียงอาจารย์ใหญ่ เมื่อครบทุกเตียงแล้วภิกษุณีจะไปยืนอยู่ที่ด้านข้างของห้อง ส่วนนักศึกษาแพทย์และญาติจะยืนหันหน้าเข้าหากันรอบเตียง เพลงสวดยังคงดังไปเรื่อยๆอย่างมีจังหวะ

เมื่อทุกคนยืนประจำที่เรียบร้อย นักศึกษาแพทย์จะเปิดฝาครอบเตียงพร้อมกัน นักศึกษาแพทย์และญาติทำความเคารพอาจารย์ใหญ่ร่วมกัน ท่ามกลางความสงบและเสียงเพลงสวด ญาติหลายคนร้องให้รวมถึงผู้ชายตัวโตๆ เสียงเพลงสวดและภาพเหตุการณ์ภายในช่วงเวลาเพียง ๑๐-๑๕ นาที สามารถเรียกน้ำตาจากหลายคนแม้จะอยู่คนละห้อง เช่นนี้แล้วนักศึกษาแพทย์คงจะได้รู้ถึงความรักที่โอบล้อมอาจารย์ใหญ่ของพวกเขา ไม่ใช่ร่างผู้เสียชีวิตที่น่ากลัวหรือเป็นเพียงวัตถุ แต่เป็นร่างของผู้เป็นที่รักแม่ไร้ลมหายใจ นักศึกษาแพทย์คงมีสำนึกที่จะปฏิบัติต่ออาจารย์ใหญ่ด้วยความเคารพ ระมัดระวังและประณีต และให้ความเคารพต่อญาติของอาจารย์ใหญ่ที่เสียสละเพื่อการศึกษาของพวกเขา

ครั้นจบภาคการศึกษา นักศึกษาแพทย์จะต้องเย็บร่างอาจารย์ใหญ่คืนให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยเหมือนเดิมภายใน ๒๕๐ เซม ดังนั้นจึงต้องประณีตในการผ่าตัดเพื่อจะได้เย็บคืนภายในจำนวนเซมที่กำหนด และเป็นบทเรียนต่อการปฏิบัติภารกิจจริงเมื่อเป็นแพทย์ จากนั้นจะมีการประกอบพิธีศพซึ่งจะเผาและเก็บเถ้ากระดูกบรรจุไว้ในแบบจำลองสมณารามจิ้งชือหลังเล็กที่สวองามตั้งอยู่ในแดนสุขาวดี เก็บไว้ในห้องเคารพเถ้ากระดูก “ศาลามหากฤษณา” ตรงข้ามห้องเรียนนั่นเอง ห้องนี้ประกอบด้วยตู้กระจกสองด้าน ภายในตู้จัดวางแบบจำลองสมณารามจิ้งชือหลังเล็กเหล่านี้อย่างเป็นระเบียบ กลางห้องด้านในสุดเป็นที่ตั้งของพระภิกษุครมโกโพรธัสตว์ซึ่งได้รับความนับถือว่าอุทิศตนมาจะต้องลงไปในนรกเพื่อช่วยเหลือเวไนยสัตว์ ทั้งเพื่อเตือนสตินักศึกษาแพทย์ให้อุทิศตนช่วยเหลือคนไข้แม้จะยากลำบาก และเพื่อคล้อยตามความเชื่อประเพณีนิยม บรรยายากศของห้องดูสงบและน่าเกรงขาม

ส่วนครอบครัวอาจารย์ใหญ่ก็ได้รับรู้ถึงความเคารพที่ชาวฉือจี้มีต่อผู้เป็นที่รักของเขา และอาจรู้สึกว่ามันก็น่าจะเป็นคนหนึ่งที่ได้รับ ความเคารพเช่นนี้เมื่อเสียชีวิตไปแล้ว ร่างกายยังเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาแพทย์และชาวฉือจี้ หรืออาจรู้สึกอยากร่วมเป็นอาสาสมัครเพื่อสร้างความรู้สึที่ดีๆต่อญาติและนักศึกษาแพทย์รุ่นต่อไป การปฏิบัติเช่นนี้ทำให้ทุกคนเกิดความประทับใจ มีความรู้สึกร่วมในการให้ความเคารพซึ่งกันและกัน ระหว่างร่างที่ไร้ชีวิต ญาติ อาสาสมัคร และนักศึกษาแพทย์ การเคารพซึ่งกันและกันนี้เองจะเป็นพื้นฐานทางจิตใจที่มั่นคงในการมีจิตสำนึกถึงความเท่าเทียมกัน ต่างจากค่านิยมในสังคมทั่วไปที่ใช้ฐานะ อาชีพ การศึกษา หรือ อำนาจ ในการให้ความเคารพยกย่องกัน ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงทันทีเมื่อสถานภาพทางวัตถุเปลี่ยนไป

๖. สมาคมพ่อแม่อุปถัมภ์ (Tzu Cheng/Yi Te Association)

นักศึกษาทุก ๑๐-๑๒ คนจะมีพ่อแม่อุปถัมภ์ ๑ คน และแม่อุปถัมภ์ ๒ คน โดยธรรมชาติจะเป็นผู้พิจารณาคัดเลือกจากประวัติและคุณสมบัติของ กรรมการมูลนิธิในแต่ละสาขา และต้องได้รับการอบรมทุกเดือน พ่อแม่อุปถัมภ์จะเป็นผู้ให้ความรักและดูแลนักศึกษาที่ได้รับมอบหมายดั่งบุตรหลานของตนเอง และเป็นผู้รวมกลุ่มนักศึกษาในความดูแลรวมทั้งให้การสนับสนุนด้านต่างๆตลอดสี่ปีในมหาวิทยาลัย

“ฉันชอบระบบพ่อแม่อุปถัมภ์มาก ฉันและเพื่อนๆ สนุกกับคุณแม่อุปถัมภ์มาก มีอะไรก็เล่าให้ฟังบางครั้งก็โทรคุยกัน เพราะเรื่องบางเรื่องก็ไม่อาจคุยกับพ่อแม่ที่แท้จริงของเราได้ แต่คุยกับคุณแม่อุปถัมภ์ได้ และแม่จะเรียนจบแล้วคุณแม่อุปถัมภ์ก็จะเป็นคุณแม่ของฉันไปตลอด” นักศึกษาหญิงปี ๒ คณะสังคมศาสตร์

๗. ชั้นเรียนจริยศิลป์ศึกษา (Professional Humanities Class-

rooms) จุดประสงค์ของชั้นเรียนจริยศิลป์ศึกษาคือกระตุ้นให้นักศึกษาเรียนรู้ความงามและความหมายของวัฒนธรรมจีนไปพร้อมกับคุณธรรมผ่านการเขียนพู่กันจีน การชงชา และการจัดดอกไม้ โดยอาจารย์หรืออาสาสมัครผู้เชี่ยวชาญในแต่ละศาสตร์ สอนให้นักศึกษาเข้าถึง “ความจริง ความดี และความงาม” ได้อย่างลึกซึ้งและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้ชีวิตมีคุณค่าและมีความสุข

ตัวอย่างการบูรณาการของชั้นเรียนจริยศิลป์ศึกษากับ หลักสูตรภาษาอังกฤษและโครงการบริจาคร่างกาย

คณะวิจัยมีโอกาสดำเนินการสอนแก่ชั้นเรียน
จริยศิลป์ศึกษา เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๙
เวลา ๑๐.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. สอนโดย Dr. Steve J. Lin:

Director, Department of Humanities of Tzu Chi University

เนื่องด้วยเป็นการสอนสำหรับนักศึกษาเอกภาษาอังกฤษปี๑
อาจารย์สตีฟจึงสอนเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อให้ให้นักศึกษาฝึกพูดและฟัง
โดยอาจารย์ได้เลือกวีดีทัศน์เรื่องบรมครูผู้ไร้เสียงพากย์ไทย และมีตัว
อักษรจีนอยู่ข้างล่างให้คณะวิจัยและนักศึกษาชมพร้อมกันเพื่อให้
เกียรติแก่คณะวิจัยชาวไทย (การให้เกียรติแก่ผู้อื่น เป็นวัฒนธรรมฉือ
จิที่โดดเด่น) จากนั้น อาจารย์ก็พานักศึกษาและคณะวิจัยไปดูห้อง
ประกอบพิธีเคารพอาจารย์ใหญ่ ซึ่งจะเป็นห้องเรียนของนักศึกษา
แพทย์ด้วย ระหว่างทางอาจารย์บรรยายประวัติอาจารย์ใหญ่ ตาม
รูปภาพที่ติดอยู่ข้างผนัง และมาเน้นที่ประวัติอาจารย์ใหญ่ผู้มีอายุเพียง
๑๖ ปี โดยหันไปถามนักศึกษาว่าพวกคุณอายุเท่าไร ก็คงประมาณ ๑๖-
๑๗ ใช่มั้ย เด็กๆนี้เกี่ยวกับพวกคุณคนนี้นี่แหละจะตายไปแล้ว เขายังทำ
ประโยชน์ได้อีก “การตายอาจไม่น่ากลัว และเป็นการมอบความสว่างไสว
และความหวังให้ผู้อื่นเราสามารถให้ชีวิตแก่ผู้อื่น ขณะที่ชีวิตเราจบลงเป็นการ
ให้ชีวิตหลังชีวิต” อาจารย์สตีฟสอนโดยแทรกวาทธรรมด้วยคำพูดที่
จับใจเป็นระยะ เพื่อกระตุ้นจิตสำนึกคุณธรรม ให้ผู้เรียนคิดบริจาค
ร่างกาย แม้เป็นเรื่องที่ขัดกับประเพณีนิยมของจีนมาก

ดังนั้นเทคนิคการบ่มเพาะคุณธรรมให้นักศึกษา จึงมิใช่การ
ยึดยึดซึ่งรังแต่จะถูกต่อต้าน ผู้สอนต้องมีศิลปะการพูดด้วยวาทธรรม

ลำดับเหตุการณ์ให้เกิดความประทับใจ แล้วจึงชี้ชวนให้ร่วมกันสร้างกุศลแก่สังคม โดยการบริจาคร่างกาย ซึ่งนักศึกษาสามารถลงทะเบียนได้เลย แม้จะมีคนลงชื่อไว้มากมายแล้วก็ตาม การบริจาคร่างกายนั้นไม่เพียงแต่ยังประโยชน์ให้สังคม ทว่าเป็นการบอกโดยนัยว่านักศึกษาควรดูแลร่างกายของตนเองให้ดีด้วย เพราะเงื่อนไขของผู้บริจาคร่างกายนั้นจะต้องไม่เป็นเอดส์ ไม่เสพสิ่งเสพติดทุกประเภท และไม่เกิดจากการฆ่าตัวตาย ชั้นเรียนจริยศิลป์ศึกษาของอาจารย์สตีฟเป็นตัวอย่างการบูรณาการที่ใช้คุณธรรมมาสอดประสานในวิชาการต่างแขนงได้อย่างงดงามลงตัว

Dean Liu นักศึกษาคนหนึ่งบอกว่า “ฟังครูแล้วรู้สึกดีมากเลย จะกลับไปไตร่ตรองให้รอบคอบเรื่องการบริจาคร่างกายแล้วจะตัดสินใจ”

๘. ศาลาจิ่งซือ (Jing-Si Hall/Still Thoughts Hall) ศิลปกรรมที่ส่งงานนี้เป็นสถานที่รวมจิตวิญญาณของชาวจีนทั้งหมด เป็นหลักฐานแห่งความเมตตา กรุณา และความรักที่ลึกซึ้งของมวลมนุษย์

๙. โรงพยาบาลฉือจี้ มีเป้าหมายเพื่อยกระดับบริการทางการแพทย์ในแถบภาคตะวันออกของไต้หวัน โรงพยาบาลร่วมมือกับมหาวิทยาลัยฉือจี้ในการทำวิจัยทางวิชาการ นอกจากนี้ แพทย์ คนไข้ เจ้าหน้าที่ มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันทำให้เกิดบรรยากาศ “แห่งรัก” ทั่วโรงพยาบาล

๑๐. สถานีโทรทัศน์ต้าอ้าย (Da-Ai Television) เป็นสถานีที่ไม่มุ่งการพาณิชย์หรือการแข่งขัน แต่มีเป้าหมายพัฒนาจิตใจมนุษย์ให้สะอาดบริสุทธิ์ และสร้างสังคมที่ดีและมีสันติภาพมากขึ้น ทางสถานีมี

ห้องบันทึกถ่ายทำในศาลาจิ้งซือ ซึ่งนักศึกษาฉือจี้สามารถเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง และเป็นนักศึกษาฝึกหัดที่สถานีโทรทัศน์ต้าอ้าย นอกจากนี้ยังมีสถานีวิทยุมหาวิทยาลัยฉือจี้ ซึ่งจัดรายการโดยนักศึกษา เพื่อกระจายข่าวสารด้านสุขภาพสู่ชุมชน

ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

ก. สภาพมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยฉือจี้มุ่งหวังที่จะติดอันดับโลก โดยมีจุดเด่นการใช้อุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ดีที่สุด เพื่อความเชี่ยวชาญทางวิชาการ และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความรัก เพื่อสร้างนักศึกษาที่มีคุณธรรมพร้อมจะให้ความรักแก่สังคม

ข. ผู้เรียน มหาวิทยาลัยฉือจี้ตั้งความหวังให้นักศึกษาจบออกไปพร้อมจิตใจที่เต็มเปี่ยมด้วยพรหมวิหาร ๔

ค. บุคลากร ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นักศึกษา ขณะเดียวกันจะต้องเสียสละเวลาส่วนใหญ่ในการบ่มเพาะนักศึกษา

ง. สังคม การผลิตนักศึกษาที่มีคุณธรรม เป็นดั่งเมล็ดพันธุ์แห่งความรัก เผยแพร่ออกไปสู่ครอบครัว ที่ทำงาน และสังคม ดังนั้นผลที่คาดหวังก็คือสังคมอุดมสุข ที่ทุกคนต่างมอบความรักความเอาใจใส่ให้แก่กัน และช่วยเหลือกันเมื่อประสบทุกข์ภัย

วิธีการประเมินและติดตามผล

อาจารย์หง (Chief Secretary) บอกถึงความสำเร็จของกระบวนการศึกษาแบบฉือจี้ว่า “มหาวิทยาลัยฉือจี้ครบรอบ ๑๐ ปี ในวันที่ ๒๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ เวลา ๑๐ ปีที่ผ่านมามีหลายเรื่องราวที่บ่งบอกว่าเราเดินมาถูกทางแล้ว และสังคมก็ยอมรับ จากที่การศึกษาเคยเป็น

เพียงแหล่งเพาะความชำนาญ ตอบรับภาคธุรกิจ-อุตสาหกรรม มาเป็นการศึกษาเพื่อให้บริการแก่สังคม ปัจจุบันมหาวิทยาลัยกว่า ๒๐ แห่งมีชั้นเรียนคุณธรรม นอกจากนี้ สมาคมครูก็ยังนำไปสอนในโรงเรียนมัธยมและประถมด้วย รูปแบบความสำเร็จจึงสะท้อนออกมาจากนักศึกษาที่จบและมีความรับผิดชอบ เสียสละในการทำงาน ห้างร้านต้องการนักศึกษาซึ่งจบจากที่นี่ เพราะอยู่ในสังคมจืดจางพวกเขาก็กระตือรือร้นอยู่แล้ว และดูเป็นเรื่องธรรมดา ทว่าเมื่อไปอยู่ข้างนอกกลายเป็นดีมาก เรากำลังทำวิจัย เพราะคนพูดกันมาก และทางกระทรวงก็ต้องการรายงานการประเมินความสำเร็จของมหาวิทยาลัยด้วยผู้บริหารจึงให้ทำวิจัย” ความเห็นของนักศึกษาก็เป็นการประเมินมหาวิทยาลัยนิจจิกวิธีหนึ่งดังบทสัมภาษณ์

เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๔๙ เวลา ๑๑.๓๐ น. คณะวิจัยได้สัมภาษณ์คุณเนิน เอียน อัน นักศึกษาหญิง เอกภาษาอังกฤษปี ๑ อายุ ๑๘ ปี ซึ่งเพิ่งมาเรียนเมื่อเดือนตุลาคมนี้ ในชั้นเรียนจริยศิลป์ศึกษา คุณเนินอาสาอยู่ที่ห้องเพื่อเผื่อกระเป๋าให้เพื่อนๆ ขณะที่อาจารย์นำนักศึกษาทั้งหมดไปดูห้องพิธีเคารพอาจารย์ใหญ่

“อยู่ที่นี้มีความสุขมากค่ะ เพราะมีอะไรหลายอย่างแตกต่างออกไป เช่น มีพ่อแม่อุปถัมภ์ ที่ช่วยดูแลฉันทุกอย่าง แรกๆ ก็อยากกลับบ้าน ซึ่งอยู่เมืองอื่นไกลมาก (นี่ก็กลับมาหนึ่งแล้ว) ฉันรู้จักนิจจิกจากครูสอนภาษาจีนในชั้นมัธยมต้น จึงอยากจะมาเรียนที่นี่ด้วยตนเอง ตอนแรกไม่อยากจะสอบรูปแบบ เพราะรู้สึกเหมือนเด็กมัธยม และนักศึกษาที่อื่นไม่เห็นใส่กันเลย แต่ทำได้ว่าเมื่อมาอยู่ในองค์กรนี้แล้วก็ต้องทำตามกฎระเบียบ แม้จะไปอยู่มหาวิทยาลัยไหนก็ต้อง

ปฏิบัติตามกฎระเบียบนั้น และถ้าฉันยังไม่ชอบไปเรื่อย ๆ ก็จะเป็นการทำร้ายตัวเอง แต่มีเพื่อนบางคนที่ไม่ยอมสวมเครื่องแบบมาเข้าเรียน ครูบางคนก็เข้มงวด แต่บางคนก็ไม่ว่าอะไร

การบ่มเพาะความรักและการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมมีให้นักศึกษาเลือกมากมาย ขึ้นกับนักศึกษาแต่ละคน สำหรับฉัน ทุกครั้งที่ดูวิดีโอเกี่ยวกับผู้ยากไร้ ฉันรู้สึกสงสารอยากร้องไห้

ความแตกต่างระหว่างฉือจี้กับมหาวิทยาลัยอื่น คือ ฉือจี้ไม่ได้สอนเราเฉพาะวิชาการ แต่สอนการเอาใจใส่ต่อเพื่อนมนุษย์ ที่ไทเปมีอะไรต่อมิอะไรมากมาย แต่ที่ฮวาเหลียนไม่มีสิ่งดึงดูดให้ออกนอกกลุ่ม นอกทางมากนัก และบางครั้งฉันก็ไปร่วมกิจกรรมที่ศาลาจิ้งซือ บางทีก็มีคอนเสิร์ต บางทีเชิญคนดัง ๆ มาพูด

หากถามถึงการอยู่ร่วมกับสังคมภายนอกที่แตกต่างมากจากฉือจี้เมื่อไปทำงาน ว่าจะมีปัญหาไหม ฉันไม่กังวลเลยเพราะฉือจี้เป็นครอบครัวใหญ่

เวลาว่างบางครั้งฉันก็ไปเป็นอาสาสมัครที่ภาคภาษาอังกฤษ ซึ่งมีนักศึกษาต่างประเทศมาติดต่อกันนั้นมากมาย และขณะนี้ได้เข้าเป็นสมาชิกชมรมเยาวชนฉือจี้ด้วย เพราะชอบการร้องเพลงประกอบภาษา मौ บางครั้งฉันก็ไปดูดาวกับเพื่อนๆ และอาจารย์

ปี ๑ ของชั้นภาษาอังกฤษนี้แต่ละคนมีตารางเรียนไม่เหมือนกัน นักศึกษาจึงไม่ค่อยพบกัน ฉันจึงไม่รู้ว่าเพื่อนๆ ไปทำงานอาสาสมัครบ่อยไหม ส่วนอาชีพที่อยากเป็นคือ ล่ามหรือครูสอนภาษาจีนให้ชาวต่างชาติ

ในอนาคตฉันก็ไม่รู้ว่าจะเป็นการรวมการฉือจี้ไหม เพราะยังไม่ค่อยรู้เรื่องเกี่ยวกับจิตวิญญาณฉือจี้มากนัก”

ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานและวิธีการแก้ปัญหา

อาจารย์หงให้สัมภาษณ์ถึงปัญหาอุปสรรคว่า เมื่อเด็กผ่านกระบวนการหล่อหลอมคุณธรรมเช่นนี้ ทำให้การทำงานอะไรหลายอย่างง่ายตายขึ้น สภาพโดยรวมจะเห็นนักศึกษากับอาจารย์กินข้าวร่วมโต๊ะเดียวกัน เข้าแถวซื้อเหมือนกัน เป็นภาพของครอบครัว

การปรึกษาปัญหาและการแก้ไขจึงเริ่มจากการพูดคุย ไม่ต้องเสียเวลาจัดประชุม หรือแก้ปัญหาหนักๆ ในภายหลัง ปัญหามากมายที่นักศึกษามาปรึกษา อาจารย์จะไม่โยนเรื่อง ไม่ผลักภาระ แม้จะไม่ใช้เรื่องของตัวเอง ก็จะช่วยแก้ไขจนเสร็จ แต่มี ๒ เรื่องที่จะไม่แก้ไขให้ คือ การสวมเครื่องแบบ และการขยายเวลาปิดหอพัก

อย่างไรก็ดี ก็พบปัญหาอุปสรรคบ้าง คือ

- เด็กไปหานักข่าว แล้วทำเรื่องสวมเครื่องแบบให้เป็นเรื่องใหญ่
- บางทีนักข่าวมาที่วัดเห็นว่าชาวฉือจี้หรือนักเรียนนักศึกษากราบธรรมมาจารย์ที่พื้น ก็นำข่าวไปประโคมว่าบังคับกดขี่ ฉือจี้จึงต้องมีสถานีโทรทัศน์รักใหญ่ เพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมฉือจี้
- เดิมมหาวิทยาลัย เป็นพื้นที่โล่งชาวเขาเดินผ่านได้ เมื่อมหาวิทยาลัยสร้างขึ้นและล้อมรั้ว ก็เกิดปัญหาชาวเขามาร้องเรียนว่าทำไมถึงเดินผ่านไม่ได้ ต้องเดินอ้อม ซึ่งยังเป็นปัญหาอยู่ แต่นักศึกษาก็ต้องอ้อมเหมือนกัน

มหาวิทยาลัยฉือจี้ใช้การประชุมเนื่อง ๆ ในการแก้ไขปัญหาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่างๆ เช่น ทุกอาทิตย์จะมีการประชุมระดับผู้บริหาร ๑ ครั้ง ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยจะประชุม ๒ อาทิตย์ครั้ง รองอธิการบดีกับฝ่ายบริหารประชุมกันเป็นประจำ และทุกเทอมมีช่วงที่อธิการบดีจะลงมาพบและรับรู้ปัญหาโดยตรงจากนักศึกษา

งบประมาณค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

เนื่องด้วยมีหลายสิ่งที่จะต้องเตรียมเพื่อนักศึกษาโดยอาสาสมัครฉือจี้ งบประมาณการดำเนินงานจึงไม่สามารถประเมินเป็นมูลค่าได้ ส่วนรายรับของมหาวิทยาลัย นอกจากจะได้รับเงินค่าลงทะเบียนเรียนจากนักศึกษาแล้ว ยังมีบางส่วนที่เป็นงบสนับสนุนจากรัฐบาล อีกจำนวนหนึ่งชาวไต้หวันบริจาคผ่านทางมูลนิธิฉือจี้ งบประมาณคร่าวๆ คือ รายรับจากนักศึกษา ๒ ร้อยกว่าล้าน แต่รายจ่าย ๓ ร้อยกว่าล้านเหรียญไต้หวันต่อปี

วิทยาลัยเทคโนโลยีฉีฉี

๕ แนวทาง

การปลูกจิตสำนึกคุณธรรม
ผ่านสถานศึกษาฉือจี้ ระดับวิทยาลัยเทคโนโลยี

ปรัชญาของวิทยาลัยเทคโนโลยีฉือจี้

ลักษณะพิเศษของวิทยาลัยเทคโนโลยีฉือจี้ก็เฉกเช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยฉือจี้ คือ เป็นการศึกษาเพื่อวิถีชีวิตที่ดีงาม ทว่าวิทยาลัยเทคโนโลยีฉือจี้เน้นฝึกหัดผู้ประกอบการและผู้ประกอบวิชาชีพให้มีจิตสำนึกในการใช้ศักยภาพทั้งหมดที่ตนเองมีเพื่อประโยชน์ของมวลมนุษยชาติ

วิสัยทัศน์ของวิทยาลัยเทคโนโลยีฉือจี้

วิทยาลัยเทคโนโลยีฉือจี้ ซึ่งเติบโตมาจากวิทยาลัยพยาบาล มีวิสัยทัศน์ให้ความรู้และการบริหารจัดการที่ถูกต้องแก่เยาวชนในท้องถิ่น โดยเฉพาะชาวเขานพื้นเมือง เพื่อเยาวชนจะนำความรู้ไปพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของตนเองให้มีสุขภาวะที่ดี ทั้งร่างกายและจิตใจ

ภารกิจของวิทยาลัยเทคโนโลยีฉือจี

ภารกิจทั่วไปของวิทยาลัยเทคโนโลยีฉือจี คือ จัดเตรียมโครงสร้างการฝึกหัดผู้ประกอบการหรือผู้ประกอบการวิชาชีพบนฐานมนุษยธรรม ภายใต้กรอบแนวคิดของการป้องกันรักษาสุขภาพ และการบริหารจัดการ รวมถึงการเน้นพรหมวิหาร ๔ ได้แก่ เมตตา กรุณา ปิยัตติ และการให้ โดยไม่เห็นแก่ตัว

ภารกิจด้านความเชี่ยวชาญ คือ พัฒนาศักยภาพในแต่ละสาขาวิชาชีพ เพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างผู้ชำนาญการ และการดูแลรักษาอย่างต่อเนื่อง ด้วยความรู้และความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพนั้นๆ

อาจารย์ลิหัว หัวหน้าภาควิชาจริยศิลป์ศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีฉือจี อธิบายถึงเพลงประจำวิทยาลัยที่สอดแทรกพรหมวิหาร ๔ ในเนื้อหาที่น่าประทับใจ โดยกล่าวถึงความทุกข์ยากของผู้ป่วยที่นอนอยู่โรงพยาบาล เมื่อฟังแล้วจะกระทบจิตใจ และกระตุ้นจิตสำนึกของนางพยาบาล สำหรับนักศึกษาคนอื่น เมื่อจบไปทำงาน สังคมก็ป่วยอยู่รอบตัวคุณ ทุกคนเป็นคนไข้ที่คุณต้องเข้าไปดูแล

เป้าหมายทางการศึกษา คือ ดอกบัวที่พินม

การลงทุนทางการศึกษาต้องใช้เวลาได้วันมีชาวเขาจำนวนมาก ฉือจีให้โอกาสทางการศึกษา เพื่อเด็กจะค่อยๆเปลี่ยนสถานะทางครอบครัวของตัวเองได้ แต่เด็กบางคนก็ต้องออกไปเพราะปัญหาทาง

ครอบครัว การประเมินความสำเร็จนั้น ดูจากความต้องการของตลาด ว่าต้องการนางพยาบาลซึ่งจบจากที่นี่เป็นจำนวนมาก

คณะวิจัยได้ถามอาจารย์ลีหัวว่า หากจะนำไปประยุกต์ใช้กับ สังคมไทย ในสภาพเงื่อนไขที่ไม่มีโรงพยาบาล ไม่มีวัฒนธรรมนิจจี แล้วควรจะเริ่มทำอย่างไร อาจารย์เสนอความคิดว่า “ท่ามกลางความ วุ่นวายฉันทำจิตให้บริสุทธิ์ขึ้นมาได้ ด้วยคำเดียวคือ รัก สร้างแรงบันดาลใจและเชื่อมั่นในเมล็ดพันธุ์แห่งความรัก จากกรรมการนิจจี ๑ คนที่ไปมาเลเซีย ปัจจุบันเกิดกิจกรรมนิจจีมากมายในมาเลเซีย เรา ต้องมีศรัทธาต่อตัวเองและผู้อื่น เช่นการสร้างโรงพยาบาล ต้องเชื่อมั่น ในประสิทธิภาพของตัวเอง ไม่มีความคิดเห็นแก่ตัวเลย”

๑. ด้วยจิตที่บริสุทธิ์จริงใจจะทำการงานใดก็สำเร็จ
๒. รู้จักคนทุกระดับ และเชื่อมั่นว่าทุกคนมีธรรมชาติแห่งพุทธะ
๓. เชื่อมั่นว่าสามารถกระตุ้นให้ทุกคนเกิดแรงบันดาลใจ เช่น การ หยอหยอในกระปุกไม้ไผ่

ถ้าคุณทำโดยไม่หวังลาภยศชื่อเสียง ทุกอย่างก็สำเร็จ
แม้หยดน้ำเพียงหยดเดียวก็มีพลังในการบ่มเพาะเมล็ดพันธุ์แห่งพุทธะ

อาจารย์ลีหัวนั้น ไม่รู้จักนิจจีเลยจนจบมหาวิทยาลัยที่มาเลเซีย เป็นนักกฎหมายไฟแรงอยากจะทำอะไรก็ได้ แต่เมื่อพบนิจจีก็รู้ว่า มีวิธีอื่นที่จะช่วยผู้ยากไร้ และดีกว่าการต่อสู้อย่างรุนแรง

เมื่อกล่าวถึงวิชาจริยศิลป์ศึกษา เธอให้หลักการว่า ขณะจรดพู่กัน เราต้องเสวนากับตัวเอง ส่วนจริยศิลป์การชงชา เป็นการเสวนากับคนอื่น และจริยศิลป์การจัดดอกไม้ เป็นการเสวนากับธรรมชาติ ทำไมดอกไม้ ถึงเป็นที่รักของทุกคนแล้วทำไมเราจึงจะเข้าถึงเคล็ดลับของดอกไม้

ทำอย่างไรเราจึงจะอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ความสุขต่างจากความสนุก
ความสุขมาจากหัวใจและยาวนาน แต่ความสนุกอยู่เพียงชั่วแล่น

วิชาจริยศิลป์ศึกษานั้นไม่ค่อยมีอะไรเขียนไว้เพราะ ต้องมาจากการฝึกฝนและบ่มเพาะจากภายใน

อาจารย์จะบอกลูกศิษย์เสมอว่า ความร่ำรวยหรือทรัพย์สินมรดกมหาศาลไม่อาจเทียบเท่าคุณงามความดีซึ่งเป็นทรัพย์ในตัวและใช้ไม่มีวันหมด

เด็กของฉือจี้จะมีช่องทางในการแก้ไขปัญหา คือ ไปหาครูประจำชั้น ไปหาครูแนะแนว และไปหาพ่อแม่อุปถัมภ์ สิ่งสำคัญคือ ฉือจี้สร้างระบบแห่งความรัก

ตำแหน่งผู้บริหารของอาจารย์ลีหัวอาจจะทำให้ห่างกับเด็ก จึงต้องหากิจกรรมพาเด็กออกภาคสนาม เพื่อกระชับความสัมพันธ์

จิตสำนึกของฉือจี้ ก็คือ พรหมวิหาร ๔ ซึ่งเปลี่ยนเป็นรูปธรรม โดยภารกิจ ๔ ประการ คนรวยได้รับการบำบัด คนจนได้รับความสุข ดังนั้นต้องรวมตัวกันจึงจะทำงานได้ แต่คนเหล่านี้ก็เป็นคนธรรมดา มีอารมณ์ กิเลส ธรรมอาจารย์จึงให้ธรรมะมาคุ้มครอง คือ “รู้พอ รู้คุณ เข้าใจ ให้อภัย” เพื่อเกิดจิตอภัยอย่างสุขใจ เมื่อน้ำแต่ละหยดรวมตัวกันแล้วก็จะกลายเป็นกระแสน้ำ

สัมภาษณ์ Lee-Hwa Cheah, Director, office of Humanities

วันที่ ๑๕ ธันวาคม เวลา ๘.๓๐ น.

ประวัติโดยย่อของวิทยาลัยเทคโนโลยีฉือจี้

วิทยาลัยเทคโนโลยีฉือจี้ เป็นสถานศึกษาแห่งแรกที่ยุทธฉือจี้จัดตั้งขึ้น ในชื่อของ วิทยาลัยพยาบาลฉือจี้ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๒ โดยเปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พยาบาล (เรียน ๒ ปี) ฝึกอบรมพยาบาลให้มีความรู้ความสามารถ มีเมตตาธรรม และเอาใจใส่ผู้เจ็บป่วย ขณะเดียวกัน เพื่อสนับสนุนการศึกษาแก่เด็กหญิงชาวเขา ซึ่งเป็นชนพื้นเมืองอาศัยอยู่มากในเมืองฮวาเหลียน การให้การศึกษาแก่เด็กหญิงชาวเขานั้นมีเพียงแต่เป็นภารกิจสงเคราะห์เท่านั้น แต่ธรรมาจารย์เจิ้งเหยียน หวังว่าเมื่อเด็กหญิงชาวเขาได้รับการศึกษา จะทำให้ความเป็นอยู่ของครอบครัวและหมู่บ้านดีขึ้น ทั้งในด้านสุขอนามัย การรักษาสภาพแวดล้อม และการบริหารจัดการ ดังนั้น การให้ทุนการศึกษาจึงรวมภารกิจสงเคราะห์เข้าไว้ด้วยกันกับภารกิจด้านการศึกษา ที่หมายถึงการให้โดยไม่เห็นแก่ตัว ไม่มีขีดจำกัด เพื่อไปสู่เป้าหมายแห่งการสร้างสังคมสุชาติในโลกปัจจุบัน

ใน พ.ศ. ๒๕๓๓ วิทยาลัยเทคโนโลยีฉือจี้เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) พยาบาล (เรียน ๕ ปี) ต่อจากนั้นได้เปิดหลักสูตรวิชาชีพอีกหลายหลักสูตร และใน พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้เปิดสอนหลักสูตรปริญญาตรีถึง ๕ สาขาวิชา ปัจจุบันวิทยาลัยเทคโนโลยีฉือจี้เปิดสอน ๗ สาขาวิชา ได้แก่ การพยาบาล กายภาพบำบัด การศึกษา และดูแลเด็กก่อนวัยเรียน การบริหารจัดการศูนย์สุขภาพ รังสีวิทยา การบัญชี และ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และวิศวกรรมการจัดการ โดยมีประกาศนียบัตรหลายประเภท ทั้ง ปวช. ปวส. ปวท. และปริญญาตรี นอกจากนี้ยังมีโครงการพิเศษคือการศึกษาภาคค่ำ และการศึกษาต่อเนื่องสองปี

การจัดสภาพของวิทยาลัย

ก. ด้านกายภาพ วิทยาลัยเทคโนโลยีฉีตั้งอยู่ที่ 880, Chien-Kuo Rd., Sec. 2, Hualien, Taiwan 97005, R.O.C. Tel: 886-3-8572158 Fax: 886-3-8577261 E-mail: info@tccn.edu.tw website <http://www.tccn.edu.tw> บนเนื้อที่ ๑๓๔,๙๙๐.๕ ตารางเมตร ใกล้กับอ่าว Meilun Creek และทิวเขา Central Mountain Range มีทัศนียภาพงดงาม สภาพแวดล้อมตามธรรมชาติที่แลดูกว้างไกลสุดสายตา ส่งผลดีต่อนักเรียน นักศึกษาโดยตรง ทั้งด้านสภาพอารมณ์จิตใจและสภาพร่างกาย นอกจากนี้วิทยาลัยยังจัดเตรียมอุปกรณ์การเรียนการสอนทางวิชาชีพด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย และสามารถฝึกหัดปฏิบัติจริงได้ในโรงพยาบาลฉี

สัญลักษณ์ของวิทยาลัยเทคโนโลยีฉี

สัญลักษณ์ของวิทยาลัยเทคโนโลยีฉี แฝงไว้ด้วยคุณธรรมเป็นรูปหมวกพยาบาลวางอยู่บนหนังสือที่กางออก ภายในดอกบัวที่มีแปดกลีบ ดอกบัว หมายถึงดอกบัวที่งามสะอาดพัตม เป็นนัยยะถึงนักศึกษาที่ได้รับการบ่มเพาะ

ด้วยคุณธรรมไม่หวั่นไหวไปกับความสปรกของสังคม กลีบดอกบัวทั้งแปด หมายถึงอริยมรรคมีองค์แปด อันสามารถประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติภารกิจแปดประการของฉี *หนังสือที่กางอยู่* หมายถึงความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ ส่วน *หมวกพยาบาล* ให้ความหมายว่านักศึกษาทุกคนทุกสาขาวิชาล้วนต้องมีจิตใจที่จะดูแลพยาบาลผู้อื่นและสังคม เพราะขณะนี้สังคมมีแต่ผู้ป่วย อาจไม่ใช่ทางกายแต่เป็นทางจิตใจ ดังนั้น นักศึกษาทุกคนไม่ว่าคณะใดจึง

ต้องฝึกฝนตนเพื่อออกไปดูแลคนและสังคมที่ป่วยให้ดีขึ้น เป็นสังคม
สุชาติในโลกปัจจุบัน

ข. ด้านกิจกรรมพื้นฐานของชีวิต

การกิน วิทยาลัยเทคโนโลยีฉือจี้จัดอาหารเจขายในราคาถูก เพียง
๒๕ บาทต่อหนึ่งอ้อม โดยจัดส่งมาจากโรงอาหารกลางมหาวิทยาลัยฉือจี้
ภาพที่เห็นทั่วไปคือการกินอาหารอย่างเรียบง่ายร่วมกันระหว่างนักศึกษา
กับอาจารย์ แม้แต่การเข้าแถวเพื่อจ่ายเงินและตักอาหาร ทุกคนต่าง
เข้าแถวโดยเสมอภาคกัน ก่อให้เกิดความเป็นกันเอง และสร้างจิตสำนึก
แห่งความไม่มีชนชั้นในสังคม

การแต่งกาย นักศึกษาวิทยาลัยจะสวมเครื่องแบบ แตกต่าง
จากมหาวิทยาลัยฉือจี้ แต่จุดประสงค์ยังคงเหมือนเดิมคือ ความเรียบง่าย
ความเสมอภาค และปลูกจิตสำนึกในภาระหน้าที่การเป็นนักศึกษา

การนอน วิทยาลัยได้จัดเตรียมหอพักแยกชาย-หญิงสำหรับ
นักศึกษาอย่างเพียงพอ ในบริเวณใกล้เคียงกับวิทยาลัย โดยมีกฎระเบียบ
เวลาเปิดปิดประตู และวินัยในการอยู่หอพัก ด้วยคติธรรมที่ว่า “ความ
มีมารยาทเป็นที่มาแห่งเหตุผล” สอนให้นักศึกษารู้จักเกรงใจผู้อื่น เมื่อ
ทุกคนเกรงใจกันและกัน มีมารยาทที่ดีต่อกัน ก็จะไม่มีความขัดแย้ง เป็น
สังคมที่มีเหตุมีผล

การเดินทาง หอพักอยู่ใกล้วิทยาลัย ระยะทางพอเดินถึงได้หรือ
อาจใช้จักรยาน ดังนั้น นักศึกษาจึงได้รับการอบรมให้มีมารยาทในการใช้
รถจักรยาน และการใช้ถนน อีกทั้งยังเอื้อเพื่อต่อผู้ร่วมใช้ถนนด้วย ซึ่ง
เป็นการบ่มเพาะการมีวินัยและการเคารพกฎจราจรในสังคม อีกทั้งตลอด
เส้นทาง นักศึกษาจะได้ซึมซับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และศึกษา
ธรรมะจากธรรมชาติด้วย

ค. ด้านการเรียนการสอน มีการจัดสภาพการเรียนการสอนแบบองค์รวม โดยบูรณาการชุมชนท้องถิ่นเข้ากับเทคโนโลยีทันสมัย ด้านวิชาชีพทางวิทยาลัยได้จัดเตรียมอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ดีสุดอย่างเพียงพอยิ่งไปกว่านั้น นักศึกษาจะได้ฝึกปฏิบัติการในโรงพยาบาลนอจี้ สร้างความชำนาญ และมีความสามารถในการจัดการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าไม่เพียงแต่ที่โรงพยาบาล นักศึกษายังได้ฝึกหัดปฏิบัติการกับชุมชน โดยออกเยี่ยมท้องถิ่นชุมชนทั้งใกล้และไกล โดยเฉพาะหมู่บ้านชาวเขาซึ่งห่างไกลความเจริญ เพื่อฝึกฝนความชำนาญไปพร้อมกับการบ่มเพาะจิตเมตตา

การเรียนการสอนในวิทยาลัยเทคโนโลยีนอจี้ไม่เพียงแต่มีวิชาการตามสายอาชีพเท่านั้น นักศึกษาจะได้ฝึกอบรมจริยธรรมผ่านวิชาจริยศิลป์ศึกษา กล่าวคือ จริยศิลป์การชงชา จริยศิลป์การจัดดอกไม้ จริยศิลป์การเขียนพู่กันจีน มารยาท และวัฒนธรรมนอจี้ เพื่อให้ให้นักศึกษามีความพร้อมทั้ง การศึกษาชีวิต การเสริมสร้างบุคลิกภาพ การศึกษาคุณธรรม และการศึกษารักใหญ่

ง. บรรยาภาศและปฏิสัมพันธ์ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนักศึกษามีความเป็นกันเองดังญาติ เพราะอาจารย์ประจำชั้น (แต่ละสาขาวิชาจะมีอาจารย์ประจำชั้นดูแลตลอดตั้งแต่ปี ๑ จนกระทั่งเรียนจบ) จะร่วมทำกิจกรรมกับนักศึกษา แม้แต่กิจกรรมพบปะประจำเดือนระหว่างพ่อแม่ผู้ปกครองและนักศึกษา อาจารย์ประจำชั้นก็เข้าร่วม ส่วนกิจกรรมของนักศึกษาเช่น การแข่งขันร้องเพลง อาจารย์หัวหน้าภาควิชาจริยศิลป์ศึกษาและผู้บริหารระดับสูงทุกฝ่ายก็ไปให้กำลังใจด้วย บรรยาภาศในวิทยาลัยจึงเหมือนบ้านที่อบอุ่น ขณะเดียวกัน ทุกคนต่างปฏิบัติหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มที่

การพัฒนาผู้เรียนและบุคลากร

วิทยาลัยเทคโนโลยีฉือจี้มีกระบวนการพัฒนาผู้เรียนและบุคลากรไปพร้อมๆ กันตลอดเวลา โดยใช้กิจกรรมสาธารณกิจเป็นเครื่องมือ อาจารย์และนักศึกษามักจะชักชวนกันไปทำกิจกรรมอาสาสมัครที่โรงพยาบาล หรือนักศึกษาไปเป็นอาสาสมัครในแผนกที่ตนกำลังศึกษาเล่าเรียนอยู่ นอกเหนือจากชมรมนักศึกษาต่างๆ ในวิทยาลัย ดังนั้น นักศึกษาจะได้พัฒนาคุณธรรม และฝึกหัดภาคปฏิบัติในสาขาวิชาชีพของตนไปพร้อมกันด้วย นอกจากนี้บรรยากาศที่แวดล้อมไปด้วยกรรมกรฉือจี้ นักศึกษาและบุคลากรได้ซึมซับและเรียนรู้ การฟังบรรยาย การดู บุคลิกท่าทางจนเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ความพิเศษของวิทยาลัยเทคโนโลยีฉือจี้

ปรัชญาการศึกษาของวิทยาลัยเทคโนโลยีฉือจี้คือการสร้าง ผู้ประกอบวิชาชีพที่เชี่ยวชาญและมีมนุษยธรรม โดยสนับสนุนให้นักศึกษา มีประสบการณ์จริงในสังคมและแก้ไขปัญหาด้วยความเมตตากรุณา เพื่อ บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว วิทยาลัยได้จัดเตรียมลักษณะสำคัญดังนี้

๑. **วิชาบังคับ** วิทยาลัยเทคโนโลยีฉือจี้สนับสนุนนักศึกษาให้มีการศึกษาตลอดชีวิต และเตรียมความรู้หลายด้านไว้ให้

๒. **การฝึกปฏิบัติจริง** โรงพยาบาลฉือจี้เป็นสถานฝึกหัดงานของ นักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีฉือจี้ เพื่อให้นักศึกษาเป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่มีใจไฟทำประโยชน์ให้สังคม แนวคิดการศึกษาที่สมบูรณ์นี้จะพุ่มพัก นักศึกษาทั้งความรู้อย่างมืออาชีพและพัฒนาทางจิตใจ

๓. **หลักสูตรคุณธรรมฉือจี้** ช่วยให้นักศึกษาวางแผนชีวิตและ อาชีพของตนเองได้ ตลอดจนใช้ความถนัดส่วนตัวให้เป็นประโยชน์ต่อ

วิชาชีพ **จิตวิญญาณของหลักสูตรคุณธรรม**คือ **จิตประกอบด้วยความพอใจ รู้คุณ เข้าใจ และเอื้ออารี** เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัย นักศึกษาได้เรียนรู้ที่จะนับถือตนเองและปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยจิตใจดีงามในหลักสูตรจริยศิลป์ศึกษา นักศึกษายังได้เรียนรู้วัฒนธรรมฉื่อจี้และความรักที่ยิ่งใหญ่ซึ่งอยู่ในตัวมนุษย์ทุกคน การเรียนรู้วัฒนธรรมฉื่อจี้ก็คือการได้ปฏิบัติจริงในการกิจ ๔ ประการ

๔. การบริการอาสาสมัคร นักศึกษาซึ่งมักคิดว่าตนเองไม่ใช่เด็ก ต้องการอิสระ การสอนคุณธรรมจึงไม่สามารถใช้การบังคับได้ จำเป็นต้องกระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกคุณธรรมผ่านการให้บริการต่อชุมชน โดยนักศึกษาปี ๑ จะต้องให้บริการแก่ชุมชนอย่างน้อย ๑๐ ชั่วโมง ที่โรงพยาบาลหรือมูลนิธิฉื่อจี้ในฮวาเหลียน ชั่วโมงบริการชุมชนของนักศึกษาจะได้รับการบันทึกใน “หนังสือบริการชุมชน” (community service passport) เสมือนรางวัลที่ให้แก่นักศึกษาเป็นหลักฐานในการประกอบกิจสาธารณะ ทั้งนี้ นักศึกษาจะเข้าใจชีวิตมากขึ้น และพัฒนาปัญญาผ่าน “การให้”

๕. สมาคมพ่อแม่อุปถัมภ์ (Tzu Cheng/Yi Te Association) นักศึกษาทุก ๑๐-๑๒ คนจะมีพ่อแม่อุปถัมภ์ ๑ คน และแม่อุปถัมภ์ ๒ คน โดยธรรมาจารย์เป็นผู้พิจารณาคัดเลือกจากประวัติและคุณสมบัติของกรรมการฉื่อจี้ในแต่ละสาขา และต้องได้รับการอบรมทุกเดือน พ่อแม่อุปถัมภ์จะเป็นผู้ให้ความรักและดูแลนักศึกษาที่ได้รับมอบหมายดั่งบุตรหลานของตนเอง พร้อมไปกับการปลูกจิตสำนึกคุณธรรมผ่านกิจกรรมต่างๆ ตลอดการศึกษาในวิทยาลัย

๖. ชั้นเรียนจริยศิลป์ศึกษา (Professional Humanities Class-rooms) จุดประสงค์ของชั้นเรียนจริยศิลป์ศึกษาคือกระตุ้นให้นักศึกษาเรียนรู้ความงามและความหมายของวัฒนธรรมจีนไปพร้อมกับคุณธรรม ชั้นเรียนจริยศิลป์ศึกษานี้จะสอนการเขียนพู่กันจีน จริยศิลป์การชงชา และ

จริยศิลป์การจัดดอกไม้ โดยอาจารย์หรืออาสาสมัครผู้เชี่ยวชาญในแต่ละศาสตร์ ทำให้นักศึกษาเข้าถึง “ความจริง ความดี และความงาม” ได้อย่างลึกซึ้งและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้ชีวิตมีคุณค่าและมีความสุข

๗. ศาลาจิ้งซือ (Jing-Si Hall/Still Thoughts Hall) ศูนย์รวมจิตวิญญาณของชาวฉือจี้ทั้งหมด ซึ่งนักศึกษาได้รับการปลูกจิตสำนึกคุณธรรมผ่าน “ต้นแบบ” ของธรรมอาจารย์เจิ้งเหยียนและเหล่าภิกษุณี

๘. โรงพยาบาลฉือจี้ นักศึกษาพยาบาลและคณะอื่นๆได้ฝึกหัดปฏิบัติจริงตามวิชาชีพในโรงพยาบาลฉือจี้ แวดล้อมด้วยบรรยากาศ “รักใหญ่” ของเหล่าอาสาสมัคร ซึ่งบางท่านก็เป็นพ่อแม่อุปถัมภ์ของนักศึกษาด้วย โรงพยาบาลฉือจี้จึงเปรียบเสมือนบ้านอีกหลังหนึ่งที่นักศึกษาได้รับความอบอุ่นอย่างเต็มที่

๙. สถานีโทรทัศน์รักใหญ่ (Da-Ai Television) เป็นสื่อการสอนคุณธรรมที่สำคัญตลอด ๒๔ ชั่วโมง ทั้งในรูปแบบของการเทศนาธรรมจากธรรมอาจารย์เจิ้งเหยียน ละครสะท้อนชีวิตจริงของคนดีในสังคม รายการเกมโชว์ที่สร้างสรรค์ความคิดและจิตวิญญาณ

วันครอบครัว : การสอนคุณธรรมด้วยความรักผ่านพ่อแม่อุปถัมภ์

วันครอบครัว เป็นชื่อที่คณะวิจัยตั้งให้เอง เนื่องด้วยเป็นวันที่พ่อแม่อุปถัมภ์มาเยี่ยมเยียนนักศึกษา ดูแลตามกำหนดเดือนละครึ่งต่อเนื่องตลอด ๔ ปี นอกเหนือจากการพูดคุยทางโทรศัพท์ หรือการเยี่ยมเยียนเป็นครั้งคราวซึ่งอาจไม่พร้อมเพรียงกัน แต่วันนี้นักศึกษาทั้งสาขาวิชาจะพบปะกับพ่อแม่อุปถัมภ์พร้อม ๆ กัน ในห้องประชุมหรือห้องเรียนในวิทยาลัย กิจกรรมที่ทำขึ้นกับพ่อแม่อุปถัมภ์จะจัดเตรียมกิจกรรมปลูกจิตสำนึกคุณธรรมมาล่วงหน้า นอกจากนี้จะมีการกินขนมร่วมกัน และอาจจะพูดคุยปรึกษาปัญหาเป็นการส่วนตัวระหว่างนักศึกษาคนหนึ่งกับพ่อแม่อุปถัมภ์ของตน

ในวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๔๕ เวลา ๑๓.๓๐-๑๕.๓๐ น. เป็นวันครอบครัวของนักศึกษาปี ๔ สาขาวิชาการบัญชี ณ วิทยาลัยเทคโนโลยีฉือจี้ คณะวิจัยเห็นเป็นโอกาสเหมาะจึงขอเข้าร่วมสังเกตการณ์ด้วย ในช่วงนี้มีแม่อุปถัมภ์ ๘ คนและพ่ออุปถัมภ์ ๒ คน อาจารย์ชาย ๑ คน อาจารย์หญิง ๑ คน และนักศึกษาชายหญิงประมาณ ๓๐ คน นักศึกษาแต่งตัวตามสบาย เสื้อยืด กางเกงยีนส์ มิได้สวมเครื่องแบบ ส่วนพ่อแม่-อุปถัมภ์สวมชุดที่ฟ้าสำหรับหญิงและชุดสูทสำหรับชายซึ่งเป็นเครื่องแบบของกรรมการฉือจี้ อาจารย์ทั้งสองท่านก็สวมเครื่องแบบอาจารย์

กิจกรรมเริ่มด้วยการเชื้อเชิญคณะวิจัยเข้าสู่ห้องประชุม นักศึกษาทุกคนยืนขึ้นต้อนรับ ส่วนพ่อแม่อุปถัมภ์นั้นยืนเรียงแถวต้อนรับที่หน้าประตู สร้างความประทับใจแก่คณะวิจัยอย่างยิ่ง คณะวิจัยได้สัมผัสวิถีการต้อนรับดังกล่าวของฉือจี้ในหลายโอกาส อันแสดงถึงการให้เกียรติแก่ผู้มาเยือน แม้จะเพ่งนัยหมายอย่างกะทันหัน

เมื่อทุกคนประจำที่เรียบร้อยแล้ว จึงฉายภาพยนตร์เกาหลิเริ่มต้นด้วยฉากธรรมชาติที่งดงาม มีสามเณรอายุประมาณ ๕ ขวบและ

พระเถระรูปหนึ่งอายุประมาณ ๕๐ ปี อยู่ที่กุฎกลางบึงแห่งหนึ่ง ตื่นเช้าขึ้นมาพระและเณรจะต้องเดินผ่านประตูบานหนึ่งซึ่งตั้งอยู่กลางห้อง โดยไม่มีผนังด้านข้าง สร้างความ窘ให้แก่มุชฌิม เพราะในความจริงจะเดินออกจากส่วนไหนของห้องก็ได้ แต่ทำไมทั้งคู่กลับจะต้องเดินผ่านประตูบานดังกล่าว

ทั้งคู่ขึ้นเรือลำเล็กค่อย ๆ พายเรือท่ามกลางธรรมชาติที่สงบนิ่งมายังแผ่นดิน ระหว่างนั้นสามเณรก็เลียนแบบท่าพายเรือของพระเถระเป็นการเรียนรู้อาณาการของตนเอง เมื่อถึงฝั่งซึ่งเป็นประตูทางเข้าวัดมีรูปสลักเจ้าแม่กวนอิมและบันได พระเถระไปจัดการธูระและเก็บสมุนไพร ส่วนสามเณรก็เดินเที่ยวเล่นตามประสาเด็ก พายเรือเล่นบ้าง นอนเล่นบ้าง เณรหยิบหนังสือตีกลองมาขยับได้ ปวดท้องปัสสาวะก็ปล่อยลงทะเลสาบ ปีนเขา เล่นไล่จับผีเสื้อ โยนหินแก่งปลา ขณะที่พระเถระปฏิบัติกิจของสงฆ์เช่นสวดมนต์เสียดเสียงเณรเล่นสนุกก็แว่วมาได้ยินเณรจับปลาผิวน้ำด้วยความสนุกสนาน แล้วทิ้งมันไว้ ขณะนั้นเองพระเถระแอบตามมาดูว่าเณรทำอะไรบ้าง เณรไม่รู้ตัวก็ยังแก่งสัตว์อื่นๆ เช่น กบก็จับมามัดขาเอาหินถ่วงไว้ กบจึงว่ายน้ำด้วยความลำบากมาก ส่วนปลาว่ายน้ำไปไหนไม่ได้เพราะโดนหินถ่วง เณรไม่กลัวอะไรเลย เห็นงูแก่งงู เห็นกบแก่งกบ งูก็ถูกถ่วงคอไว้เลื้อยไปไหนไม่ได้ แล้วเณรก็ลงไปว่ายน้ำอย่างสำราญ พระเถระเห็นเรื่องราวโดยตลอดแต่ก็ไม่ได้แสดงตัวให้เณรรู้หรือตักเตือนแต่อย่างใดเพียงยกหินก้อนใหญ่กลับกุฏิ

กลางดึกคืนนั้น พระเถระแอบเข้ามาในห้องของเณรพร้อมก้อนหินและเชือก และจัดการมัดตัวเณรไว้กับก้อนหิน เมื่อตื่นเช้าเณรเดินออกมา(พร้อมกับแบกหินบนหลัง)ด้วยความยากลำบาก ขอร้อง

ให้พระเถระเอาหินออก พระเถระถามว่าเป็นทุกข์ไหม เณรตอบว่าทุกข์ พระเถระจึงถามต่อไปทำอะไรไว้กับปลาปลาทุกข์ไหมทำอะไรไว้กับงู งูทุกข์ไหม แล้วก็บอกให้เณรเดินดูซิว่าจะหนักขนาดไหน เณรเดินไม่ไหวจนกระทั่งหกล้มลง พระเถระจึงสอนว่ารู้แล้วใช้ใหม่ว่าพวกสัตว์ ทุกข์ทรมานเพียงใด และสั่งให้เณรไปปล่อยพวกสัตว์ทุกตัวก่อน แล้ว จึงจะปลดหินออกจากหลังให้ เณรจำเป็นต้องพ่ายเรือออกไปโดยมี ก้อนหินมัดติดหลัง

เณรต้องปีนเขาด้วยความยากลำบาก ลงมาในแอ่งน้ำที่ขังปลาไว้ หกล้มบ้างเพราะความหนักของหินแต่ปรากฏว่าปลาที่มัดไว้ตายไปแล้ว เณรรู้สึกผิดโดยแสดงออกทางสีหน้าและแววตา นำปลาไปฝังศพ เณร นั่งริมแอ่งน้ำด้วยความเศร้า หลังจากนั้นก็เดินหากบ กบยังไม่ตาย เณร รีบไปปล่อยกบ วางลงบนน้ำอย่างเบามือ กบว่ายน้ำออกไปอย่างอิสระ เณรรีบปีนขึ้นเขาเพื่อจะไปปล่อยงูแต่พบว่างูตายแล้ว ครั้งนี้ เณรเสียใจ มากร้องไห้เสียงดัง พระเถระได้ติดตามดูตลอดเวลาโดยที่เณรไม่รู้ตัว นี่คือการสอนผ่านการปฏิบัติจริง ซึ่งจะจำฝังใจไปตลอด อีกทั้งแสดงถึง การเลี้ยงดูเด็กที่จะต้องคอยติดตามและเอาใจใส่ด้วยความรักตลอดเวลา และมีเทคนิคในการสอน มิใช่การลงโทษเฉียนดี

พ่อแม่อุปถัมภ์ฉายาชีวิตที่ค้นเพียงเท่านั้นแล้วต่อด้วยวิปัสสนาจอแก้ว มีแบบสอบถามแจกและบอกว่าพวกเราก็คงเคยทำผิดมาบ้างไม่มากนัก น้อย โดยไม่เจตนา วิธีการของพระเถระนั้นแสดงถึงหลักพื้นฐานของ ชาวพุทธที่ว่า จิตมนุษย์เป็นจิตปภัสสร สิ่งแวดล้อมทำให้จิตสกปรก แต่จิตใจได้ใช้ความรักมาโน้มน้าวเปลี่ยนแปลง เหมือนพระเถระที่ใช้ ความรักความนุ่มนวลมาปลูกความดีงามในตัวเณรให้ดีขึ้น

แบบทดสอบ

๑. ประตุที่เปิดออกนั้น มีความหมายว่าอย่างไร
๒. คำสอนของพระเถระต่อเถร ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร
๓. ทำไมเถรน้อยจึงร้องไห้โฮ
๔. ดูหนังเรื่องนี้ ท่านมีความรู้สึกอย่างไร

(จากวีดิทัศน์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการใช้สื่อที่น่าติดตามสอนนักศึกษา ขณะเดียวกันก็เรียนรู้ความรู้สึกนึกคิดของนักศึกษาไปด้วยจากแบบทดสอบ)

หลังจากนั้นก็ดูวีดิทัศน์ต่ออีกหนึ่งเรื่องซึ่งมีสาระสรุปดังนี้

๑. ต้องขอบคุณธรรมชาติ
๒. จริยศิลป์การจัดดอกไม้จะทำให้คนเราเข้าถึงเคล็ดลับของธรรมชาติ
๓. สิ่งที่ยากจะให้นักศึกษาเรียนรู้คือเคล็ดลับของธรรมชาติและเคล็ดลับการดำเนินชีวิต

กิจกรรมต่อมาคือ **จริยศิลป์การจัดดอกไม้**

การเรียนรู้ด้วยการทำตัวเนกเช่นดอกไม้ เพราะดอกไม้ส่งกลิ่นหอมเจือจานผู้อื่น เราเองก็ต้องทำสิ่งดีๆให้คนรอบข้าง กิจกรรมนี้แสดงพลังของ “จิตร่วม รวมแรง ร่วมใจ” ให้นักศึกษาทุกคนเลือกดอกไม้ที่วางอยู่บนโต๊ะ แล้วปักลงบนกระถาง

คนแรกปักไปแล้วก็จะถูกถามว่าทำไมเลือกต้นนี้และปักลงไปตรงนี้ เพื่อให้นักศึกษาแสดงออก และคิดพิจารณาก่อนจะปัก ให้ทุกคนเข้าถึงความรู้สึกนึกคิดของเพื่อน เมื่อนักศึกษาแต่ละคนได้แสดงความคิด แม่อุปถัมภ์ก็พูดวาทธรรมแทรก เช่นเด็กคนหนึ่งบอกว่าปักอย่างนั้นเพื่อพญากิ้งก้านที่ปักแล้ว แม่พูดว่ามีความกล้าหาญมากที่

จะช่วยเหลือคนอื่น อีกคนหนึ่งปักดอกกุหลาบดอกเดียวโดดๆและอธิบายว่าจะยืนหยัดอยู่โดยไม่พึ่งคนอื่น แม้ก็บอกว่ายอดเยี่ยมมาก อีกคนหนึ่งนำใบเลี้ยงมาปักเสริม แม้ก็พูดว่าคนนี้ไม่ชอบโดดเด่นแต่ก็พร้อมที่จะสนับสนุนผู้อื่น แม้จะพูดเสริมทุกคนไปในทางดี เป็นการโน้มน้าให้เด็กคิดว่าจะพูดอะไร และนี่เป็นการเตรียมการณ์ของพ่อแม่ที่จะต้องมีส่วนดอก กิ่ง ใบเลี้ยง มีทั้งมีด กรรไกร แล้วแต่นักศึกษาจะจัดจะแต่งอย่างไร ให้สวยงาม ขณะเดียวกันก็มีนัยยะด้านจริยธรรมแฝงอยู่ นักศึกษาแต่ละคนต้องคิดไปในเชิงคุณธรรมมากขึ้นว่าจะพูดอย่างไรดี ให้เป็นที่น่าสนใจของกลุ่มคนอื่น ๆ ก็คอยฟังว่าเพื่อนจะพูดอะไรอย่างไร ก็ดี ไม่ว่านักศึกษาจะคิดจะปักอย่างไร ก็ไม่มีถูก ไม่มีผิด แม่อุปถัมภ์จะพูดเสริมกระตุ้นให้นักศึกษาทุกคนเกิดความคิดสร้างสรรค์มากขึ้นไปเรื่อย ๆ

มีการเชิญอาจารย์ประจำชั้นและคณะวิจัยมาร่วมปักด้วย อันเป็นวัฒนธรรมการให้เกียรติ และให้โอกาสแก่ทุกคน กลุ่มที่สามออกมาขณะที่กระถางเริ่มเต็มแล้ว แม่บอกว่าตอนนี้เรากำลังเรียนรู้ที่จะดูแลชีวิต ทำอย่างไรจะอยู่ร่วมกันได้ คนหนึ่งพูดว่าเห็นทุกอย่างกลมกลืนกันไปหมด จึงปักลงไปดอกหนึ่งให้โดดเด่นขึ้นมาเพื่อเป็นผู้นำ อีกคนก็บอกว่าเห็นมีดอกเดียวโดดเด่นจึงปักอีกดอกให้คู่กัน คนต่อมาว่าฝั่งนี้มีดอกสีม่วงเพียงดอกเดียว จึงปักอีกดอกเพิ่ม อีกคนว่าเขาเชื่อว่าดอกไม้ทุกดอกมีความเป็นเอกเทศเขาไม่ได้ปักดอกไม้เพื่อไปเสริมใคร แต่อยากให้เป็นเอกเทศ

กลุ่มที่สี่ เด็กคนหนึ่งพูดแล้วว่าเพื่อให้มันดูดี แต่แม่อีกยังชี้หน้าว่าแล้วทำไมต้องปักต่ำๆ เพราะการปักต่ำๆ คนก็ยังไม่มองเห็นใช่ไหม เพราะฉะนั้นคนไม่ว่าจะต่ำหรือสูงก็มีคุณค่าในสังคม เชื่อมโยงไปสู่วัน

ครอบครัวเดือนที่แล้วซึ่งพ่อแม่นำวีดีทัศน์กวนอิมพันมือที่เป็นคนใบ้มาฉาย ดังนั้น การปักดอกไม้ดอกนี้แสดงให้เห็นว่า ชีวิตไม่ได้สมบูรณ์แบบ ชีวิตที่ไม่มีความทุกข์ยากเลย ก็อาจจะเข้าไม่ถึงแก่นแท้แห่งชีวิต ตลอดเวลา แม่จะใช้น้ำเสียงอ่อนโยน และการพูดส่งเสริมเชิงบวก

คนหลัง ๆ เริ่มพูดว่าปักให้เกิดความสมดุล แม้किन้ไม่ว่าถ้าไม่มีคนช่วยทำงานกลุ่ม เธอจะเข้าไปช่วยไหม ถ้ามีคนทิ้งขยะ เธอลำบากเก็บให้เขาไหม หรือเตือนเขาไหม

การจัดดอกไม้สอนให้เรารู้จักศึกษาพิจารณาก่อนแล้วจึงเลือก การเลือกก็ต้องดูสิ่งแวดล้อมประกอบด้วย ขณะปักดอกไม้อยู่นั้น มีนักศึกษาคนหนึ่งยื่นหันหลังให้ห้อง แม่ก็สอนว่าเธอต้องเผชิญกับอุปสรรคนะ อย่าหันหลังให้อุปสรรค นักเรียนอีกคนสร้างสรรค์โดยการขยำดอกไม้แล้วโปรยลงไปเลย เพื่อนๆ และแม่อุปถัมภ์พากันหัวเราะด้วยความสนุกสนาน นักศึกษาคนนั้นบอกว่าแม่บอกให้ปัก ทุกคนก็ปัก แต่ชีวิตคนเราไม่ต้องปักก็ได้ ไรก็ได้ เราต้องมีความคิดสร้างสรรค์ นักเรียนคนสุดท้ายเอาดอกกุหลาบมาปักด้านหลัง แม่ก็สรุปว่าเมื่อเวลาผ่านไปเราอาจจะรู้สึกว่ขณะที่บริเวณหนึ่งมันแน่นไปแล้วเราก็ก้าวไปในอีกที่หนึ่งเพื่อให้เกิดสมดุล

ครั้นนักเรียนปักครบทุกคนแล้ว ก็เชิญพ่อแม่อุปถัมภ์ออกมาปักดอกไม้ด้วย รวมทั้งอาจารย์ผู้ชายที่ยังไม่ได้ปัก แสดงให้เห็นถึงความเป็นแม่ ที่ต้องคอยสอดส่องดูแลทุกคนอย่างทั่วถึงเท่าเทียมกัน แม่คนหนึ่งเอาใบสีเขียนไปสอดรับกับดอกกุหลาบ เพราะดอกกุหลาบเปรียบเหมือนวัยรุ่นที่จะต้องรุ่งโรจน์ไปข้างหน้า แม่ก็ขอติดตามไปสนับสนุนการเติบโตของเด็ก ส่วนอื่นมีดอกกุหลาบเต็มไปหมด แต่มุมนั้นเป็นมุมมืด ไม่มีดอกกุหลาบเลย แม่จึงขอไปเสริมในมุมมืดนั้น

อาจารย์ประจำชั้นสรุปว่ากระถางนี้เป็นผลงานของทุกคน นอกจากจะต้องมองโดยรอบ คือ ๓๖๐ องศาแล้ว เราก็จะต้องมองโดยรวมว่าสมดุลไหม ไม่ต้องเอาแต่ไปข้างหน้า แต่ต้องดูผลงานด้วยว่า ส่วนไหนมากไป ส่วนไหนน้อยไป ก็ต้องแก้ไขส่วนนั้นด้วย

แม่สรุปอีกทีว่า แม่พอใจผลงานร่วมของทุกคนในชีวิตจริงของเรา ต้องกล้าที่จะรับภาระ บางที่ต้องเป็นตัวเสริม บางทีก็ต้องเป็นตัวหลักเรา ไม่จำเป็นต้องทำตัวให้โดดเด่น แต่ต้องทำกลุ่มให้ดังงาม คนมาทีหลัง ไม่มีที่จะปักอีกแล้ว เราต้องเสาะหาว่ามีจุดไหนที่เสริมได้ เมื่อใกล้หมดชั่วโมง พ่อแม่อุปถัมภ์มอบดอกไม้ให้คณะวิจัย และเชิญอาจารย์ประจำชั้นและคณะวิจัยออกมากล่าวแสดงความรู้สึก อาจารย์ประจำชั้นมีบุคลิกเป็นกันเองมาก โหนมน้าวเก่ง เขาสรุปว่าแต่ก่อนไม่เคยสนใจต้นไม้ดอกไม้ วันหนึ่งเขาไปซื้อต้นไม้มาจากตลาด แล้วมาปักลงดิน ไม่นานต้นไม้ก็ให้ดอก สวยงามกว่าที่ซื้อมาจากตลาดเสียอีก ดังนั้น ชีวิตคนเราต้องการโอกาสในการทำความดี เพื่อจะเติบโตอย่างงดงามนั่นเอง

ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

ก. สภาพโรงเรียน วิทยาลัยเทคโนโลยีฉีฉีมุ่งหวังจะเป็น วิทยาลัยทางวิชาชีพอันเป็นที่ต้องการของสังคม โดยมีจุดเด่นในการใช้อุปกรณ์และเทคโนโลยี เพื่อความเชี่ยวชาญทางวิชาการ และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยความรัก เพื่อสร้างนักศึกษาที่มีคุณธรรม และพร้อมจะให้ความรักแก่สังคม

ข. ผู้เรียน วิทยาลัยเทคโนโลยีฉือจี้ตั้งความหวังให้นักศึกษาที่จบออกไปทุกคน สามารถเป็นผู้ประกอบการ หรือผู้ประกอบการวิชาชีพที่เต็มเปี่ยมไปด้วยจิตแห่งพรหมวิหาร ๔

ค. บุคลากร ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นักศึกษา ขณะเดียวกัน จะต้องเสียสละเวลาส่วนใหญ่ในการบ่มเพาะนักศึกษา

ง. สังคม การผลิตนักศึกษาที่มีคุณธรรม เป็นดั่งเมล็ดพันธุ์แห่งความรัก เผยแพร่ออกสู่ครอบครัว ที่ทำงาน และสังคม ดังนั้นผลที่คาดหวังก็คือ สังคมอุดมสุข ที่ทุกคนต่างมอบความรัก ความเอาใจใส่ให้แก่กัน และช่วยเหลือกันเมื่อประสบทุกข์ภัย

วิธีการประเมินและติดตามผล

แม้วิทยาลัยจะไม่มีเกณฑ์การประเมินวัดเชิงปริมาณ แต่สามารถประเมินผลแห่งความสำเร็จได้จากความต้องการของภาคเอกชนต่อบัณฑิตจากวิทยาลัยเทคโนโลยีฉือจี้ นักศึกษาที่จบออกไป มีงานทำและมีเสียงสะท้อนถึงความตั้งใจทำงานอย่างเต็มที่ของนักศึกษาเหล่านั้น

ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานและวิธีการแก้ปัญหา

ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น มีไม่มากนักเช่นเดียวกับระดับมหาวิทยาลัย

งบประมาณค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

ได้รับเงินสนับสนุนจากมูลนิธิพุทธฉือจี้

กิจกรรมปลูกจิตสำนึกคุณธรรมผ่านการประกวด
แต่งและร้องเพลง ประจำภาคการศึกษา

โรงเรียนมัธยมฉือจี้

๕ แนวทาง

การปลูกจิตสำนึกคุณธรรม
ผ่านสถานศึกษาฉือจี้ ระดับมัธยม

ปรัชญาของโรงเรียนมัธยมฉือจี้

“สิ่งที่ปัญหาของสังคมปัจจุบันคือสื่อและคนรอบข้างที่โน้มน้าวเด็กไปสู่ทางไม่ดี แต่โรงเรียนมัธยมฉือจี้มีการควบคุมดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด ขณะเดียวกัน ก็มีกิจกรรมให้เด็กได้ร่วมสัมผัสกับสังคม เปรียบดังการฉีดวัคซีน เด็กในวัยหัวเลี้ยวหัวต่อจะได้เรียนรู้การแยกแยะถูกผิด เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันแก่เด็กและป้องกันไม่ให้เป็นกบในกะลา ปัจจุบันรัฐบาลเริ่มมีนโยบายความรู้จักคุณธรรม แต่สถานศึกษาของฉือจี้ทุกแห่งเน้นคุณธรรมนำความรู้ ซึ่งในความจริง การศึกษาของจีนก็เน้นเรื่องคุณธรรมอยู่แล้ว แต่เพราะโลกสมัยใหม่ละเลยคุณธรรม ทำให้เกิดวิกฤตมากมาย เราจึงย้อนกลับมาหาคุณธรรมอีกครั้ง” (Lee, สัมภาษณ์ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๙)

ธรรมาจารย์เจิ้งเหยียนคาดหวังว่า การศึกษาระดับประถมจะสร้างฐานที่มั่นคงในการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานของนักเรียน ส่วนการศึกษา

ระดับมัธยมสามารถสอนให้นักเรียนรู้ว่าชีวิตควรจะเดินไปทิศทางไหน สำหรับการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยต้องสอนให้นักศึกษาตระหนักในหน้าที่ของตนต่อสังคมและเพื่อนมนุษย์ ดังนั้นในระดับมัธยม ไม่เพียงแต่สอนให้เด็กพัฒนาด้านสติปัญญา แต่ยังเน้นการศึกษาในชีวิตประจำวัน และจริยศาสตร์

วิสัยทัศน์ของโรงเรียนมัธยมฉือจี้

นักเรียนมัธยมฉือจี้เติบโตแข็งแรงสมบูรณ์ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยความรัก ความอาทรห่วงใย ความสำนึกในบุญคุณ การให้อภัย เข้าใจถึงการเสียสละ และการช่วยเหลือผู้อื่น ทางโรงเรียนคาดหวังว่านักเรียนจะพร้อมทั้งจริยธรรม วินัย มีสำนึกที่ดี และเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีสุขภาพแข็งแรง มีความสุข เป็นหลักให้ประเทศชาติได้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษาของไต้หวันจะนำวิธีนี้ไปใช้พัฒนาการศึกษาของครัววมให้ดียิ่งขึ้น

ภารกิจของโรงเรียนมัธยมฉือจี้

โรงเรียนมัธยมฉือจี้มุ่งการอบรมนักเรียนให้มีคุณธรรมนำความรู้ ขณะเดียวกันก็ต้องเตรียมพร้อมเพื่อจะสอบเข้ามหาวิทยาลัย ดังนั้นโรงเรียนจึงมีเป้าหมายอบรมให้นักเรียนมีลักษณะดังนี้

๑. สิ่งสำคัญที่สุดสำหรับนักเรียนมัธยมคือ จะต้องรู้จักทิศทางของตนเองให้ชัดเจน โรงเรียนจึงมีภารกิจค้นหาศักยภาพที่แท้จริงของนักเรียนให้พบ

๒. กายแข็งแรง ใจแข็งแกร่ง

๓. มีศักยภาพ นักเรียนมัธยมฉือจี้จะต้องเป็นวัยรุ่นที่ดี มุ่งเรียนมหาวิทยาลัยในอนาคตเพราะโลกต้องการผู้เชี่ยวชาญ

๔. เข้าใจดีของฉือจี้ที่เน้นการปลูกฝังคุณธรรมในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การไม่หลงไหลแพชั่น และยึดถือค่านิยมผิด ๆ

ประวัติโดยย่อของโรงเรียนมัธยมฉือจี้

โรงเรียนมัธยมฉือจี้ เป็นโรงเรียนในสังกัดของมหาวิทยาลัยฉือจี้ เช่นเดียวกับโรงเรียนประถม และก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๓ ด้วยปรัชญาการศึกษาของธรรมาจารย์เจิ้งเหยียนที่ว่า การศึกษานั้นจะต้องเป็นการให้อย่างสมบูรณ์ตั้งแต่วัยเด็กจนกระทั่งถึงผู้ใหญ่

การศึกษาระดับมัธยมของฉือจี้ยึดถืออุดมการณ์ของธรรมาจารย์ที่ว่า “การรักษาพยาบาลเป็นสิ่งสำคัญในการรักษาชีวิตมนุษย์ การศึกษาก็เป็นหลักสำคัญในการบ่มเพาะปัญญาของมนุษย์” ธรรมาจารย์หวังว่าการใช้ความรักควบคู่กับการศึกษาจะสามารถหยั่งรากลึกลงไปในตัวเด็ก และมีกรอบคิดซึ่งครูและบุคลากรทุกฝ่ายต้องพึงปฏิบัติ คือ “ทางโรงเรียนจะใช้ความพยายามในการอบรมสั่งสอนเด็กทุกคน จะไม่มีเด็กแม่แต่คนเดียวที่ถูกละเลย”

การจัดสภาพของโรงเรียนมัธยมฉือจี้

ก. ด้านกายภาพ

ปัจจุบัน มีนักเรียน ๗๙๐ คน บุคลากร ๑๒๐ คน แต่ละห้องรับนักเรียนไม่เกิน ๓๐ คน ไม่มีนักเรียนภารโรง ทุกคนรับผิดชอบร่วมกัน ยกเว้นงานพิเศษเช่นดูแลสระว่ายน้ำ

สัญลักษณ์ประจำโรงเรียน เป็นดอกบัวแปดกลีบหมายถึงมรรคแปด ใจกลางเป็นตัวหนังสือแปลว่าตรงกลาง ซึ่งหมายถึง วัยหัวเลี้ยวหัวต่อ ของวัยรุ่น ที่ต้องการการดูแลเอาใจใส่อย่างมาก

นอกจากอาคารเรียนที่คำนึงถึงแสงสว่างจากธรรมชาติ และการระบายอากาศที่ดี ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของสถานศึกษาฉือจี้ทุกแห่งแล้ว โรงเรียนมัธยมฉือจี้สร้างสระว่ายน้ำขนาดมาตรฐาน สนามกีฬาในร่ม และ สนามกีฬากลางแจ้งท่ามกลางธรรมชาติแห่งขุนเขา และอากาศบริสุทธิ์ ภายในอาคารจัดตั้งถึงชยะชุตละ ๓ ใบ เพื่อการแยกชยะเปียก ชยะแห้ง และชยะรีไซเคิล

ด้านการเรียนการสอนนั้น แต่ละห้องเรียนมีโทรทัศน์สองเครื่อง เครื่องเล่นซีดีหนึ่งเครื่องเป็นสื่อการสอนและโรงเรียนได้จัดเตรียมห้องสมุด ห้องเรียนคอมพิวเตอร์ซึ่งมีอุปกรณ์เพียงพอสำหรับนักเรียนทุกคน ห้องเรียนดนตรีทั้งสากล ดนตรีจีน และดนตรีท้องถิ่น ห้องทดลองทางวิทยาศาสตร์ ห้องเรียนจริยศิลป์การชงชา ห้องเรียนจริยศิลป์การจัดดอกไม้ และ ห้องเรียนจริยศิลป์การเขียนพู่กันจีน

นอกจากนี้ ยังมีพื้นที่สำหรับให้อาสาสมัครผู้ปกครองจัดการดูแลกันเอง เป็นห้องน้ำชากาแฟ หรือห้องนั่งเล่นสำหรับเด็ก พ่อแม่ และคุณครู

ข. ด้านกิจกรรมพื้นฐานของชีวิต

การกิน โรงเรียนมัธยมฉือจี้จัดอาหารเจให้แก่นักเรียน ๓ มื้อ โดยส่งมาจากโรงอาหารของมหาวิทยาลัยฉือจี้

การแต่งกาย นักเรียนจะมีเครื่องแบบ ทั้งชุดนักเรียน ชุดพลและ เสื้อแจ็กเก็ต จุดประสงค์คือ สอนความประหยัด ความเรียบง่าย ความเสมอภาค และปลูกจิตสำนึกในภาระหน้าที่การเป็นนักเรียน ผู้ที่สวมเครื่องแบบของฉือจี้ ไม่ได้รับอนุญาตให้ซื้อหรือกินเนื้อสัตว์ เป็นต้น

เครื่องแบบของนักเรียนมัธยมฉือจี้

การนอน นักเรียนมัธยมทุกคนต้องพักที่หอพักในบริเวณโรงเรียน (ปีการศึกษา ๒๕๕๐ จะมีการเปลี่ยนแปลงให้นักเรียนที่ผู้ปกครองอยู่ เมืองฮวาเหลียน สามารถไป-กลับได้) โดยแยกชาย-หญิงอย่างละ ๒ ตึก มีอาจารย์ดูแลหอพักทั้งหมด ๑๖ คน เข้าเวรครึ่งละ ๔ คน เพื่อดูแล หอพักตึกละ ๒ คน ซึ่งจะเป็นผู้ตรวจหอพักทุกวัน การอยู่หอพักนี้ กล่าวได้ว่าเป็นจุดเด่นของโรงเรียน เพราะนักเรียนจะได้ร่วมกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรมอย่างเต็มที่ รวมไปถึงวันเสาร์ครึ่งวันสอนที่เพิ่มวิชา วัฒนธรรมฉือจี้ และตอนกลางคืนทุกวันก็มีการสอนวาทธรรม นอกจากนี้ นักเรียนยังได้ฝึกหัดดูแลจัดการตนเอง เช่น จัดเก็บที่นอน ซักรีดเสื้อผ้า ดูแลความสะอาดห้อง ตลอดจน การอยู่ร่วมกับคนอื่น

การพักผ่อน โรงเรียนอนุญาตให้นักเรียนกลับบ้านเดือนละครั้ง และอนุญาตให้ไปข้างนอกได้ในวันเสาร์-อาทิตย์ เพื่อเป็นการผ่อนคลาย นักเรียนมีโทรศัพท์มือถือได้ แต่อนุญาตให้ใช้เฉพาะคืนวันศุกร์ และเสาร์ อาทิตย์ ส่วนคอมพิวเตอร์ ใช้อินเทอร์เน็ตได้ตลอดเวลา โดยมีแผนกสกัดข้อมูลข่าวสารที่ไม่เหมาะสม แต่ละหอพักมีห้องพักผ่อน ซึ่งจะมีโทรศัพท์สาธารณะ และโทรทัศน์ให้ชม (สถานีตำรวจและสถานีของรัฐบาล)

การทำความสะอาด นักเรียนทุกคนจะมีเวรทำความสะอาด ห้องเรียนและสถานที่ต่างๆภายในโรงเรียน ทุกวันในช่วงเช้าและช่วงบ่าย นอกจากนักเรียนจะได้ลงมือปฏิบัติจริงในการดูแลสถานที่แล้ว ยังได้เรียนรู้การไม่เป็นต้นเหตุแห่งการสร้างปัญหาสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ นักเรียนจะได้สำนึกถึงบุญคุณของผู้ทำความสะอาดสถานที่สาธารณะต่างๆ รวมทั้งที่บ้านด้วย

ค. ด้านการเรียนการสอน

ห้องเรียนแต่ละห้องจะมีนักเรียนไม่เกิน ๓๐ คน โดยมีครูประจำชั้นดูแล ๑ คน ครูประจำชั้นจะติดตามนักเรียนเป็นช่วงชั้นคือ ชั้นมัธยมปีที่ ๑ ถึง ๓ และชั้นมัธยมปีที่ ๔ ถึง ๖ เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น และพัฒนาเด็กนักเรียนได้อย่างต่อเนื่อง

หลักสูตรการศึกษานอกจากจะเรียนตามหลักสูตรภาคบังคับแล้ว จะมีวิชาวัฒนธรรมฉ้อฉล และจริยศิลป์ศึกษาเช่นเดียวกับการสอนในระดับชั้นอื่นๆ ซึ่งจะสอนจริยศิลป์การจัดดอกไม้ จริยศิลป์การชงชา และจริยศิลป์การเขียนพู่กันจีน นอกจากนี้ นักเรียนจะได้ร่วมกิจกรรมสาธารณกิจ เพื่อสร้างและกระตุ้นจิตอาสาอย่างต่อเนื่อง

ด้านวิชาการ จะให้ความสำคัญด้านภาษาและความถนัดของนักเรียน โดยใช้การออกอากาศภาคภาษาอังกฤษทุกวันวันละ ๓๐ นาที เพิ่มพูนทักษะการฟัง วิชาเลือกภาษาอังกฤษสอนโดยครูต่างชาติ ๒ คน ต่อชั้นเรียน ซึ่งแบ่งนักเรียนเป็น ๒ กลุ่มตามระดับผลการเรียน เพื่อให้ นักเรียนทุกคนได้ฝึกพูดภาษาอังกฤษ ส่วนวิชาเลือกอื่นๆจะแบ่งกลุ่มตาม ความสามารถของนักเรียน เพื่อการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง และตอนเย็น ทุกคนต้องเรียนพิเศษโดยคุณครูสอนเสริมให้ไม่เสียค่าใช้จ่าย สำหรับ เสาร์อาทิตย์จะให้นักศึกษาฉือจี้มาสอนพิเศษนักเรียน

ผมกำลังเรียนชั้น ม. ๓ ของโรงเรียนมัธยม ฉือจี้ครับ บ้านเดิมอยู่ที่เมืองไถจง พ่อแม่ผมตัดสินใจ ย้ายบ้านมาอยู่ฮวาเหลียน เพื่อให้ผมและน้องสาว เข้าเรียนที่โรงเรียนฉือจี้ โดยได้รับอิทธิพลจากย่า ซึ่งเป็นกรรมการฉือจี้ ตอนนี้อยู่พ่อแม่ผมก็เป็น กรรมการฉือจี้ด้วยครับ

ในชั้น ม.๓ มีทั้งหมด ๕ ห้อง ห้องละ ๒๐-๓๐ คน ครูประจำชั้น ๑ คน บางห้องก็มีผู้ช่วยครูด้วย ซึ่งแตกต่างจากโรงเรียนอื่นที่ผมเคย เรียนมา จะมีนักเรียนห้องละ ๔๐-๕๐ คน ผมคิดว่าการมีนักเรียนน้อย ทำให้ครูดูแลนักเรียนทุกคนทั่วถึง ซึ่งผมคิดว่าดีมากเลยครับ ในห้อง มีผู้ชายเพียง ๖ คนเท่านั้น

สำหรับปัญหาเรื่องยาเสพติด บุหรี่ เหล้า ในโรงเรียนมีน้อยมาก ครับ คิดว่าประมาณ ๑% ส่วนการทำโทษ จะให้บำเพ็ญประโยชน์ เช่น ถ้าทำผิดครั้งแรกก็บำเพ็ญประโยชน์ ๕ วัน ทำผิดครั้งที่สองก็มากขึ้น แต่ ไม่มีการตีครับ เรื่องนี้ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ผมประทับใจมาก

ผมมีพ่ออุปถัมภ์ด้วย ติดต่อกันทาง e-mail พ่อผมสนใจเรื่อง การถ่ายรูป พบกันเดือนละครั้ง รู้สึกดีเพราะรู้สึกว่ามีคนดูแล เมื่อก่อน ผมเป็นคนขี้เกียจ การบ้านก็ต้องให้พ่อแม่เตือน แต่ตอนนี้ผมทำเองได้ ครับ

ชูเช็นเหวิน, นักเรียนชั้นมัธยมปีที่ ๓

สัมภาษณ์ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๔๙ เวลา ๑๓.๐๐ น.

(หมายเหตุ: ในการสัมภาษณ์ชูเช็นเหวิน สังเกตได้ว่าชูนั้นรักพัก ก็เริ่ม ยุกยิก เหมือนไม่มีสมาธิ การตอบคำถามค่อนข้างช้าและน้อย ทราบใน ภายหลังจากคุณแม่ของชูว่า ชูเคยมีอาการคล้ายออทิสติก แต่ปัจจุบัน ดีขึ้นมากจนเกือบหายแล้ว คณะวิจัยพบว่า ชูมีความสุขที่เรียน หนังสือที่โรงเรียนน้อยใจและสามารถตระหนักถึงพัฒนาการของตนเองได้ แม้ว่าอาจจะมีปัญหาด้านสมองบ้าง นี่แสดงให้เห็นถึงความเอาใจใส่ที่ ถูกต้องของโรงเรียนต่อเด็กพิเศษ)

ง. บรรยากาศและปฏิสัมพันธ์

บรรยากาศในโรงเรียนเปรียบดังครอบครัว จุดเด่นของโรงเรียน มัธยมฉือจี้คือ ผู้ปกครองคงได้รับอิทธิพลจากโรงเรียนอยู่บ้าง โดยเฉพาะ อุดมการณ์เรื่องความรักที่ยิ่งใหญ่ เด็กจึงได้รับอิทธิพลไปด้วยโดยปริยาย จากสิ่งแวดล้อมทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน

นักเรียนฉือจี้ยอมรับการฝึกหัด ไม่เหมือนโรงเรียนอื่นที่มีปัญหา นักเรียนและผู้ปกครองไม่ร่วมมือกับทางโรงเรียน โรงเรียนฉือจี้มีกิจกรรม มากมายและชมรมต่างๆ ให้นักเรียนร่วม เพราะทุกองค์กรของฉือจี้เน้น กิจกรรมหมู่ กระบวนการกลุ่ม เด็กจึงได้รับการฝึกหัด เพื่อการอยู่ร่วมกัน ในสังคม

ผมเป็นครูประจำชั้นระดับมัธยมปลาย ซึ่งจะติดตามนักเรียนตั้งแต่มัธยม ๔-๖ ปีนีกำลังเริ่มนักเรียนชั้น ม. ๔ ใหม่ การดูแลเด็กต่อเนื่องทุกปี ดีกว่าจะเปลี่ยนครูประจำชั้นบ่อยๆ เพราะความสัมพันธ์จะแนบแน่น เด็กที่จบไปแล้ว ก็ยังมีความสัมพันธ์ที่ดี ยังมาหาครู แม้แต่เด็กที่จบมหาวิทยาลัย ถ้ารู้ว่าครูไปเยี่ยมเพื่อน เด็กจะโทรมาตัดพ้อว่าทำไมไม่ไปเยี่ยมเขาบ้าง

รุ่นที่แล้วตอนอยู่ ม.๔ มีนักเรียน ๓๐ คน พอถึง ม.๕ ก็ออก ๒ คน ม.๖ ก็ไปอเมริกาอีก ๒ คน ดังนั้น คำถามเรื่องนักเรียนลาออก ก็มีบ้าง การดูแลเด็กระดับมัธยมปลายนั้น เด็กรู้สึกตัวเองโตแล้ว ไม่อยากให้คุณมาก ครูจึงต้องทำตัวเป็นครูบ้างเพื่อนบ้าง ม.๑-๓ ยังเคร่งได้หน่อย แต่เด็กโตต้องผ่อนมากขึ้น

นอกจากเป็นครูประจำชั้นห้องใดห้องหนึ่งแล้ว ก็จะเป็นครูประจำวิชาใดวิชาหนึ่งโดยสอนห้องอื่นด้วย ผมถนัดคณิตศาสตร์ ก็จะสอน ม. ๔ ทั้งชั้น แล้วก็ตามไปสอน ม. ๕ ด้วย ครูที่^๕นี้ต้องสอน ม.๑-๖ ได้หมด ดังนั้นครูต้องพัฒนาตัวเองตลอดเวลา

ผมอยู่ฉือจี้เป็นปีที่ ๗ แล้วโดย ๓ ปีแรก ทำฝ่ายกิจกรรมที่ต้องดูแลเด็กทั้งหมด ความแตกต่างจากฝ่ายกิจกรรมกับเป็นครูประจำชั้นคือต้องเพิ่มความู้สึกรักเด็กเหมือนลูก และความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครูแตกต่างกันมาก เพราะฝ่ายกิจกรรมดูแลเด็กทางๆ แต่ครูประจำชั้นใกล้ชิดเด็กเฉพาะห้อง

ปัญหาเด็กเข้ากับครูไม่ได้ แรกๆก็มีบ้าง แต่ค่อยๆปรับตัวกันไปจนเข้ากันได้ หลักการสำคัญคือครูต้องถอยหนึ่งก้าว เพราะครูมีประสบการณ์มากกว่า ไม่ควรบีบคั้นเด็ก ครูจะเรียกร้องกับเด็กมากๆ นั้นเป็นไปได้เลย เคยมีกรณี^๕ที่ครูเรียกร้องกับเด็กมาก เช่น ข้าวของ

ต้องสะอาด ต้องเป็นระเบียบ ปรากฏว่าวันสอบ เด็กไม่ยอมเข้าห้องสอบ ทางโรงเรียนจึงต้องประชุมแก้ปัญหา และต้องเปลี่ยนครูประจำชั้น ม.๕ เพราะเด็กโตแล้วคุมมากไปโดยไม่มีศิลปะ เด็กก็จะประท้วง

เด็กในโรงเรียนนี้อัจฉริยะมีคนดูแลหลายฝ่าย หากเกิดปัญหาว่า เด็กสับสน “แล้วฉันจะฟังใคร” ในฐานะครูประจำชั้น ผมจะบอกว่า เธอทำได้เท่าไรก็เท่านั้น ถ้าเธอทำอะไรไม่ได้ก็มาบอกครู ครูประจำชั้น จะต้องเป็นผู้คอยก้าวหน้าง

ปัญหาของเด็กนักเรียนที่ผมพบ ได้แก่

๑. ทั้งวันอยู่แต่ในโรงเรียน ครูต้องปลอมว่าเป็นกฏระเบียบของกลุ่ม เด็กนอกขวาเหลือนกลับบ้านได้เดือนละครั้ง บ่ายวันศุกร์จนถึงเย็นวันอาทิตย์ รวมเทศกาลสำคัญ เช่น ไหว้พระจันทร์ และปิดภาคฤดูร้อน ๖๐ วัน สำหรับคำถามที่ว่า การครอบเด็กไว้ทั้งหมด ไม่ให้เด็กมีอิสระเลยจะไม่ใช่ธรรมชาติ ผมไม่คิดว่าเด็กจะรู้สึกเช่นนั้น เพราะอยู่ที่บ้านก็ถูกควบคุมอย่างนี้เหมือนกัน อยู่บ้านหรือหอก็ล้วนถูกควบคุม อยู่ฉ้อฉลเราดูเล็ดกว่าเท่านั้นเอง และเป็นการอยู่รวมกลุ่มดังนั้นจึงต้องมีกฏระเบียบ ส่วนคำถามที่ว่าเด็กจะไม่มีความคิดสร้างสรรค์ เพราะถูกกฏระเบียบครอบนั้น กฏระเบียบก็เป็นเพียงกรอบความประพฤติ แต่โรงเรียนมีกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งวิชาการและการแสดง ซึ่งเด็กจะต้องคิดเอง ทำเอง ใช้ความคิดสร้างสรรค์ของตนอย่างมาก

๒. เด็กที่มีปัญหาเข้ากับเพื่อนไม่ได้ ทุกห้องมีหมด โดยมากจะมาจากสภาพทางครอบครัว ครูจะสืบไปถึงบ้าน บางครั้งพบว่าแม่เรียกร้องสูงมาก พ่อไม่ค่อยดูแล ลูกทะเลาะกับแม่ มาถึงนี่จึงเข้ากับเพื่อนไม่ได้เลย และปัจจุบันแต่ละครอบครัวก็มีลูกเพียง ๑-๒ คนเท่านั้น จึง

เลี้ยงลูกตามใจมากดั่งจักรพรรดิ การแก้ปัญหาต้องพูดคุยกับพ่อแม่ให้
ปรับเปลี่ยนวิธีการอบรมลูก

๓. พ่อแม่เด็กมัธยมจะเป็นชาวฉือจี้น้อยกว่าพ่อแม่ของเด็กเล็ก
จึงมีปัญหามากกว่า โรงเรียนจึงมีระบบพ่อแม่อุปถัมภ์ ๑ คนต่อเด็ก ๓
คน ซึ่งครูประจำชั้นจะแนะนำพ่อแม่อุปถัมภ์ให้ไปรู้จักบ้านเด็กเลย

ชูฉีหมิง, อาจารย์ประจำชั้นมัธยมปลาย
สัมภาษณ์ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๙ เวลา ๘.๓๐ น.

การพัฒนาผู้เรียนและบุคลากร

การพัฒนาผู้เรียน นักเรียนมัธยมฉือจี้จะได้รับการพัฒนาอย่าง
ต่อเนื่องทั้งทางร่างกาย จิตใจ และปัญญา เนื่องด้วยนักเรียนทุกคนต้อง
อยู่หอพัก การพัฒนานักเรียนนอกชั้นเรียนผ่านทางกิจกรรมต่างๆ จึงเป็น
สื่อการสอนที่ทรงประสิทธิภาพ โดยมีอาจารย์ฝ่ายปกครองดูแลกิจกรรม
ของเยาวชน ซึ่งจะรับผิดชอบเรื่องการศึกษาวีถีชีวิต การศึกษานอกห้องเรียน
และการศึกษาวัฒนธรรม เริ่มตั้งแต่ตื่น เชื้อเชื้อ โดยเฉพาะดูแลเรื่องห้อง
นอน ห้องอาบน้ำ กินข้าว ร้องเพลงพร้อมกันก่อนกินอาหารเช้า

สามารถแบ่งเป็น ๕ กลุ่มกิจกรรม ดังต่อไปนี้

๑. กลุ่มชีวิตประจำวัน เป็นการแนะนำพฤติกรรม วางระเบียบ
วินัยของนักเรียน มารยาทการเข้าห้อง ตลอดจนการแต่งตัว

๒. กลุ่มสุขอนามัย ทำความสะอาดและสิ่งแวดล้อม กลุ่มนี้มี
อาสาสมัครมาก จะพานักเรียนไปทำกิจกรรมแยกขยะ กวาดถนน ไปเก็บ
ขยะที่ชายทะเล หรือเข้าไปทำความสะอาดบริเวณสมณารามจี๋ซือ

๓. กลุ่มสร้างกิจกรรม เพื่อให้เด็กมีตัวเลือกและมีกิจกรรมหลากหลาย ในรูปชมรมต่างๆ เช่น ชมรมกีฬา วิทยาศาสตร์ ศิลปะ ดนตรี การบริการ เป็นต้น

๔. กลุ่มการกีฬา สนับสนุนให้เด็กออกกำลังกาย ระบายพลังงานเหลือใช้ และสร้างเสริมความแข็งแรง โดยกำหนดให้นักเรียนต้องออกกำลังกายทุกเช้า และช่วงเย็นหลังเลิกเรียนก่อนกินอาหาร

๕. กลุ่มหอพัก ให้ความรู้ว่าจะอยู่หอพักอย่างมีความสุขได้อย่างไร ที่หอพักเด็กต้องซักผ้าเอง เฉพาะวันหยุดจึงใช้เครื่องซักผ้าซักเสื้อกันหนาว

อาจารย์หัวหน้าฝ่ายปกครองจะต้องเป็นฝ่ายวางแผน สนับสนุน และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในทุกกลุ่ม รวมทั้งปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

เด็กมักไม่รู้ว่าตัวเองเป็นคนคบยาก ครูจึงต้องพร่ำบอก เช่น สอนให้เด็กรู้จักให้อภัย เพราะทุกวันที่คนอื่นก็กำลังให้อภัยคุณอยู่ ดังนั้น จะต้องสอนให้เขารู้ตัว ต้องปรับพื้นฐานตั้งแต่อยู่ในโรงเรียน เพราะไปอยู่ในสังคมก็ต้องประสบปัญหานี้ คนที่ประสบความสำเร็จต้องรู้จักการมีสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น โดยเฉพาะเพื่อนชั้นเรียนเดียวกัน เด็กที่มาอยู่ฉ้อฉลบางคนก็ไม่ได้ดีมาก่อน แต่มีเป้าหมายว่าจะเป็นคนดี เขายอมแก้ไขจึงมาเข้าโรงเรียนนี้ ดังนั้นหน้าที่ของครูคือการสอนให้เขารู้ ความหมายของเด็กดี คือการเข้าใจคนอื่น ต้องนิยามคุณธรรมกันใหม่ อักษรจีนคือ ผืน เป็นรูปปาก ๓ อันอยู่รวมกัน หมายถึงต้องอยู่ร่วมกันอย่างน้อยสามคนขึ้นไปได้ คนที่คิดว่าโรงเรียนตั้งกฎมากมายก็เพราะยังไม่มีคุณธรรมเพียงพอ ส่วนคนที่ดีแล้วไม่คิด

ว่าสิ่งนี้เป็นกฎ ผู้ที่อยู่คนเดียวอย่างมีวินัยโดยไม่ต้องมีใครมาคุม คือผู้ที่มีคุณธรรมแท้

เจิงอวีเจิน (Tzeng Yu-Chen), Director, Office of Student Affairs

สัมภาษณ์วันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๙ เวลา ๑๕.๐๐ น.

ด้านการพัฒนาบุคลากร กล่าวได้ว่าคุณธรรมของครูที่ฉือจี้สูงกว่าข้างนอก ดังนั้นโรงเรียนมัธยมฉือจี้จึงจัดให้มีอาจารย์ที่รับผิดชอบดูแลคณะครูมัธยมโดยเฉพาะ โดยรับผิดชอบตั้งแต่การคัดเลือกครู และจัดกิจกรรมการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

- ครูจะต้องเข้าใจจิตสำนึกของฉือจี้ก่อน ครูประจำแผนกเป็นผู้คัดเลือกครูใหม่ด้วยการสอบข้อเขียน ซึ่งมีหัวข้อจิตวิญญาณของฉือจี้
- ทุกปีฉือจี้มีการฝึกอบรมครูทั่วประเทศ
- กิจกรรมของมูลนิธิ ก็ต้องส่งคณะครูไปร่วม
- มีชั่วโมงอบรมครูทุก ๒ สัปดาห์ ครึ่งละชั่วโมงครึ่ง โดยอบรมจิตวิญญาณฉือจี้ ด้วยการเชิญครูที่เก่ง อาจารย์มีชื่อเสียงจากมหาวิทยาลัยหรือกรรมการฉือจี้ที่เก่งเรื่องวาทธรรมมาถ่ายทอดประสบการณ์และเทคนิคต่าง ๆ ตลอดจนเชิญผู้เขียนตำราหนังสือที่ใช้ในการเรียนการสอนมาพูดคุยปรับปรุงคู่มือการสอนร่วมกัน ในการประชุมนี้ครูจะได้เรียนรู้วาทธรรมจากกรรมการฉือจี้เพื่อถ่ายทอดให้นักเรียน ข้อสำคัญคือดูว่าครูมีการเปลี่ยนแปลงตามแนวฉือจี้หรือไม่ มีการปรับปรุงเทคนิคการสอน โดยเฉพาะตัวอย่างการใช้ทานสอดแทรกธรรมะ ซึ่งครูเองก็สามารถแทรกประสบการณ์ตนเองลงไปได้ด้วย ในการประชุมจะมีการหยิบยกประเด็นขึ้นมาเพื่อถกและสนทนากัน แต่บรรยากาศจะเป็นเหมือนมากินเลี้ยง หากครูคนไหนมาทุกครั้งก็จะมีคะแนนให้ โดยครูทุกคนจะมีคะแนนความก้าวหน้า

อาจารย์สวี่ อี้ ฟัง ผู้มีบุคลิกนุ่มนวล พูดเบาแต่ชัดเจน ให้ข้อคิดว่าอาจารย์ผู้ดูแลคณะครูต้องมีประสบการณ์ เข้าใจอุปนิสัยของครูแต่ละคน เป็นผู้ที่รู้จักทำเรื่องใหญ่ให้เป็นเรื่องเล็ก และมีคุณสมบัติที่สำคัญคือซาบซึ้งในวาทกรรม และรู้ว่าการศึกษาคือสิ่งสำคัญ

ส่วนครูที่ดীনั้นต้องตื่นตัวที่จะปรับปรุงตัวเองตลอดเวลา รวมทั้งรับรู้ข้อมูลจากนักเรียน และผู้ปกครอง ว่าควรปรับปรุงตัวเองอย่างไร ครูหลายคนมักจะบอกว่าตัวเองไม่ดี และถามว่าจะปรับปรุงตัวอย่างไร แนวทางที่แนะนำคือ ไปพูดคุยกับครูที่เคยทำสำเร็จ หรือบอกครูว่าอย่าตั้งมาตรฐานนักเรียนให้สูงเกินไป

สวี่ อี้ ฟัง, อาจารย์ผู้ดูแลคณะครูโรงเรียนมัธยมฉือจี้
สัมภาษณ์ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๔๙ เวลา ๑๖.๐๐ น.

ความพิเศษของโรงเรียนมัธยมฉือจี้

๑. จำนวนนักเรียนต่อห้องน้อย ทำให้ครูและนักเรียนรู้จักกันอย่างใกล้ชิด

๒. การสอนวาทกรรม โดยใช้สื่อที่หลากหลาย เช่น หนังสือ แบบเรียนวาทกรรม สื่อวิทยุโทรทัศน์ การแบ่งปันประสบการณ์จากอาสาสมัครด้วยการเล่าสู่กันฟัง และสอดแทรกในการสอนตลอดเวลา การสอนวาทกรรมสามารถกระตุ้นให้เกิดสติปัญญา ชำระล้างจิตใจให้บริสุทธิ์ และสามารถแยกแยะ ดี ชั่ว ถูก ผิด ได้ชัดเจน

๓. การมีส่วนร่วมในชุมชน โรงเรียนมัธยมฉือจี้ได้สร้างกลุ่มโรงเรียนพี่โรงเรียนน้องร่วมกับโรงเรียนอื่นในบริเวณใกล้เคียง เพื่อแลกเปลี่ยน

เปลี่ยนนักเรียนกัน โดยมีมหาวิทยาลัยฉือจี้เป็นที่ปรึกษาโครงการ ทำให้นักเรียนมัธยมฉือจี้มีความเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน

๔. **การอยู่ประจำ** นักเรียนทุกคนจะต้องอยู่หอพักของโรงเรียน ทำให้โรงเรียนสามารถสอนการศึกษาเพื่อชีวิตประจำวัน เพื่อคุณธรรม และจริยธรรมได้อย่างต่อเนื่อง นักเรียนได้เรียนรู้มารยาทและความมีระเบียบในการกิน การอยู่ การนุ่งห่ม การเดินทาง มีความรักเพื่อนฝูง และเรียนรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมและรายละเอียดอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน

๕. **อาหารเจ** โรงเรียนได้จัดอาหารเจโดยเสริมนมและไข่ ให้นักเรียนทุกมื้อ เพื่อสร้างจิตสำนึกในการเคารพต่อทุกชีวิต มีจิตใจเมตตา และมีสุขภาพแข็งแรง

๖. **เครื่องแบบ** ทุกคนต้องสวมเครื่องแบบ เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย เรียบง่าย สง่างาม บุคลากรทุกฝ่ายต่างก็ต้องสวมเครื่องแบบ เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน

๗. **ระบบการอบรมด้านจิตวิญญาณ** ใช้หลักไตรสิกขาควบคู่กับพรหมวิหาร กล่าวคือ การฝึกสมาธิด้วยการจัดดอกไม้ การชงชา และการเขียนพุทฺกัณจิ้น ด้วยจิตใจบริการผู้อื่น ตลอดจนการนำพาเด็กทำสาธารณกิจ เพื่อสร้างสิ่งแวดล้อมให้นักเรียนเกิดปัญญา การอบรมวิชาเหล่านี้ช่วยนักเรียนที่มีความประพฤติไม่ดี ให้เปลี่ยนแปลงไปในทางดีขึ้น และเปิดพื้นที่ให้เด็กมีโอกาสดำเนินการทำความดีอีกด้วย

๘. **ชั้นเรียนจริยศิลป์ศึกษา** จุดประสงค์ของชั้นเรียนจริยศิลป์ศึกษาคือกระตุ้นให้นักศึกษาตระหนักถึงความงดงามของวัฒนธรรมจีนที่สอดร้อยประสานเป็นอย่างดีกับคุณธรรมโดยสอนจริยศิลป์การเขียนพุทฺกัณจิ้น จริยศิลป์การชงชา จริยศิลป์การจัดดอกไม้ และการทำกิจกรรมของฉือจี้ อาสาสมัครฉือจี้จะเล่าประสบการณ์งานการกุศลให้นักเรียนฟัง โดยไม่คำนึงถึงศาสนาและเชื้อชาติ ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องจิตวิญญาณใน

มุมที่กว้างขึ้น เรียนรู้การอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ และเข้าใจความจริง ความดี และความงามของธรรมชาติได้ดีขึ้น

๙. *การบริการอาสาสมัคร* โรงเรียนจัดกิจกรรมต่างๆทั้งภายใน และนอกโรงเรียน โดยกระตุ้นให้นักเรียนเป็นอาสาสมัคร เพื่อให้บริการ สาธารณชน ได้แก่ อาสาสมัครห้องสมุด อาสาสมัครเก็บขยะและคัดแยก ขยะ จัดอบรม “อาสาสมัครโพลีสตร์” ในช่วงวันหยุด เพื่อให้นักเรียน มีโอกาสทำงานอาสาสมัครที่โรงพยาบาล สมณาราม และชุมชน อันทำให้เข้าใจชีวิตมากขึ้น และพัฒนาปัญญาผ่าน “การให้”

๑๐. *ระบบพ่อแม่อุปถัมภ์* (Tzu Cheng/Yi Te Association) นักเรียน ๓-๔ คนจะมีพ่อหรือแม่อุปถัมภ์ ๑ คน โดยพ่อแม่อุปถัมภ์เหล่านี้ คัดเลือกจากกรรมการฉือจี้ซึ่งมีคุณสมบัติเหมาะสมที่สุดจากมูลนิธิ พุทธฉือจี้แต่ละสาขา จะเป็นผู้ให้ความรักและดูแลนักศึกษาที่ได้รับ มอบหมายดั่งบุตรหลานของตนเอง พ่อแม่อุปถัมภ์จะเป็นผู้รวมกลุ่ม นักเรียนในความดูแล รวมทั้งให้การสนับสนุนด้านต่างๆตลอดสามปีของการเป็นนักเรียนแต่ละช่วงชั้น อีกทั้งยังมีบทบาทในการเป็นผู้เอาใจใส่ดูแล รับฟัง เป็นที่ปรึกษาให้นักเรียน มอบความรักความห่วงใย หน้าที่หลักคือ โทรศัพท์คุยกับลูก เสาร์อาทิตย์อาจพาไปเที่ยว แล้วแต่ความสามารถของ พ่อแม่อุปถัมภ์ แต่โรงเรียนต้องพบปะกับลูกๆเดือนละครั้ง ครั้งละประมาณ ๒๐๐ คน นอกจากนี้ จะมีพ่อแม่อุปถัมภ์มาประจำที่โรงเรียนทุกวัน วันละ ๒ คน ๒๔ ชั่วโมง เพื่อช่วยดูแลเด็กที่ป่วย กลุ่มใจ ให้คำปรึกษาทุกเรื่อง โดยโรงเรียนมีสวัสดิการให้พักที่หอพักของโรงเรียน

๑๑. *อาสาสมัครผู้ปกครอง และระบบเครือข่ายผู้ปกครอง* โรงเรียน ได้เชิญชวนให้ผู้ปกครองรวมกลุ่มกันคล้ายสมาคมผู้ปกครองนักเรียนใน ประเทศไทย แต่ที่แตกต่างคือ ให้ผู้ปกครองมาเป็นอาสาสมัครผู้ปกครอง ในโรงเรียนมัธยม เพื่อร่วมทำกิจกรรมต่างๆ กับโรงเรียน ขณะเดียวกัน ก็

ดูแลนักเรียนด้วย สร้างบรรยากาศความเป็นบ้านในโรงเรียน โรงเรียนได้จัดพื้นที่ส่วนหนึ่งให้แก่อาสาสมัครผู้ปกครองเป็น “ห้องน้ำชา” ที่นักเรียนพ่อแม่ ครูอาจารย์ หรือแม้แต่ผู้มาเยือน สามารถเข้ามาพักผ่อน ดื่มน้ำชา กาแฟ และของว่างได้ทุกเมื่อ การบริหารการเงินและการจัดการเรื่องอาสาสมัครผู้ปกครองและห้องน้ำชานี้ กลุ่มผู้ปกครองเป็นผู้บริหารจัดการทั้งสิ้น นอกจากนี้ อาสาสมัครผู้ปกครองยังร่วมกับนักเรียนและครูอาจารย์ทำความสะอาดโรงเรียน และสนับสนุนกิจกรรมของนักเรียนทั้งในและนอกสถานที่ ระบบอาสาสมัครพ่อแม่ผู้ปกครองเปิดโอกาสให้พ่อแม่ที่มีจิตใจกระตือรือร้นได้มาร่วมงานและสัมพันธ์กับทางโรงเรียน อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้แม่แบ่งปันความรักให้ลูกคนอื่น และได้ใช้ปัญญาโพธิสัตว์ในการสอนลูกตัวเอง นักเรียนในโรงเรียนก็ได้รับการเอาใจใส่ดูแลที่ดียิ่งขึ้น

บ้านในโรงเรียนด้วยอาสาสมัครผู้ปกครอง

หลู อวี เหมียน คุณแม่ลูกสองซึ่งย้ายมาจากเมืองเกาสง ทางใต้สุดของไต้หวัน เพื่อพาลูกมาเรียนตั้งแต่เด็กที่โรงเรียนฉือจี้ ขณะนี้ลูกเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ และ ๓ เธอเป็นหัวหน้ากลุ่มอาสาสมัครผู้ปกครองในระดับชั้นมัธยมต้น

อาสาสมัครผู้ปกครองใช้จิตวิญญาณของความเป็นแม่ รักนักเรียนทุกคนเหมือนลูก เพราะพวกเขาต้องอยู่หอพัก กลับบ้านเพียงเดือนละครั้ง โรงเรียนจัดให้อาสาสมัครผู้ปกครองมีห้องพักอยู่ที่ข้างห้องน้ำชา ดังนั้น ถ้าเด็กคนไหนคิดถึงครอบครัวก็อาจมาหาอาสาสมัครผู้ปกครองได้ เด็กทุกคนจะรู้สึกว่าเป็นพ่อแม่ของเขา ห้องนั้นจึงถือได้ว่าเป็นห้องผ่อนคลายทางจิตใจของนักเรียน

อาสาสมัครผู้ปกครองจะร่วมกับโรงเรียนดูแลเด็ก โดยคำนึงถึงรายละเอียดในชีวิตประจำวัน เช่น ช่วงนี้อากาศเปลี่ยนแปลงมาก เด็กเป็นหวัด ก็จะคิดวิธีให้เด็กกินอาหารที่มีประโยชน์ เพิ่มภูมิคุ้มกันเด็ก มาพบได้ทุกเมื่อ เช่น ช่วงพักเรียน เด็กจะเห็นที่นอนเหมือนบ้าน หิวน้ำก็เข้ามาได้เลย หน้าหนาวก็ต้มน้ำชง ป้องกันก่อนรักษา ถ้าน้ำชงไม่อร่อยก็เพิ่มนมผง นมข้นหวาน ให้เด็กรู้สึกว่ามีคนเอาใจใส่ตลอดเวลา รวมถึงบริการส่งเด็กไม่สบายไปโรงพยาบาลด้วยภารกิจอื่นๆ เช่น ผู้ปกครองที่อยู่ต่างจังหวัดส่งผลไม้มาหลายลัง อาสาสมัครผู้ปกครองที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ก็ต้องจัดสรรให้นักเรียนทุกคนกินโดยทั่วถึงกัน

ค่าใช้จ่ายต่างๆ ในห้องน้ำชาจะเป็นเงินบริจาคจากผู้ปกครองตามแต่สมัครใจ และบริหารกันเอง โดยพ่อแม่ที่ทำบัญชีเป็นจะรับผิดชอบเรื่องบัญชี เงินบริจาคก็เพื่อนนักเรียนและช่วยเหลือคนอื่น ดังนั้นจึงมีผู้ปกครองสนับสนุนบริจาคกันมาก ปัจจุบันมีเพียงพอ

จนกระทั่งบางครั้งสามารถสนับสนุนโรงเรียนด้วย เพราะมหาวิทยาลัยส่งเงินมาไม่พอ เช่นค่ารถพานักเรียนออกไปทำกิจกรรมนอกสถานที่ เป็นต้น

การจัดการก็ร่วมกันคิดร่วมกันทำ มีการหมุนเวียนผู้ปกครอง โดยห้องน้ำชาจะมีคนดูแล ๓ คนทุกวัน แต่งชุดธรรมดา อาสาสมัครผู้ปกครองเหล่านี้ไม่ต้องผ่านการอบรมของมูลนิธิ กลุ่มอาสาสมัครผู้ปกครองจะเปิดการอบรมกันเอง เช่นอบรมศิลปการชงชา การฝีมือเย็บปักถักร้อย เป็นต้น เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ของผู้ปกครอง

นอกจากมีอาสาสมัครผู้ปกครองประจำวันละ ๓ คนแล้ว พ่อแม่คนอื่นจะมาช่วยก็ได้ มาครึ่งวันก็ได้ มาตอนไหนก็ได้ที่ว่าง อาสาสมัครผู้ปกครองประจำในสัปดาห์นี้มีจำนวน ๒๐ กว่าคน บางคนอยู่เมืองอื่นก็ลาพักงานมาเพื่อให้บริการแก่นักเรียนประมาณ ๗๐๐ คน และถ้าพ่อแม่อุปถัมภ์มาไม่ครบ ฝ่ายนี้ก็จะเข้าไปเสริม

คณะผู้ปกครองมีการประชุมกันเองทุก ๒ เดือน เลือกคณะกรรมการ ๑๕ คน มีกระบวนการคัดเลือกหัวหน้าขึ้นมาตามลำดับโดยอาศัยการประชุมทั้งสิ้น คุณหลูก็ต้องผ่านการคัดเลือกดังกล่าวจึงมาเป็นหัวหน้าได้ ขณะนี้คุณหลูเป็นอาสาสมัครระดับกรรมการฉือจี้ และเป็นแม่อุปถัมภ์ด้วย รวมทุกตำแหน่งแล้วเข้ารับการอบรมกรรมการฉือจี้ปีละ ๔ ครั้ง และการอบรมพ่อแม่อุปถัมภ์ด้วยเดือนละครั้ง

ข้อแตกต่างระหว่างกลุ่มผู้ปกครองมัธยมกับประถม คือ นักเรียนมัธยมต้องพักที่โรงเรียน อาสาสมัครจึงต้องดูแลเด็กมาก ขณะที่นักเรียนประถมกลับบ้าน ก็อาจมีปัญหาเกี่ยวเนื่องกับพ่อแม่ ต้องไปแก้ปัญหาที่พ่อแม่

การศึกษาของฉือจี้ให้ความสำคัญกับวงจรสามเหลี่ยมความสัมพันธ์ คือ ผู้ปกครอง โรงเรียน และครู อาสาสมัครผู้ปกครองจึงทำด้วยจิตยินดี เข้าไปทำงานขับเคลื่อนให้วงจรนี้สำเร็จได้ และพัฒนาสืบทอดกันต่อมา ตามที่เด็กเติบโตขึ้น โรงเรียนอื่นไม่มีระบบนี้ เพราะโรงเรียนต้องเตรียมสถานที่ให้ด้วยไม่ใช่เข้ามาแล้วเคอะเขิน โรงเรียนอื่นผู้ปกครองไปทาง นักเรียนไปทาง ไม่มีความสัมพันธ์กัน

หลู อวี๋ เหมียน, ผู้ปกครอง หัวหน้าอาสาสมัครผู้ปกครองมัธยมต้น
กรรมการฉือจี้ และแม่อุปถัมภ์
สัมภาษณ์ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๙ เวลา ๙.๕๐ น. ณ สมณาราม

ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

ก. สภาพโรงเรียน ในด้านวิชาการก็ย่อมมุ่งหวังให้โรงเรียนมัธยมฉือจี้อยู่ในระดับแนวหน้า ส่วนภายในโรงเรียน เมื่อทุกคนช่วยกันดูแลความสะอาด และการใช้อุปกรณ์อย่างระมัดระวัง โรงเรียนจึงควรอยู่ในสภาพเรียบร้อย สะอาด มีระเบียบ พร้อมใช้งานตลอดเวลา

ข. ผู้เรียนโรงเรียนมุ่งหวังให้นักเรียนมีทิศทางของตนเองที่ชัดเจน มีจิตอาสาบริการสังคม มีความเป็นเลิศทางวิชาการ โดยสอบเข้ามหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงของประเทศได้ตามสาขาวิชาที่นักเรียนมีความถนัด

ค. บุคลากร ครูของโรงเรียนมัธยมฉือจี้ นอกจากจะต้องสอนนักเรียนได้ทุกระดับชั้นแล้ว จะต้องมีความจริงใจมีความรักอย่างไม่เห็นแก่ตัว ไม่หวังผลตอบแทน หุ่เมเทให้แก่เรียนนอย่งเต็มที่ ดูแลเอาใจใส่ และมีจิตวิทยาในการสอดแทรกคุณธรรมเข้าสู่ชีวิตประจำวันของนักเรียน

ในทุกโอกาส รวมทั้งการแก้ปัญหาต่างๆ โดยบุคลากรทุกคนจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งด้านกิริยา วาจา และพฤติกรรม

ง. สังคม โรงเรียนคาดหวังว่านักเรียนฉือจี้ทุกคนจะเป็นดั่งเมล็ดพันธุ์แห่งโพธิสัตว์ ที่เผยแพร่อารมณ์รักความดีให้กระจายไป โดยร่วมกันสร้างสังคมที่ทุกคนมีความรักให้แก่กันโดยไม่หวังผลตอบแทน และให้โรงเรียนอื่นๆทั่วไต้หวันนำเอาเทคนิคการสอนคุณธรรมนำความรู้ของฉือจี้ไปใช้ บ่มเพาะเยาวชนด้วย

วิธีการประเมินและติดตามผล

การประเมินด้านวิชาการนั้น สามารถวัดผลได้จากจำนวนนักเรียนที่สอบเข้ามหาวิทยาลัยชั้นนำของประเทศ (เนื่องด้วยไต้หวันมีสถาบันในระดับอุดมศึกษาว่า ๑๖๐ แห่ง ซึ่งเพียงพอต่อนักเรียนทุกคน) ส่วนด้านคุณธรรมทางโรงเรียนไม่มีเกณฑ์การประเมินแต่อย่างใด ดังนั้น คณะวิจัยจึงใช้การประเมินทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ในเชิงปริมาณ ประเมินได้โดยสังเกตจากจำนวนนักเรียนที่มีปัญหา เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาหลักขโมย ปัญหาชกต่อยตบตี ปัญหาชู้สาว ปัญหาการเบี่ยงเบนทางเพศ เป็นต้น ซึ่งมีน้อยมากเช่นมีเด็กสูบบุหรี่ประมาณ ๑๐ คน ถ้านักเรียนทำนอกโรงเรียน ครูก็จะไปพูดเป็นการส่วนตัว แต่ไม่บังคับ มีปัญหาขโมยบ้างซึ่งพบว่าเป็นปัญหาทางจิต และไม่พบปัญหาอื่นที่รุนแรง การประเมินในเชิงคุณภาพก็กระทำได้จากเสียงสะท้อนของผู้ปกครอง ที่พบว่าบุตรหลานมีพฤติกรรมเรียบร้อยกว่าเด็กโรงเรียนอื่น มีความรับผิดชอบ และตั้งใจศึกษาเล่าเรียน

การประเมินคุณภาพครู วัดได้จากผลการสอบของนักเรียน ตลอดจนแบบประเมินจากนักเรียน และผู้ปกครอง

หวางสู่อู่ อายุ ๔๐ ปี เป็นคุณแม่ลูกสอง ซึ่งทั้งคู่เรียนที่โรงเรียนฉือจี้ในระดับชั้นมัธยม ๓ และระดับประถม

ลูกชายคนที่เรียน ม. ๓ เคยเป็นออทิสติกแต่รักษาจนทุเลาลงมากแล้ว ตอนที่ลูกอายุ ๖ ขวบ ฉันได้คู่ชาวประจักษ์สัมพันธ์ชั้นเรียนวันอาทิตย์ทางต้าอ้ายทิวี่ จึงอยากให้ลูกไปเรียนในชั้นเรียนวันอาทิตย์ที่มูลนิธิฉือจี้สาขาไท่จง แต่มีคนสมัครเยอะมาก จับฉลากถึง ๓ ปีก็เข้าเรียนไม่ได้ ฉันเลยอยากมาเมืองฮวาเหลียนเพื่อให้ลูกเรียนในโรงเรียนฉือจี้ ฉันและสามีจึงขอย้ายงานมาที่นี่ และให้ลูกชายเข้าเรียนป. ๔ ลูกสาวเข้าเรียน ป. ๑

ลูกชายเข้ามาที่แรกก็มีปัญหาเพราะทำอะไรไม่เป็น ความจำสั้น ลืมนั่นนี่ของหายบ่อย ขณะที่โรงเรียนฉือจี้เน้นวินัยทุกอย่าง ก็มีปัญหารเรื่อยมาจนถึง ป. ๖ จึงพาไปหาหมอ หมอให้กินยาและแนะนำว่าอย่าบอกครู เพราะกลัวว่าครูจะปฏิบัติในทางลบ ซึ่งจะทำให้ลูกมีปัญหามากขึ้น ฉันจึงไม่กล้าบอกครู แต่ลูกก็ไม่ยอมกินยา ต่อมาฉันได้คุยกับพ่อแม่เด็กคนอื่น จึงรู้ว่าเด็ยวันนี้เด็กเป็นอย่างนี้กันมาก ก็เลยทำใจยอมรับได้ และไปบอกครู จึงได้รู้เพิ่มขึ้นว่ารัฐบาลมีนโยบายที่จะส่งผู้เชี่ยวชาญมาที่โรงเรียนเพื่อร่วมกันดูแลเด็กพิเศษเหล่านี้ และผู้เชี่ยวชาญก็แนะนำให้ส่งไปรักษาอีกโรงพยาบาลหนึ่งซึ่งใช้การรักษาแบบจิตบำบัดโดยเฉพาะ

ตอนที่ลูกเข้าเรียนป.๔ ฉันก็ไปเป็นอาสาสมัครฉือจี้ด้วย เพราะชอบฝึกภาษามือ แต่ไม่เคยไปดูแลผู้ยากไร้ ตอนนั้นยังไม่มีจิตอาสาที่แท้จริง เวลาอยู่กับลูกก็ตีและดุด่า จนถึงปลาย ม.๒ จะใช้วิธีอะไรก็ได้แล้ว จึงมานึกได้ว่าอย่างนี้หันมาใช้ความรักไม่ดีกว่าหรือ พอลูกโทรศัพท์มาบอกว่าของหายอีกแล้ว ฉันก็ไม่ดุด่า แต่พูดดีๆกับลูก และ

รีบซื้อของส่งไปให้ จนลูกถึง ม. ๓ ทุกอย่างก็ดีขึ้น ลูกอาการดีขึ้นมาก จนใกล้เคียงเด็กปกติแล้ว ลูกชอบอยู่หอพัก เพราะถ้าอยู่บ้านก็รู้สึกว่ามีพ่อชอบบังคับให้ทำนั่นนี่ สิ่งที่เราเสียใจมากที่สุด คือ เมื่อก่อนฉันตีลูกบ่อยมาก เพราะลูกชอบลืมนัด และทำของหาย ฉันเองไม่เคยคิดว่าลูกจะเสียใจเท่าไร จนวันหนึ่งอยู่ดีๆ ลูกก็พูดขึ้นมาว่า จำได้ไหมว่าตีเขาแรง จนไม่หัด ลูกจำได้หมดว่าไม่หัดไปกี่อัน

ฉันชอบโรงเรียนฉือจี้มาก เพราะเคยมีปัญหาเกี่ยวกับโรงเรียนอื่นที่ไม่เข้าใจและไม่มีความยืดหยุ่นให้ลูก เช่นลูกชอบอ่านหนังสือ พอเข้าชั้นเรียนก็จะไม่สนใจเรียน ครูก็ทำโทษโดยให้ไปลบกระดานหรือคัดลายมือ แม้ฉันจะเคยไปคุยกับคุณครูว่าเปลี่ยนเป็นการลงโทษอย่างอื่นได้ไหม เช่นเล่นละคร แต่ครูก็ไม่ยอม

หวางซูฮุย, คุณแม่ของน้องซูเซินเหวิน
สัมภาษณ์ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๙ เวลา ๒๐.๑๕ น.

ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานและวิธีการแก้ปัญหา

๑. **ปัญหาทางจิตของวัยรุ่น** ได้แก่ ไม่มีเป้าหมายในชีวิต กินสุบ ต้มเสพไปเรื่อย ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ของวัยรุ่นในปัจจุบัน ไม่ใช่ปัญหาเฉพาะของโรงเรียนฉือจี้ ที่สำคัญคือนักเรียนฉือจี้มีปัญหานี้น้อยกว่าโรงเรียนอื่นๆ แม้ฉือจี้จะยังไม่สามารถอบรมให้เด็กเลิกล้มเป้าหมายทุกคน แต่ก็เกินครึ่งที่มีคุณภาพดีกว่าเด็กข้างนอก

๒. **ปัญหาคิดถึงบ้าน** เด็กจะมีอาการซึมเศร้า วิตกกังวล บางครั้งถึงขั้นแอบหนีกลับบ้าน แนวทางแก้ไขคือครูอาจารย์ต้องให้ความสนใจใส่คอยตรวจสอบดูแลอย่างใกล้ชิด เด็กที่มีปัญหาหนีกลับบ้านหรือว่ามี

ปัญหาทางจิตจะให้ไปหาจิตแพทย์ และครูอาจารย์จะบอกเด็กว่า “มีอะไรก็ให้มาบอก เพราะทุกคนห่วงใยเธอจริงๆ โดยกฎระเบียบแล้วต้องมีการลงโทษ แต่ครั้งนี้ถือเป็นการเตือนครั้งที่หนึ่ง”

๓. ปัญหาปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนในหอพัก ซึ่งเป็นปัญหาที่พบบ่อยที่สุด เพราะนักเรียนจะต้องนอนร่วมห้องตลอดทั้งภาคการศึกษา

๔. ปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ เด็กที่เป็นแฟนกัน ครูอาจารย์จะสอดส่องดูแลไม่ให้อยู่ใกล้ชิดกัน แต่ถ้าอยู่ข้างนอก ทางโรงเรียนไม่ถือว่าเป็นการผิดกฎอะไร

๕. ปัญหาเรื่องยาบ้า การพนัน และกระเทย ไม่พบ

๖. ปัญหาด้านความเข้มแข็งทางวิชาการ มีปัญหาบ้าง เพราะสังคมตั้งมาตรฐานเด็กฉ้อฉลไว้สูงกว่าเด็กโรงเรียนอื่น เช่น คะแนน ๘๐ ที่โรงเรียนอื่นถือว่าสูง แต่ต่ำไปสำหรับเด็กฉ้อฉล โรงเรียนมัธยมฉ้อฉลมีกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรมมาก ด้านวิชาการจึงน้อยลง ผู้ปกครองมักจะกดดันให้โรงเรียนเน้นวิชาการมากขึ้น เพราะต้องไปสอบเข้ามหาวิทยาลัย โรงเรียนจึงต้องปรับให้สมดุล ซึ่งจะส่งผลให้เด็กมาเข้าเรียนมากขึ้นด้วย

๗. ปัญหาด้านขาดแคลนครู มีปัญหาบ้าง ในช่วงที่ครูของทางราชการมีอัตราว่าง เนื่องจากโรงเรียนฉ้อฉลอยู่ในชนบท ไกลจากเมืองหลวง จึงไม่สะดวก ส่วนเงินเดือนและสวัสดิการเหมือนกับโรงเรียนเอกชนทั่วไป สวัสดิการค่อนข้างดี ที่นี้ไม่ใช้เงินดึงดูดครู แต่ใช้ความรักความอบอุ่นในการดึงดูดครู สร้างบรรยากาศเหมือนครอบครัว

๘. ปัญหาการพัฒนาครู ปัญหาด้านวิชาการ เพราะผู้ปกครองตั้งความหวังสูงมาก ส่วนปัญหาด้านเทคนิคการสอน มีบ้างสำหรับครูที่มีประสบการณ์น้อย จึงขาดทักษะในการพลิกแพลง แก้ปัญหา จะมีกลุ่มครูมาช่วยสอนเทคนิค โดยดูจากผลการสอบของเด็ก แบบประเมินจากนักเรียน

และพ่อแม่ และให้ครูคนที่มีปัญหาเขียนเองว่าจะแก้ไขตัวเองอย่างไร ซึ่งเป็นการปฏิบัติต่อครูรูปแบบเดียวกับการปฏิบัติต่อนักเรียนเอง และสามารถทำให้ครูยอมรับข้อบกพร่องของตนเองได้ด้วยความรักและเต็มใจ นอกจากนี้ จะมีการประชุมครูในระดับต่างๆเป็นประจำ เช่น การประชุมครูวิชาเดียวกัน เดือนละ ๒ ครั้ง ครั้งละ ๒ ชั่วโมง การประชุมหัวหน้ากลุ่มวิชาเดือนละครั้ง เป็นต้น

๙. **ปัญหาด้านผู้ปกครอง** เช่นการกินอาหารเจ แม้ผู้ปกครองจะเข้าใจว่าการกินอาหารเจ ได้บุญ แต่ก็ยังเกรงว่าจะขัดขวางการเจริญเติบโตของเด็ก ทางโรงเรียนจะอธิบายให้เข้าใจถึงความครบถ้วนในเชิงคุณค่าอาหาร และผลดีต่อสุขภาพ เรื่องการอยู่หอพัก ผู้ปกครองบางคนก็ไม่ชอบ ครูก็จะสอนพ่อแม่ว่าลูกจะสูญเสียบทเรียนชีวิตที่สำคัญที่สุด ในการอยู่ร่วมกับคนอื่น ก่อนที่จะไปแต่งงานหรืออยู่ในสังคม แต่ปัญหาด้านนี้กล่าวได้ว่ามีน้อยมาก

อาจารย์เจิงอวีเจินผู้มีบุคลิกกระฉับกระเฉงเสียงดังฟังชัด ทำหน้าที่ดูแลฝ่ายกิจกรรมนักเรียนโรงเรียนมัธยมฉือจี้ ได้กล่าวถึงปัญหาของนักเรียนและเทคนิคการจัดการ ดังนี้

ปัญหาในหอพัก ส่วนใหญ่เป็นปัญหานิสัยส่วนตัวของนักเรียน บางคนจะนอนเร็วบางคนนอนดึก ซึ่งแม้จะเป็นเรื่องเล็กๆ แต่หากสะสมไปก็จะกลายเป็นปัญหาใหญ่ ทุกคนจึงต้องเคารพระเบียบคือ ๔ ทุ่มปิดไฟ บางคนมนุษยสัมพันธ์ดีมากเพื่อนมาหาตลอด บางคนก็ชอบเงียบๆ ดังนั้นทั้งสองฝ่ายจึงต้องรู้จักปรับตัว เพราะในสังคม ๙๕% ต้องเจอปัญหา

วิธีการแก้ปัญหาปฏิสัมพันธระหว่างนักเรียนคือ เวลา ๑๙.๔๕ น. เด็กทุกคนจะต้องฟังเทศนาธรรมจากธรรมาจารย์แจ้งเหียนทาง ต้าอ้ายทิว นอกจากนี้ ในช่วงโมงแรกจะมีการสอนพรหมวิหาร ๔ ในระดับนักเรียนก็สอนเรื่องความสุขและความรัก กรุณาคือเข้าใจ ความรู้สึกคนอื่น มุทิตาไม่ได้แปลว่าความสุขแบบหวือหวา ความยินดี เกิดขึ้นจากการได้ทำประโยชน์ เช่น โทรศัพท์ต้าอ้าย ที่ดูแลได้ประโยชน์ มีศานติสุข และอุเบกขา แปลว่า การให้ที่ไม่เห็นแก่ตัว ไม่ได้แปลว่า อยู่เฉยๆ เป็นต้น

โดยปกติในช่วง ๒ สัปดาห์แรกของการเรียน เด็กจะเริ่มมีปัญหา ครูต้องเข้าไปคุยซึ่งมักแก้ปัญหาได้ถึง ๘๐% เมื่อผ่านไป ๑ ภาคการศึกษาหากเด็กยังมีปัญหา จะอนุญาตให้แลกห้องนอนได้ แต่เด็กต้องถามกันเองว่าจะยอมให้แลกไหม โดยทั้ง ๔ คนจะต้องมาประชุมกันว่า ยอมรับได้ไหม มีครูร่วมรับฟังด้วย ต้องเปิดเผยและรับรองกันเองเทคนิค อีกอย่าง คือ **ให้หาข้อดีของแต่ละคนในห้อง และบอกว่าตัวเองมีปัญหาอะไรบ้าง** และสรุปสุดท้ายก็จะพบเองว่าคนที่มีปัญหานั้นแหละ คือ ตัว ปัญหา

การลักขโมย ก็มีบ้างแต่ไม่ใช่เพราะขาดแคลน เป็นเพราะความโลภจากสิ่งเร้า ปัญหานี้มาจากพ่อแม่ด้วย เป็นปัญหาใหญ่ตั้งแต่เข้า ม. ๑ ครั้นถึง ม. ๓ ปัญหานี้ก็หมดไป จึงถือว่าวิธีการสอนของโรงเรียน ประสบผลสำเร็จ

เมื่อเกิดปัญหาจะมีแบบสอบถามให้เด็กทุกคนในหอพักตอบ ว่า เคยขโมยของคนอื่นมาก่อนไหม โดยครูจะเก็บเป็นความลับไว้ บางคนกลัวบอก บางคนก็ไม่กล้าเปิดเผย คำถามต่อมา คุณเคยถูกขโมยอะไร

บ้าง คุณคิดว่าใครขโมยของคุณบ้าง และคำตอบส่วนใหญ่จะพุ่งไปที่นักเรียนประมาณ ๓ คน ครูจะเรียกเด็กทั้งสามที่ถูกกล่าวโทษมาคุย แต่จะไม่ลงโทษ เพียงแต่ถามว่าเด็กจะยอมรับไหม ส่วนใหญ่จะไม่ยอมรับ แต่ครูจะบอกว่าเธอรู้ตัวเองนะ เธอควรบอกครู ไม่เช่นนั้นเธอก็จะขาดคนที่รับรู้ความในใจของเธอ ที่เธอคิดว่าได้นั้น เธอสูญเสียอะไรไป ตั้งเยอะไม่ใช่สมบัติแต่เป็นความน่าเชื่อถือท้ายสุดเกือบทั้งร้อยสารภาพ จะไม่มีการลงโทษเพราะถ้าเด็กยอมรับนั้นก็หมายความว่า การศึกษาได้เริ่มขึ้นแล้ว การศึกษาจะเริ่มต้นได้ก็ต่อเมื่อเด็กยอมรับว่าตนทำผิด

เจิงอวีเจิน (Tzeng Yu-Chen), Director, Office of Student Affairs
สัมภาษณ์ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๔๙ เวลา ๑๕.๐๐ น.

งบประมาณค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

งบประมาณส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิฉือจี้ ส่วนค่าใช้จ่ายต่อหัวนั้นไม่สามารถคำนวณได้ เนื่องจากมีต้นทุนหลายประเภทที่ไม่มีค่าใช้จ่ายเพราะเป็นการบริจาค ได้แก่ อาสาสมัครผู้ปกครอง พ่อแม่อุปถัมภ์ กรรมการฉือจี้ที่มาเป็นวิทยากรในการอบรมต่างๆ ครูจริยศิลป์ศึกษาซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านชา ดอกไม้ และพุทธรูปเงินตลอดจนครูผู้ทุ่มเทอย่างเต็มที่ในการสอนซึ่งควรจะได้รับเงินเดือนมากกว่าที่เป็นอยู่ เป็นต้น บุคลากรเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในความสำเร็จของสถานศึกษาฉือจี้

โรงเรียนประถมฉือจี้

清華大學實驗國民小學
Tsinghua Experimental Elementary School of National Tsinghua University

๖ แนวทาง

การปลูกจิตสำนึกคุณธรรม
ผ่านสถานศึกษาฉือจี้ ระดับประถม

ปรัชญาของโรงเรียนประถมฉือจี้

ชาวฉือจี้มีอุดมการณ์ที่จะสร้างเมล็ดพันธุ์แห่งความรัก ให้เติบโตในทุกครอบครัว จากเด็กสู่พ่อแม่ จากอาสาสมัครชาวฉือจี้สู่ครอบครัว และเพื่อนบ้าน สู่ที่ทำงาน สู่ผู้รับความช่วยเหลือ และแพร่กระจายไปจนทั่วสังคม ฉือจี้คิดว่าการศึกษาก็คือการลงทุน ๑๐๐ ปี โดยเปรียบเทียบใจของเด็กเหมือนนาข้าว ซึ่งควรได้รับการเพาะปลูกด้วยเมล็ดพันธุ์แห่งความดี และดูแลเอาใจใส่มิให้เกิดเหี่ยวกรก เด็กเป็นแสงเทียนแห่งความหวังในการสร้างสังคมที่ดี ดังนั้นการศึกษาจึงสำคัญมากและต้องเริ่มตั้งแต่วัยเยาว์เพราะ “ยิ่งเล็กยิ่งสอนง่าย ยิ่งโตยิ่งสอนยาก” โรงเรียนประถมฉือจี้ไม่เพียงแต่จะปลูกฝังความสามารถด้านวิชาความรู้ให้แก่เด็ก ทว่ายังเสริมสร้างค่านิยมที่ถูกต้องโดยปลูกฝังพรหมวิหารสี่ในใจเด็ก

วิสัยทัศน์ของโรงเรียนประถมนิฉิ

การศึกษาของโรงเรียน การศึกษาทางครอบครัว และการศึกษาทางสังคมต้องอยู่ร่วมกัน เป็นการสร้างทรัพยากรบุคคล และทำให้โลกใบนี้เปี่ยมด้วยความรักและกตเวทิตา ซึ่งเป็นเป้าหมายทางการศึกษาของโรงเรียนประถมนิฉิ

ภารกิจของโรงเรียนประถมนิฉิ

ธรรมาจารย์เจ้เจ้ยเยน ได้ตั้งความหวังไว้ว่า นิฉิจะสอนและกล่อมเกลานักเรียนให้เป็นวิญญูชนที่บริสุทธิ์ไม่เล็งเห็นประโยชน์ด้านเดียว รู้จักกฎระเบียบ และจริยธรรม ไม่ถูกกลืนโดยกระแสสังคมที่มืดมดอง แฝ่ความรักของนิฉิออกไป หวังว่าเด็กทุกคนจะได้รับวัฒนธรรมที่ดีงามหลายด้านพร้อมๆ กัน และมีจิตอาสาบริการสังคมด้วยความภาคภูมิใจ

ประวัติโดยย่อของโรงเรียนประถมนิฉิ

โรงเรียนประถมนิฉิ เริ่มดำเนินการเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๓ ด้วยวิสัยทัศน์ของธรรมาจารย์เจ้เจ้ยเยน ที่ต้องการให้กระบวนการศึกษาของนิฉิมีความสมบูรณ์ ตั้งแต่เด็กเล็กจนถึงระดับอุดมศึกษา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๗ มีครู ๒๒ คน นักเรียน ๓๓๐ คน เจ้าหน้าที่ธุรการ ๑๐ คน โรงเรียนเปิดสอนในระดับอนุบาลถึงประถม ๖ โดยแต่ละชั้นมี ๒ ห้อง จำนวนนักเรียนไม่เกินห้องละ ๓๐ คนต่อคุณครู ๑ คน ทำการสอนด้วยหลักสูตรกระทรวง แต่สิ่งพิเศษที่เพิ่มเข้าไปคือ หลักสูตรจริยศิลป์ศึกษาและวัฒนธรรมนิฉิ

การจัดสภาพของโรงเรียน

ก. ด้านกายภาพ - สิ่งแวดล้อมพูดได้

โรงเรียนประถมนิธิจตั้งอยู่ชานเมืองสวาทเลียน ในบริเวณเดียวกับโรงเรียนมัธยมนิธิจ ใกล้กับวิทยาลัยเทคโนโลยีนิธิจ และฝั่งตรงข้ามคือบางส่วนของมหาวิทยาลัยนิธิจ ด้านหลังของโรงเรียนติดเชิงเขาบรรายากาศเงียบสงบสวยงามท่ามกลางธรรมชาติ ไม่มีรถยนต์วิ่งขวักไขว่และไม่มีสถานบันเทิงเริงรมย์รายล้อม

อาคารเรียนเป็นคอนกรีต ประดับตกแต่งด้วยทรัพยากรที่มีอยู่มากมายในเมืองสวาทเลียน คือ หินอ่อนและเม็ดหิน โดยเฉพาะเม็ดหินนั้นผ่านการคัดเลือกอย่างประณีตโดยธรรมาจารย์เจ้เหียน ให้มีขนาดเล็ก ลักษณะกลมมน โดยมีหลักคิดว่าเม็ดหินขนาดเล็ก จะระบายความร้อนได้ดี และมีลักษณะกลมมน เพื่อป้องกันอันตรายจากการขีดหรือบาด ยามที่เด็กอาจจะวิ่งมาชนเสาหรือกำแพง

สถาปัตยกรรมภายนอกอาคารเน้นรูปทรงโค้งมนอยู่ในกรอบสี่เหลี่ยม ตัวอย่างเช่นทางเดินในโรงเรียน ซึ่งมีคติธรรมเตือนใจทุกคนว่า การประพฤติตนจะต้องซื่อสัตย์ดังเช่นสี่เหลี่ยม และการมีปฏิสัมพันธ์ต่อผู้อื่นจะต้องอ่อนน้อม ยืดหยุ่น ดังความโค้งมน เช่นเดียวกับคติพจน์ที่ชุมชนชาวโศกของไทยยึดเป็นหลักปฏิบัติว่า “เคร่งครัดที่ตน พ่อนปรนที่คนอื่น” นั่นเอง

ทุกหนแห่งทั้งภายในและนอกอาคาร มีวาทธรรมแทรกอยู่ เพื่อเตือนสติให้ พุทธิ ทำดี คิดดี แม้แต่ตัวอาคารก็ตั้งชื่อเป็นคติเตือนใจ ได้แก่ ดิถีชินชือโหลว (ครูรักเราเหมือนพ่อแม่พี่น้อง) ดิถีเมตตา (ไม่มีศัตรู) ดิถีปัญญา (เรียนต้องเรียนให้ฉลาดคือวิชาการ จนถึงปัญหาคือรู้ผิดรู้ถูก) ดิถีเคารพ ดิถีรักใหญ่ ศาลาผู้คุณ (ผู้คุณบิดามารดา) สนามหญ้าให้อภัย (การเล่นการแข่งชันกันก็ต้องมีการให้อภัย) สะพานแห่งปัญญา (ทางข้ามไปสู่ห้องเรียนจริยศิลป์) และหลังคาของอาคารเรียนมีลักษณะเป็นรูปอักษรจีน เหริน แปลว่า คน หมายถึง ต้องเคารพยกย่องทุกคน อีกนัยหนึ่งคือ โรงเรียนฉือจี้เป็นแหล่งสร้างคน นั่นเอง ชื่อของสถานที่ต่างๆเหล่านี้ได้มาโดยการคิดและประกวดชื่อดิถีของนักเรียนเอง เมื่อวาทธรรมเป็นชื่อของสถานที่ทุกแห่ง เด็กจึงอยู่ในสิ่งแวดล้อมของวาทธรรมและธรรมชาติด

บน สะพานแห่งปัญญา เพื่อข้ามไปสู่แดนสุชาติ
ซ้าย สีเหลี่ยมคือชื่อตรง โค้งมนคืออ่อนน้อม

โรงเรียนประถมนิฉี
เส้นทางสู่ความรัก ความสงบ และความประณีต

นอกจากอาคารเรียนแล้ว มีห้องสมุด เพื่อเน้นให้เด็กเรียนรู้ทุกศาสตร์ รักการอ่านหนังสือ มีห้องวิทยาศาสตร์ให้ทำการทดลอง เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง ห้องจริยศิลป์การชงชา การจัดดอกไม้ เพื่อฝึกหัดมารยาทในชีวิตประจำวัน มีสระนํ้า ให้เด็กได้เรียนรู้และอยู่ร่วมกับธรรมชาติ ชีวิตสัตว์เล็กๆ แมลง ได้อย่างกลมกลืน ซึ่งจะมีผลให้เด็กรู้จักเคารพชีวิต เพราะสัตว์เป็นเจ้าของสถานที่ เด็กเป็นเพียง ผู้มาเยือน

ห้องเรียนทุกห้องติดหน้าต่างกระจกมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อรับแสงสว่างจากธรรมชาติ และระบายอากาศได้ดี ห้องเรียนส่วนใหญ่ไม่มีการติดเครื่องปรับอากาศ มีเพียงพัดลมเท่านั้น สนามหญ้าประหยัดพลังงานไฟฟ้าด้วยโซลาร์เซลล์ ทั้งหมดนี้เพื่อสอนเด็กให้รู้จักการประหยัดพลังงาน ใช้แสงธรรมชาติเป็นหลัก เฉพาะชั้นใต้ดินจึงจะเปิดไฟ สภาพแวดล้อมทั้งหมดที่กล่าวมาจึงกลายเป็น “สิ่งแวดล้อมพูดได้”

วัสดุอุปกรณ์ทุกชิ้นในโรงเรียน ได้ผ่านการไตร่ตรองอย่างประณีต ถึงความเหมาะสมในการใช้งานของเด็กวัยต่างๆ ที่เติบโตอย่างรวดเร็ว ยกตัวอย่างเช่น

การแสดงความรักผ่านการออกแบบเก้าอี้

- โต๊ะและเก้าอี้นั่งอ่านหนังสือในห้องสมุดโรงเรียนประถม เลือกใช้วัสดุไม้ และมีขนาดพอเหมาะกับขนาดของเด็กประถม โดยเฉพาะเก้าอี้ออกแบบพิเศษให้น้ำหนักมากพอสมควร เด็กไม่สามารถใช้มือเดียวลากเก้าอี้ เพราะจะทำให้เสียงรบกวนผู้อื่น แต่ต้องใช้สองมือยก

การออกแบบโต๊ะเก้าอี้ดังกล่าว เพื่อสอนให้เด็กมีความสุข

- โต๊ะเก้าอี้ในห้องเรียน ได้รับการออกแบบพิเศษเช่นกัน ให้เป็นโต๊ะเหล็กที่สามารถปรับความสูงได้ตามขนาดของเด็ก

สัญลักษณ์ของโรงเรียนประถมนิธิจิ

สัญลักษณ์ของโรงเรียนประถมนิธิจิ คือ ไม้ไผ่สามใบคล้ายอักษรจีนว่า เสี้ยว ซึ่งหมายถึงเล็ก อยู่ใจกลางดอกบัวแปดกลีบ เป็นคติธรรมสำหรับเด็กนักเรียนทุกคน ดอกบัวแปดกลีบคือมรรคแปดซึ่งเป็นวิถีให้ ดอกบัวเติบโตงดงามพันตมได้ ในดอกบัว

มีไม้ไผ่ต้นเล็กๆ ใบไผ่สามใบรวมกันคล้ายเส้นสีขาวสี่เส้น หมายถึง พรหมวิหารสี่ ตรงกลางของต้นไผ่มีลักษณะกลวง สอนเด็กให้รู้ว่า จิตใจก็ต้องว่างอย่างนี้ พร้อมรับสิ่งต่างๆ ไม้ไผ่มีลักษณะเป็นปล้องสูงต่ำ แปลว่า ต้องรู้จักความมีอาวุโส รากฝอยของต้นไผ่ผสานกันคือความสามัคคี ก็จะช่วยป้องกันสภาพแวดล้อมที่ไม่ดีและสามารถต้านภัยพิบัติได้ ไม้ไผ่มีคุณสมบัติโตเร็วเหมือนเด็ก และสามใบของไม้ไผ่ก็ยังมีความหมายที่ลึกซึ้งอีกว่า เป็นสามเหลี่ยมความสัมพันธ์ระหว่าง บ้าน โรงเรียน สังคม กล่าวคือ การศึกษาในโรงเรียน การศึกษาในครอบครัว การศึกษาในสังคม ต้องรวมกัน ไม่อย่างนั้นไปไม่ได้

ข. ด้านกิจกรรมพื้นฐานของชีวิต

การกิน โรงเรียนได้จัดอาหารกลางวัน พร้อมอาหารว่างยามเช้า และบ่าย โดยเป็นอาหารเจ ให้แก่เด็กและบุคลากรทุกคน ภายในบริเวณโรงเรียนไม่มีร้านขนมหรือร้านค้าใดๆ ด้วยหลักคิดที่ว่า เด็กต้องเรียนรู้ที่จะจัดการตัวเอง ด้วยการกินข้าวให้อิ่มภายในมือ และให้เวลาการกินข้าวเพียง ๒๐ นาที

การกินข้าวให้อิ่มภายในเวลาอันสั้น เป็นการฝึกหัดเด็กและผู้ปกครองให้เข้ากับคำสอนของ นิธิจิ ที่ว่า “การรัก ต้องรักอย่างมีปัญญา”

อาหารเจมื้อกลางวัน การเรียนรู้ วินัย มารยาท การบริการ และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ซึ่งทางบ้านและโรงเรียนต้องช่วยกัน โดยเปิดเทอมแรก ครูจะคุยกับผู้ปกครองอย่างละเอียดถึงพฤติกรรมของเด็ก เช่น เด็กที่เคยกินข้าว ๒ ชั่วโมงก็ต้องหัดให้เหลือเพียง ๒๐ นาที ถ้ากินไม่หมดก็ต้องเก็บ ขนมหที่เคยกินตลอดเวลา ก็ต้องงด

ภาพที่ปรากฏต่อสายตา คือ ภาพของเด็กตัวเล็กๆ เดินมาดักข้าวอย่างเป็นระเบียบ ผู้ตักคนแรกต้องยกไปให้ครูที่โต๊ะ คนต่อมายกไปให้คนที่ตักข้าว เด็กเรียนรู้การประเมินสภาพร่างกายของตนเอง ด้วยการใช้นิ้วลักษณะมือ ส่งสัญญาณให้เพื่อนนักเรียนที่มาช่วยตักข้าว ว่าต้องการอาหารชนิดใดมากหรือน้อย ถ้าต้องการมากก็ยก “นิ้วโป้ง” ถ้าต้องการปานกลางก็ยก “นิ้วโป้งและนิ้วก้อย” แต่ถ้าต้องการน้อยก็ยก “นิ้วก้อย” จากนั้นก็เดินกลับไปยังโต๊ะเรียนของตน ซึ่งเก็บอุปกรณ์การเรียนเข้าลิ้นชักเรียบร้อยแล้ว และนั่งรอเงียบๆ จนกระทั่งทุกคนพร้อมกันที่โต๊ะของตน ก่อนกินอาหารทุกวันจะมีเด็กนักเรียนที่ได้รับรางวัลจากการทำความดีช่วยเหลือสังคม มาสวดมนต์นำ และเด็กทั้งชั้นเรียนก็สวดมนต์พร้อมกัน หลังจากนั้นจึงเริ่มกินข้าวอย่างเงียบๆ เมื่อกินเสร็จแล้วเด็กทุกคนจะนำอุปกรณ์กินข้าวของตนเองไปล้างและคว่ำในที่ที่จัดไว้ให้

การเล่น เด็กจะไปเล่นที่ “สนามหญ้าให้อภัย” ซึ่งมีอุปกรณ์เด็กเล่นหลายชนิดที่นิยมมากก็คือ ชิงช้า แต่มักต้องรอนาน เด็กๆ จึงกำหนดกันเองว่าให้แกว่งได้คนละ ๑๐ ครั้ง และมีสนามเด็กประถม ๑ แยกต่างหาก

การนอน เด็กชั้นประถมทุกคนเป็นนักเรียนไป-กลับ สำหรับเด็กเล็กจึงจะมีช่วงเวลานอนกลางวัน

การทำงาน เด็กเรียนรู้การทำงานทั้งในระดับปัจเจก และระดับสังคม ได้แก่ การล้างจานชาม การพับเก็บที่นอนและเสื้อผ้าของตนเอง การทำความสะอาดห้องน้ำ การทำความสะอาดห้องเรียน เป็นต้น โดยจัดเวรเป็นกลุ่มทำความสะอาดสถานที่ต่างๆ ทุกวันในช่วงเช้าหลังคาบเรียนที่สอง การทำความสะอาดใหญ่เทอมละครั้ง โดยทุกคนทำร่วมกัน ทั้งครูใหญ่ พ่อแม่ผู้ปกครอง ครู และเด็ก นอกจากนี้ การได้รับมอบหมายให้ทำงานบริการสังคมเป็นพิเศษ เช่น การทำความสะอาดห้องน้ำ การลบกระดาน ถือเป็นการได้รับรางวัลจากคุณครู ด้วยหลักคิดว่าเด็กที่จะบริการสังคมได้นั้นจะต้องเป็นเด็กดี และมีความรับผิดชอบสูง คนที่พบเห็นจะชื่นชมยินดีด้วย การทำงานเพื่อบริการสังคมดังกล่าว เป็นการทำงานร่วมกันระหว่าง เด็ก ครู และอาสาสมัคร (โรงเรียนประถมฉือจี้ไม่มีการว่าจ้างนักการภารโรงแต่อย่างใด) ซึ่งกลับตาลปัตรกับสังคมไทยและสังคมได้หัวนทั่วไป ที่เมื่อเด็กทำผิดจะถูกลงโทษให้ล้างห้องส้วม หรือทำกิจกรรมต่อหน้าสาธารณชนเพื่อให้อาย ระบบการสอนของฉือจี้ทำให้นักเรียนกล้าที่จะเป็นผู้นำ และยินดีทำงานหนักเพื่อสังคม

ผมเรียนที่ฉือจี้มา ๓ ปีแล้วครับ เมื่อก่อนอยู่ในเมืองไทเป ต้องให้พ่อปลุก หรือตื่นเพราะเสียงรถเสียงอึกทึกจากถนน พอมาอยู่ที่นี่เสียงปลุกคือเสียงนกเสียงไก่ ผมว่าจิตใจของชาวบ้านก็ดีด้วย เช่น รถมอเตอร์ไซด์ให้กัน รถมอเตอร์ไซด์น้อย จิตใจสบาย ได้เห็นภูเขา ท้องนา

ผมสมัครใจจะมาเรียนเองครับ และต่อมาพ่อแม่ผมก็เป็นกรรมการฉือจี้ด้วย แม่น้องสาวที่แต่ก่อนสายตาไม่ดี เดียวนี้ก็ไม่ต้องใส่แว่นแล้ว

ผมเป็นอาสาสมัครฉือจี้มานานแล้วครับ เป็นแม่ค้าขายด้วย ได้ฟังนิทานของแม่มาตั้งแต่เด็ก ชอบมากเลย

ตอนนี้ใช้คอมพิวเตอร์บ้างครับ แต่ทางโรงเรียนสอนว่าต้องระวังเรื่องสายตา และมีการควบคุมเรื่องการใช้สื่อ เช่น จันทร์-ศุกร์ ไม่ได้ดูทีวี เสาร์-อาทิตย์ ได้ดูบ้าง ๔ โมงถึง ๑ โมง แต่ในโรงเรียนได้ดูตำรายาทีวีเวลากินข้าว

วิชาคุณธรรมมี ๕ เรื่องคือ ซงซา จัดดอกไม้ เขียนพู่กันจีน มารยาท และภาษามือ โดยเรียนสัปดาห์ละ ๒ ชั่วโมง ผมมีโอกาสที่จะได้ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เช่น ป้อนข้าวผู้สูงอายุ เก็บขยะ และฝึกละคร โดยไปกับพ่อแม่ด้วย

การบ้าน จะมีบทบทนวนวาทธรรม ซึ่งมักมีนิทานในนั้น ๑ เรื่อง และมีคำถามท้ายบทว่า มีทัศนคติต่อนิทานอย่างไร และโยงไปสู่วาทธรรมอย่างไร ผมต้องเขียนบันทึกประจำวัน (สมุดสี่เียวรัก) แม้ไม่เขียนก็ไม่ถูกลงโทษ แต่ครูจะโน้มน้าวจนต้องเขียน ให้เด็กเขียน

อะไรก็ได้ที่อยากจะเขียน (ซึ่งกลายเป็นสื่อสัมพันธ์ระหว่างครูผู้ปกครอง และนักเรียน เพื่อพัฒนาการความคิดของนักเรียน)

การลงโทษ ไม่มีการตีครับ แต่มีระบบอื่น เช่นให้นักเรียน วิเคราะห์ข้อไม่ดีของตัวเองว่าจะมีวิธีแก้ไขอย่างไร ๑๐๐ วิธี บางที คุณครูก็บอกว่าลด ๑๐% ให้คิดลอกวาทธรรมเพิ่มขึ้น ทำงานบ้านเพิ่มขึ้น ๑ ชิ้น

ในโรงเรียนนอกจากสวมเครื่องแบบ จะต้องกินอาหารเจ ๑ มื้อ ที่โรงเรียน เพื่อให้เกิดจิตใจเมตตากรุณา และเด็กจะต้องหมั่นเวียนกัน บริการตักอาหารให้คนอื่นสัปดาห์ละครั้ง

วิชาคุณธรรมไม่มีการสอบเอาคะแนนครับ ส่วนการสอบวิชาอื่นๆ จะประกาศเฉพาะที่ ๑-๕ เท่านั้น แต่ที่ ๑-๓ จะมีใบประกาศเกียรติคุณ ตอนนี้ ป. ๑-๔ มีชั้นละ ๒ ห้อง เด็ก ป. ๕ มี ๓ ห้อง ป. ๖ มี ๒ ห้อง ห้องของผมเป็นห้องเด็กดี มีการส่งเด็กมีปัญหาจากห้องอื่นมา คุณครูจะบอกนักเรียนทุกคนก่อนว่าเด็กคนนี้มีปัญหาอะไรบ้าง แล้วให้นักเรียนในห้องแสดงละครถึงเด็กที่มีปัญหาเหมือนเด็กใหม่เพื่อให้เด็กใหม่ดู ปัจจุบัน คนที่มีปัญหาก็ดีขึ้นแล้วเพราะมาอยู่สภาพแวดล้อมที่ไม่มีใครมีปัญหาแบบนี้

“ผมเป็นนักร้อง” คือคำประกาศอย่างภาคภูมิใจของเด็กชายหวาง

หวางจื่อเชียน, นักเรียนชาย อายุ ๑๒ ปี
สัมภาษณ์ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๔๙ เวลา ๑๓.๐๐ น.

ค. ด้านการเรียนการสอน

ห้องเรียนจะมีนักเรียนประมาณ ๓๐ คน โดยมีครูประจำชั้น ๑ คน ซึ่งจะติดตามนักเรียนขึ้นไปเป็นช่วงชั้นคือ ป.๑-๓ และ ป.๔-๖ นอกจาก การศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมุ่งเน้นความเป็นเลิศ ด้านวิชาการแล้ว ฉือจี้มุ่งเน้นบทเรียนแห่งศักยภาพ ๕ อย่าง ได้แก่

๑. การศึกษาในวิถีชีวิต โดยคณะครูและนักเรียนต้องทำกิจกรรม ร่วมกัน มิใช่ใช้สั่งการ

๒. การศึกษาเพื่อคุณธรรม คิดว่าเด็กทุกคนเป็นลูกของครู ครูก็เป็นตัวอย่างของเด็ก

๓. การศึกษาเพื่อรู้คุณ เช่น การทำความสะอาดสมณาราม

๔. การศึกษาเพื่อบริการ ยินดีในจิตอาสา ทุกวันเสาร์ที่ ๑ ของเดือน เวลา ๗-๙ น. โรงเรียนและพ่อแม่ร่วมกันออกไปทำความสะอาดชุมชน

๕. การศึกษาเพื่อชีวิต คือการฝึกหัดให้ดูแลรับผิดชอบเอาใจใส่ การ มีมารยาท เช่น มารยาทในห้องเรียน อุปกรณ์ต่างๆ ต้องเก็บวางอย่างมี ระเบียบในโต๊ะลิ้นชัก การเก็บรองเท้าหุ้มส้นเอาหัวเข้าเพราะดึงง่าย การ เข้าห้องน้ำต้องใส่รองเท้าแตะและวางเรียงเอาหัวออกตามระเบียบของฉือจี้ เด็กต้องยกเก้าอี้ตัวเองเพื่อประชุมกลางแจ้ง ทำกิจกรรมทุกอย่างก็ต้อง เรียบร้อย เป็นระเบียบ การทำความสะอาดต้องปิดปาก มีเสื้อและหมวก เป็นเครื่องแบบ ตักอาหารของตัวเอง สอนเช็ดโต๊ะด้วยวิธีพับผ้าแปดครั้ง การกวาดบ้าน มารยาทในการดำเนินชีวิต การแต่งชุดนักเรียน การถือ เลือคลুম การพับเสื้อ เป็นต้น

วิชาที่เพิ่มเติมเข้ามาคือ จิตวิญญาณฉือจี้และการกิจฉือจี้ สัปดาห์ ละ ๒ ชั่วโมง ซึ่งจะเรียนวาทกรรมของธรรมาจารย์เจิ้งเหยียน ตลอดจน เรียนรู้การกิจบำเพ็ญประโยชน์ของฉือจี้ ผ่านการร่วมปฏิบัติจริง

ตารางเรียนของเด็กชั้นประถม ๖
ภาคการศึกษาที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๕๖

วัน/เวลา	จ	อ	พ	พฤ	ศ	คาบที่
๐๘.๐๐-๐๘.๓๐	ออกกำลังกาย ประกาศกิจกรรมเกี่ยวกับเด็ก อวยพรวันเกิด สอนนาฏกรรม					
๐๘.๔๐-๐๙.๒๐	ดนตรี	ภาษาอังกฤษ	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์	คณิตศาสตร์	๑
๐๙.๓๐-๑๐.๑๐	คณิตศาสตร์	คณิตศาสตร์	ภาษาอังกฤษ	วิทยาศาสตร์	ภาษาจีน	๒
๑๐.๑๐-๑๐.๓๐	สอนการทำความสะอาด โดยแบ่งเป็นกลุ่มปฏิบัติจริง เช่น เช็ดโต๊ะ ผ้า ๑ ผืนใช้ได้ ๘ ครั้ง ลบกระดาน ล้างห้องน้ำ					
๑๐.๓๐-๑๑.๑๐	ภาษาจีน	จริยศิลป์ศึกษา	ภาษาชกเกี้ยน	คณิตศาสตร์	พลศึกษา	๓
๑๑.๒๐-๑๒.๐๐	ภาษาจีน	จริยศิลป์ศึกษา	วิทยาศาสตร์	ภาษาอังกฤษ	พลศึกษา	๔
๑๒.๐๐-๑๒.๕๐	รับประทานอาหารเที่ยง					
๑๒.๕๐-๑๓.๐๐	แปรงฟัน					
๑๓.๐๐-๑๓.๓๐	พักผ่อน					
๑๓.๔๐-๑๔.๒๐	สังคม	จิตวิญญาณ หรือจิต	บททวน และแนะนำ การบ้าน	ภาษาจีน	ภาษาอังกฤษ	๕
๑๔.๓๐-๑๕.๑๐	สังคม	ภารกิจหรือจิต	บททวน และแนะนำ การบ้าน	สังคม	กิจกรรมพิเศษ	๖
๑๕.๒๐-๑๖.๐๐	ภาษาอังกฤษ	ภาษาจีน	สุขศึกษา และแนะนำ การบ้าน	กิจกรรมพิเศษ	๗	
๑๖.๐๐-๑๗.๐๐	เรียนพิเศษ เช่น ดนตรี การฝีมือ (เสียค่าใช้จ่ายเพิ่ม)					

และการสอนวาทกรรมทุกเช้าหลังเคารพธงชาติ ครูจะเล่านิทานที่เชื่อมโยงสู่วาทกรรมประจำสัปดาห์ จากนั้นให้นักเรียนนั่งหลับตาคิดเปรียบเทียบกับตัวเองว่าเคยมีประสบการณ์ดังเช่นในนิทานไหม และได้เคยทำอะไร ถ้ากระทำดังเช่นในวาทกรรม ผลที่เกิดจะดีกว่าอย่างไรบ้าง นักเรียนจะนั่งหลับตาคิดประมาณ ๕ นาที แล้วจึงตอบคำถามบทเรียนวาทกรรม

บทเรียนวาทกรรมประจำอาทิตย์ที่ ๑๕

สิ่งที่นักเรียนได้รับ

ชื่อ.....

ชั้น ป.๖ ห้อง ๒

ชื่อเรื่อง ทุกวันเป็นวันที่ต้องฉลองชัย

เนื้อเรื่อง.....

คำถาม ๑. อ่านเรื่องนี้จบแล้วเธอคิดถึงวาทกรรมบทไหน

ตอบ.....

๒. ชีวิตของคนนั้นยากที่จะกำหนดกฎเกณฑ์ หากเธอต้องพบกับอุปสรรค เธอจะเผชิญหน้ากับมันอย่างไร

ตอบ.....

๓. ประโยคสุดท้ายในนิทานที่ว่า “ฉันไม่ได้ดีไปเสียทุกอย่าง” และประโยคที่ว่า “เรื่องราวไม่ได้สำเร็จไปทุกเรื่อง” เธอจะบอกกับเพื่อนนักเรียนว่าเธอเข้าใจสองประโยคนี้อย่างไร

ตอบ.....

๔. ทุกวันที่เธอลืมตาขึ้นในตอนเช้า ใช้ความรู้สึกอะไรต้อนรับอรุณ ผ่านไปแต่ละวันด้วยการทำใจอย่างไร โปรดคิดก่อนตอบ ต้องปรับจิตใจอย่างไรบ้าง

ตอบ.....

๕. อ่านนิทานเรื่องนี้จบเธอได้ข้อคิดอย่างไรบ้าง โปรดอธิบาย

ตอบ.....

สำหรับโรงเรียนฉือจี้ ที่อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย ยังไม่มีหนังสือบทเรียนวาทธรรม จึงประยุกต์โดยครูแจกกระดาดแปลให้นักเรียนคนละแผ่น เพื่อให้นักเรียนเขียนวาทธรรมเป็นหัวข้อเรื่อง และวาดภาพประกอบตามเรื่องราวที่ตนเองคิดไว้ ซึ่งพบว่าการให้นักเรียนคิดเช่นนี้ทุกวัน จะค่อยๆ โน้มนำจิตใจของเด็กมาสู่ความคิดสร้างสรรค์เชิงคุณธรรมมากขึ้นเรื่อยๆ

อีกวิชาหนึ่งซึ่งเป็นวิชาที่โดดเด่นของสถานศึกษาฉือจี้คือ วิชาจริยศิลป์ศึกษา สอนศิลปะการชงชา ศิลปะการจัดดอกไม้ ศิลปะการเขียนพู่กันจีน วาทธรรม และมารยาทในชีวิตประจำวัน ใน ๑ ปีการศึกษา มี ๔๐ สัปดาห์ จะหมุนเวียนไปอย่างละ ๔ สัปดาห์ สัปดาห์ละ ๒ ชั่วโมง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสอนให้นักเรียนสุภาพอ่อนโยน รู้จักวัฒนธรรม และเรียนรู้คุณธรรมในชีวิตประจำวันผ่านธรรมชาติ ถ้าเป็นเด็กเล็กจะสอนให้พับผ้าห่ม พับเสื้อผ้าของตนเอง มารยาทในการเสิร์ฟน้ำชา การประคองถ้วยชา การจัดดอกไม้ง่ายๆ และการเขียนอักษรจีนซึ่งไม่ยากนัก จากสิ่งแวดล้อมสู่ศิลปะและวัฒนธรรม เป็นกิจกรรมที่พัฒนาทั้งสมองและบุคลิกภาพ ทำให้เด็กเรียนรู้ความสวยงาม มารยาท คุณธรรม และสมาธิ

ชั้นเรียนจริยศิลป์การชงชาและจัดดอกไม้ระดับประถม

ชั้นเรียนจริยศิลป์การจัดดอกไม้

ณ ห้องเรียนจริยศิลป์การจัดดอกไม้ ด้านข้างเป็นสวนจีนเล็กๆ กั้นฉากกับห้องจริยศิลป์การชงชา องค์ประกอบส่วนใหญ่ตกแต่งด้วยไม้ โต๊ะเรียนออกแบบพิเศษ มีหลุมเพื่อวางกระถางดอกไม้ได้ และมีฝาเลื่อนปิดเมื่อไม่มีกระถางดอกไม้ เพื่อใช้เป็นโต๊ะเขียนหนังสือด้วย

จริยศิลป์การจัดดอกไม้เป็นการสอนให้เด็กดูว่าดอกไม้แต่ละดอกมีความงามอย่างไร จากรูปทรงแต่ละแบบ การใช้กระถางกบไม้ เพื่อรักษาสีแวดล้อม การใช้ธรรมชาติของธรรมชาติผ่านดอกไม้

สำหรับเด็กเล็กจะเริ่มจากเข้าแถว เจียน เรียบร้อย ทำจิตใจให้สงบ ไหว้พระรัตนตรัย ขอบคุณพ่อแม่ครูอาจารย์ ยกตัวอย่างดอกไม้เปรียบเทียบกับคุณธรรม เช่น ทานตะวัน เป็นพระอาทิตย์ ก็เหมือนกับพ่อแม่เป็นผู้ให้แสงสว่าง ผู้ให้ความอบอุ่น และชีวิตของดอกไม้ดอกหนึ่งเป็นครูของเรา ดอกไม้ดอกหนึ่งจะงามได้ต้องมีแสงแดด สายลม สายฝน จึงจะทำให้ดอกไม้งามขณะเดียวกันดอกไม้ก็ต้องต่อสู้กับภัยธรรมชาติ ต้องใช้ความกล้าหาญ โน้มนำไปสู้พายุธรรมชาติ ต้องขอบคุณธรรมชาติที่ทำให้มีสิ่งสวยงามเหล่านี้เปรียบเทียบกับชีวิตดอกไม้กับชีวิตคน ตั้งแต่เกิดเติบโตจนกระทั่งตาย แต่สำหรับคน ตายแล้วยังมีคุณค่าได้อีก โดยการมอบร่างกายให้เป็นครูใหญ่ เด็กๆ จะเห็นสิ่งแวดล้อมที่ดีจากดอกไม้ อาสาสมัคร ครู เมื่อทำดอกไม้เสร็จ ก็ให้เด็กคิดว่าจะมอบแก่ผู้ใด รวมทั้งให้เขียนบันทึกว่าการจัดดอกไม้มีคุณค่าอย่างไร และเชื่อมโยงไปถึงผู้มีพระคุณว่าเราจะมีความนี้ได้ มีผู้อยู่เบื้องหลังเรามากมาย โดยเฉพาะพ่อแม่ เราต้องระลึกถึงพระคุณคนเหล่านั้น

ระดับมัธยม มหาวิทยาลัย ซึ่งนักเรียนเริ่มมีความคิดอ่านเป็นของตนเอง เนื้อหาจะคล้ายๆ กัน คือสอนการจัดดอกไม้เพื่อสวดแทรก

ความจริง ความดี ความงาม เข้าไปในตัวผู้เรียน ศูนย์ต่าง ๆ ของনীจี้ก็มีคอร์สอบรมแม่บ้านและประชาชนทั่วไป รวมทั้งที่มาเลเซีย อินโดนีเซีย บางคนก็มาเรียนแล้วนำไปสอนต่อ

วิธีการให้คะแนน แบ่งเป็นกลุ่ม แต่ละกลุ่มก็ต้องทำรายงานและมีรูปประกอบด้วย การให้คะแนนรวมไปถึงการทำความสะอาดโต๊ะ ความมีระเบียบเรียบร้อยในการเก็บของ

หลักการสำคัญคือ ใช้โอกาสนี้สอนเด็กให้ร่วมมือร่วมใจกัน ยอมกัน เพราะการจัดดอกไม้ ต้องอาศัยความสามัคคีและให้เกียรติกันและกัน

อาจารย์หลี เป่า หวิน

วันที่ ๑๑ ธันวาคม เวลา ๑๕.๓๐ น.

แม้การสอนจะใช้หลักสูตรตามปกติ โรงเรียนนีจี้ก็มีความพิเศษกว่าโรงเรียนอื่นตรงที่ นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ตัวอย่างเช่น วิชาพละ นักเรียนจะได้เรียนรู้ด้วยอุปกรณ์ที่เพียงพอ และต้องว่ายน้ำได้ ๒๕ เมตร วิชาการเกษตร เด็กต้องได้ลงมือปลูกต้นไม้ ตัดหญ้า ดูแลดอกไม้ และแมลงตัวน้อย เพื่อเฝ้าดูว่าชีวิตเติบโตอย่างไร ได้ใกล้ชิดแหล่งธรรมชาติ วิธีชีวิตของสัตว์นานาชนิด สิ่งแวดล้อมจริงจะทำให้เด็กได้สัมผัสและเรียนรู้ถึงความงดงามของธรรมชาติ วิชาดนตรีก็จะเรียนรู้ด้วยอุปกรณ์ที่หลากหลายและเพียงพอต่อนักเรียนทุกคน ด้วยหลักคิดว่าการได้ฟังเสียงดนตรีถือเป็นความโชคดีอย่างยิ่ง ดังนั้นเด็กนักเรียนทุกคนจะต้องฝึกเครื่องดนตรีให้ได้หนึ่งอย่าง

การฝึกบำเพ็ญประโยชน์ โดยการให้นักเรียนฝึกหัดแยกขยะ พาเด็กไปทำกิจกรรมนอกโรงเรียน และฝึกให้เด็กมีการแสดงออก การทำความสะอาดโรงเรียนทุกวัน หลังชั่วโมงที่สองของทุกเช้า เด็กทุกคน จะออกมาทำความสะอาดโดยมีผ้าปิดปาก เป็นการให้การศึกษาภาคปฏิบัติ มิใช่ภาคทฤษฎี นักเรียนทุกคนต้องเข้าแถว หมุนเวียนมาตักอาหาร เน้นเรื่องสุขอนามัย การล้างภาชนะ ความสะอาด ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการเรียนการสอนของฉือจี้มีได้จำกัดเพียงในชั่วโมงเรียนเท่านั้น แต่เป็นการศึกษาทุกอิริยาบถ จึงกล่าวได้ว่าเป็นการศึกษาในวิถีชีวิต

สิ่งสำคัญในรูปแบบความสำเร็จกระบวนการศึกษาของฉือจี้ก็คือ กิจกรรมนอกหลักสูตรที่มุ่งเน้นคุณธรรม และสอนเด็กให้รู้จักบุญคุณพ่อแม่ หลักการใหญ่ คือ ให้รู้สึกที่เราโชคดีมาก ต้องขอบคุณพ่อแม่ ซึ่งทางโรงเรียนประเมินว่าการสอนดังกล่าวได้ผล เพราะมีของจริง เหตุการณ์จริง ให้นักเรียนร่วมกิจกรรมและเรียนรู้ ดังเช่น

๑. ทุกสัปดาห์โรงเรียนจะพานักเรียนไปเยี่ยมเด็กกำพร้า คนพิการ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ว่าคนพิการก็ยังช่วยเหลือตนเองได้ ทำความสะอาดได้ พวกเราโชคดีอย่างปัจจุบันนี้ ก็เพราะคุณพ่อคุณแม่

มีกรณีที่น่าประทับใจกรณีหนึ่ง เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๗ โรงพยาบาล ฉือจี้สาขาฮวาเหลียน ได้รับเด็กแฝดจากประเทศฟิลิปปินส์ เข้าผ่าตัดแยกตัว โดยทางโรงพยาบาลตั้งชื่อให้เด็กคนหนึ่งว่า ต้าอ้าย แปลว่า ความรักที่ยิ่งใหญ่ และอีกคนชื่อ กั้นเอิน แปลว่า ขอบคุณ ทางโรงเรียนจึงพานักเรียนไปเยี่ยม ในกลุ่มนั้นมีเด็กแฝด ๒ คู่ คู่ที่หนึ่งเรียนอยู่ชั้นประถมปีที่ ๑ และอีกคู่เรียนอยู่ชั้นประถมปีที่ ๖ เด็กแฝดของโรงเรียนจึงสนใจมากว่าตนเองก็แฝดเหมือนกัน แต่ตัวไม่ติดกัน ส่วนเด็กแฝดที่โรงพยาบาลนั้น ติดกันตรงอวัยวะส่วนไหน และทำอะไรได้บ้าง เมื่อไปเยี่ยม จึงซักถาม

และสังเกตด้วยความสนใจใคร่รู้ และเมื่อเด็กรู้ว่า แพลฟิลิปินส์ยากจน ไม่มีเงินเรียนหนังสือ พวกเขาจึงตกลงกันเองว่าจะหยอดกระปุกวันละ ๑ เหรียญได้หัวน (ประมาณ ๑ บาท) เพื่อสมทบทุนการศึกษาให้เด็กฟิลิปินส์ โดยจะส่งไปให้ทุกปี (สุวิดา, ๒๕๔๙)

๒. ไปร่วมการเยี่ยมเยียนตามบ้าน (Home Visiting) ร่วมกับ อาสาสมัครฉือจี้ โดยไปครั้งละ ๕-๖ คน เพื่อช่วยดูแลและทำความเข้าใจ สะอาดบ้านเหล่านั้น ซึ่งอาจเป็นบ้านของคนพิการ หรือผู้สูงอายุที่ไม่มี คนดูแล เพื่อสอนให้เด็กเรียนรู้ที่จะช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน และสอนให้ บริการคนอื่น

ง. บรรยายภาคและปฏิสัมพันธ์

- ครูกับนักเรียน เนื่องด้วยการสอนจะเน้นความรัก ความอบอุ่น แก่เด็ก ดังนั้น บรรยายภาคระหว่างครูกับเด็กเต็มไปด้วยความรักและอบอุ่น และใช้การชมมากกว่าติ

- ครูกับผู้ปกครอง จะเน้นการร่วมมือกับพ่อแม่จริงๆ เช่น หากมีกิจกรรมอะไร ก็จะถามพ่อแม่ทุกคนเลยว่าจะช่วยทำอะไรได้บ้าง บางคนก็มาช่วยพิมพ์เอกสาร ช่วยขับรถรับส่ง ช่วยจัดสถานที่ นอกจากนี้ ช่วงเวลาปกติจะมีกลุ่มอาสาสมัครผู้ปกครองมาช่วยบริการในโรงเรียน เช่น จัดการห้องน้ำชา ช่วยดูแลเด็กในห้องเรียน บางครั้งก็ช่วยสอนด้วย ในชั้นเรียนระดับอนุบาล พบว่ามีแม่ของเด็กนักเรียนประมาณ ๕ คน มาช่วยครูสอนเด็กทำขนม บั๊น ห่อ แบบง่ายๆ และบางคนก็อาสามาช่วย ทำความสะอาดภายในโรงเรียน เป็นต้น

- พื้นที่แห่งการเรียนรู้และทำความดี โรงเรียนประถมนิธิจี้ให้ความสำคัญต่อสามเหลี่ยมปฏิสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน บ้าน และสังคม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ไปพร้อมกับการสร้างสังคมที่ดี มูลนิธิพุทธรณิธิจี้

ได้สร้างโรงเรียนให้เป็นพื้นที่ในการพัฒนาจิตใจของมนุษย์ บรรรยากาศในโรงเรียนจึงเต็มไปด้วยความคิดและจิตใจที่คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม ขณะเดียวกันก็พัฒนาจิตใจของตนเองด้วย

การพัฒนาผู้เรียนและบุคลากร

การพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนฉือจี้มีหลักคิดว่าการศึกษที่สมบูรณ์ต้องเริ่มตั้งแต่เยาว์วัย โรงเรียนประถมฉือจี้ จึงเป็นรูปแบบแห่งความสำเร็จสูงสุดในสถานศึกษาของฉือจี้ทั้ง ๔ แห่ง นักเรียนประถมจะอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีตั้งแต่ตื่นนอนจนกระทั่งเข้านอน แม่เด็กจะกลับบ้านไปอยู่กับพ่อแม่ ทางโรงเรียนยังมี “สมุดสื่อใยรัก” เชื่อมโยงกับผู้ปกครอง โดยเด็กจะเขียนวาทธรรมที่เรียนวันนี้ ครูก็จะเขียนพฤติกรรมของเด็กในโรงเรียน และพ่อแม่จะต้องเขียนพฤติกรรมของเด็กที่บ้านกลับมาทุกวัน ครูและพ่อแม่จึงสามารถติดตามพัฒนาการของเด็กได้อย่างใกล้ชิด และอบรมเด็กไปในทิศทางเดียวกัน ท้นที่ที่เด็กมีความผิดปกติ ครูและพ่อแม่จะโทรศัพท์ปรึกษาและร่วมกันคิดหาทางแก้ไข โดยปกติทุกภาคการศึกษาครูประจำชั้นจะไปเยี่ยมบ้านของเด็กทุกคนอย่างน้อยหนึ่งครั้ง

สมุดสื่อใยรัก - คุณค่าพากลับบ้าน

วัตถุประสงค์

สมุดเล่มนี้ใช้ประกอบการสอนวาทธรรม เสริมความสัมพันธ์ระหว่างครู พ่อแม่ และนักเรียน เป็นสามเหลี่ยมที่เชื่อมโยงกัน และหนุนเสริมกัน เป็นวงจรแห่งการพัฒนาความรักและความดี ซึ่งจะช่วยให้เด็กเติบโตขึ้นอย่างมีความสุข ทั้งด้านจิตและปัญญา

เนื้อหา

๑. บันทึกว่าแต่ละวันทำการบ้านอะไรบ้าง และสิ่งที่จะต้องเตรียมสำหรับวันพรุ่งนี้
๒. สิ่งที่ทำสำเร็จแล้ว แม่ตรวจสอบว่าเด็กได้ทำสิ่งที่ต้องทำในชีวิตประจำวันแล้วหรือยัง
๓. บันทึกอารมณ์วันนี้ คุณครูตรวจดูคำผิด ถ้าผิดก็ให้แก้ไข
๔. เรียบวาทธรรม
 - ก. คัดลอกวาทธรรม แล้วไปแบ่งปันกับทางบ้าน
 - ข. ให้เด็กเขียนความหมายของวาทธรรมที่ได้รับฟัง

นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมหลากหลายที่พัฒนาศักยภาพทุกด้านของนักเรียน ได้แก่เขียนความรู้สึกติดที่บอร์ดแลกเปลี่ยนความรู้สึกกัน เด็กฉ้อฉลเขียนการ์ดให้กำลังใจเป็นภาษาอังกฤษส่งไปให้เด็กที่ประสบภัยในสหรัฐอเมริกา การบริจาคเงินออมใส่ไม้ไฟ การจุดเทียนน้อยอธิษฐานให้โลกนี้ปราศจากภัยพิบัติ ซึ่งทำปีละครั้งต้อนรับปีใหม่ การแสดงละครหรือการสอนคุณธรรมเป็นภาษาอังกฤษ การร้องเพลงก็ใช้เพลงฉ้อฉลทั้งหมดและใช้ภาษามือ วันซงจื่อถือเป็นวันไหว้ครู เทศกาลต่างๆ ก็มีการจัดกิจกรรม ศิลปะการแสดง ให้เด็กเลิฟซิงให้ครู มอบของขวัญแด่ครู เป็นต้น

การให้รางวัล และการทำโทษ ก็เป็นการกระตุ้นพัฒนาการของเด็กเช่นกัน โรงเรียนฉือจี้เน้นการส่งเสริมเชิงบวกและการให้ความรัก ไม่เน้นการตำหนิหรือตี การให้รางวัลเด็กดี คือมีแตรัมเป็นดอกไม้ ๑๐ ดอก ได้เท่ากับ ๑ แตรัม และมีมูลค่า ๕ บาท เด็กสามารถนำแตรัมดอกไม้ไปซื้อของที่ร้านหนังสือและเครื่องเขียนซึ่งโรงเรียนติดต่อไว้แล้ว ทางโรงเรียนจะไปจ่ายเงินเอง โรงเรียนมีการจัดประกวดเรียงความเป็นประจำ และเลือกนำไปติดบอร์ด พร้อมทั้งได้รางวัล ๕ แตรัม เป็นต้น ส่วนการทำโทษ จะใช้วิธีพูดคุยให้เด็กรู้ว่าตนทำไม่ถูก เช่น ในชั้นเรียนจริยศิลป์การชงชา มีเด็ก ๒-๓ คนไม่ยอมอยู่หนึ่ง คอยรบกวนคนอื่น ครูผู้สอนคนหนึ่ง (มีครูผู้สอน ๒ คน และครูประจำชั้น) จะเข้าไปคุยกับเด็กว่าถ้านั่งอย่างนี้ ไม่สบายอยากไปยืนอยู่ข้างหลังก็ได้ เด็กจึงไปยืนหลังห้อง แต่สักพักก็เริ่มขยุกขยิกอีกครูประจำชั้นก็ไปคุยว่าถ้าสามารถอยู่หนึ่งชั้กไปนั่งได้ แต่ในกรณี que เด็กยังไม่ค่อยเชื่อฟัง สอนยาก ก็จะเรียกพ่อแม่มาคุย ว่าอยู่ที่บ้านมีปัญหาอะไรหรือเปล่า

การพัฒนาครู ครูเป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการเรียนการสอน ดังนั้น โรงเรียนประณมฉือจี้จัดเฟ้นครูที่มีแนวคิดสอดคล้องกับปรัชญาฉือจี้ คือ มีความรักที่ยิ่งใหญ่ รู้จักบุญคุณ และเมื่อเข้ามาแล้วจะอบรมให้ครูทุกคนเป็นเบ้าหลอมที่ดีแก่นักเรียน โดยมีหลักการพัฒนาครูดังนี้

- ครูต้องสละเวลาส่วนใหญ่ คือ จะต้องเป็นทั้งครู และอาสาสมัคร
- การเพิ่มองค์ความรู้ จะมีการอบรมระยะสั้นในช่วงปิดเทอม เช่น วิชาคอมพิวเตอร์
- เรียนรู้วัฒนธรรมในสังคมมนุษยชาติ ครูทุกคนจะมาเข้าค่ายอบรมปีละครั้ง โดยใช้เวลา ๓ วัน ๒ คืน ช่วงต้นเดือนตุลาคม

- การพัฒนาจิตใจครู ด้วยหนังสือวาทกรรมของธรรมาจารย์เจิ้งเหยียน ครูจะได้รับมอบหมายให้ไปอ่านแล้วมาเล่าให้เพื่อนครูฟังเป็นการแลกเปลี่ยน และร่วมกันคิดหาเทคนิคการสอน

คุณครูหยาง ผู้จำชื่อนักเรียนได้กว่า ๓๐๐ คน

คุณครูหยาง(Yang Yueh Feng) มีประสบการณ์การเป็นครูมาถึง ๒๒ ปี โดยดำรงตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนประถมฉือจี้เป็นเวลา ๕ ปี ปัจจุบันท่านอายุประมาณ ๗๐ ปี และดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาด้านการศึกษาให้แก่มูลนิธิ เป็นผู้ที่ชาวฉือจี้ให้ความเคารพอย่างยิ่ง เห็นได้จากการกล่าวถึงครูหยางของอาสาสมัครฉือจี้คนอื่นๆ และในกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น การแข่งขันร้องเพลงสถาบัน ครูหยางเป็นผู้ได้รับเกียรติให้เป็นผู้มอบรางวัลสูงสุดแก่นักเรียน

ครั้งที่คุณครูหยางยังดำรงตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนประถมฉือจี้ทุกเช้าครูหยางจะมายืนรอรับ และทักทายเด็กนักเรียนที่ประตูใหญ่ ขณะเดียวกันก็คอยสังเกตดูว่าเด็กแต่ละคนมาโรงเรียนด้วยความรู้สึกอย่างไร ถูกบังคับมา ร้องไห้ หรือมาด้วยความยินดี ครูหยางจำชื่อนักเรียนได้ทั้งโรงเรียนนั่นหมายถึงกว่า ๓๐๐ คน และยังไปกว่านั้นยังรู้จักสถานการณ์ทางครอบครัวของเด็กทุกคนอีกด้วย แม้ปัจจุบันนี้ท่านจะเกษียณแล้วก็ยังติดต่อกับเด็กและพ่อแม่เด็กอยู่เสมอ

ตัวอย่างการพัฒนาครู เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๗ มีโอกาสสัมภาษณ์ครูชาวไทย ๖ ท่านซึ่งเคยไปอบรมที่โรงเรียนประถมฉือจี้ไต้หวัน เพื่อกลับมาสอนที่โรงเรียนฉือจี้ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ การสัมภาษณ์เป็นการสนทนากลุ่มย่อย (สุมิตา, ๒๕๔๙) โดยมีรายชื่อครูดังต่อไปนี้

คุณครู อัมพร อินตะขัตติย์
 คุณครู พชร ดีจริง
 คุณครู จิระภัทร หยมปัญญา
 คุณครู พิทยา ไตรวัชรกุล
 คุณครู พรนภา ลือตาล
 คุณครู กันธิลา สุภัทรศักดิ์ดา

จากคำถามว่า ๑. คำถามสัมภาษณ์ในการคัดเลือกครู และ ๒. หลักสูตรในการอบรม พบว่า คุณสมบัติด้านวุฒิการศึกษานั้น จะต้องจบปริญญาตรีด้านการศึกษาโดยตรง และทราบข่าวการรับสมัครครูจากสื่อวิทยุและหนังสือพิมพ์ จึงมาสมัครที่มูลนิธิพุทธฉือจี้ที่กรุงเทพฯ

คำถามสัมภาษณ์หลักๆ คือ

- กินอาหารเจได้ไหม
- คิดเห็นอย่างไรกับการสวมเครื่องแบบ
- ประสบการณ์การแก้ปัญหาและดูแลเด็ก
- การร่วมกิจกรรมในวันหยุด

ก่อนสอน ครูต้องผ่านการอบรมที่โรงเรียนประถมฉือจี้ไต้หวัน ๖ เดือน โดยแบ่งเป็น ๒ ช่วง ช่วงละ ๓ เดือน กล่าวคือ อบรมครั้งแรก เป็นการเรียนภาษาจีน และอบรมครั้งที่สอง เป็นการอบรมเรื่องหลักสูตร โดยมีหลักสำคัญคือ การสังเกตวิธีการสอน ซึ่งจะใช้เวลาทบทวนแทรก การมีส่วนร่วมร่วมกับพ่อแม่ผู้ปกครอง ปีต่อ ๆ มา ครูจะไปอบรมที่ไต้หวันปีละครั้ง

ความพิเศษของโรงเรียนประถมนิฉิ

ก. *ความร่วมมือระหว่าง* โรงเรียน บ้าน และสังคม การอบรมของโรงเรียนนั้นมีอุปกรณ์หลายอย่างมิใช่เพียงการสอนในชั้นเรียน ที่ทำให้ทั้งเป็นการสอนวาทธรรมและให้เด็กได้คิด วิเคราะห์ ตลอดจนการแสดงออกด้วย สำหรับสมุดสือโยรักก็เป็นเครื่องมือที่ดีมากในการเชื่อมโยงสามเหลี่ยมซึ่งเป็นเป้าหมายนักเรียน คือ ครู พ่อแม่ และเด็ก โดยที่เด็กสามารถเขียนความในใจได้ทุกอย่าง พ่อแม่และครูมีโอกาสรับรู้และให้คำแนะนำได้ทันที่ที่ ตลอดจนเห็นพัฒนาการของเด็กด้วยการกระทำเช่นนี้จะทำให้เด็กกล้าปรึกษาพ่อแม่และครูตลอดเวลา ซึ่งเป็นอุปนิสัยไปตลอด ในกระบวนการศึกษาของนิฉิ สิ่งที่สำคัญมากนอกจากการแสดงออกด้วยคำพูดไพเราะ และกิริยามารยาทที่นุ่มนวลแล้ว คือการเขียน พบว่าชาวนิฉิใช้การเขียนสื่อความในใจให้อีกฝ่ายได้รับรู้อย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ นิฉิยังดึงเอาสังคมมาเป็นครูและสื่อการสอนอีกด้วย ไม่ว่าจะเป็นที่โรงพยาบาล สถานแยกขยะ หรือบ้านพักคนชรา

ข. *การสอนของนิฉิเป็นระบบที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดปฏิสัมพันธ์กับสังคม* สร้างภูมิคุ้มกันในจิตใจเด็ก มีแนวทางแห่งการทำดีเป็นเกราะป้องกัน ได้แก่ การให้ความสำคัญต่อการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม การกระตุ้นจิตอาสาด้วยประสบการณ์จริง สร้างจิตสำนึกอาสาสมัครตั้งแต่เด็ก โดยโรงเรียนมีโครงการอาสาสมัครรุ่นเยาว์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาเพื่อการดำเนินชีวิตและคุณธรรม เด็กจะมาสมัครทำกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน เช่น เก็บภาชนะ เก็บขยะ แยกขยะ จัดห้องสมุด เป็นต้น ทดลองทำ ๒ อาทิตย์ ถ้าทำไม่ดีก็คัดออกด้วยหลักคิดที่ว่าอาสาสมัครช่วยโรงเรียนจะได้รับเกียรติเป็นแบบอย่างของนักเรียนทั้งโรงเรียน เป็นคนที่ยิ่งใหญ่ที่สุด จะมีนักเรียนมาช่วยกัน

ให้คะแนน ปัจจุบันมีนักเรียนทั้งหมด ๓๐๐ คน มีอาสาสมัคร ๖๐ คน นอกจากนี้ จะสอนเรื่องการปฐมพยาบาลเบื้องต้น เพื่อให้ช่วยเหลือกันเอง นอกจากอาสาสมัครในโรงเรียน ยังมีอาสาสมัครเพื่อสังคม โดยทำกิจกรรมร่วมกับชาวฉีเตี้ยนละ ๒ ครั้ง ด้วยอาสาสมัคร ๓ ระดับ คือกรรมการฉีเตี้ยน อาสาสมัครเยาวชน และอาสาสมัครรุ่นเยาว์ จะไปพร้อมกัน และมีกิจกรรมดนตรีที่โรงพยาบาล ทุกชั้น ทุกเดือน หมุนเวียนกันไปเพิ่มความเพลิดเพลินในโรงพยาบาล เป็นต้น

บทสัมภาษณ์ อาจารย์หวาง เฟ่ย หลู อายุ ๓๕ ปี ครูสอนวิทยาศาสตร์ เคยเป็นอาสาสมัครเยาวชน ปัจจุบันทำงานเสริมสร้างอาสาสมัครรุ่นเยาว์ และสามเป็นครูโรงเรียนมัธยมฉีเตี้ยน ลูก ๒ คน คนโตเรียนอนุบาลฉีเตี้ยน คนเล็กอยู่กับย่า อาจารย์ได้เล่าถึงการศึกษาเพื่อการดำเนินชีวิตและคุณธรรมของโรงเรียนฉีเตี้ยน ดังนี้

หัวใจของการศึกษา คือ ชีวิตกับการศึกษาเป็นเรื่องเดียวกัน

ดิฉันสอนวิชาการสอดแทรกคุณธรรมเพื่อให้เด็กเรียนรู้นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น เรื่องน้ำอัดลม ก็จะสอนให้เด็กรู้ว่าไม่ดี ขึ้นต้นจะพูดถึงโทษก่อน แต่ไม่พอ ต้องทำให้เห็นด้วย จึงให้เด็กพิสูจน์เอง โดยให้เด็กทดลองเทโค้กลงในโถส้วมที่สกปรกมาก ปล่อยไว้สักพัก โถส้วมก็จะขาว ดิฉันเปรียบเทียบให้เด็กฟังว่าเหมือนเทกรดล้างส้วมเลย แล้วลำไส้ของพวกเด็กจะไปทนทานได้อย่างไร ขนมอบเคี้ยวก็เช่นกัน โรงเรียนจะไม่มีขนมให้ซื้อหรือกินระหว่างมื้อ เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กมีปัญหาดอนกินข้าว และปัญหาเรื่องสุขลักษณะ เพราะขนมอบเคี้ยวก็มีโทษต่อฟันด้วย

ในการแข่งขันครั้งหนึ่ง มีรถสองโรงเรียนไปเจอกันที่ปั๊มน้ำมันเด็กของรถอีกคันหนึ่งลงไปซื้อขนมกันหมดเลย แต่เด็กจ๊อจี้นั่งพักพ่อนในรถก็เพราะเราสอนเรื่องการประหยัดว่า “เงินหนึ่งบาทซื้อขนมที่ไม่มีประโยชน์อะไรเลย สามารถนำไปช่วยเหลือคนอื่นได้” เด็กจ๊อจี้มีโอกาสนำเงินไปช่วยเหลือผู้ยากไร้ด้วยตนเอง จึงเห็นจริง และเข้าใจจริง

ไม่ให้เด็กกินแม็คโดนัลด์ ช่วงที่โรค SARS ระบาด ต้องปิดผ้าปิดปากถึง ๔ เดือน ช่วงนั้นก็สอนเด็กว่าไม่ต้องฉีดวัคซีนป้องกันทุกวัน ถ้าเด็กกินไก่เข้าไปก็จะสะสมในตัว เชื่อมโยงจาก SARS มาเรื่องนี้ ประกอบการดูซีดีเรื่องการทารุณกรรมและฆ่าสัตว์ซึ่งโหดร้ายมาก เด็กจะได้ทั้งความรู้และเข้าใจเรื่องผลบุญจากการกินเจ โดยไม่ต้องเบียดเบียนชีวิตเพื่อนร่วมโลก

สำหรับหน้าที่หัวหน้าแผนกการศึกษาเพื่อการดำเนินชีวิตและคุณธรรม คือ การจัดกิจกรรมให้เด็ก โดยจัดตั้งโครงการอาสาสมัครรุ่นเยาว์ขึ้น เด็กที่มาสมัครเป็นอาสาสมัครต้องมีคุณสมบัติ ๓ อย่างคือ

- ต้องปฏิบัติหน้าที่ของตัวเองให้เรียบร้อย
- เลือกงานไม่ได้
- ต้องทำเต็มที่ อย่างมีความสุข

การสมัครเป็นอาสาสมัครใจ และทำงานช่วงกลางวัน เด็กต้องมารอกับอาสาสมัคร เลือกลำดับงานที่อยากทำ แต่ก็ไม่ว่าจะได้ทุกงานที่เด็กเลือกมากที่สุดคือห้องสมุด น้อยที่สุดคือเรื่องสิ่งแวดล้อม เด็ก ๓๐๐ คน แต่อาสาสมัคร ๖๐ คน หรือ ๑ ใน ๕ มีเด็กเพียง ๒ คนที่ไม่ได้รับคัดเลือก

หวาง เพ่ย หลู, ครูวิทยาศาสตร์และหัวหน้าแผนกการศึกษา
เพื่อการดำเนินชีวิตและคุณธรรม โรงเรียนประถม
สัมภาษณ์ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๔๙ เวลา ๑๓.๐๐ น.

ค. **สมาคมครู** มูลนิธิพุทธฉือจี้สนับสนุนให้จัดตั้งสมาคมครู ซึ่งรวมถึงครูจากโรงเรียนอื่นด้วย เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์จริงจากการแก้ปัญหาครอบครัว ด้วยหลักคำสอนในหนังสือ The Still Thoughts ซึ่งรวบรวมวาทกรรมของธรรมาจารย์เจิ้งเหยียน โดยมีข้อสรุปเป็นแนวทางการสอนที่让孩子们คิดและปฏิบัติไปในทางเดียวกัน ปัจจุบันมีสมาชิกครูประมาณ ๓๐,๐๐๐ คน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ดังกล่าว ทำให้ครูเกิดการปรับปรุงตนเองด้วยความเต็มใจและอย่างต่อเนื่อง จึงมีประสิทธิผลอย่างยิ่ง

ง. **สื่อการสอนมีชีวิต** สื่อการสอนของฉือจี้ล้วนแต่เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริง ชีวิตจริงในมุมต่างๆของโลกแห่งความขัดแย้งและไม่เท่าเทียมกัน มีคนยากจน คนทุกข์ยากมากมาย เมื่อเป็นเรื่องจริง หนังสือเรียนจึงมีชีวิต ความรู้สึกของผู้รับสื่อจึงเกิดความซาบซึ้ง เรื่องทุกข์ยากที่เกิดขึ้นจริงผ่านสื่อการสอนได้เข้าไปกระตุ้นส่วนลึกของจิตใจ ให้เกิดความรู้สึกสงสาร และอยากช่วยเหลือ เป็นความรู้สึกที่แตกต่างจากนิทานปรัมปราหรือแม้แต่เรื่องราวในประวัติศาสตร์ที่ฟังดูห่างไกล จับต้องไม่ได้ และบริบททางสังคมก็แตกต่างจากความจริงในปัจจุบัน

ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

ก. **สภาพโรงเรียน** โรงเรียนฉือจี้ใช้สภาพแวดล้อมทุกอย่างของโรงเรียนเป็นสื่อการสอนคุณธรรม โดยหวังว่าสภาพแวดล้อมที่ดีจะบ่มเพาะธรรมชาติแห่งพุทธะในจิตใจที่บริสุทธิ์ของเด็กให้เติบโตงอกงามได้อย่างสมบูรณ์

ข. **ผู้เรียน** ความงดงามของเด็ก ครูต้องช่วยสร้างและสอน เด็กนักเรียนต้องรู้ทั้งตัวหนังสือและมารยาท ต้องมีทั้งการเคลื่อนไหวและ

หยุดนิ่งอย่างสมดุล และในระดับชั้นประถมนี้ ทางโรงเรียนปลูกฝังให้เด็ก ภาควิชาในการบริการผู้อื่น

ค. บุคลากร ภาพลักษณ์ของคุณครู ต้องมีความรู้ทุกศาสตร์ สอน ได้ทุกเรื่อง และเป็นแบบอย่างที่ดี

ง. สังคม ภาพลักษณ์ของผู้ปกครอง ต้องสำนึกในบุญคุณของครู ยินดีร่วมมือกับทางโรงเรียน และมีความเคารพในคุณธรรมของครู

วิธีการประเมินและติดตามผล

ครูใหญ่ไปกล่าวถึงการประเมินความสำเร็จว่าไม่สามารถ ประเมินในเชิงปริมาณได้ แม้แต่เด็กที่สอนอย่างนี้ โตแล้วก็อาจเปลี่ยน ตามสภาพแวดล้อม แต่ต้องมีการวางรากฐานให้แข็งแรง เด็กอาจ เรียนต่อชั้นมัธยมหรือมหาวิทยาลัยอื่น แต่ผู้ปกครองมักจะมาบอกกับครูว่า ครูที่อื่นจะสงสัยว่าเด็กเรียนมาจากที่ไหน ถึงได้อย่างนี้ สิ่งที่ถูกเทไปจึง ไม่สูญเปล่า

นอกจากนี้ ใน พ.ศ. ๒๕๔๐ มีโรงเรียนระดับประถมและ มัธยมศึกษาที่สอนหลักการของฉ้อฉลเกือบ ๔๐ โรงเรียน และใน พ.ศ. ๒๕๔๗ นอกจากโรงเรียนฉ้อฉลที่มีชั้นประถมและมัธยมอย่างละแห่งในไต้หวันแล้ว มีโรงเรียนที่สอนเต็มเวลา อีก ๓ แห่งคือ สองแห่งในจากรัตนา ประเทศ อินโดนีเซีย และอีกหนึ่งแห่งที่เชียงใหม่ ประเทศไทย นอกนั้น เป็นการ สอนในวันหยุดโดยขอเช่าห้องเรียนของโรงเรียนเหล่านั้น โดยเฉพาะใน สหรัฐอเมริกามีกว่า ๒๐ โรงเรียน เพราะชาวไต้หวันย้ายไปอยู่ที่สหรัฐอเมริกา กันมากเพื่อหาสิ่งที่ดีกว่า แต่ไปใช้ชีวิตแบบตะวันตก เด็กก็เรียนรู้ วัฒนธรรมแบบนั้น มีทั้งอาชญากรรม ความรุนแรง ยาเสพติด ปัญหา เรื่องเพศ อีกทั้งการไม่เคารพพ่อแม่ การแยกตัวเป็นอิสระ ชั้นเรียน

วันอาทิตย์ของฉือจี้จึงเป็นที่นิยมกันมากโดยเรียนวิชาจริยศิลป์ศึกษาและวัฒนธรรมจีน (สุวิดา, ๒๕๕๐, น. ๓๙๗)

ฉันมาอยู่ที่นี้ ๓ ปีแล้ว ลูก ๒ คนอยู่ ป. ๖ กับ ป. ๕ ทั้งคู่เรียนที่โรงเรียนฉือจี้คะ ตอนที่พามาที่รู้แต่ว่าฉือจี้ดี แต่ก็ไม่รู้ดีอย่างไร ถามลูกว่าจะมาที่นี้ไหม ลูกก็ตกลง จึงตัดสินใจย้ายมาที่ฮวาเหลียน โดยสามียังทำงานอยู่ที่ไทเป ลูกได้รับวัฒนธรรมที่ดีและแสดงออกอย่างเห็นได้ชัด ตอนอยู่ที่ไทเป ฉันมุ่งมั่นให้ลูกเรียนเก่งๆ มาฉือจี้ตอนแรกก็เหมือนเดิม เด็กจากเมืองหลวงมาอยู่บ้านนอก ก็รู้สึกว่าตัวเองเก่งกว่าก็ไปสั่งเพื่อนๆ ลูกจึงพบปัญหา

ฉือจี้ไม่เหมือนที่อื่น เพราะจะใช้กระบวนการกลุ่ม ทุกคนแสดงความคิดเห็นได้ แต่ลูกจะคิดว่าคนอื่นต้องฟังเขา ครูให้หัวข้อมา ทั้งกลุ่ม ๑๐ คนมาหารือกัน ครูสอนให้เคารพคนอื่น ต้องฟังคนอื่นด้วย ไม่เอาคนเก่ง ไม่เอาคะแนนเป็นหลัก แต่เอาคนที่คบคนอื่นได้ ลูกก็เลยเริ่มเปลี่ยนค่ะ เริ่มชมคนอื่น กระบวนการกลุ่มนี้เป็นกระบวนการที่ทุกคนมีส่วนร่วม และเมื่องานเสร็จจะมีคนหนึ่งขึ้นมากล่าวขอบคุณคนในกลุ่มว่าแต่ละคนทำอะไรบ้างจนเสร็จ ลูกก็ได้ขึ้นไปกล่าวขอบคุณ ทำให้เขารู้สึกและคิดขอบคุณเพื่อนๆ

กระบวนการตรงนี้ค่อยๆ เกิดขึ้น รับรู้ได้จากชีวิตประจำวัน และจากสมุดสื่อไยรัก เช่น ลูกเขียนว่าหนูรู้สึกที่ทำผิด มีคนทำร้ายหนู แล้วหนูก็ไม่โห ซึ่งที่จริงแล้วหนูคุยกับเขาดี ทั่วได้ และต้องอวยพรให้เพื่อนคนนั้นเป็นคนดี พัฒนาการของลูกเห็นได้ชัดเมื่อปีก่อน โดยลูกเห็นเด็กพิการก็มาบอกแม่ว่าสงสาร อยากไปช่วยเหลือ โดยไม่คิดถึงอันตราย บางทีคนพิการก็มาทำร้ายลูก ลูกก็ไม่โกรธ เพราะเป็นคนพิการ และเมื่อไปเห็นเหตุการณ์ที่ประทับใจก็จะมาเล่าให้แม่ฟังเสมอค่ะ

ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับครูดีมาก มีการโทรคุยกันตลอด ถ้าพ่อแม่หรือครูรู้สึกว่าเด็กมีปัญหา จะโทรคุยกัน และหาวิธีแก้ไขปัญหาร่วมกัน แต่ไม่ใช้การห้ามแรงๆ เช่น ครูอยากให้เด็กทบทวนบทเรียน แต่เด็กไม่ทำ โดยจะทำการบ้านจนดึก แต่ไม่ยอมทบทวน แม่ก็โทรหาครู ครูแก้ปัญหาโดยการบอกให้ทบทวนก่อนเลย แล้วค่อยทำการบ้าน ถ้าการบ้านไม่เสร็จครูจะรับผิดชอบเอง และที่โรงเรียนครูจัดการอย่างไรไม่รู้ แต่เด็กจะรับผิดชอบและรับรู้ถึงความเสียสละของครู กลับมาถึงบ้านจะอ่านหนังสือ ทำการบ้านเองจนเสร็จ โดยพ่อแม่ไม่ต้องเรียก

ความพิเศษของฉือจี้อยู่ที่วิชาจริยศิลป์ศึกษา การจัดดอกไม้ สอนให้เด็กอยู่กับธรรมชาติ รักธรรมชาติ ไม่ใช่แค่ไปปักดอกไม้ แต่สอนให้รู้ว่าจะต้องประกอบอย่างไรจึงจะสวยงาม แม้จะมีดอกหลักอยู่ แต่ไม่ใช่ดอกเดียวสวย ต้องมีดอกเล็กๆ ประกอบด้วย ทุกดอกจึงมีความหมายในตัวเอง สอนให้เด็กรู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน และรู้ว่าทุกคนสำคัญเท่ากันหมด สอนให้เด็กมองโลกในแง่ดี เห็นความงดงามของโลก

ดิฉันเคยเป็นครูอนุบาลมาก่อนค่ะ สิ่งแวดล้อมสำคัญมาก ตอนอยู่ไทเป เขาเป็นอีกอย่าง ตอนมาอยู่ที่นี่ ได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี มีกิจกรรมที่แตกต่าง เช่น การแข่งว่ายน้ำ ฉือจี้ก็จะส่งเด็กไป แต่จะรู้เลยว่า เป็นเด็กฉือจี้ เพราะเดินเป็นระเบียบ วางของเป็นระเบียบ ระหว่างรอก็เขียนหนังสือ เพราะได้รับการอบรมสั่งสอนอย่างดีว่า ที่มาไม่ว่า จะต้องมาแข่งขัน หรือต้องชนะอย่างเดียว

การร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน เด็กเรียนรู้เรื่องคุณธรรมจนซึมซาบเข้าสู่จิตวิญญาณ เช่น มีการแข่งขันสองอย่างติดกัน เด็กคนหนึ่งแข่งอย่างแรกแล้วเหนื่อยมากจนไม่ยอมแข่งอย่างที่สองจึงนั่งร้องไห้

คนจัดการก็เป็นเด็กนะคะ เขาเข้ามาโอบกอดและบอกว่า ฉันรู้ว่าเธอเหนื่อย ที่เราแข่งไม่ใช่ต้องการเป็นที่หนึ่งนะ แต่เราต้องลงแข่ง เพราะความรับผิดชอบ ไม่ชนะก็ไม่เป็นไร เด็กคนนั้นก็ยอมลงแข่งว่ายนํ้าจนถึงเส้นชัย เด็กคนที่จัดการก็ไปยืนรอพร้อมผ้าเช็ดตัว เมื่อผู้แข่งขึ้นมาก็เข้าไปห่มและโอบกอด ดิฉันเห็นแล้วประทับใจมาก

มาอยู่ที่นี้ พ่อเด็กไม่ได้มาด้วยคะ ตอนแรกก็ห่วงปัญหาครอบครัวเหมือนกัน แต่ตอนนี้พ่อเขาบอกว่าดิฉันตัดสินใจถูกต้องแล้ว ลูกอาจเรียนหนังสือไม่เก่งเท่าเด็กในเมือง แต่ลูกจะได้เรียนรู้คุณธรรมและการใช้ชีวิต ซึ่งดีกว่า เมื่อดิฉันมาเป็นกรรมการฉือจี้แล้วจึงรู้ว่าท่านธรรมาจารย์ไม่ได้ต้องการให้เด็กเก่ง แต่ต้องการให้รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น ลูกสาวก็เหมือนกันคะ อยู่ ป. ๕ ตอนแรกคิดว่าตัวเองเก่งมาก เสนอเป็นหัวหน้าชั้น ลูกมาเล่าให้ดิฉันฟังว่าจากกระบวนการกลุ่มทำให้รู้ว่าทำไมเพื่อนถึงไม่ชอบ และรู้ว่าตอนที่ชี้คนอื่น อีก ๔ นิ้วชี้มาที่ตัวเอง ลูกเริ่มเปลี่ยนความคิดที่จะไม่เอาผิดเอาโทษคนอื่น แต่ดูที่ตัวเอง

มูลนิธิฉือจี้มีกิจกรรมให้พ่อแม่ลูกมาร่วมกันทำช่วงปิดเทอม พ่อแม่ที่ไม่ใช่ฉือจี้คิดว่าลูกมีปัญหาจึงส่งลูกมาเรียนที่นี้ เมื่อมาทำกิจกรรมร่วมกัน ก็จะเข้าใจลูกมากขึ้น และทั้งพ่อแม่ลูกก็จะค่อยๆ เปลี่ยนไปในทิศทางเดียวกันคะ ความแตกต่างระหว่างลูกที่พ่อแม่ไม่ใช่ฉือจี้ และเป็นฉือจี้ มีแน่นอนคะในด้านความคิด

อนาคต อยากให้ลูกเรียนมหาวิทยาลัยฉือจี้ แต่ก็ไม่รู้ว่าจะเป็นอย่างไรมาก่อน แม่ทำได้เพียงสร้างเหตุปัจจัยที่พร้อมที่สุด แต่พ่อแม่คนอื่นที่ไม่ใช่ฉือจี้ เห็นว่าลูกเรียนไม่เก่ง ย้ายลูกไปเรียนที่อื่นก็มี

ดิฉันเป็นอาสาสมัครอยู่ที่โรงเรียน เป็นแม่निทาน (pan mama) ทำความสะอาดโรงเรียน ช่วยจัดดอกไม้ ชงชาในวิชาจริยศิลป์ศึกษา ดูแล

พ่อแม่ที่ไม่ใช่ฉ้อจี้ให้เข้าใจแนวทางฉ้อจี้มากขึ้น มีห้องสำหรับ
อาสาสมัครทำการฝีมือ พ่อแม่คนอื่นก็มาช่วยทำด้วย คุยกันไปมา
แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน บางคนก็บ่นเรื่องปัญหากับโรงเรียน

ดิฉันไม่คิดจะเป็นครูที่โรงเรียนฉ้อจี้ เพราะมีความกดดันในการ
เป็นแม่หนักหนามากกว่า ซึ่งก็มีผลต่อลูกอย่างแน่นอน การเป็นแม่หนัก
ต้องดูแลลูกคนอื่น พ่อแม่คนอื่น เป็นความรักที่ยิ่งใหญ่ค่ะ หากเทียบกับ
ความรักลูกตัวเองซึ่งกลายเป็นความรักที่เล็กน้อย

เทศบาลสำคัญโรงเรียนจะจัดกิจกรรมให้นักเรียนไปบริการสังคม
เช่น ดูแลผู้สูงอายุ ส่วนเรื่องค่าใช้จ่ายที่โรงเรียนฉ้อจี้ เทียบกับโรงเรียน
รัฐบาลจะแพงกว่า แต่เทียบกับโรงเรียนเอกชน ฉ้อจี้จะถูกกว่า

แนวทางจากโรงเรียนฉ้อจี้

๑. แนวคิดของท่านธรรมอาจารย์ ในการหว่านเมล็ดพันธุ์ที่ดี
๒. สิ่งแวดล้อมที่ดี เป็นสนามแม่เหล็กเชิงบวก มีคนให้ความรัก
แก่เด็กมาก เด็กจึงได้ฝึกภาคปฏิบัติ และเปลี่ยนแปลงตนเองได้
สิ่งแวดล้อมหลายอย่างของฉ้อจี้ ทำให้เด็กเข้าใจคำว่า ถนอมบุญ รู้คุณ
๓. ไม่ใช่เรียนอย่างเดียว แต่มีกิจกรรมหลากหลาย เปิดโอกาส
ให้เด็กปรับคำสอนมาสู่การกระทำ
๔. เป็นสถานที่ฝึกโพธิสัตว์น้อย ลดอัตตาตัวตน

อินฉูฟาง, คุณแม่เด็กชายหวาง นักเรียนชั้นประถม ๖

เป็นอาสาสมัครฉ้อจี้มา ๖ ปี

แต่เพิ่งเป็นกรรมการฉ้อจี้ได้เพียงปีเดียว

สัมภาษณ์ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๕๙ เวลา ๒๐.๐๐ น.

ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานและวิธีการแก้ปัญหา

๑. ปัญหาภายในโรงเรียน มีเพียงปัญหาเล็กน้อยๆ ในการทำงานของครูहु้มาก การแก้ปัญหาคือให้มีการประชุมบ่อยๆ จะได้มีการพูดคุยกัน แลกเปลี่ยนปัญหาของแต่ละฝ่าย รูปแบบการประชุม ได้แก่

- ประชุมครู สัปดาห์ละ ๒ ครั้ง
- ประชุมครูร่วมกับเจ้าหน้าที่ธุรการ ทุกวันศุกร์ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้สึก ปัญหา และข้อมูล หรือบางครั้งก็เชิญผู้เชี่ยวชาญมาอบรมให้ความรู้

- การพูดคุยกันเองระหว่างครูประจำชั้นในระดับชั้นเดียวกัน เพื่อวางแผนการสอนให้เดินไปทิศทางเดียวกัน

- การอ่านหนังสือคำสอนของธรรมาจารย์เจิ้งเหยียน ครูทุกคนจะได้รับมอบหมายให้อ่านหนังสือคนละเล่ม แล้วนำมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ซึ่งเป็นการพัฒนาจิตใจของครู ให้เข้าใจหลักคำสอนของฉือจี้

๒. ปัญหาเด็กที่ซนมากหรือดื้อมาก มักพบว่ามีสาเหตุมาจากครอบครัว ครูก็จะพูดคุยกับพ่อแม่เพื่อให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทั้งตนเองและต่อลูก สำหรับตัวเด็กเอง จะใช้เทคนิคอ่อนและแข็งสลับกัน กล่าวคือจะแยกเด็กดังกกล่าวมาเรียนต่างหาก โดยให้ครูคนหนึ่งสอน ครูคนนี้จะสอนวิชาต่างๆด้วยความรัก ไม่ดุว่า และเมื่อเด็กทำได้ก็จะให้คะแนน เพื่อไปสะสมแต้มความดีด้วย เมื่อถึงเวลากินข้าวหรือทำกิจกรรมเด็กก็จะกลับไปรวมกับชั้นของตนเอง เมื่อถึงชั่วโมงเรียนวิชาที่มากเรียนกับครูคนนี้ ส่วนครูประจำชั้นจะเป็นผู้คอยกำราบ เป็นไม้แข็งขนาบให้นักเรียนดังกกล่าวอยู่ในร่องในรอย เช่น ทำการบ้าน ปรับพฤติกรรม เป็นต้น การใช้วิธีการดังกกล่าวพบว่าได้ผลดี เด็กเอาใจใส่ต่อการเรียน และทำการบ้านได้ด้วยตนเอง

งบประมาณค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

โรงเรียนเก็บเงินค่าเทอม ๒๗,๐๐๐ เหรียญได้วันต่อเทอม (ไม่รวมค่าเสื้อผ้าประมาณ ๕,๐๐๐ เหรียญ) ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ต่ำเท่าที่รัฐบาลอนุญาต อย่างไรก็ตาม ค่าเทอมดังกล่าวไม่เพียงพอสำหรับการจ้างครู เงินส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิ

๗ บทวิเคราะห์

แนวทางการปลูกจิตสำนึกคุณธรรม ในสถานศึกษาฉือจี้

คณะวิจัยได้นำเสนอแนวทางการปลูกจิตสำนึกคุณธรรมในสถานศึกษาของฉือจี้ทั้ง ๔ ระดับ ในบทที่ ๓ - ๖ ซึ่งจะเห็นได้ว่ากระบวนการศึกษาของฉือจี้เน้นประสบความสำเร็จอย่างยิ่งในการปลูกจิตสำนึกคุณธรรมผ่านกระบวนการรูปแบบเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระดับเด็กประถม มัธยม วิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัย เพียงแต่มีรายละเอียดในการปฏิบัติต่เด็กแตกต่างกันตามวัยของผู้เรียน นอกจากนี้ กระบวนการปลูกจิตสำนึกคุณธรรมให้ประสบความสำเร็จนั้น จำเป็นต้องมียุทธศาสตร์ประกอบอื่นๆแวดล้อม ดังนี้

กระบวนการปลูกจิตสำนึกคุณธรรมของฉือจี้

หากถามถึงความสำเร็จในกระบวนการศึกษาของฉือจี้ว่าเกิดขึ้นได้อย่างไรนั้น คำตอบที่คณะวิจัยได้รับเป็นเสียงเดียวกันคือ ความสำเร็จ

ในกระบวนการศึกษาของฉือจี้เป็นสิ่งที่เข้าใจได้ไม่ยาก จากพัฒนาการของมูลนิธิฉือจี้ตลอดระยะ ๔๐ ปี นั่นคือ เมื่อได้พบ ได้เห็น ได้สัมผัสกับผู้ทุกข์ยาก ทำให้เกิดจิตสงสาร จิตแห่งความเมตตาอยากช่วยเหลือ หรือที่นายแพทย์อำพล (๒๕๔๙, น. ๓๒) เรียกว่า “จิตใหญ่” นำมาสู่ภารกิจด้านที่หนึ่งคือ **“สังคมสงเคราะห์”** คำว่าสังคมสงเคราะห์ของฉือจี้แตกต่างจากชาวพุทธมหายานอื่นๆ รวมทั้งจากสังคมไทย เพราะสังคมสงเคราะห์ของฉือจี้มิใช่เพียงการให้วัตถุ แต่รวมถึงการกล่อมเกลาร่วมกับการให้ความรู้ซึ่งเป็น “แก่น” ในกระบวนการศึกษาของฉือจี้

ความทุกข์สำหรับคนจนมักเกิดจากการเจ็บป่วย จิตที่กรุณาจึงนำมาสู่ภารกิจที่สองคือ ความช่วยเหลือด้าน **“การแพทย์พยาบาล”** ควบคู่ไปกับการสงเคราะห์ด้านวัตถุ และการเยียวยาผู้เจ็บป่วยจนหายขาด นั่นหมายความว่าต้องกำจัดการต้นเหตุแห่งโรคและความจนด้วย ต้องให้ความรู้ทุกคนที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นคนรวย คนจน ผู้ให้ หรือผู้รับ เปรียบคล้ายยุทธศาสตร์จาก “จุด” คือผู้ประสบทุกข์ ไปสู่ “เส้น” เชื่อมโยงสู่สาเหตุและผู้เกี่ยวข้อง เส้นที่ลากยาวออกไปเชื่อมโยงสัมพันธ์กันจนกลายเป็น “พื้นที่” จึงเกิดภารกิจที่สามคือ **“การส่งเสริมและสร้างวัฒนธรรม”** ซึ่งเปี่ยมด้วยคุณธรรมให้เป็นทั้งเบ้าหลอม และเครื่องชี้ทางในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง หรือมีสัมมาทิฐิ เครื่องมือที่ชาวฉือจี้ใช้คือ สถานีโทรทัศน์รักใหญ่ (ต้าอ้าย) วารสารต่าง ๆ สื่อวีดิทัศน์ หนังสือและนิทานที่สอนการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรม ซึ่งมีหลายรูปแบบเหมาะสมสำหรับคนแต่ละวัย ตลอดจนคุณคู่มือการสอนครู พ่อแม่ และเด็กนักเรียน

องค์ประกอบทั้งหลายนี้หล่อหลอมให้ชาวฉือจี้เกิด **“จิตอุเบกขา”** ที่หมายถึง การให้อย่างไม่เห็นแก่ตัว ไม่มีขีดจำกัด ไม่ยึดติด หรือห่วงผลตอบแทนใดๆ อันเป็นพื้นฐานสำคัญต่อรูปแบบความสำเร็จในภารกิจที่ ๓

คือ “การศึกษา” ซึ่งพลิกกลับโดยสิ้นเชิงจากการศึกษาเพื่อการค้าในสังคมทุนนิยม การศึกษาของฉือจี้คือการบ่มเพาะธรรมชาติแห่งความดีงามในจิตใจมนุษย์ให้องกงามเบิกบาน การศึกษานั้นจึงมิได้จำกัดเขตเพียงเด็กและสถานศึกษาของฉือจี้เท่านั้น แต่แผ่กระจายครอบคลุมไปยังผู้ปกครองบ้าน สังคม และโรงเรียนอื่นๆ ทั่วไต้หวัน กลายเป็นสภาพแวดล้อมที่หล่อหลอมเด็กนักเรียนให้เดินสู่ทิศทางที่ตั้งเป้าหมายไว้คือ “คุณธรรมนำความรู้” ได้อย่างสำเร็จ และแทบไม่มีช่องโหว่ รั่วๆ ให้นักเรียนไขว่เขวเดินผิดทางได้เลย จนเกิดเป็นแนวทางที่เกินความคาดหมาย

พระไพศาล วิสาโล^๑ ได้สรุปคุณธรรมอันเป็นหัวใจของฉือจี้และกล่าวเปรียบเทียบกับพรหมวิหาร ๔ ในสังคมไทยไว้ดังนี้

ตารางที่ ๑ เปรียบเทียบการให้ความหมายพรหมวิหาร ๔ ของฉือจี้กับเถรวาทแบบไทย

พรหมวิหาร ๔	ฉือจี้	เถรวาทแบบไทย
เมตตา	ความรักโดยไม่แบ่งแยก	ความปรารถนาให้เขาได้รับความสุข
กรุณา	การลงมือช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์	ความปรารถนาให้เขาพ้นทุกข์
มุทิตา	ความสุขที่เกิดจากการช่วยให้ผู้อื่นเป็นสุข	ความยินดีเมื่อเขาได้ดีหรือมีความสุข
อุเบกขา	การให้โดยไม่หวังผลตอบแทน	การวางเฉยเมื่อทำดีอย่างถึงที่สุดแล้ว

^๑ พระไพศาล วิสาโล. “ศาสตร์และศิลป์แห่งการจัดการความดี : ศึกษากรณีมูลนิธิฉือจี้” บทความฉบับร่าง จากการเยี่ยมชมฐานมูลนิธิฉือจี้ ระหว่างวันที่ ๓๐ พฤษภาคม - ๒ มิถุนายน ๒๕๕๐.

การให้ความหมายเช่นนี้มีผลให้ชาวฉือจี้เน้นความรักโดยไม่คำนึงว่าจะเป็นใครก็ตาม และให้โดยไม่หวังประโยชน์ส่วนตัว

หลักคิด: นักเรียนไม่ใช่ลูกค้า แต่เป็นเมล็ดพันธุ์แห่งความรัก

สถานศึกษาทุกแห่งของฉือจี้ ก่อตั้งขึ้นโดยมีหลักคิดตามแนวพุทธศาสนาที่ว่า “มนุษย์ทุกคนมีธรรมชาติแห่งความดีแฝงอยู่ เพียงแต่สิ่งแวดล้อมได้บดบังความดีในตัวมนุษย์ จนกระทั่งธรรมชาติแห่งความดีนั้นไม่อาจเติบโต” ธรรมอาจารย์เจิ้งเหยียนจึงก่อตั้งสถานศึกษาฉือจี้ขึ้นด้วยความหวังว่า “ฉือจี้ จะสอนและกล่อมเกลานักเรียนให้เป็นวิญญูชนที่บริสุทธิ์ ไม่เล็งเห็นผลประโยชน์โดยด้านเดียว รู้จักกฎระเบียบและจริยธรรม ไม่ถูกกลืนโดยกระแสสังคมที่มืดมอง” ดังเช่นดอกบัวที่โผล่พ้นโคลนตมอย่างสง่างามซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของมูลนิธิพุทธฉือจี้

ทั้ง “เด็กเล็กและเด็กโตล้วนมีจิตใจ อันเปรียบเสมือนแปลงนา ยิ่งอายุน้อยแปลงนาก็ยิ่งสะอาด ครั้นโตขึ้นนาก็เกิดหนว้ารก ขาวนาก็ต้องยั้งใส่ใจเพื่อกำจัดหนว้าก่อนจะไถนา และปล่อยน้ำเข้าแล้วหว่านเมล็ดพันธุ์ นี่เป็นเหตุผลที่ว่าเด็กยิ่งเล็กยิ่งสอนง่าย ยิ่งโตยิ่งสอนยาก” จากคำกล่าวนี้ สถานศึกษาของฉือจี้จึงมีทุกระดับชั้นตั้งแต่ ประถม (รวมอนุบาล) มัธยม วิทยาลัย เทคโนโลยี และมหาวิทยาลัย เพื่อความสมบูรณ์ในการกล่อมเกลาวินญูชน

เมล็ดพันธุ์ที่ฉือจี้บ่มเพาะในนาใจของเด็ก มิใช่การมุ่งหวังแต่จะเป็นที่หนึ่ง มิใช่การแก่งแย่งกอบโกย และมิใช่การมองแต่ประโยชน์ตนเป็นที่ตั้ง ซึ่งเป็นปรัชญาในระบบการศึกษาส่วนใหญ่ในปัจจุบันที่สร้างให้เด็กคิดแต่จะร่ำรวยเท่านั้น สำหรับฉือจี้แล้ว เมล็ดพันธุ์ที่บ่มเพาะในจิตใจเด็ก คือคุณธรรม ความดี ความรัก ความเป็นหมู่กลุ่ม ด้วยปรัชญาฉือจี้

๒ ชุด คือ “เมตตา กรุณา ปิยิตินดี การให้โดยไม่เห็นแก่ตัว” และ “รู้พอ รู้คุณ ยกย่อง รัก” ด้วยหลักคิดว่าเด็กทุกคนคือเมล็ดพันธุ์แห่งความรัก ที่สามารถเผยแพร่ไปสู่ครอบครัวและสังคม เป็นพลังใหม่ที่จะสร้างสังคมดีงามในอนาคต ดังปณิธานของชาวฉือจี้ที่ว่า “การศึกษาของเด็ก เป็นการลงทุน ๑๐๐ ปี”

มูลนิธิพุทธฉือจี้ยึดมั่นใน “ความรักที่ยิ่งใหญ่ของแม่” สถานศึกษาฉือจี้จึงให้ความสำคัญแก่เด็กแต่ละคน มิได้มองรวมๆ ว่าเป็นเพียงเด็กนักเรียน แต่มองว่าเด็กแต่ละคนมีความพิเศษเฉพาะตัว ดังนั้น สถานศึกษาจึงต้องให้ความดูแลเอาใจใส่เด็กแต่ละคนเหมือนเป็นกรณีพิเศษ ติดตามดูแลทุกด้านเหมือนแม่ที่ห่วงลูกแต่ละคน ไม่ว่าลูกจะนั่ง ยืน กิน นอน เล่น คิด แม่จะเฝ้าดูด้วยความรัก และคิดอย่างรอบด้านเพื่อสร้างเสริมและสนับสนุนให้ลูกได้รับแต่สิ่งดีๆ ให้ได้รับในจุดที่ยังขาด และให้มีพัฒนาการทุกด้าน ดังหลักคิดที่ว่า “ความรักคือทุกสิ่ง - Love is omni present” การดูแลเอาใจใส่ด้วยความรัก อีกด้านหนึ่งก็คือการอบรมบ่มสอน ให้เด็กแต่ละคนเดินไปในแนวทางแห่งความจริง ความดี ความงาม

สถานศึกษาฉือจี้มีทิศทางการอบรมนักเรียนที่ชัดเจน คือ **คุณธรรมนำความรู้** และมีระเบียบกฎเกณฑ์อีกมากมายเพื่อฝึกหัดให้เด็กมีบุคลิกภาพ มารยาท และวินัย โดยไม่หวั่นไหวไปตามความต้องการของตลาด สถานศึกษาฉือจี้มิได้มองว่านักเรียนหรือผู้ปกครองคือลูกค้าที่จะต้องเอาใจ หรือจะต้องเปลี่ยนกฎเกณฑ์เพียงเพื่อดึงดูดลูกค้า หรือเพิ่มส่วนแบ่งตลาด กลับมีหลักคิดว่านักเรียนและผู้ปกครองจะต้องสำนึกคุณต่อสถานศึกษาและ **ครูอาจารย์ที่เสียสละความสุขสบายส่วนตนอย่างมาก มาอุทิศชีวิตอบรมบ่มสอนเด็กให้เป็นความหวังของพ่อแม่และสังคม**

กระบวนการสอนวาทธรรม-คุณธรรมให้เข้าถึงจิตใจของเด็ก

“การสอนโดยใช้รูปภาพ คำ เรื่องราว หรืออะไรก็ได้แล้วแต่ ที่ทำให้คนเกิดจิตสำนึก ล้วนแต่เรียกได้ว่าเป็นการสอนวาทธรรมทั้งสิ้น” กระบวนการศึกษาของฉือจี้ ไม่ว่าจะเป็นการสอนวิชาการ หรือคุณธรรม สอนเด็กเล็ก เด็กโต แม้กระทั่งครู มีกระบวนการสอนเหมือนกันถึงขั้น ปลูกฝังคุณธรรม ต้องมีขั้นตอนอย่างน้อย ๖ ขั้น กล่าวคือ

- **เข้าใจ** อธิบายให้เข้าใจถึงโศลกธรรมนั้น ว่าทำแล้วจะเกิด ผลดี ผลเสียอย่างไร โดยใช้รูปแบบเล่านิทาน หรือสื่อวีดิทัศน์ที่น่าสนใจ เหมาะสมกับวัยของผู้ฟัง

- **คิด** เปิดโอกาสให้ผู้ฟังคิดเปรียบเทียบกับตนเองใน สถานการณ์ต่างๆ

- **แสดงออก** มีพื้นที่ให้ผู้ฟังแสดงออกถึงจินตนาการของตน ในรูปของภาพวาด เรียงความ ละคร เป็นต้น เปรียบแต่งการเพาะ เมล็ดพันธุ์แห่งความดีในจิตใจของผู้ฟัง

- **กระตุ้นจิตเมตตา** ด้วยหลักคิดที่ว่าทุกคนมีจิตแห่งพุทธระ อยู่แล้ว จึงต้องนำพาผู้ฟังให้ไปสัมผัสกับ “ความจริง” คือผู้ประสพทุกข์ ในสถานที่ต่างๆ เช่น โรงพยาบาล สถานเลี้ยงเด็กกำพร้า เด็กพิการ สถานสงเคราะห์คนชรา เพื่อกระตุ้นให้เกิดจิตสงสาร เมตตา

- **ทำทันที** กระตุ้นให้ผู้ฟังลงมือกระทำ “ความดี” ช่วยเหลือ ผู้ประสพทุกข์เหล่านั้น ทั้งด้วยวัตถุและจิตใจ เปรียบแต่งการงอกของ เมล็ดพันธุ์แห่งความดี

- **สนับสนุนและทำซ้ำ** มีพื้นที่ให้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ คุณธรรมของแต่ละคนเพื่อให้เกิด “ความงาม” ในจิตใจทั้งต่อตนเอง และผู้อื่น ตลอดจนการสนับสนุนให้ทำกิจกรรมซ้ำเป็นประจำ เพื่อบ่ม เพาะความดีงามนั้นให้เติบโตแข็งแรง

กระบวนการสอนนาถธรรม ๖ ชั้น

พัฒนาการของเด็ก

ขณะที่ ระบบการศึกษาทั่วไปในปัจจุบันให้ความสำคัญต่อพัฒนาการด้านสมองคือความเป็นเลิศทางวิชาการ และกฎระเบียบในสังคมคือกฎหมายเท่านั้น ละเลยสิ่งที่เป็นนามธรรมคือจิตใจและวัฒนธรรม มีผลให้เยาวชนในปัจจุบันไม่มีความเข้มแข็งทางจิตใจ อ่อนไหวต่อสิ่งร้ายต่างๆ โดยง่าย จนกระทั่งกลายเป็นปัญหาสังคม ได้แก่ การมั่วเมาในยาเสพติด เพศ ความรุนแรง เป็นต้น ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญในสังคมไทย เช่นเดียวกับทั่วโลก ระบบการศึกษาในปัจจุบันจึงไม่สามารถเป็นความหวังของมนุษย์ได้

สถานศึกษาฉือจี้มีภารกิจฝึกอบรมมนุษย์ด้วยการศึกษาหลายด้าน เมื่อจำแนกแยกย่อยลงไปในการศึกษาแต่ละประเภทแล้ว คณะวิจัยพบว่าการศึกษาของฉือจี้มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาการของเด็ก ๔ ด้าน กล่าวคือ

๑. พัฒนาการด้านจิตใจ - ปัจเจก - นามธรรม
๒. พัฒนาการด้านสมองและร่างกาย - ปัจเจก - รูปธรรม
๓. พัฒนาการด้านวัฒนธรรม - ส่วนรวม - นามธรรม
๔. พัฒนาการด้านกฎระเบียบในสังคม - ส่วนรวม - รูปธรรม

พัฒนาการด้านจิตใจ เด็กได้เรียนรู้ที่จะมีความพอใจในสิ่งที่มีอยู่ เรียนรู้ถึงความโชคดีมากกว่าเด็กอีกหลายล้านคนทั่วโลก มีความเต็มใจหัวใจด้วยความรักความเอาใจใส่อย่างยิ่งจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องในกระบวนการศึกษา มีความเชื่อมั่นในตัวเอง และมีความศรัทธาในความ เป็นมนุษย์ มีจิตใจอ่อนโยน คิดคำนึงและเข้าใจจิตใจของผู้อื่น เมื่อเด็ก ไม่เอาแต่ใจตัวเอง หรือคิดแต่ตัวเองเป็นศูนย์กลางแล้ว ปัญหาสังคมที่มี อยู่ในปัจจุบัน เช่น เด็กฆ่าตัวตายเพียงเพราะพ่อแม่ไม่ซื้อโทรศัพท์มือถือให้ หรือแฟนบอกลีก คงจะไม่เกิดขึ้น เพราะเด็กจะคิดถึงจิตใจของพ่อแม่ และเข้าใจเหตุผลที่พ่อแม่ไม่ซื้อให้ หรือแฟนก็คงไม่บอกลีกถ้ารู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา

อย่างไรก็ดี พัฒนาการด้านจิตใจนั้น เป็นสิ่งเฉพาะตน มีลักษณะ เป็นปัจเจก คือ เด็กแต่ละคนมีพัฒนาการด้านจิตใจไม่เท่ากัน และเป็น นามธรรมไม่สามารถประเมินตรววัดในเชิงปริมาณ แต่ก็สามารถสังเกต ได้จากบุคลิก ท่าทาง และคำพูดของเด็กที่เปลี่ยนแปลงไป แม้จะมีคำกล่าวว่า “เด็กยิ่งเล็ก ยิ่งสอนง่าย” ซึ่งปรากฏผลความสำเร็จชัดเจนในเด็กประถม ของฉือจี้ ต่างจากระดับอุดมศึกษา แต่คณะวิจัยก็พบว่านักศึกษา มหาวิทยาลัยที่ไม่เคยรู้จักฉือจี้มาก่อนเลย เมื่อได้มาเรียนรู้วัฒนธรรมฉือจี้ ได้ทำกิจกรรมและได้รับการอบรมด้านคุณธรรมของฉือจี้ ก็มีจิตใจที่ อ่อนโยนขึ้น และมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางดีขึ้นเช่นกัน

พัฒนาการด้านสมองและร่างกาย การศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ ด้านวิชาการ และพัฒนาการด้านร่างกายของเด็กเป็นเป้าหมายหลักของ สถานศึกษาทุกแห่ง สถานศึกษาฉือจี้ก็เช่นกัน โดยใช้ครูอาจารย์ที่ เชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่างๆและมีการสนับสนุนด้านอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ ทันสมัย เช่น โรงเรียนฉือจี้เชียงใหม่ติดตั้งกระดานดำที่มีทรงโค้งเล็กน้อย

เพื่อลดการสะท้อนแสง และสามารถติดแม่เหล็กได้ อำนวยความสะดวกในการติดตั้งการสอนอื่นๆ โรงเรียนประถมมีห้องทดลองวิทยาศาสตร์ที่นักเรียนได้ทดลองจริงทุกคน นักศึกษาแพทย์ได้เรียนรู้เทคโนโลยีการเก็บรักษาศพอาจารย์ใหญ่ตลอดภาคการศึกษา และได้เรียนรู้กายวิภาคจากร่างกายมนุษย์ที่ยังมีเนื้อหนังจริงๆตั้งคนเป็น เพื่อให้เกิดความชำนาญด้านการแพทย์ เป็นต้น อุปกรณ์เทคโนโลยีที่ดีที่สุดเหล่านี้มีไว้ให้เด็กใช้ **พัฒนาสมอง-วิชาการ-ด้วยการปฏิบัติจริง มีใช้ รู้จริงจำ แต่เป็นรู้แจ้งรู้จริง**

สำหรับฉือจี้แล้ว พัฒนาการด้านสมองมิได้จำกัดอยู่เพียงวิชาการเท่านั้น แต่หมายรวมถึง**ความคิดสร้างสรรค์ในเชิงคุณธรรม**ด้วย เด็กๆ จะเข้าร่วมกิจกรรมหลากหลาย เช่น การแสดงละครในห้องเรียนและงานเทศกาลต่างๆ การประกวดร้องเพลงฉือจี้ระหว่างสถานศึกษาฉือจี้ในภาคการศึกษาที่หนึ่ง การประกวดภาษามือประกอบเพลงระหว่างสถานศึกษาฉือจี้ในภาคการศึกษาที่สอง การเขียนบทความประกวดการเขียนภาพประกอบนิทาน รวมทั้ง ศิลปะการจัดดอกไม้ ศิลปะการชงชา และศิลปะการเขียนพู่กันจีน ซึ่งเปิดโอกาสให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์และกล้าแสดงออก โดยใช้สิ่งที่ได้รับการอบรมบ่มเพาะมาทั้งหมดเป็นฐานในการคิด และกรอบของความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้น เมื่อเด็กได้คิดเอง ย่อมส่งผลพัฒนาการด้านจิตใจด้วย พัฒนาการด้านจิตใจและสมองจึงเกิดการเชื่อมโยงบูรณาการกัน

ส่วนพัฒนาการด้านร่างกายนั้น สถานศึกษาฉือจี้จัดเตรียมสระว่ายน้ำ สนามกีฬาในร่ม สนามกีฬากลางแจ้ง ตลอดจน สนามเด็กเล่นไว้อย่างครบครัน นอกจากนี้ยังมีข้อกำหนดว่าเด็กที่จะจบชั้นประถมต้องว่ายน้ำได้ ๒๕ เมตร และเด็กที่จบชั้นมัธยมต้องว่ายน้ำได้ ๕๐ เมตร เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้ออกกำลังกายเป็นประจำ

พัฒนาการด้านวัฒนธรรม คือ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ สถานศึกษาจึงให้ความสำคัญกับการอยู่รวมเป็นหมู่กลุ่ม การอ่อนน้อมถ่อมตน การรู้จักผู้อื่น การยกย่องผู้อื่น การให้ความรักผู้อื่น การอาสาทำงานโดยไม่หวังผลตอบแทน ตัวอย่างเช่น ให้เด็กทำกิจกรรมกลุ่ม แล้วให้คนใดคนหนึ่งขึ้นมาขอบคุณเพื่อนว่าแต่ละคนทำอะไรบ้าง เป็นการฝึกหัดให้เด็กรู้จักในบุญคุณและยกย่องคนอื่น อีกทั้ง ฝึกหัดให้เด็กแสดงความรู้คุณและยกย่อง มิใช่เก็บไว้ในใจเพียงคนเดียว การฝึกหัดดังกล่าวเป็นการกระตุ้นทุกฝ่าย ผู้ขึ้นมากล่าวขอบคุณก็ถูกกล่อมเกล่าให้อ่อนน้อม และผู้ได้รับคำขอบคุณก็เกิดปิติ เมื่อทุกคนมีความรู้สึกดีในการทำกิจกรรมกลุ่ม ครั้นต่อไปย่อมร่วมมือกันอย่างดียิ่งขึ้น

การฝึกหัดให้เด็กเรียนรู้การปฏิบัติต่อผู้อื่น เป็นการฝึกหัดให้เด็ก **กล้าที่จะกระทำความดีด้วยจิตใจอ่อนน้อม** ทำลายกำแพงแห่งความเขินอายหรือความเย่อหยิ่ง เมื่อเด็กได้เรียนรู้ที่จะปรนนิบัติผู้อื่นแล้ว ก็ได้รับการกระตุ้นให้สำนึกถึงบุญคุณพ่อแม่ และ **ปรนนิบัติพ่อแม่** ด้วยการทำดี บิบนวด เลิรฟ์น้ำ พูตจาไฟระะ ดูแลเอาใจใส่ และให้ความรักพ่อแม่ทันที

พัฒนาการด้านจิตใจและวัฒนธรรมผ่านการบริการสังคม

เด็กฉือจี้ได้รับการฝึกหัดด้านความประพฤติ บุคลิกภาพ การแต่งกาย กิริยาท่าทางทุกอริยาบถ เช่น กิน ยืน เดิน นั่ง นอน พุดจาบลิ้งของ ซึ่งถือว่าเป็นบรรทัดฐานที่รับรู้กันในแต่ละสังคม เพื่อให้เด็กเติบโตขึ้นเป็นผู้มีความสง่างาม มีบุคลิกภาพที่ดี และมีรสนิยมที่เรียบง่าย

ไม่เพียงแต่กับมนุษย์ด้วยกันเท่านั้น วัฒนธรรมยังรวมไปถึงธรรมชาติแวดล้อมด้วย เด็กฉือจี้จึงได้รับการอบรมให้**เคารพสัตว์ ต้นไม้ ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และสิ่งของ**ต่างๆ ด้วย เพราะธรรมชาติแวดล้อมทุกชนิดล้วนมีความสำคัญต่อตัวเรา พ่อแม่เรา และทุกชีวิต สถานศึกษาฉือจี้ฝึกหัดให้นักเรียนและพ่อแม่แยกขยะ และเก็บกวาดขยะตามท้องถนน เพื่อเรียนรู้ปัญหาในสังคมและตระหนักว่าตนเองก็เป็นส่วนหนึ่งของปัญหา เด็กได้รับการอบรมให้แก้ไขที่ต้นเหตุแห่งปัญหา คือ ลดขยะ โดยเฉพาะขยะที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ เด็กต้องรู้จักใช้สิ่งของอย่างคุ้มค่า ใช้ น้ำและไฟฟ้าอย่างประหยัด ไม่ใช้ตะเกียบด้วยขามซ้อนแบบครั้งเดียวทิ้ง ทำของเล่นหรือการ์ดสวยงามจากวัสดุเหลือใช้ และเก็บแยกขยะวัสดุที่รีไซเคิลทำความสะอาดแล้วนำมาบริจาคที่มูลนิธิฉือจี้ เป็นต้น

สิ่งเหล่านี้ก็คือวัฒนธรรมของมนุษย์ที่เด็กจำเป็นต้องฝึกหัด และมี “ต้นแบบ” ที่ดีให้เด็กได้เรียนรู้ อันจะมีผลให้การอยู่ร่วมหมู่กลุ่มเป็นไปด้วยดี สังคมจะดำเนินไปอย่างมีสันติสุข

พัฒนาการด้านกฎระเบียบในสังคม คือ กฎหมาย ข้อบังคับ ที่กำหนดไว้เป็นรูปธรรม บังคับใช้กับทุกคน พัฒนาการของเด็กฉือจี้ด้านกฎระเบียบในสังคมนั้น ใกล้ชิดมากกับพัฒนาการด้านวัฒนธรรม **เมื่อเด็กมีพัฒนาการด้านวัฒนธรรมระดับหนึ่งแล้ว กฎระเบียบที่มากมาย ยิบย่อยในสถานศึกษาฉือจี้จึงไม่เป็นการบังคับอีกต่อไป** เพราะกลายเป็นสิ่งที่ควรกระทำ และอยู่ในอุปนิสัยของเด็กแล้ว ชาวฉือจี้มีคำสอนที่ว่า

“ตอนแรกต้องบังคับให้ทำบ่อยๆ เมื่อทำบ่อยๆ ก็เกิดความเคยชิน เมื่อเคยชินแล้วทำนานๆก็จะกลายเป็นอุปนิสัย” หากเปรียบเทียบกับ การถือศีลของชาวพุทธแล้ว ก็ไม่แตกต่างกันนัก ในระยะแรกอาจจะต้องฝืนทน แต่เมื่อกระทำได้แล้ว ศีลหรือกฎข้อบังคับก็กลายเป็นปกติวิสัย

สังคมอุดมสัญลักษณ์

ลักษณะทางกายภาพเป็นสื่อการสอนอย่างหนึ่งด้วย เพราะทุกสิ่ง ในสถานศึกษาของฉือจี้ทั้ง ๔ แห่ง คือ มหาวิทยาลัย วิทยาลัยเทคโนโลยี โรงเรียนมัธยม และโรงเรียนประถม อุดมด้วยสัญลักษณ์ มีความหมาย สอดแทรกคุณธรรม เน้นการใช้สีสุภาพ เช่น สีขาว สีเทา และใช้วัสดุ ธรรมชาติ รูปทรงของอาคารต่างๆ เน้นการใช้ทรงโค้งและเหลี่ยม นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การมีบานหน้าต่าง จำนวนมาก และช่องส่องสว่าง เพื่อประหยัดพลังงานไฟฟ้า โตะเก้าอี้ ของนักเรียนได้รับการออกแบบให้เหมาะสมกับขนาดของเด็ก และ การใช้งาน โครงสร้างของอาคารได้รับการออกแบบพิเศษเพื่อต้านทาน พายุไต้ฝุ่นและแผ่นดินไหวถึง ๙ ริกเตอร์ กล่าวได้ว่า ทุกรายละเอียดทาง กายภาพมีการพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด อันเป็นองค์ประกอบหนึ่งในความสำเร็จของกระบวนการศึกษาของฉือจี้

แวดล้อมด้วยความรัก

องค์ประกอบที่เป็นจุดเด่นอีกประการหนึ่งของความสำเร็จใน กระบวนการศึกษาของฉือจี้ ก็คือ **ความรัก ความเอาใจใส่ จากพ่อแม่ อุปถัมภ์ และอาสาสมัครพ่อแม่** ที่เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนด้วย เมื่อนักเรียนมีปัญหาไม่ว่าจะเป็นเรื่องส่วนตัว หรือเรื่องเรียน พวกเขา

สามารถรักษาพ่อแม่อุปถัมภ์ หรืออาสาสมัครพ่อแม่ได้ทันที เพราะบางเรื่องเด็กก็ไม่อยากพูดกับครูหรือพ่อแม่จริง พ่อแม่อุปถัมภ์จึงเข้ามาอุดช่องโหว่ และเป็นผู้ให้คำแนะนำในการดำเนินชีวิตประจำวันตามแนวทางพรหมวิหาร ๔ ของชาวฉือจี้ การสอนคุณธรรมของฉือจี้จึงมิใช่เพียงการสอนโดยตรงผ่านวิชาจริยศิลป์ศึกษาเท่านั้น แต่สอนโดยอ้อมผ่านความรักของพ่อแม่อุปถัมภ์เหล่านี้

ความเสียสละของบุคลากรที่เหนือความคาดหมาย : ตัวอย่างที่ดีมีค่ายิ่งกว่าคำสอน

ครูที่ดี คือ ผู้ที่ให้ทั้งชีวิตและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างด้วยบริสุทธิ์ใจ

“ครู” หมายถึงใครบ้าง โดยปกติในโรงเรียนทั่วไป มักหมายถึงครูประจำชั้น และครูประจำวิชา ผู้รับภาระหนักในการอบรมสั่งสอนนักเรียน และพบว่าการอบรมนั้นจำกัดอยู่เพียงความรู้ทางวิชาการ น้อยนักที่จะรวมถึงการอบรมสั่งสอนคุณธรรม มารยาท และวินัยต่อตนเองและผู้อื่น ผู้ปกครองก็มอบภาระทั้งหมดให้ครู จึงดูเหมือนว่าครูจะเป็นช่องทางเดียวที่จะอบรมสั่งสอนเด็ก

ท่ามกลางข้อมูลข่าวสารยุคโลกาภิวัตน์ เยาวชนในปัจจุบันจึงมีปัญหาลหลักคือไม่รู้ว่ามีชีวิตอยู่เพื่ออะไร มี “กระแส” ใหม่ ๆ เกิดขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อมีสิ่งใดเข้ามกระทบ เด็กจึงไหลไปตามสิ่งดึงดูดนั้นโดยง่าย

ความสำเร็จในกระบวนการศึกษาของฉือจี้อยู่ที่เกราะคุ้มกันเด็ก *ไม่มีช่องโหว่รั่ว* เพราะว่าเด็กทุกคนจะมีครูอยู่รอบกาย เป็นเกราะคุ้มกันที่แน่นหนา คอยอบรมสั่งสอน ทั้งทางร่างกายและจิตใจ รวมไปถึงทางวัฒนธรรม และระเบียบกฎเกณฑ์ในสังคม

กลีบดอกบัวหลายชั้นห่อหุ้มเมล็ดดอกบัวอ่อนในฝักบัวฉันท “ครู” ก็เป็นเกราะคุ้มกันเด็กอย่างแน่นหนาฉันทัน “ครู” ในกระบวนการศึกษาของฉันท มีได้มีเพียงหนึ่งหรือสองคน แต่มีเป็นสิบเป็นร้อยคน และมิได้จำกัดอยู่เพียงในโรงเรียนเท่านั้น แต่หมายรวมถึง ที่บ้าน และผู้คนในสังคมด้วย อีกทั้งยังใช้สิ่งแวดล้อมทางกายภาพและธรรมชาติเป็นครูด้วย ครูมิใช่ทำหน้าที่เพียงสอนด้วยวาจาเท่านั้น แต่ความเอาใจใส่และพฤติกรรมของครู ล้วนเป็นสื่อการสอน เป็นแบบอย่างที่มีค่ากว่าคำสอน ล้านคำที่เดียว ครูคนแรกที่เป็นต้นแบบของชาวฉันท ก็คือธรรมาจารย์เจิ้งเหยียน

ครูคนที่หนึ่ง ธรรมาจารย์เจิ้งเหยียน

ทุกครั้งและทุกคนที่คณะวิจัยได้สัมภาษณ์ จะกล่าวถึงธรรมาจารย์เจิ้งเหยียน ว่าเป็น “ต้นแบบ” ที่พวกเขาปฏิบัติตาม ท่านธรรมาจารย์เป็นต้นแบบด้านใดบ้าง

๑. จิตโพธิสัตว์หรือจิตใหญ่ ธรรมาจารย์เจิ้งเหยียนเป็น “ต้นแบบ” แห่งจิตใหญ่ในการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ให้พ้นทุกข์ ท่านมองผู้ทุกข์ยากด้วย “จิตของแม่” ที่มองลูกด้วยสายตาแห่งรักและห่วงใย คันทว่าลูกมีทุกข์อันใด และจะทำอย่างไรลูกจึงจะเติบโตอย่างเข้มแข็ง ดังนั้น การช่วยเหลือจึงไร้ขอบเขตและทำโดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆ เมื่อหิวโหยขาดแคลนก็ต้องให้อาหารและปัจจัยที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ เมื่อเจ็บป่วยก็ต้องรักษาพยาบาล เมื่อไม่มีผู้ดูแลก็ต้องจัดหาผู้ดูแลทั้งทางจิตและกาย เมื่อไม่มีความรู้ก็ต้องให้การศึกษา การช่วยเหลือดังกล่าวไม่ใช่เพียงชั่วคราวชั่วคราว แม้ยอมติดตามดูแลลูกอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งลูกเติบโตใหญ่ มีความเข้มแข็งพอที่จะเผชิญต่อโลกได้ การช่วยเหลือผู้ทุกข์ยากที่ช่วยตนเอง

ไม่ได้ก็ต้องติดตามดูแลเช่นกัน

ภารกิจบรรเทาทุกข์ของชาวฉือจี้จึงเปรียบเป็น “ก้าวเพียงหนึ่งก้าว แต่เกิดแปดรอยเท้า” ซึ่งหมายถึงที่ๆ ชาวฉือจี้ไปเยือน ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติ ศาสนาใด พวกเขามีเพียงนำวัสดุไปแจกจ่ายเช่นการส่งคอมพิวเตอร์ให้ โดยทั่วไป ทว่าจะสำรวจหาสาเหตุแห่งทุกข์ และวิธีดับทุกข์ของแต่ละกรณีด้วยภารกิจทั้งแปดด้าน อีกทั้งยังติดตามเยี่ยมเยียนทุกเดือนจนกว่า คนนั้นๆ หรือครอบครัวนั้นๆ จะเข้มแข็งหรือยืนอยู่ได้ด้วยตนเอง (ซึ่ง คณะวิจัยมีประสบการณ์ตรงมาแล้ว ครั้งเก็บข้อมูลในเมืองฮวาเหลียน ไต้หวัน คุณอุ๋เตียนฝูและชาวฉือจี้ได้ให้ความช่วยเหลือคณะวิจัย ไม่เพียงแต่ในการนัดหมายเพื่อสัมภาษณ์หรือสังเกตการณ์เท่านั้น แต่ครอบคลุมไปถึง การกิน การนอน และการพักผ่อน จนกล่าวได้ว่าทุกเวลานาทีเราอยู่ในสายตาแห่งรักของชาวฉือจี้ พวกเขาจะคิดอย่างรอบคอบและรอบด้าน เพื่อคณะวิจัย โดยไม่คำนึงถึงการเสียเวลา ค่าใช้จ่าย และความเหน็ดเหนื่อย ซึ่งเกินความคาดหมายของคณะวิจัยอย่างมาก)

สถานศึกษาทุกแห่งของฉือจี้ ธรรมชาติจารย์เจิ้งเหยียนจะเป็น ผู้ตรวจสอบดูแลทุกด้านแม้ในรายละเอียด เช่น วัสดุก่อสร้าง ท่านเป็นผู้คัดสรรหินที่นำมาก่อสร้างและกำแพง ให้มีขนาดก้อนเล็กๆ และกลมมน หากเด็กวิ่งมาชนแล้วจะได้ไม่บาดเจ็บ โครงสร้างเสาเข็มก็ต้องต้านทาน พายุไต้ฝุ่นและแผ่นดินไหวได้ถึง ๙ ริกเตอร์ (ขนาดเดียวกับภัยสึนามิ พ.ศ. ๒๕๔๗) เพื่อเป็นที่หลบภัยของชาวบ้านได้อย่างปลอดภัย โต๊ะเก้าอี้ในห้องเรียนและห้องสมุดได้รับการออกแบบเป็นพิเศษเพื่อเหมาะสมกับขนาดตัวของเด็ก มีประโยชน์ใช้สอยเต็มที่ และฝึกหัดมารยาทให้เด็กได้ด้วย โต๊ะนักเรียนมีลิ้นชัก ตะขอเกี่ยว และชั้นวางของโต๊ะเก้าอี้ ส่วนเก้าอี้ก็เป็นไม้ซี่ห่างๆ เพื่อระบายความร้อน และมีน้ำหนักเด็กจะต้องใช้สองมือยก

มิใช่ลาภซึ่งจะทำให้เสี่ยงดังรบกวนคนอื่น สิ่งเหล่านี้เป็นรายละเอียดซึ่งอาจดูเหมือนยิบย่อยจนเกินไป แต่นั่นคือความรักความเอาใจใส่ของแม่ที่มีต่อลูกรัก ดังนั้น จึงไม่มีสิ่งใดที่เล็กลงไปหรือไม่สำคัญ

๒. วิริยะ ตัวอย่างสำคัญที่ชาวฉือจี้มักจะกล่าวถึงคือเรื่องการสร้างโรงพยาบาลที่เป็นของชาวไต้หวันทุกคน ธรรมาจารย์เจิ้งเหยียนมุ่งมั่นสร้างโรงพยาบาลเพื่อช่วยเหลือคนยากไร้ แม้เมื่อ ๔๐ ปีก่อน ท่านจะเป็นเพียงภิกษุณีเล็กๆที่มีผู้ติดตามไม่มากนัก ไม่มีทั้งชื่อเสียงและเงินทอง และยังไม่เห็นหนทางที่จะเป็นไปได้ ช่วงเวลานั้นใครๆก็ทอดทานท่าน เพราะการสร้างโรงพยาบาลต้องใช้เงินทุนจำนวนมหาศาล แต่ท่านมีวิริยะมุ่งมั่นที่จะช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้ยากไร้ จึงเรียกร้องให้ชาวไต้หวันร่วมบริจาคเงิน แม้มีชาวญี่ปุ่นจะบริจาคถึง ๒๐๐ ล้านเหรียญสหรัฐ ท่านก็ปฏิเสธ เพื่อมิให้โรงพยาบาลตกเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้หนึ่งผู้ใด จนกระทั่งในที่สุดสามารถสร้างโรงพยาบาลได้สำเร็จในเมืองชนบท คือ ฮวาเหลียน ซึ่งเป็นพื้นที่ห่างไกลความเจริญ และมีชาวเขายากจนอาศัยอยู่จำนวนมาก วิริยะของท่านมิได้หยุดอยู่เพียงแค่นั้น ในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ท่านได้เปิดโรงพยาบาลแห่งที่หก ซึ่งจะครอบคลุมทั่วเกาะไต้หวัน ธรรมาจารย์เจิ้งเหยียนจึงเป็น “ต้นแบบ” ของความมีวิริยะในการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้อื่น โดยไม่คำนึงถึงความยากลำบาก

๓. วินัย ธรรมาจารย์เจิ้งเหยียนเป็นผู้ถือวินัยภิกษุณีสงฆ์อย่างเคร่งครัด ทั้งวินัยส่วนตนและต่อผู้อื่น ตัวอย่างเช่น การไม่เบียดเบียนสรรพสัตว์ ธรรมาจารย์เจิ้งเหยียนเห็นว่าในยุคกฎอัยการศึกของไต้หวันที่ท่านเริ่มบวชเป็นภิกษุณีนั่น ชาวบ้านส่วนใหญ่ยากจนข้นแค้น ท่านจึงตั้งปณิธานที่จะไม่เบียดเบียนชาวบ้านเหล่านั้น และเคร่งครัดในส่วนตนว่า “วันใดไม่ทำงาน วันนั้นจะไม่กิน” ท่านปฏิบัติตามปณิธานนั้นมาจวบจนปัจจุบัน

จึงเป็นแบบอย่างให้ชาวฉือจี้ยึดมั่นในวินัยต่อตนเอง คือ **การพึ่งตนเอง และวินัยต่อผู้อื่น คือ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น** ซึ่งหมายรวมถึงความเคารพผู้อื่น ความสุภาพต่อผู้อื่น นำมาสู่ระเบียบกฎเกณฑ์ที่จะต้องสวมเครื่องแบบ เพื่อความเท่าเทียมกัน ความมีระเบียบเรียบร้อยของหมู่กลุ่ม ธรรมอาจารย์ เจิ้งเหยียนเป็นแบบอย่างของทุกอิริยาบถ เช่น เดินเบาๆ พุดเบาๆ ด้วยวาจาอ่อนโยน ไบหน้าและสายตามีรอยยิ้มและความรัก ทำกิน-ดื่ม-นั่ง ที่สวยงาม การเปิดประตู การจัดวางสิ่งของ การแต่งกายที่เรียบง่าย ด้วยเครื่องแบบกัณฑ์กระคุมทุกเม็ดเพื่อความสะดวกเรียบร้อย เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ฉือจี้ถือว่า **“เป็นที่มาแห่งเหตุผล” อันเป็นสาเหตุสำคัญของ สันติสุขในสังคม** ดังคำพูดของท่านว่า “อาตมาไม่หวังให้ภารกิจลดน้อยลง แต่หวังให้มีพลังเพิ่มพูนขึ้น”

๔. ความหวัง ธรรมอาจารย์เจิ้งเหยียนมีความหวังอันยิ่งใหญ่ คือ สังคมสุชาติในโลกใบนี้ ซึ่งมีลักษณะ **“ทุกคนมีจิตใจบริสุทธิ์ สังคมร่มเย็น และไร้ภัยพิบัติ”** ความหวังนี้ดูห่างไกลนัก แต่ท่านไม่ย่อท้อ กลับมุ่งมั่น และเผยแพร่ให้เป็นความหวังในหัวใจของชาวฉือจี้ทุกคน ท่านเชื่อมั่นใน ธรรมชาติแห่งความดีของมนุษย์ อันนำมาสู่ปรัชญาของฉือจี้ที่ว่า **“ไม่มีใครที่ฉันไม่รัก ไม่มีใครที่ฉันไม่อภัย และไม่มีใครที่ฉันไม่เชื่อใจ”** เมื่อ ธรรมชาติแห่งความดีเติบโตออกงาม สังคมร่มเย็นและโลกที่ไร้ภัยพิบัตินี้ ย่อมไม่ไกลเกินเอื้อม มนุษย์จึงเป็นความหวังอันยิ่งใหญ่ และชาวฉือจี้ก็ กำลังเร่งบ่มเพาะกล่อมเกลามนุษย์ทั้งในรูปของการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ และในกระบวนการศึกษาของฉือจี้ ดังนั้น **นักเรียนทุกคนจึงเป็น ความหวังอันยิ่งใหญ่ของธรรมอาจารย์เจิ้งเหยียน แม้จะเป็นการลงทุนถึง ๑๐๐ ปีก็ตาม**

ครูคนที่สอง ผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารระดับสูงในสถานศึกษาถือจี้แต่ละแห่ง มิได้เห็นห่างกับนักเรียนนักศึกษา แม้ตนเองจะไม่ได้สอน และไม่มีหน้าที่ติดตามดูแล คณะวิจัยพบว่า ผู้ที่อยู่ในตำแหน่งผู้บริหารจะต้องหากิจกรรมร่วมทำกับนักเรียนนักศึกษาอยู่เสมอ เช่น เลขาฯ การใหญ่แห่งมหาวิทยาลัยถือจี้จัดกิจกรรมพานักศึกษากลุ่มหนึ่งออกไปกวาดถนนนอกมหาวิทยาลัย หัวหน้าภาควิชาจริยศิลป์ศึกษาของมหาวิทยาลัยนัดนักศึกษากลุ่มย่อยกินข้าวกลางวันและเย็นเป็นประจำ หัวหน้าภาควิชาจริยศิลป์ศึกษาของวิทยาลัยเทคโนโลยีถือจี้ส่งเสียงเชียร์นักศึกษาของตนในการประกวดร้องเพลงถือจี้และในการแข่งขันประกวดร้องเพลงครั้งนี้คณะบดีหลายฝ่ายมาร่วมให้กำลังใจด้วย ครูใหญ่โรงเรียนประถมยินรอรับเด็กทุกเช้าเพื่อดูว่าเด็กเป็นอย่างไรในเช้าวันนี้ อดีตครูใหญ่ที่จำชื่อนักเรียนได้ถึง ๓๐๐ คนรวมไปถึงพ่อแม่และสถานภาพทางครอบครัวของเด็กแต่ละคน ครูใหญ่โรงเรียนประถมยังเป็นผู้พานักเรียนกลุ่มย่อยมาทำกิจกรรมที่โรงพยาบาล

ตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารจะทำกิจกรรมกับนักเรียนนักศึกษากลุ่มย่อยเป็นประจำ เพื่อสร้างความสนิทสนม บุคลิกของผู้บริหารก็เรียบง่าย สุภาพ นับเป็นการสอนด้วยการเป็นตัวอย่างที่ดี ผู้บริหารเป็น “ครู” ให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาเห็นถึงความสำคัญของการสร้างความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับนักเรียน และพฤติกรรมของครูที่สมบูรณ์แบบ นอกจากนี้ ผู้บริหารยังเป็น “ครู” ให้นักเรียนเห็นว่าตนมีคนเอาใจใส่ และตนก็ควรจะเอาใจใส่ผู้อื่นด้วยโดยไม่แบ่งชนชั้นสถานะ คณะวิจัยประทับใจภาพเด็กหญิงตัวน้อยที่เดินมาตามลำพังเพื่อมอบของให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมถือจี้เขียนใหม่ โดยไม่มีความประมาทหรือหัวนเกรงแล้วผู้บริหารมอบของตอบแทนน้ำใจ นั้นแสดงถึงความสัมพันธ์ใกล้ชิด และการรู้คุณ ระหว่างเด็กกับผู้บริหาร

ครูคนที่สาม ครูประจำชั้น

นักเรียนฉือจี้ทุกคนมีครูประจำชั้น ไม่ว่าจะเป็นระดับเด็กเล็ก หรือ อุดมศึกษา สำหรับนักศึกษา ครูประจำชั้นหมายถึงอาจารย์ที่ปรึกษา ประจำกลุ่มสาขาวิชา เช่นนักศึกษาเอกการบัญชีประมาณ ๓๐ คน มีอาจารย์ที่ปรึกษา ๒ คนเป็นหญิงและชาย ครูประจำชั้นจะติดตามดูแล เด็กในความรับผิดชอบของตนเป็นช่วงชั้น เช่น ป.๑ - ๓ ป. ๔ - ๖ ม. ๑ - ๓ ม. ๔ - ๖ และระดับอุดมศึกษาก็ดูแลตั้งแต่ปีหนึ่งจนจบการศึกษา ครูประจำชั้นจึงใกล้ชิดเด็กตั้งแต่พ่อแม่คนที่สอง

ในระดับประถม ครูประจำชั้นเป็นผู้มารอรับนักเรียนทุกเช้า ก่อน เวลา ๗.๔๐ น. เพื่อตรวจดูความเรียบร้อยในการแต่งกายก่อนจะเคารพ ธงชาติ ครูประจำชั้นเป็นผู้สอนวิชาการส่วนใหญ่ รวมทั้งเล่นนิทาน วาทยกรรมทุกเช้า การเขียนสมุดสือไยรัก การดูแลมารยาทในการกินข้าว การเล่น การทำความสะอาดโรงเรียน แม้ในวิชาที่ครูคนอื่นสอน ครู ประจำชั้นก็จะนั่งที่โต๊ะครูหลังห้องเรียน (ครูประจำชั้นไม่มีห้องพักครู แต่จะอยู่ที่ห้องเรียนตลอดเวลา) หรือในวิชาจริยศิลป์ศึกษา ครูประจำชั้น ก็จะตามไปดูแลเด็กด้วย ครูประจำชั้นจึงเป็น “ต้นแบบ” ที่เด็กเห็นเป็น บุคคลแรกและเห็นตลอดเวลาขณะอยู่โรงเรียน ครูประจำชั้นจะให้ความรักแก่เด็ก ๓๐ คน ดังลูกๆที่มีนิสัยแตกต่างกัน เอาใจใส่ อบรมทั้ง วิชาความรู้ กิริยามารยาท ระเบียบวินัย ความกตัญญู การพึ่งตนเอง การรู้ว่าอะไรถูกอะไรผิด เพื่อไปสู่เป้าหมายของการอบรมคือให้เด็ก **“รู้พอ รู้คุณ ยกย่อง รัก”** ตลอดเวลา ๓ ปี ครูจะเรียนรู้จากนักเรียนแต่ละคน ว่าควรใช้เทคนิควิธีอบรมสั่งสอนอย่างไร นักเรียนก็เรียนรู้ทั้งจากการสอน ด้วยวาจา และจากพฤติกรรมของครูนั่นเอง

การศึกษาคือการให้อย่างไม่มีขีดจำกัด และไม่เห็นแก่ตัว ครูไม่เพียงแต่จะต้องทุ่มเทเวลาส่วนใหญ่ให้นักเรียนเท่านั้น ครูยังต้องประชุมเพื่อค้นคว้าวิธีแก้ปัญหาให้นักเรียนด้วย และพัฒนาเทคนิควิธีในการอบรมบ่มสอนให้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน แม้ในวันหยุดครูก็ยังคงนำนักเรียนไปทำกิจกรรมสาธารณกิจ เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีขณะเดียวกันก็จะได้อสอนคุณธรรมให้เด็ก เพื่อสร้าง “โพธิสัตว์น้อย” วันหยุดปิดเทอมต้องเตรียมการสอนและออกเยี่ยมเยียนบ้านของนักเรียนทุกคน **“ดูเหมือนครูจะไม่มีเวลาเป็นส่วนตัวเอง ทุกเวลานาทีเพื่อนักเรียนตัวน้อยทั้งสิ้น”** **ทำไมครูของสถานศึกษาจึงทำได้** คณะวิจัยวิเคราะห์ได้ว่าก็เพราะ **“จิตของแม่”** นั่นเอง เมื่อเปรียบเทียบกับแม่ที่ดูแลลูกน้อย แม่ก็ไม่เคยมีเวลาว่าง หรือมีเวลาส่วนตัวเลย ลูกตื่นแม่ก็ต้องตื่น ลูกหลับแม่ก็ต้องรีบทำอย่างอื่นให้เสร็จเรียบร้อย ครูก็เป็นเช่นดังแม่ที่เตรียมทุกอย่างให้พร้อมเพื่อศิษย์น้อย ด้วยความหวังว่าศิษย์รักทุกคนจะเติบโตขึ้นเป็นคนดีของพ่อแม่ ของครู ของสังคม ร่วมกันสร้างสังคมสุชาติที่ “จิตบริสุทธิ์ สังคมร่มเย็น ไร้อภัยพิบัติ”

ในระดับมัธยม ครูประจำชั้นไม่ได้ติดตามนักเรียนทุกฝีก้าวดังเช่นเด็กประถม แต่ครูประจำชั้นจะสอนวิชาที่ตนเองถนัดหนึ่งวิชา และสอนวิชานั้นไปทั้งช่วงชั้นเช่นกัน ดังนั้นครูประจำชั้นนอกจากจะสนิทสนมกับนักเรียนในความดูแลแล้ว ยังสนิทสนมกับนักเรียนทั้งระดับชั้นอีกด้วย สำหรับเด็กในความดูแล ครูประจำชั้นจะหากิจกรรมมาทำร่วมกันกับนักเรียน เช่น พาไปเป็นอาสาสมัครที่โรงพยาบาลทุกสัปดาห์ พาไปทำความสะอาดสนามธรรม แนะนำหนังสือเชิงคุณธรรมให้อ่านและล้อมวงเสวนาธรรม นัตพูดคุยกัน ให้กำลังใจ หรือให้คำปรึกษาต่างๆ ทั้งด้านวิชาการและเรื่องส่วนตัว ในการอบรมบ่มเพาะด้านคุณธรรม

ครูประจำชั้นต้องพยายามสอดแทรกเข้าไปในทุกโอกาสเท่าที่จะทำได้ แม้ในวิชาการที่ตนกำลังสอน แต่เทคนิคการสอนนั้นจำเป็นต้องมีจิตวิทยาที่ลึกซึ้งมากกว่าเด็กเล็ก เนื่องด้วยเด็กมัธยมรู้สึกว่าคุณเองโตแล้วไม่ชอบให้ควบคุม อย่างไรก็ตามครูประจำชั้นยังตามไปดูแลในชั้นเรียนจริยศิลป์ศึกษา และวัฒนธรรมฉือจี้ด้วย

ระดับวิทยาลัยเทคโนโลยี และมหาวิทยาลัย ครูประจำชั้นหรืออาจารย์ที่ปรึกษาจะมีเวลาพบปะกับนักเรียนน้อยกว่าในระดับประถมและมัธยม ดังนั้น อาจารย์ที่ปรึกษายังต้องใช้ความพยายามมากขึ้น เพื่อหาโอกาสพูดคุยกับนักศึกษาของตน คณะวิจัยพบว่าอาจารย์ที่ปรึกษานัดนักศึกษากินข้าวกลางวันที่โรงอาหารกลาง เมื่อกินข้าวเสร็จต่างก็ล้อมวงเข้ามาฟังอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพูดคุยกันในประเด็นที่เตรียมมา หรือเพียงแค่พบปะพูดคุยทั่วไป อาจารย์ที่ปรึกษาจะเป็นผู้ดูแลนักศึกษาในช่วงโมงพบปะกับพ่อแม่อุปถัมภ์ซึ่งจัดขึ้นทุกเดือน และจะต้องนำพานักศึกษาไปร่วมกิจกรรมอาสาสมัครเป็นประจำเป็นต้นในระดับอุดมศึกษานี้ อาจารย์ที่ปรึกษาไม่อาจเล่นิทานวาทธรรมให้แก่นักศึกษาฟัง ซึ่งดูเป็นการบังคับจนเกินไป นักศึกษาอาจต่อต้าน สิ่งที่ได้ผลที่สุดคือ “การเป็นตัวอย่างที่ดี” ในการปฏิบัติสาธารณกิจ การแต่งกาย ความประพฤติ ความอ่อนน้อม การพูดจาที่ไพเราะ จากความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดและความศรัทธาที่มีต่ออาจารย์ นักศึกษาก็จะซึมซับ ดังนั้นที่ซึมเข้าสู่รากบัวและค่อยๆ ซึมซาบขึ้นไปเลี้ยงทั่วทุกดอกใบ เพื่อให้ดอกบัวนั้นเติบโตงดงามพันโคลนตม

ครูคนที่สี่ ครูวิชาจริยศิลป์ศึกษา

ครูวิชาจริยศิลป์ศึกษาเป็นครูที่พบนักเรียนเพียงสัปดาห์ละ ๒ คาบ แต่เป็นบุคคลหลักที่จะต้องให้การศึกษาเพื่อชีวิตและคุณธรรมแก่นักเรียน ชั่วโมงเรียนดังกล่าวจะน่าเบื่อทันที หากครูไม่มีเทคนิคการสอนที่น่าสนใจ สถานศึกษาจึงจึงใช้ศิลปะการจัดดอกไม้ ศิลปะการชงชา และศิลปะการเขียนพู่กันจีน มาเป็นสื่อในการสอนจริยธรรมคุณธรรม ครูผู้สอนต้องมีความเชี่ยวชาญในศิลปะดังกล่าว และรู้วิธีบูรณาการเข้ากับการปฏิบัติ อีกทั้งยังสามารถอธิบายคุณประโยชน์ในชีวิตประจำวันทั้งต่อร่างกายและจิตใจ เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดความสนใจ เพราะเป็นสิ่งใกล้ตัว นอกจากนี้ยังต้องมีความสามารถในการเปรียบเทียบ เชื่อมโยง เข้าสู่คุณธรรมทุกด้าน ของชีวิต เช่น ความกตัญญูรู้คุณ การคำนึงถึงผู้ยากไร้ในมุมอื่นๆของโลก การประหยัดน้ำและพลังงาน การรักษาสิ่งแวดล้อม คุณประโยชน์ของการมีระเบียบวินัย กิริยามารยาททั้งดงาม เป็นต้น นอกจากครูจะต้องเป็นผู้สอนที่เก่งแล้ว บุคลิกภาพของครูก็เป็น “แบบอย่าง” ที่ดีแก่นักเรียน คณะวิจัยพบว่าครูวิชาจริยศิลป์ศึกษาทั้งหญิงและชาย ต่างเป็นผู้มีกิริยานุ่มนวล อ่อนหวาน อ่อนน้อม ขณะเดียวกันก็มีความสง่า สุภาพ เรียบร้อย

แต่เวลา ๒ คาบต่อสัปดาห์ย่อมไม่เพียงพอต่อการอบรมให้เด็กมีคุณธรรม แม้แต่การสร้างความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับนักเรียนก็แทบเป็นไปไม่ได้ ครูจริยศิลป์ศึกษาจึงต้องสร้างความสัมพันธ์กับเด็กให้ได้ เพื่อโน้มน้าวจิตใจของนักเรียนให้เปิดกว้างยินดีรับการอบรม อาจารย์สตีฟใช้เทคนิควิธีนี้นักศึกษากลุ่มเล็ก ๆ มากินข้าวในช่วงกลางวันและเย็นเป็นประจำ นอกจากนั้น ยังต้องเป็นผู้นำพานักศึกษาไปทำกิจกรรมสาธารณะกิจ และให้โอกาสพวกเขาใช้ศิลปะการชงชาเสิร์ฟชา การจัดดอกไม้ หรือเขียนพู่กันจีนต่อสาธารณชน เพื่อให้นักเรียนได้เห็นถึงประโยชน์ของวิชาดังกล่าว ฝึกหัดความกล้าในการแสดงความรักต่อผู้อื่น และฝึกหัดกิริยา

มารยาทในสังคม ครูจริยศิลป์ศึกษาจึงไม่เพียงต้องเตรียมการสอน แต่ยังต้องใช้เทคนิควิธีที่น่าสนใจ และทุ่มเทเวลาให้นักเรียนอย่างเต็มที่ ยิ่งไปกว่านั้น ครูจริยศิลป์ศึกษาต้องสอนวิชาการตามความถนัดของตนเองอีก หนึ่งวิชาด้วย ซึ่งเป็นโอกาสที่ครูจะได้สอดแทรกคุณธรรมเข้าไปในวิชาการ อย่างไรก็ตาม เวลาส่วนใหญ่ของครู แรงกาย แรงสมอง แรงใจ ล้วนอุทิศเพื่อนักเรียนนักศึกษาทั้งสิ้น

ครูคนที่ห้า ครูฝ่ายปกครอง

ครูฝ่ายปกครองเป็นผู้ดูแลพฤติกรรมของเด็กทุกคน โดยเฉพาะระดับมัธยมและอุดมศึกษา เนื่องด้วยนักเรียนส่วนใหญ่อยู่หอพักของสถานศึกษาฉือจี้ ครูฝ่ายนี้ดูแลเด็กให้รู้จักกฎระเบียบวินัย และกรอยู่ร่วมหมู่กลุ่มในสังคม เป็นครูที่ให้รางวัล และลงโทษ จึงเป็นผู้ที่ธรรมชาติเจ้เจ้เยียนให้ความสำคัญเป็นพิเศษไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าครูประจำชั้น และครูจริยศิลป์

บุคลิกของครูฝ่ายปกครองที่คณะวิจัยได้สัมภาษณ์ทั้งในมหาวิทยาลัยซึ่งครูเป็นชาย และโรงเรียนมัธยมซึ่งครูเป็นหญิง พบว่า เป็นผู้ที่กระฉับกระเฉง จิตใจเปิดกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ขณะเดียวกันก็เป็นคนตรง กล้าชี้ถูกชี้ผิด ด้วยหลักคิดที่ว่า “ถ้าเด็กผิด ครูต้องบอกและแนะนำ เพื่อให้เด็กรู้ว่าอะไรผิดอะไรถูก ซึ่งจะเป็นเกราะคุ้มกันเด็กต่อไปในอนาคต” นอกจากนี้ ครูฝ่ายปกครองยังต้องเป็นผู้มีจิตวิยาสูง มีเทคนิคในการจะค้นหาผู้กระทำผิด และมีเทคนิคที่จะโน้มน้าวให้ผู้กระทำผิดยอมรับผิดด้วยความเต็มใจ ด้วยหลักคิดที่ว่า “เมื่อใดที่เด็กยอมรับผิด การศึกษาที่แท้จริงได้เริ่มขึ้นแล้ว” และจะต้องมีเทคนิคโน้มน้าวให้เด็กกระทำความดียิ่งขึ้น ด้วยรางวัลของกลุ่มหรือของห้อง มิใช่เพื่อการ

แข่งขันเอาชนะในเชิงปัจเจก แต่เป็นการสร้างสามัคคีของกลุ่มด้วย ครูฝ่ายปกครองยังต้องเป็นบุคคลหลักที่จะริเริ่มกิจกรรมสำหรับหมู่กลุ่มทั้งหมดเพื่อสร้างเสริมคุณธรรมให้เด็กทุกคนอีกด้วย

หลักสำคัญในการเป็นครูคือ ถ้าเด็กทำไม่ถูกครูต้องบอก

มหาวิทยาลัยจื่อจี้ยืนยันในหลักสำคัญว่า “ถ้าเด็กไม่ถูกครูต้องบอก” อาจารย์ฟาน คนบดีฝ่ายกิจกรรมนักศึกษา บอกว่าการหักคะแนนเป็นสิ่งสุดท้ายที่จะทำ จะใช้การตักเตือนครั้งแล้วครั้งเล่า จนถึง **ดูแต่ที่สำคัญที่สุดคือครูต้องสร้างศรัทธาเด็กจึงจะเชื่อ** พุดจันนักศึกษายอมจึงจะเปลี่ยนนิสัยได้ กรณีการแต่งกาย จะเตือนถึงสี่ครั้งจึงจะกากบาทครั้งแรกหนึ่ง และหักคะแนนพฤติกรรม แต่ความจริงยังไม่เคยหักคะแนนเลย ใช้แต่วิธีการพูดดี ๆ และการส่งเสริม เช่นถ้าห้องนี้สวมเครื่องแบบมากที่สุดก็จะให้คะแนน และคะแนนนี้จะเปลี่ยนเป็นเงินไปทำกิจกรรมของห้องได้

การลงโทษ เมื่อทำผิดแล้วไม่ยอมรับ ให้นักศึกษาเขียนอธิบายเหตุผลได้ ยกตัวอย่างเช่นการจอดจักรยานผิดที่ ครูจะเขียนป้ายว่า จอดผิดและล้อคล้อ ครั้งที่สองจะทำโทษโดยคณะกรรมการนักเรียน โดยสะสมคะแนนทำผิดให้ไปบำเพ็ญประโยชน์ ซึ่งคะแนนพฤติกรรมนี้จะมีผลต่อการงานทำหรือการเรียนต่อเมืองนอก ดังนั้น จื่อจี้จะพยายามไม่หักคะแนน

กรณีขโมยของ จะไม่ลงโทษ แต่จะเรียกจำเลย โจทย์ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยมาคุยกัน เด็กมีสิทธิพูดได้ และให้ยอมรับโทษทั้งกายและใจ ถ้ากรณีร้ายแรงเชิญอาจารย์และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายประชุมร่วมกัน

Der-Hsin Fan, Dean of Student Affairs Tzu Chi University

สัมภาษณ์ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๔๙ เวลา ๑๑.๔๕ น.

ครูคนที่หก ครูวิชาอื่นๆ

ครูผู้สอนวิชาการอื่นๆ เป็นบุคคลหลักที่สร้างความเป็นเลิศทางวิชาการ พัฒนาการของสมองด้านความเป็นเหตุเป็นผลในเชิงตรรกะอย่างไรก็ดี สถานศึกษาฉือจี้ได้กำหนดให้ครูประจำชั้น ครูจริยศิลป์ศึกษา และครูฝ่ายปกครองสอนวิชาการคนละ ๑ วิชา ดังนั้น วิชาการต่างๆย่อมถูกสอดแทรกกว่าทศวรรษผ่านครูที่ได้รับการอบรมมาแล้วเหล่านี้ ความสัมพันธ์ของนักเรียนและครูจึงสอดคล้องประสานกัน มิได้มีเพียงเส้นใดเส้นหนึ่งเท่านั้น แต่เชื่อมโยงกันล้อมรอบตัวนักเรียนอย่างแนบเนียน ดังนั้น ในระบบการศึกษาตามหลักสูตรกระทรวงฯของสถานศึกษาฉือจี้จึงมีการสอนคุณธรรมวาทธรรมสอดแทรกไปในทุกรายวิชา นับเป็นการศึกษาแบบบูรณาการที่สมบูรณ์ยิ่ง

อย่างไรก็ดี มีงานวิจัยแล้วว่า แม้ในโรงเรียนที่ไม่มีสภาพแวดล้อมของฉือจี้เลย ถ้าครูมีความตั้งใจจริงที่จะสอนวิชาการสอดแทรกคุณธรรมก็สามารถทำได้ โดยนำเทคนิควิธีการของฉือจี้ไปใช้ เพราะสมาคมครูฉือจี้มีหลักสูตรอบรมการสอนสอดแทรกวาทธรรม และจัดทำคู่มือการสอนสำหรับครู ซึ่งเป็นเทคนิควิธีการจากประสบการณ์จริงในการสอนเด็กของครู ๓๐,๐๐๐ คน แม้ผลที่ได้ในการสอนนักเรียนอาจไม่สมบูรณ์ดังที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาฉือจี้ เพราะไม่มีสภาพแวดล้อมที่ทุกคนทุกฝ่ายร่วมมือกัน ทว่าครูเพียงคนเดียวสอนหนึ่งวิชาเป็นเวลา ๑ ปี ก็มิพลงให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นและความตั้งใจค่อนข้างมากที่จะร่วมกิจกรรมการสอน มีความเคารพต่อคน สัตว์ สิ่งแวดล้อม สิ่งของ และเรื่องราวต่างๆมากขึ้น มีจิตสำนึกในบุญคุณเพิ่มขึ้น และความสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนก็ดีขึ้นด้วย ดังนั้นแม้จะเป็นครูวิชาอะไรก็ตาม หรือถ้าเป็นครูประจำชั้นก็ยังดี ถ้าเริ่มสอนวาทธรรมแล้ว ย่อมมีผลต่อนักเรียน

ข้อสำคัญที่สุดคือครูจะต้องมีความตั้งใจจริง มีความรัก ความอดทน เป็นตัวอย่างที่ดีและปฏิบัติได้จริงตามที่สอน

ครูคนที่เจ็ด พ่อแม่

พ่อแม่มีโอกาสรับรู้แนวทางการสอนของสถานศึกษาฉบับนี้ ด้วยเทคนิควิธีหลากหลาย ได้แก่ การอบรมปฐมนิเทศ ครูไปเยี่ยมเยียนที่บ้าน ทุกเทอม ครูโทรศัพท์พูดคุยกับพ่อแม่เพื่อค้นหาวิธีแก้ปัญหาพฤติกรรมของเด็ก สมุดสื่อใยรักที่พ่อแม่ต้องเขียนพฤติกรรมของลูกทุกวัน การชักชวนให้พ่อแม่ทำกิจกรรมสาธารณกิจร่วมกับครูและเด็ก หรือกิจกรรมร่วมกับโรงเรียนในงานพิธีต่างๆ เช่น วันไหว้ครู พ่อแม่และเด็กจะมาร่วมทำพานดอกไม้หรือร้อยพวงมาลัยที่โรงเรียน เพื่อให้ลูกใช้ไหว้ครู เป็นต้น การบ้านที่พ่อแม่ต้องช่วยเหลือลูก เช่น การปลูกต้นไม้ในช่วงปิดเทอม และให้เด็กสังเกตความเปลี่ยนแปลงของต้นไม้ทุกวันตั้งแต่เพาะเมล็ด จดบันทึก และทำรายงาน ซึ่งเด็กเล็กย่อมต้องให้พ่อแม่ช่วยชี้แนะ จึงเป็นการดึงพ่อแม่ให้ใกล้ชิดลูกมากขึ้น การไปทัศนศึกษาทั้งพ่อแม่และนักเรียน โดยพ่อแม่จะต้องทำรายงานสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วย และลูกจะเป็นผู้กระตุ้นเตือนให้พ่อแม่เขียนรายงาน เพราะตนเองอยากได้คะแนน เป็นต้น

ด้วยหลักคิดว่าการศึกษาที่บ้านเป็นส่วนสำคัญในการอบรมเด็ก ขณะเดียวกัน เด็กก็เป็นเมล็ดพันธุ์แห่งความดีงาม พร้อมนำคำสอนและวาทธรรมที่ได้รับจากโรงเรียนไปบอกต่อบ้าน พ่อแม่มักจะคล้อยตามลูก และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่บ้านให้สอดคล้องไปในแนวทางเดียวกับที่โรงเรียน พ่อแม่จึงกลายเป็น “ครู” อีกคนที่เป็นเกราะคุ้มกันอันสำคัญยิ่งของเด็ก

ครูคนที่แปด อาสาสมัครผู้ปกครอง

ความสำเร็จในการดึงพ่อแม่ให้มีส่วนร่วมในการศึกษาของเด็กในรูปแบบ “อาสาสมัครผู้ปกครอง” ซึ่งโรงเรียนประถมและมัธยมฉือจี้เชิญชวนให้พ่อแม่เข้ามาเป็นอาสาสมัครผู้ปกครอง เพื่อให้ความอบอุ่นและดูแลลูกอย่างใกล้ชิด การดูแลลูกนั้นมิใช่ลูกของตนเพียงคนเดียว แต่เป็นการดูแลเด็กทุกคนดังลูกตัวเอง โรงเรียนเริ่มด้วยเชิญชวนให้อาสาสมัครผู้ปกครองเข้ามาช่วยทำความสะอาด เนื่องจากโรงเรียนไม่จ้างพนักงานทำความสะอาด เด็กและครูจะช่วยกันเอง ดังนั้น ถ้าพ่อแม่เข้ามาช่วย ก็เหมือนแบ่งเบาภาระของลูกๆ นั้นเอง เชิญชวนให้พ่อแม่ช่วยดูแลเด็กเล็กระหว่างรอผู้ปกครองมารับตอนเลิกเรียน เชิญชวนให้พ่อแม่เข้ามาเป็นผู้ช่วยดูแลนักเรียนให้ทั่วถึงในช่วงโมงการฝีมือหรือการทำอาหารร่วมกับครูประจำวิชา เชิญชวนให้พ่อแม่เป็นผู้ดูแลเด็กนักเรียนในการไปทำกิจกรรมนอกสถานที่

เมื่อทำกิจกรรมร่วมกันมากขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่ง อาสาสมัครผู้ปกครองรวมตัวกันได้ ก็สนับสนุนให้จัดตั้งเป็นคณะผู้ปกครอง เพื่อบริหารจัดการกันเอง ให้มีอาสาสมัครผู้ปกครองมาประจำที่โรงเรียนทุกวัน ให้คิดกันเองว่าควรจะทำอะไรเพื่อแสดงถึงความรักความเอาใจใส่ต่อเด็กๆ ตั้งแต่ที่คอยดูว่าลูกยังขาดอะไร ก็จะเข้าไปเสริมในจุดนั้นทันที โรงเรียนได้จัดพื้นที่ให้แก่อาสาสมัครผู้ปกครองบริหารจัดการ ห้องน้ำชา เป็นเหมือนห้องนั่งเล่นในบ้าน ที่เด็กจะวิ่งเข้าออกได้อย่างสบายใจ เพื่อเข้ามาดื่มด่ำ กินขนม พูดคุยกับอาสาสมัครผู้ปกครองดังพ่อแม่ของตนเอง ครูและผู้มาเยือนก็จะใช้ห้องน้ำชาในการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ แทนที่จะใช้ห้องประชุมของโรงเรียน

คุณประโยชน์ในการสนับสนุนให้มีอาสาสมัครผู้ปกครองคืออะไร การให้ความอบอุ่นแก่เด็กเป็นคุณประโยชน์ประการที่หนึ่ง แต่การที่พ่อแม่ได้เข้ามาใกล้ชิดกับโรงเรียนและครู พ่อแม่ย่อมได้เรียนรู้แนวทางการสอนของโรงเรียน มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับครู ซึ่งพ่อแม่ย่อมซึมซับหลักคิดของครู และปรับเปลี่ยนตัวเอง อาสาสมัครผู้ปกครองจึงกลายเป็น “ต้นแบบ” หรือ “ครู” อีกคนหนึ่งของนักเรียน เด็กได้เห็นความเสียสละทั้งร่างกาย แรงใจ และทุนทรัพย์ของพ่อแม่ก็ย่อมซึมซับเข้าไปในจิตใจ ขณะเดียวกัน ครูก็อบรมให้เด็กรู้คุณพ่อแม่ด้วย จึงกลายเป็นวงจรแห่งการศึกษา ที่ทุกคนอยู่ในกระบวนการเรียนรู้ และส่งเสริมกันไปสู่วิถีแห่งความรักและความดีงาม

ครูคนที่เก่า พ่อแม่อุปถัมภ์

พ่อแม่อุปถัมภ์ คืออาสาสมัครในระดับกรรมการเมืองที่ได้รับการคัดเลือกจากกลุ่ม และผ่านการพิจารณาคุณสมบัติโดยละเอียดจากกรรมการผู้เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นผู้ให้ความรักความเอาใจใส่แก่นักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษาเมือง พ่อแม่อุปถัมภ์ไม่เพียงแต่มาเยี่ยมเยียนเด็กเดือนละครึ่ง เอาขนมมาให้กิน ไปกินข้าวกลางวัน หรือไปเที่ยวเพื่อผูกสัมพันธ์กันเท่านั้น ทว่าพ่อแม่อุปถัมภ์มีหน้าที่หลักในการสอดแทรกคุณธรรมแห่งการดำรงชีวิตให้เด็กด้วย

โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษาซึ่งเด็กเรียกร้องอิสระเสรีมาก สถานศึกษาไม่สามารถกำหนดให้นักศึกษาเรียนวาทธรรมทุกวัน หรือไปบำเพ็ญสาธารณกิจทุกสัปดาห์ พ่อแม่อุปถัมภ์จึงมีบทบาทสำคัญในการอบรม และเป็น “ต้นแบบ” ด้านจริยธรรม ระดับอุดมศึกษาจึงจำเป็นต้องมีพ่อแม่อุปถัมภ์มากกว่าเด็กเล็กนักศึกษาบางรายมีพ่อแม่อุปถัมภ์เกือบ ๑๐ คน ได้แก่

พ่อแม่อุปถัมภ์ดูแลนักศึกษาเฉพาะวิชาชีพเช่น นักศึกษาแพทย์ พ่อแม่อุปถัมภ์ดูแลนักศึกษาต่างชาติ พ่อแม่อุปถัมภ์ดูแลอาสาสมัครเยาวชน พ่อแม่อุปถัมภ์ในการทำกิจกรรมต่างๆ เป็นต้น

การแวดล้อมไปด้วยพ่อแม่อุปถัมภ์ เกือบจะตลอดเวลา นับแต่เช้าถึงก่อนนอน คำพูด การกระทำ และความเอาใจใส่ ย่อมมีอิทธิพลต่อเด็กบ้างไม่มากก็น้อย ผลจึงปรากฏแล้วว่านักเรียนนักศึกษาฉือจี้มีความรับผิดชอบต่องานเอง เอาใจใส่ในการศึกษา มีความประพฤติดี อยู่ในกฎระเบียบของหมู่กลุ่ม และทำงานให้ส่วนรวมด้วยความเต็มใจ ซึ่งไม่เพียงแต่มีผลดีต่อตัวเด็กเอง แต่มีผลดีต่อสถานศึกษาด้วย เพราะปัญหาในด้านการบริหารจัดการลดลงมาก เวลา ค่าใช้จ่าย และความปวดหัวของครูอาจารย์ผู้บริหารในการแก้ปัญหาจึงน้อยลงไปด้วย

ครูคนที่สิบ กรรมการฉือจี้ แม่ניתาน แม่ต้าอ้าย

ในกระบวนการศึกษาของฉือจี้ เด็กๆถูกแวดล้อมไปด้วยบุคลากรที่ได้รับมอบหมายหน้าที่เฉพาะในการเอาใจใส่เด็กแต่ละคนแต่ละกลุ่ม เช่น ครูประจำชั้น และพ่อแม่อุปถัมภ์ ดังที่กล่าวแล้ว ไม่เพียงเท่านั้น เด็กๆยังถูกแวดล้อมด้วยกรรมการฉือจี้อีกมากมาย ซึ่งกระจายอยู่ทั่วไปในสังคมไต้หวัน เช่น ในโรงเรียนอื่นที่ไม่ใช่สถานศึกษาฉือจี้ก็มีแม่ניתาน (Pan Mama) ไปเล่นนันทนสวดแทรกคุณธรรมให้เด็กฟังทุกสัปดาห์ ในมูลนิธิพุทธฉือจี้สาขาต่างๆทั่วไต้หวันมีการจัดหลักสูตรอบรมเด็กทุกวันอาทิตย์เด็กทุกคนสามารถอาสาสมัครเรียนได้ โดยมีแม่ต้าอ้าย (Da Ai Mama) เป็นผู้ดูแล หรือเมื่อนักเรียนนักศึกษาฉือจี้ไปทำกิจกรรมนอกสถานที่ เหล่ากรรมการฉือจี้ก็จะยกพลไปคอยต้อนรับ อำนวยความสะดวก ให้กำลังใจ และดูแลเอาใจใส่ ทำให้เด็กรับรู้โดยธรรมชาติว่า การให้ความรักดูแล

เอาใจใส่ผู้อื่น การมาเป็นอาสาสมัคร ความเป็นระเบียบของหมู่กลุ่ม ล้วนเป็นเรื่องธรรมดาสามัญที่ทุกคนสมควรกระทำ

ครูคนที่สิบเอ็ด สังคม คนป่วย คนพิการ ผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้

กิจกรรมสาธารณกิจ เป็นสื่อการสอนสำคัญที่ทำให้เด็กมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ว่าทศธรรม คุณธรรม กิริยามารยาท ความเป็นระเบียบ และอื่นๆ เป็นสื่อที่ครูทุกคนใช้ผูกสัมพันธ์กับเด็ก แต่เหนือไปกว่านั้นคือ **ฉือจี้ได้ดึงเอาสังคมมาเป็น “ครู”** ด้วยอีกแรงหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นคนป่วย คนพิการ ผู้สูงอายุ หรือผู้ยากไร้ ล้วนเป็น “ครู” แก่เด็กๆ

ยกตัวอย่างเช่น เมื่อนักเรียนฉือจี้ไปเยี่ยมเด็กป่วยที่โรงพยาบาล จะเกิดจิตเมตตาสงสาร นอกจากจะได้รับการกระตุ้นให้เข้าไปช่วยเหลือดูแล เช่น เช็ดตัว พุดคุยให้กำลังใจ ป้อนข้าว หรือออมเงินวันละบาทเพื่อช่วยเหลือเด็กยากจนคนนั้นแล้ว ยังได้รับการกระตุ้นให้นึกเปรียบเทียบกับตัวเอง ซึ่งแข็งแรง มีอาหารการกินอย่างดี เด็กจะเกิดความรู้สึกกตัญญูต่อพ่อแม่ที่ได้เลี้ยงดูตนมาอย่างดี ดังนั้น “ครู” ในที่นี้จึงไม่ใช่ครูที่นำพาไปทำกิจกรรม แต่เป็น “เด็กคนที่ป่วย” นั่นเอง

การเยี่ยมบ้านพักคนชราทุกเดือน เด็กได้เรียนรู้ที่จะเลิฟน้ำ พุดคุย และบิบนวดผู้สูงอายุ เข้าใจถึงความรู้สึกของผู้สูงอายุที่ไม่มีลูกคอยดูแล หัดเอาใจใส่ปรนนิบัติผู้สูงอายุตามที่ท่านบอก เรียนรู้การประพฤติตนและการแสดงออกในที่สาธารณะต่อบุคคลมากมายที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน

สิ่งต่างๆ เหล่านี้ไม่สามารถสอนได้ในห้องเรียน แม้ครูประจำชั้นจะพร่ำบอกอย่างไร พ่อแม่จะพร่ำสอนซ้ำแล้วซ้ำอีก ก็ไม่เหมือนได้มา

ประสบเหตุการณ์จริง และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เด็กจะเข้าใจอย่างถ่องแท้ และคิดเปรียบเทียบกับตนเอง ด้วยเหตุนี้ “ครู” ก็คือ “คนป่วย ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ และสังคม” นั่นเอง

ครูคนที่ลืบลอง สิ่งแวดล้อมพูดได้

ดังที่กล่าวแล้วว่ากระบวนการศึกษาของฉือจี้หิบบเอาทุกสิ่งทุกอย่างรอบตัวเด็กมาเป็น “ครู” ไม่เพียงแต่คนเท่านั้น แม้วอาคารก็ยังมีส่วนที่สอนใจสอดคล้องกับปรัชญาของฉือจี้ รูปทรงหน้าจั่วหรือรูปแบบภายใน ทรงกลมและเหลี่ยมก็เป็นคติธรรม โต๊ะเก้าอี้ออกแบบพิเศษมีลิ้นชัก หูหิ้ว ตะแกรง เพื่อสอนให้นักเรียนรู้จักการใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ ขณะเดียวกัน ขนาด รูปแบบสีสรรที่สุภาพก็สอนนักเรียนได้ด้วย ลักษณะทางกายภาพ แม้ดูภายนอกจะเป็นเพียงตึกแข็งๆ แต่เมื่อเข้าใจรายละเอียดต่างๆ แล้ว กลับเปี่ยมล้นไปด้วยความรักความเอาใจใส่และความประณีต กลายเป็น “สิ่งแวดล้อมพูดได้” และสอนนักเรียนอยู่ตลอดเวลา

นอกจากนี้ นักเรียนยังได้รับการอบรมว่ามนุษย์ต้องไม่รบกวนธรรมชาติ ซึ่งเป็นเจ้าของสถานที่ มนุษย์เป็นเพียงผู้มาเยือน ดังนั้น การสร้างตึกอาคารต่างๆ จะรบกวนธรรมชาติน้อยที่สุด ได้แก่ ไม่มีการขุดหรือถมที่ดินเพื่อปรับภูมิทัศน์ ตึกอาคารจะวางอยู่บนที่ดินสูงต่ำตามธรรมชาติเดิม และใช้เทคนิคเชิงวิศวกรรมปรับแต่งโครงสร้างอาคารแทนการไม่รบกวนธรรมชาติเช่นนี้มีผลให้ระบบนิเวศน์ไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก ซึ่งปรากฏผลเด่นชัดที่โรงเรียนฉือจี้เซียงใหม่ ว่าไม่มียุ้งรบกวน และน้ำไม่ท่วม แม้จะมีน้ำป่าไหลหลากหรือน้ำท่วมที่ตัวอำเภอฝางก็ตาม และระบบนิเวศน์ที่มีอยู่นั้นก็เป็น “ครู” ให้นักเรียน เข้าใจความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตต่างๆ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงของชีวิตที่เกิดขึ้นตลอดเวลา

ธรรมชาติแวดล้อมเหล่านี้เองที่สอนให้เด็กมีจินตนาการสร้างสรรค์ และมีความคิดในเชิงบวก

ครูคนที่สิบสาม สื่อ

นิทาน หนังสือ วีดิทัศน์ ตั๋วฉายทีวี มูลนิธิฉือจี้ได้คัดสรรเรื่องที่เกิดขึ้นจริงในมุมต่างๆของโลก ซึ่งสามารถเป็น **“ครู”** **สอนนักเรียนได้** ทั้งเรื่องที่มีความสุข การทำความดี อุปสรรคในการดำเนินชีวิต ความยากจนข้นแค้นในอาฟริกา การขาดแคลนน้ำในบางพื้นที่ของประเทศจีน สถานศึกษาฉือจี้ได้ใช้ **“สื่อ”** เหล่านี้เป็นอุปกรณ์การสอน แต่ขณะเดียวกัน **“สื่อ”** ก็เป็น **“ต้นแบบ”** หรือ **“ครู”** **อยู่ในตัวแล้ว** และมีอิทธิพลสูงต่อเด็กและสังคม อาจกล่าวได้ว่าสามารถกำหนดทิศทางการดำเนินชีวิตของผู้ชมได้ทีเดียว เด็กได้เรียนรู้ถึงบุคลิกภาพของตัวละครแต่ละตัว การตัดสินใจในเหตุการณ์ต่างๆ และผลของการกระทำ ซึ่งเด็กจะจดจำและนำมาเปรียบเทียบกับชีวิตตนเอง หรือนำไปใช้ในชีวิตจริง

หากสื่อมีแต่ความรุนแรง การทำร้ายตบตีคำทอแย่งชิง หรือส่อไปในทางเพศ เด็กก็จะพัฒนาการไปด้านนั้นและเคยชินต่อความรุนแรงจนเป็นเรื่องธรรมดา แต่ถ้าสื่อมีแต่เรื่องการทำความดีต่อกัน ความรัก ความอบอุ่น การช่วยเหลือกันในสังคม เด็กก็จะมีพัฒนาการด้านจิตใจที่อ่อนโยนและไม่ชอบความรุนแรงใดๆ **“สื่อ”** จึงเป็น **“ครู”** ที่สำคัญไม่น้อยไปกว่าครูผู้สอน การสร้างสื่อจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาให้ถี่ถ้วน สื่อที่เผยแพร่จำเป็นต้องสอดคล้องกับสิ่งที่พ่อแม่และสถานศึกษาพร่ำสอน และจำเป็นต้องคำนึงถึงผลกระทบระยะยาวต่อสังคมส่วนรวมด้วย

เทคนิคการศึกษาของฉือจี้ ๒ ประการ

คุณอุทัยนุ

๑. นักเรียนจะได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มี
 อาสาสมัครฉือจี้ทำความดีตลอดเวลา จึงเป็นการเห็น
 ตัวอย่างที่ดี และสามารถปฏิบัติได้จริง

๒. นักศึกษา ได้สัมผัสและต้องพูดคุยกับ
 ผู้ประสบทุกข์ จึงทำให้เกิดความประทับใจ

การหล่อหลอมจะต้องทำทุกวัน ซึมลึกเข้าไป
 จนถึงหัวใจ

การศึกษาของฉือจี้เป็นการศึกษาบูรณาการ มิใช่การไปนั่งเรียน
 วิชาการอย่างเดียว แต่ต้องได้สัมผัสความยากจนความทุกข์จริง จึง
 ทำให้นักศึกษามีแรงกระตุ้นที่จะแก้ปัญหาให้แก่สังคมต่อไป การศึกษา
 จะเริ่มต้นจากเห็นทุกข์ก่อน แล้วมาถึงการช่วยเหลือสงเคราะห์ หัวใจ
 ของฉือจี้คือการได้ทำภารกิจทั้ง ๘ อย่าง การศึกษาจะเกิดขึ้นจริงก็
 ต่อเมื่อได้ไปสัมผัสความทุกข์ของมนุษย์ด้วยตนเอง

เราห้ามภัยพิบัติไม่ได้ แต่เราช่วยเหลือได้ นี่จึงเป็นที่มาของ
 หน่วยแพทย์ หน่วยจัดหาอาหาร ขอเงินบริจาค สร้างบ้านให้ผู้ประสบภัย
 เพื่อปลูกความรักและความกรุณาในใจของทุกคน

การจัดดอกไม้ การชงชา การเขียนพู่กันจีน มีหลักการเดียวกัน คือ
 ใจคุณต้องสวยก่อน ทุกอย่างจึงออกมาสวย

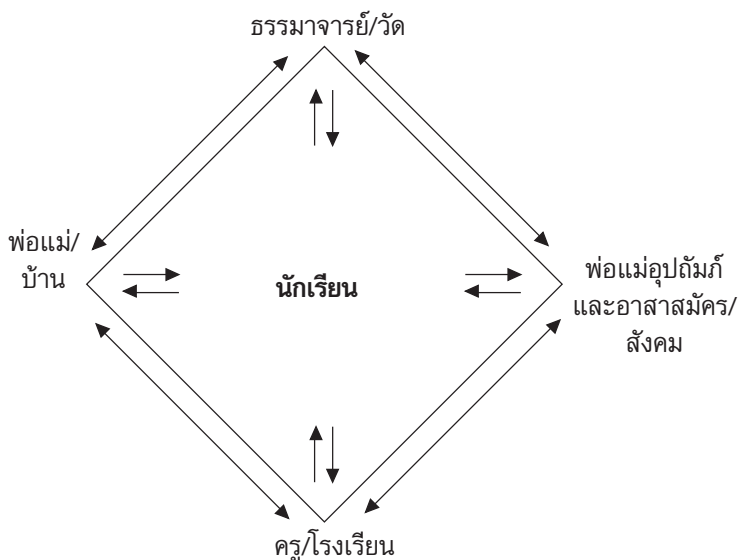
สัญลักษณ์ฉือจี้ คือ ดอกบัวพันตม เหมือนฉือจี้ที่สะอาดเหนือ
 โลกสมัยใหม่ที่สกปรก ต้าอ้ายทีวี มีแต่รายการทีวีดี ๆ ของฉือจี้เหมือน

ดอกบัวที่ขึ้นมาจากเหนือดม เรือสำเภา คือเรือธรรมะ พาข้ามฝั่งจากโลกียะ ไปโลกุตระ

อุทัยนฟู, อาสาสมัครฉือจี้ผู้ดูแลคณะวิจัย
สัมภาษณ์ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๙ เวลา ๙.๓๐ น.

สี่เหลี่ยมแห่งความสำเร็จ

องค์ประกอบอันกลายเป็นเป้าหมายที่สมบูรณ์ในการบ่มเพาะเด็ก ก็คือ วัด บ้าน โรงเรียน และสังคม ซึ่งหมายถึง การประสานสัมพันธ์กัน อย่างใกล้ชิดระหว่าง วาทธรรมและแบบอย่างจิตใหญ่ของธรรมอาจารย์ เจิ้งเหยียน พ่อแม่ผู้ปกครอง ครู และพ่อแม่อุปถัมภ์ เพื่อร่วมมือกัน ติดตาม พัฒนาการของเด็ก และร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงวัยต่างๆ ของ เด็ก

สี่เหลี่ยมแห่งความสำเร็จในกระบวนการศึกษาฉือจี้

๘ บทสรุป

และข้อเสนอแนะ

การทำวิจัยรูปแบบความสำเร็จในกระบวนการศึกษาของสถานศึกษาฉือจี้ คณะวิจัยพบว่าสถานศึกษามีบทบาทต่อการพัฒนาคุณธรรมของเด็กทั้งกาย จิตสำนึกและจิตวิญญาณ โดยนักเรียนมีความกระตือรือร้นและมีความรับผิดชอบต่อตัวเอง เช่น การตื่น การกิน การนอน มีความตั้งใจที่จะร่วมกิจกรรมของโรงเรียน มีความเคารพต่อคน สัตว์ สิ่งของ สิ่งแวดล้อม และเรื่องราวต่างๆ มีจิตใจสำนึกในบุญคุณมากขึ้น ความสัมพันธ์ของครูและนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียนดีขึ้น เนื่องจากนักเรียนเข้าใจคำสอนที่เป็นนามธรรมอันได้แก่ ความรัก การให้อภัย ความสำนึกในบุญคุณได้ชัดเจนขึ้น ในบทสรุปและข้อเสนอแนะนี้ คณะวิจัยจะสรุปรูปแบบกระบวนการศึกษาของฉือจี้ในเชิงปฏิบัติจริงมิใช่เชิงทฤษฎี และกระบวนการพัฒนาครูของฉือจี้ เพื่อเป็นข้อเสนอแนะสำหรับกรอบโครงสร้างหลักสูตรในระบบการศึกษาไทย และการพัฒนาครูของไทย

แนวทางการศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการปลูกฝังคุณธรรม และข้อเสนอแนะต่อกรอบโครงสร้างหลักสูตรในระบบการศึกษาไทย

๑. เป้าหมายการศึกษาเด่นชัด การศึกษาของฉือจี้ในทุกะระดับชั้นมีรูปแบบเดียวกันกล่าวคือ ฝึกหัดเด็กให้มี “คุณธรรมนำความรู้” ด้วยหลักไตรสิกขา และพรหมวิหาร ๔

คุณธรรมนำความรู้ คือเป้าหมายหลักในระบบการศึกษาของฉือจี้ คุณธรรมในที่นี้มีความหมายอย่างเป็นรูปธรรมว่า “เมตตา กรุณา ปิยัตติ ให้อภัย ไม่เห็นแก่ตัว และ รู้พอ รู้คุณ ยกย่อง รัก” สถานศึกษาฉือจี้มีภารกิจฝึกหัดให้เด็กทุกคนที่จบออกไปมีคุณธรรม โดยเด็กอาจจะฉลาดไม่เท่ากัน แต่ทุกคนจะเป็น “โพธิสัตว์น้อย” ของสังคม เพื่อวิสัยทัศน์ของฉือจี้ในระดับมหภาคซึ่งก็คือ ชำระจิตใจให้บริสุทธิ์ สังคมร่มเย็น ไร้ภัยพิบัติ โดยการฝึกหัดเด็ก ให้เป็นความหวังของสังคม

ระบบการศึกษาของฉือจี้เน้นให้ผู้เรียนฝึกฝนตนด้วยหลักไตรสิกขา และพรหมวิหาร ๔ โดยศีล ผ่านการกิน การนอน และระเบียบวินัย ในการใช้ชีวิตประจำวัน สมาธิและปัญญาผ่านการไตร่ตรองคุณธรรม ผ่านศิลปะและธรรมชาติ และพรหมวิหาร ๔ ผ่านการสัมผัสกับความจริง ในสังคม และการให้บริการต่อสังคม

๒. หลักสูตรการศึกษา ใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาฯ แต่เพิ่ม วิชาจริยศิลป์ศึกษา การสอนวาทธรรม และกิจกรรมหลากหลายที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านจิตใจ ซึ่งจะกล่าวในข้อถัดไป

๓. การสอนวาทธรรมอย่างมีเทคนิค-กระตุ้นจิตสำนึกคุณธรรม ทุกเช้าเมื่อเข้าชั้นเรียนแล้วครูประจำชั้นจะกล่าวถึงวาทธรรมประจำสัปดาห์ แล้วเล่านิทานหรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับวาทธรรมดังกล่าว ให้เวลาเด็ก

นั่งสมาธิ พร้อมกับคิดเปรียบเทียบนิทานกับตัวเอง เมื่อคิดแล้วก็ให้เด็กแสดงออก โดยการวาดรูปและตอบคำถามซึ่งไม่มีถูกหรือผิด คำถามจะกระตุ้นให้นักเรียนจินตนาการ คิด วิเคราะห์ด้วยตนเอง ใช้เวลาในช่วงนี้ประมาณ ๓๐ นาที ภาพวาดวาดธรรมที่สื่อความหมายได้ดีจะได้รับการคัดเลือกให้ติดบอร์ดของโรงเรียนทุกสัปดาห์

รูปแบบการสอนวาดธรรมซึ่งสอนให้นักเรียนคิดและแสดงออก เช่นนี้ เป็นตัวอย่างที่ดีในการดึงดูดความสนใจของนักเรียน มากกว่าจะให้นักเรียนสวดมนต์แบบนกแก้วนกขุนทอง โดยไม่เคยได้คิดไตร่ตรอง และปฏิบัติจริง การให้นั่งสมาธิเฉยๆนั้นเด็กน้อยคนทำได้ แต่การให้คิด วิเคราะห์วาดธรรมในนิทานหรือเรื่องราวการกระทำของตัวเอง จะดึงให้นักเรียนมีสมาธิได้มากกว่า พร้อมกับเป็นการฝึกหัดวิปัสสนาขั้นต้นไปในตัว อีกทั้งยังกระตุ้นให้นักเรียนกระตือรือร้นในการวาดรูปและทำกิจกรรม ด้วยการคัดเลือกไปติดบอร์ด มีผลให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์เชิงบวก

กระบวนการสอนวาดธรรมมิได้จบเพียงในห้องเรียน แต่ต่อเนื่องสู่จิตสำนึกคุณธรรมด้วยการสัมผัสผู้ทุกข์ยากในสังคมกระตุ้นจิตเมตตา และสนับสนุนให้นักเรียนนักศึกษาเข้าช่วยเหลือทันที เป็นทั้งการหยอดเมล็ดพันธุ์แห่งความดี และการรดน้ำ พรวนดิน ใส่ปุ๋ยให้ความดีเติบโตอย่างเข้มแข็ง ซึ่งสรุปเป็นกระบวนการปลูกจิตสำนึกคุณธรรมได้ดังนี้ “เข้าใจ คิด(วิปัสสนา) แสดงออก(ปัญญา) สัมผัส(กระตุ้นจิตเมตตา) ทำทันที(กรุณา) ทำอีก(มูทิตา อุเบกขา)”

๔. วิชาจริยศิลป์ศึกษา ๒ คาบต่อสัปดาห์ เป็นการอบรมคุณธรรมความประพฤติ มารยาท วินัย และความรู้ให้แก่นักเรียน ผ่านศิลปะและวัฒนธรรมดั้งเดิม เช่น การชงชา การจัดดอกไม้ การเขียนพู่กันจีน มารยาท และวัฒนธรรมฉือจี้ โดยหมุนเวียนเรียนศิลปะด้านละ ๔ สัปดาห์

วิชานี้เป็นหัวใจของการศึกษาบูรณาการความรู้กับคุณธรรมในกระบวนการศึกษาของฉือจี้ ซึ่งระบบการศึกษาไทยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้กว้างขวางมาก เพราะไทยมีวัฒนธรรมดั้งเดิม เช่น ศิลปะการปั้นตุ๊กตาชาววัง ศิลปะการประดิษฐ์ขนมและอาหารไทย ศิลปะการร้อยมาลัย ศิลปะอันทรงคุณค่าหัตถกรรมงานฝีมือต่างๆ เป็นต้น เด็กจะได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์ของศิลปะแต่ละแขนงควบคู่ไปกับประวัติศาสตร์ไทย ได้ฝึกหัดทักษะการใช้มือ การมีสมาธิ ศิลปะการตกแต่งและจัดให้สวยงาม มารยาทในการกินและดื่ม มารยาทในการเสิร์ฟ และที่สำคัญที่สุดคือ ฝึกคำนึงถึงจิตใจผู้รับ

๕. วิชาการทุกด้าน ครูจะสอดแทรกกาวาธรรม และการเชื่อมโยงสู่จริยธรรมในชีวิตประจำวัน เพื่อให้ให้นักเรียนคิดเปรียบเทียบและบูรณาการความรู้กับชีวิตจริง

๖. สื่อการสอน ทั้งในด้านความรู้วิชาการ และคุณธรรม มิใช่เพียงตัวหนังสือบนกระดาน และคำพูดที่ลอยไปกับสายลมของครูเท่านั้น แต่นักเรียนจะได้ฝึกหัดคิดและปฏิบัติจริง ด้วยเทคนิควิธีที่หลากหลาย เช่น การทดลองให้เห็นจริง-การบันทึก-การเขียนรายงาน-การรายงานหน้าชั้น-การยกย่องและขอบคุณเพื่อนแต่ละคนในกลุ่ม การเขียนบทความ การวาดรูป การแสดงละคร-ประดิษฐ์อุปกรณ์ในการแสดง การเล่นิทาน สื่อการสอนเหล่านี้ แทบไม่มีค่าใช้จ่าย เพราะให้นักเรียนคิดและประดิษฐ์เองจากวัสดุเหลือใช้ทั้งจากที่บ้านและที่โรงเรียน แม้แต่ชุดแสดงก็ไม่สิ้นเปลืองเพราะใช้ชุดพลหรือชุดนักเรียนนั่นเอง ดังนั้น สถานศึกษาของไทยจึงเริ่มทำได้เลยไม่ต้องรอนงบประมาณใดๆ บางแห่งก็อาจดำเนินการเช่นนี้อยู่แล้ว แต่สิ่งที่แตกต่างคือ เน้นการใช้วัสดุเหลือใช้ มิใช่ไปซื้อกระดาษหรือวัสดุใหม่ และสื่อต่างๆ ที่ทำมีเป้าหมายเพื่อการส่งเสริม

ความพอ ความกตัญญู การยกย่อง การให้ความรัก การมีจิตอาสา ซึ่งเด็กจะได้ทั้งความสนุกสนานและพัฒนาการด้านคุณธรรมด้วย

๗. กระตุ้นจิตอาสา ด้วยการเป็นอาสาสมัครในโรงเรียน สถานศึกษาฉือจี้สนับสนุนให้นักเรียนเป็นอาสาสมัครในรูปแบบของชมรมนักเรียน ซึ่งแต่ละชมรมจะทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่แตกต่างกัน เช่น อาสาสมัครห้องสมุด อาสาสมัครแยกวัสดุรีไซเคิล อาสาสมัครดูแลความสะอาดภายในโรงเรียน อาสาสมัครห้องพยาบาล อาสาสมัครห้องน้ำชา อาสาสมัครซ่อมแซมอุปกรณ์ เป็นต้น นักเรียนจึงเลือกทำกิจกรรมได้ตามความชอบและความถนัดของตน โดยนักเรียนที่มาสมัครจะต้องผ่านการคัดเลือก ฝึกงาน ๒ สัปดาห์ เนื่องจากหลักคิดที่ว่าอาสาสมัครบำเพ็ญสาธารณกิจนั้น จะต้องเป็นตัวอย่างที่ดี ซึ่งมีผลทางจิตวิทยาให้นักเรียนอยากเป็นอาสาสมัคร ขณะเดียวกันอาสาสมัครก็ต้องประพฤติดี ขยันทำงานอย่างต่อเนื่องด้วย

๘. การบำเพ็ญสาธารณกิจนอกโรงเรียน สถานศึกษาฉือจี้จะนำพาเด็กและผู้ปกครองไปบำเพ็ญสาธารณกิจทุกสัปดาห์ เช่น ในโรงพยาบาลฉือจี้ สมณารามจิ้งซือ บ้านพักคนชรา ทณฑสถานสถานแยกเก็บวัสดุเหลือใช้ของมูลนิธิฉือจี้ หรือพาไปกวาดถนน เป็นต้น การนำพาเด็กไปบำเพ็ญสาธารณประโยชน์เป็นหัวใจสำคัญในกระบวนการศึกษาฉือจี้ เพื่อฝึกหัดให้เด็กมีเมตตา เข้าใจชีวิต และได้ปฏิบัติจริง

สำหรับสถานศึกษาของไทย ก็สามารถเริ่มกิจกรรมนี้ได้ทันที เนื่องจากสังคมไทยมี วัด บ้านพักคนชรา สถานเลี้ยงเด็กพิการ สถานเลี้ยงเด็กปัญญาอ่อน สถานพยาบาล กระจายอยู่ทั่วไปในประเทศไทย และยินดีต้อนรับผู้มาเยี่ยมเยียน ซึ่งเป็นการให้กำลังใจต่อผู้อยู่อาศัยในสถานที่

นั้นๆด้วย แต่สิ่งที่สำคัญคือการอบรมให้นักเรียนไปบำเพ็ญสาธารณกิจ ด้วยจิตใจอ่อนน้อม ให้แสดงความรักความเอาใจใส่ต่อผู้คน และการฝึกหัดกิริยามารยาท

๔. การประเมินผลการศึกษา สถานศึกษาฉือจี้มีคะแนนความประพฤติให้นักเรียนทุกคน การประเมินพัฒนาการผ่านสมุดสือไยรัก ซึ่งใช้เป็นสื่อเชื่อมโยงระหว่างเด็ก-ครู-พ่อแม่ร่วมกันติดตามพัฒนาการของเด็ก นอกจากนี้ ในวิชาจริยศิลป์ศึกษา เด็กจะต้องไปบำเพ็ญสาธารณประโยชน์อย่างน้อย ๑๐ ชั่วโมง และจัดให้มีรางวัลในกิจกรรมต่างๆ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านคุณธรรม มีการกระตุ้นให้ทำดีด้วย มีการให้รางวัลการทำความดีประจำสัปดาห์ และติดตามผลอย่างจริงจัง มีการยกย่องผู้กระทำความดีหน้าเสาธง ยกย่องผู้กระทำความดีในห้องเรียน ติดบอร์ดยกย่องผู้ทำดี เป็นต้น

แนวทางการพัฒนา “ครู” ให้มีจิตใหญ่ตั้ง “พ่อแม่”

กระบวนการพัฒนา “ครู” ทั้ง ๑๒ คณะ ได้แก่ ธรรมอาจารย์ เจิ้งเหยียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูประจำชั้น ครูวิชาจริยศิลป์ศึกษา ครูฝ่ายกิจกรรม ครูวิชาอื่นๆ พ่อแม่ อาสาสมัครผู้ปกครอง พ่อแม่อุปถัมภ์ กรรมการฉือจี้ สังคม สิ่งแวดล้อม และสื่อ เป็นสิ่งสำคัญยิ่งในความสำเร็จด้านการศึกษาของฉือจี้ ซึ่งมีกระบวนการดังนี้

๑. การคัดเลือกครู ที่มีความรักยิ่งใหญ่ในหัวใจ มีจิตใจอ่อนโยน มีประสบการณ์ในการดูแลเอาใจใส่เด็ก พร้อมทุ่มเทแรงกาย แรงใจ และเวลาให้แก่เด็กอย่างเต็มที่ คำถามสัมภาษณ์ครูนั้น นอกจากทดสอบด้านวิชาการแล้ว ยังต้องทดสอบประสบการณ์ในการจัดการปัญหาต่างๆ ของเด็กด้วย ว่าเป็นไปในเชิงกระตุ้นและให้กำลังใจ ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญา

ของฉือจี้ หรือเป็นไปในเชิงลงโทษ ใช้อำนาจซึ่งจะสกัดกั้นพัฒนาการด้านจิตใจของเด็ก

๒. การอบรมให้ครูเข้าถึงจิตวิญญาณคุณธรรมอย่างแท้จริง โดยการอบรมขั้นต้นเป็นเวลาอย่างน้อย ๓ เดือน (อบรมภาษาจีนอีก ๓ เดือน) ครูจะได้รับการอบรมวัฒนธรรมฉือจี้ การสอนสอดแทรกวาทธรรม การสอนจริยศิลป์ศึกษา มารยาทและบุคลิกที่ดี การเป็นอาสาสมัครบำเพ็ญสาธารณกิจ โดยการอบรมนั้น ครูฝึกหัดจะเข้าไปเรียนร่วมกับเด็กๆ ในชั้นเรียนเพื่อศึกษาเทคนิคการสอนของครูประจำชั้น ชั้นต่อมาก็จะเป็นผู้ช่วยครูในชั้นเรียน นอกจากนี้ จะเชิญกรรมการฉือจี้ที่มีประสบการณ์ด้านการสอน และบุคคลมีชื่อเสียงด้านการศึกษาสอดแทรกวาทธรรม มาบรรยายเทคนิควิธีในการสอนหรือจัดการปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับเด็กนักเรียน

๓. ค่าอบรมก่อนเปิดเรียนทุกภาคการศึกษา เป็นเวลา ๔-๕ วัน ที่โรงเรียน ซึ่งจะเชิญกรรมการฉือจี้ที่มีประสบการณ์ด้านการสอน บุคคลมีชื่อเสียงด้านการศึกษาสอดแทรกวาทธรรม สมาชิกในสมาคมครูฉือจี้ หรือบุคคลที่มีประสบการณ์ในการบำเพ็ญสาธารณกิจที่น่าสนใจ มาเล่าประสบการณ์ให้ครูฟัง ตลอดจน ค่าอบรม เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการสอนวาทธรรมและทำกิจกรรมต่างๆ

๔. การประชุมครูเป็นประจำ เพื่อทบทวนการสอน ปัญหาที่เกิดขึ้น และวางแผนการสอนต่อไป ทำให้การสอนสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน แก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการแก้ปัญหา นักเรียน หรือเชิญบุคคลที่น่าสนใจมาบรรยายให้ฟัง เชิญผู้เขียนตำราเรียนที่ใช้อยู่มาพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและปัญหาที่เกิดขึ้นในการสอนจริง เช่น การประชุมครูในสาขาวิชาเดียวกันทุกสัปดาห์

การประชุมครูต่างวิชาแต่ชั้นเดียวกันทุกสองสัปดาห์ การประชุมใหญ่ ทุกเดือน เป็นต้น

๕. อ่านหนังสือวาทธรรม ครูจะได้รับมอบหมายให้อ่านหนังสือ วาทธรรมบางบทเพื่อนำมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่ม หรือที่ประชุม การได้อ่านและคิดเป็นประจำ นำไปสู่การปลูกฝังคุณธรรมในจิตใจของครู และการคิดเทคนิคใหม่ๆ ในการสอน

๖. กระตุ้นจิตอาสา ครูจะต้องบำเพ็ญสาธารณกิจพร้อมนักเรียน และผู้ปกครองทุกสัปดาห์ นอกจากครูจะเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน ดังคำกล่าวที่ว่า “ตัวอย่างที่ดี มีค่ายิ่งกว่าคำสอน” แล้ว การที่ครูได้สัมผัส ผู้ยากไร้หรือมีทุกข์จริงๆ จะกระตุ้นจิตเมตตาสงสาร ทำให้ครูอ่อนโยนขึ้น แล้วความรักที่ยิ่งใหญ่จะเกิดในจิตใจของครู นอกจากนี้ การบำเพ็ญ สาธารณกิจยังเป็นประสบการณ์จริงที่ครูสามารถนำมาใช้เป็นเรื่องราวในการสอนคุณธรรมวาทธรรมได้ ซึ่งเด็กจะสนใจมากกว่าเรื่องของคนอื่นที่ไม่รู้จักกัน

๗. การอบรมด้านวิชาการต่างๆ ตามสมควร เช่นการใช้ คอมพิวเตอร์

๘. การสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร ได้แก่ การประเมินคุณภาพครู ที่ไม่มุ่งเน้นเพียงวิชาการด้านเดียว การสนับสนุนอุปกรณ์การสอนที่เหมาะสม การสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆแก่นักเรียนเพื่อเสริมสร้าง คุณธรรม เงินเดือนและสวัสดิการครูที่มากพอสมควรครูจะได้ไม่ต้องไป สอนพิเศษหรือทำอาชีพเสริม

ครูจิวเป็นคนขอนแก่น ทราบข่าวรับสมัครครูจากหนังสือพิมพ์ รู้ภาษาจีนนิดหน่อย เพราะเรียนเองวันละชั่วโมง พอได้เห็นชื่อโรงเรียนซึ่งหมายถึงเมตตา สงเคราะห์ ก็รีบมาสมัคร ตนเองชอบศาสนาอยู่แล้วเดิมทำงานบริษัทแต่ชอบทำงานเกี่ยวกับเด็ก

การอบรมถึง ๖ เดือน ก็เพื่อให้ครูเข้าใจจิตวิญญาณฉือจี้อย่างแท้จริง และสอนไปในทิศทางเดียวกัน ได้เงินเดือนด้วยเดือนละ ๖,๓๐๐ บาท และที่ไต้หวันก็ให้ค่าใช้จ่ายอีก ๒,๐๐๐ เหรียญไต้หวัน ครูรุ่นแรกมี ๖ คน

ตารางอบรมที่ไต้หวัน เช้าออกกำลัง กินข้าว แล้วให้ครูไปเข้าชั้นเรียนกับเด็กจริงๆ ไปทำความสอาดกับนักเรียน ส่วนช่วงบ่ายครูแยกมาเรียนต่างหาก โดยเรียนจัดดอกไม้ ชงชา ภาษาจีน ช่วงเย็นดูละครในตำรายี่สิบ เกี่ยวกับผู้ที่อุทิศตน เรียกว่าพระโพธิสัตว์เดินดิน ไม่ใช่คนที่เสียชีวิตไปแล้ว แต่เป็นคนธรรมดาที่แหละ จนถึง ๓ ทุ่มจึงเข้านอน อบรมอย่างนี้ทุกวันตลอด ๖ เดือน ช่วงแรกๆ ในการอบรมค่อนข้างเครียดเพราะเราไม่คุ้นเคยกับภาษาจีน ระเบียบการเดินแถว ระเบียบการกิน ใช้ตะเกียบ ซึ่งคนไทยไม่คุ้น

ในการสอนเด็กที่โรงเรียนฉือจี้เชียงใหม่ เรามีวิชาวัฒนธรรมฉือจี้ และทุกเช้าจะสอนนาทธรรม สัปดาห์ละ ๑ ประโยค โดยเอาคนที่มีการสวดมนต์เกียติมาแล้วและมีความรู้ความสามารถ มาช่วยกันสร้างแบบเรียนและนิทานนาทธรรม ทุกเรื่องเป็นเรื่องจริง หรือเป็นเรื่องเกี่ยวกับสัตว์ เพลงประกอบนิทาน เนื้อหาจะเป็นธรรมะหมดเลย เน้นการรักคนอื่น เสียสละ พุทธศัคคิตี พุทธน้อยทำมาก กตัญญู ภาษามือซึ่งเป็นภาษาสากลเด็กไม่เบื่อ เด็กก็ร้องเองด้วย

หลังจากเรียนนาทธรรมครึ่งชั่วโมง จะทำความสะอาดโรงเรียน โดยเมื่อเพลงขึ้นเด็กก็จะรู้ว่าใครทำหน้าที่อะไร ใครล้างห้องน้ำ

ห้องพยาบาล ห้องสมุด สอนให้เด็กไม่รังเกียจการใช้แรงงาน การล้าง
ห้องน้ำเป็นเรื่องสนุก เป็นการทำให้ห้องน้ำสะอาดให้คนอื่นได้ใช้

นางพัชรี ดิจริง (ครูจิว), ครูประจำชั้นประถมปีที่ ๒
โรงเรียนฉือจี้ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่
สัมภาษณ์ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๐ เวลา ๙.๐๐ - ๑๐.๒๐ น.

“ประทับใจตั้งแต่วันแรกที่มายืนโบสถ์กรรมากรบางคนอายุ
มากกว่าพ่อแม่เราอีก มายืนต้อนรับ มายืนไหว้เรา แม้เราตั้งใจจะไหว้
เขาแล้ว ยังไม่ทันเลย เขากลับไหว้เราก่อน”

ครูยาเป็นคนเชียงใหม่ สามีทำงานอยู่ที่รพ.ชัยปราการ มีลูกสาว
๑ คนอายุ ๔ ขวบ เดิมเคยเป็นครูที่โรงเรียนรัฐบาลมา ๕ ปีครึ่ง รู้ว่า
เปิดรับสมัครครู เพราะสามีมาส่งอุปกรณ์ก่อสร้าง ครูยาแล้วว่า

มีคนสมัครมากแต่เรียกมาอบรม ๑๐ กว่าคน ตอนแรกอบรมที่
กรุงเทพฯ ๒ สัปดาห์ เรียนรู้วัฒนธรรมฉือจี้ และเรียนภาษาจีน มี
กรรมการฉือจี้มาช่วยดูแลอย่างดี ยิ่งกว่าพ่อแม่เราอีก ตอนอบรมที่
ไต้หวัน พอลงจากเครื่องบิน มีครูจากสมาคมครูมารับมากมายพร้อม
พวงมาลัยเหมือนเป็นดาราเลยแต่ตอนนั้นอดัดเพราะไม่รู้ภาษาจีนเลย
และไม่เคยกินแต้ฝัก ก็กินไม่ค่อยได้ เหม็นกลิ่นเต้าหู้ฉู่เหลียง บางครั้ง
ถึงขนาดอาเจียน แล้วก็ไม่คุ้นกับอากาศ ๓ เดือนแรกนอนไม่ได้กินไม่ได้
ต้องปรับตัวมากทีเดียว

ได้เรียนรู้อะไรหลายอย่าง เช่น วัฒนธรรมการกิน ให้กินเบา ๆ
เร็ว ๆ การเดินต้องเรียบร้อย มือไม่แกว่ง การตรงต่อเวลาตามตาราง

นางพิทยา ไตรวัชรกุล (ครูยา),
ครูประจำชั้นประถมปีที่ ๕ โรงเรียนฉือจี้เชียงใหม่
สัมภาษณ์ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๐ เวลา ๑๐.๒๐ - ๑๒.๐๐ น.

การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน

ก. ด้านกายภาพ ลักษณะทางกายภาพที่ปรากฏต่อสายตา นักเรียนล้วนเป็น “ครู” เช่นกัน ดังนั้น ตึกอาคารทุกหลังในสถานศึกษา ฉือจี้จะเน้นสีสุภาพ การใช้วัสดุที่คัดสรรด้วยความประณีตเอาใจใส่ การตกแต่งที่เรียบง่ายแต่สวยงามด้วยธรรมชาติ โครงสร้างอาคารที่แข็งแรง การวางระบบน้ำไฟที่ประหยัดพลังงาน ห้องเรียนรับแสงสว่างและลมอย่างเต็มที่ โต๊ะเก้าอี้ที่มีประโยชน์การใช้งานสูงสุด อาคารและสถานที่ทุกแห่งมีชื่อเป็นคติธรรม สถาปัตยกรรมภายในบ่งชี้ปรัชญาฉือจี้ ความใกล้ชิดธรรมชาติ เป็นต้น ลักษณะทางกายภาพเหล่านี้ ครูผู้สอนสามารถหยิบมาเป็นสื่อในการสอนคุณธรรม พุทธธรรม กิริยามารยาท สอดแทรกไปกับวิชาการที่ครูกำลังสอนอยู่ได้ทั้งสิ้น สภาพแวดล้อมเหล่านี้จึงกลายเป็น “ครู” ที่สอนนักเรียนทุกครั้งที่นักเรียนเอ่ยชื่อ หรือใช้บริการในสถานที่นั้นๆ

ข. ด้านกิจกรรมพื้นฐานของชีวิต การกิน เล่น นั่ง นอน เดิน ก็เป็นชั่วโมงฝึกหัดมารยาท ความมีน้ำใจ การประมาณตน และการฝึกทักษะในการทำงาน “ครู” จะดูแลอย่างใกล้ชิด ให้คำแนะนำด้วยความรักและห่วงใย ส่วนการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น แสดงละคร ร้องเพลง พ่อแม่ไม่จำเป็นต้องเสียเงินเพื่อซื้อเครื่องแต่งกายให้ลูกๆทุกปี เพราะเด็กทุกคนจะต้องสวมเครื่องแบบนักเรียน และใช้วัสดุเหลือใช้ในการประดิษฐ์อุปกรณ์-ตกแต่งเวที การละเล่นต่างๆของเด็กจะสื่อไปในเชิงคุณธรรมทั้งสิ้น เช่น การทำความดี การช่วยเหลือคนอื่น การกตัญญู การเก็บขยะ เป็นต้น จะไม่มีการส่อไปในเชิงลามกอนาจารหรือความรุนแรงโดยเด็ดขาด

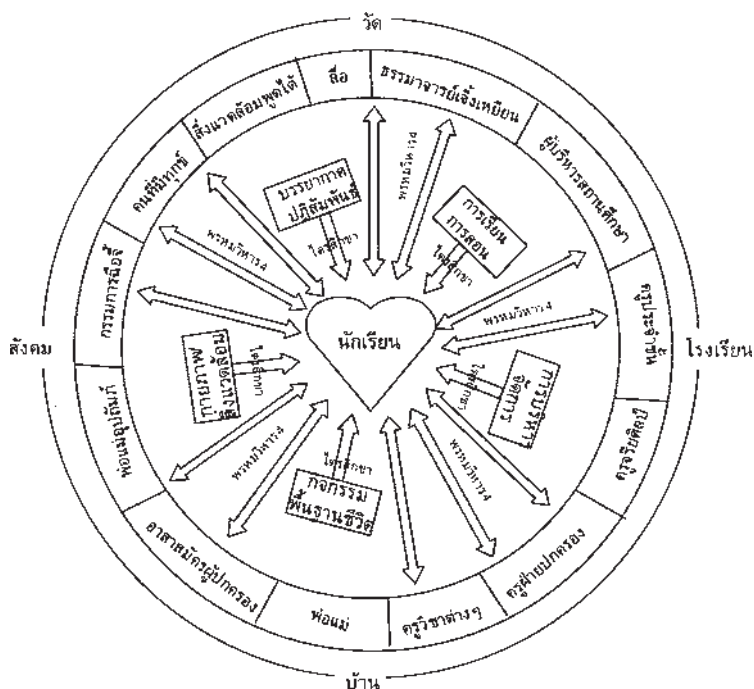
ค. ด้านการเรียนการสอน โรงเรียนจะสนับสนุนด้านอุปกรณ์และสื่อการสอนที่เหมาะสม โดยเฉพาะหนังสือวาทธรรม สมุดสือไยรัก กระดาษ

เครื่องเขียนเท่าที่จำเป็นในการทำสื่อการสอน พื้นที่สำหรับผู้กระทำความดี ได้แก่ บอร์ดเพื่อติดประกาศวาทธรรมที่ได้รับการคัดเลือกประจำสัปดาห์ และผู้ที่กระทำความดีประจำสัปดาห์ ตลอดจนเหตุการณ์บำเพ็ญสาธารณกิจประจำสัปดาห์ พื้นที่เพื่อให้นักเรียนได้แสดงความสามารถ และความคิดสร้างสรรค์ในเชิงคุณธรรมต่างๆ

ง. บรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ สถานศึกษาจัดสภาพโรงเรียนให้มีบรรยากาศของความเป็นพ่อแม่ลูก กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ **นำสถาบันครอบครัวมาไว้ในโรงเรียน** ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครู-นักเรียน-ผู้ปกครอง ที่อบอุ่นใกล้ชิดดังครอบครัวเดียวกัน ด้วยการสนับสนุนให้มีอาสาสมัครผู้ปกครองในโรงเรียน สิ่งสำคัญคือ **พื้นที่และกิจกรรมสำหรับผู้ปกครอง** โรงเรียนได้จัดพื้นที่และมีกิจกรรมให้อาสาสมัครผู้ปกครองบริหารจัดการกันเอง ครู-นักเรียน-ผู้ปกครองช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการดูแลความสะอาดโรงเรียน ช่วยกันจัดกิจกรรมของเด็กและโรงเรียน ตลอดจน มีกิจกรรมหลากหลายที่เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างครู-นักเรียน-ผู้ปกครอง ได้แก่ การเยี่ยมเยียนบ้านนักเรียนทุกคน สมุดสื่อใยรักที่นักเรียน-พ่อแม่-ครูเขียนแลกเปลี่ยนกัน การบำเพ็ญสาธารณกิจร่วมกัน

การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและโรงเรียน ได้แก่ ให้นักเรียนประกวดซื้อตึกอาคารและสถานที่ต่างๆในโรงเรียน ภาพเขียนของนักเรียนที่ได้รับการคัดเลือกนำมาใส่กรอบอย่างดีตกแต่งประดับห้องเรียน โถงทางเดิน ห้องประชุม ดอกไม้ที่จัดร่วมกันโดยนักเรียนจากชั้นเรียนจรรยาธิปไตยการจัดดอกไม้ นำมาประดับในโรงเรียน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้มีผลให้นักเรียนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ ใกล้ชิดผูกพันกับโรงเรียนมากขึ้น

กระบวนการปลูกฝังคุณธรรมดังกล่าวข้างต้น มุ่งเน้นการให้ “รักใหญ่” แก่นักเรียน และใช้เทคนิคการสอนวาทกรรมและจริยศิลป์ศึกษา ให้เด็กฝึก “ไตรสิกขา” ทั้งศีล-วินัย สมาธิ-จิตสงบงดงาม และปัญญา-คิดดีคิดเป็น ภายใต้สภาพแวดล้อมทั้ง ๕ ด้านที่เหมาะสม และการดูแลเอาใจใส่อย่างรอบด้านของครู ๑๓ มิติ ซึ่งบ่มเพาะจิตโพธิสัตว์ของนักเรียนด้วย “พรหมวิหาร ๔” อย่างมีปฏิสัมพันธ์ทั้งนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และสังคม ซึ่งสรุปได้ดังภาพ

รูปแบบกระบวนการศึกษาของฉือจี้

ข้อเสนอแนะ

ระบบการศึกษาของไทยทั้งระบบอาจเปลี่ยนแปลงได้ยาก แต่สถานศึกษาแต่ละแห่งมีความคล่องตัวที่จะปรับเปลี่ยนนโยบายการบริหารงานได้ง่ายกว่า และครูแต่ละคนสามารถปรับเปลี่ยนเทคนิคการสอนได้ทันที ประเด็นสำคัญคือ **ความตั้งใจจริง ความรัก และความอดทน** ความต่อเนื่องที่จะฝึกหัดนักเรียนให้เป็นความหวังของสังคม

สำหรับการขับเคลื่อนโดยศูนย์คุณธรรม

๑. ควรยกระดับอาชีพครู ส่งเสริม สนับสนุนครูดีให้เป็นที่รู้จัก
๒. ควรจัดระดมความคิดของครูวิถีพุทธ หรือครูที่มีประสบการณ์ สอนสอดแทรกคุณธรรม จัดทำคู่มือครู เพื่อสอนวาทธรรม และการจัดการปัญหาที่มาจากเด็กหรือผู้ปกครองในสถานการณ์ต่างๆ
๓. ควรจัดค่ายเรียนรู้การสอนวาทธรรม ๓ วัน ในทุกภาคการศึกษา ดังนี้
 - วัตถุประสงค์เพื่อทดลองนำเทคนิคการสอนวาทธรรมของฉือจี้มาประยุกต์ใช้กับวัฒนธรรมไทย และพัฒนาเทคนิคการสอน
 - กลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มครูและนักเรียนจำนวนหนึ่งไม่มากนัก โดยมาจากสถานศึกษาที่ทั้งผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียนดังกล่าว มีศักยภาพในการเรียนการสอนคุณธรรมระดับหนึ่งอยู่แล้ว
 - วิทยากร คือ อาสาสมัครจากมูลนิธิพุทธฉือจี้ทั้งจากไต้หวัน และไทยที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสอนวาทธรรม
 - สื่อการสอน ต้องมีการแปลสื่อต่างๆของมูลนิธิพุทธฉือจี้ให้เป็นภาษาไทย

สำหรับครู

งานวิจัยฉบับนี้มีตัวอย่างการสอนวาทธรรม และตัวอย่างการสอนจริยศิลป์การชงชา การจัดดอกไม้โดยละเอียด ตลอดจนกระบวนการสอนอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งครูสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทันที โดยที่

- ครูจำเป็นต้องเตรียมการสอนมากขึ้น ใฝ่รู้เทคนิควิธีจากแหล่งต่างๆ เพื่อวางแผนการสอนวาทธรรมสัปดาห์ละบทตลอดภาคการศึกษา และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวาทธรรมบทนั้นๆ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสนใจได้คิด และลงมือทำ

- ครูจำเป็นต้องใช้เวลาเอาใจใส่นักเรียนมากขึ้น และคิดค้นเทคนิควิธีการสอนหลากหลายรูปแบบ เช่น การเล่านิทาน การเล่นเกม การวาดรูป การเขียนเรียงความ และการร้องเพลง (มีตัวอย่างมากมายในคู่มือการสอนวาทธรรมของสมาคมครูฉือจี้) เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ความรัก การช่วยเหลือกัน การเอื้ออาทร การเคารพกัน การยกย่อง เป็นต้น

- เทคนิคการสอนที่สำคัญคือ ให้เด็กมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน

- สมุดสื่อใยรักเป็นอุปกรณ์สำคัญในการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างเด็ก-ครู-ผู้ปกครอง และครูจะได้เรียนรู้ความคิดความเข้าใจของเด็กแต่ละคนด้วย

- การสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้มีความอบอุ่น ความสามัคคี และความรัก

- สิ่งสำคัญที่สุดคือ **ครูจะต้องใช้ความรักความจริงใจควบคู่ไปกับการสอน** ครูต้องรักเด็กดังพ่อแม่รักลูก ความรักที่จริงใจนั้นจะสะท้อนออกมาทางแววตาและกิริยาท่าทางโดยธรรมชาติ ซึ่งเด็กจะรับรู้ได้ เมื่อนักเรียนประทับใจและศรัทธาในตัวครู คำสอนของครู จะมีอานุภาพและสามารถจารึกอยู่ในใจเด็กได้ตราบนานเท่านาน

- สิ่งที่ครูพึงระลึกคือ อย่าตั้งความคาดหวังจากนักเรียนไว้สูงเกินไป เพราะพัฒนาการด้านจิตใจนั้น เติบโตอย่างช้าๆ และเห็นผลไม่เด่นชัดนัก

- เด็กมักจะค้านแย้งในสิ่งต่างๆ โดยเฉพาะเด็กมัธยมซึ่งเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อ ดังนั้น เมื่อครูสอนวาทธรรม นักเรียนจะคอยดูพฤติกรรมของครูด้วยว่าเป็นดังที่สอนหรือไม่ สิ่งสำคัญกว่าคำสอนใดๆ ก็คือ “ตัวอย่างที่ดี” ของคุณครูนั่นเอง

แม้ว่าครูอาจพบอุปสรรคในการสอนจากระบบการศึกษาทั่วไปของไทย เช่นผู้บริหารไม่สนับสนุน ครูคนอื่นๆ ก็ไม่ช่วยเหลือ แต่ถ้าครูมีความตั้งใจจริงและวิริยะในการสอนวิชาการสอดแทรกคุณธรรม ก็จะมีผลต่อพัฒนาการด้านจิตใจของเด็กอย่างแน่นอน แม้จะค่อยเป็นค่อยไปอย่างช้า ๆ แต่ก็มีผลแน่นอนในระยะยาว ซึ่งจะปรากฏในรูปของความตั้งใจทำการบ้าน การพึ่งตนเองได้ การรู้พอ ความประพฤติ และกิริยามารยาทที่ดีของเด็ก เป็นความชื่นใจของครู รูปธรรมความสำเร็จนั้นจะประจักษ์ในเวลาต่อมา นอกจากนี้ การสอนวาทธรรมมิเพียงแต่จะพัฒนานักเรียน แต่พัฒนาจริยธรรม-คุณธรรมของครูผู้สอนด้วย การศึกษาเรื่องราวของผู้อื่นเพื่อนำเป็นตัวอย่างประกอบการสอน มีผลให้ครูเข้าใจชีวิตมากขึ้น และเป็นแรงกระตุ้นให้มิกำลังใจในการสอน

สำหรับผู้บริหาร

- จำเป็นต้องเปลี่ยนบุคลิกให้แสดงความรักความอบอุ่นทั้งต่อบุคลากรในสถานศึกษา และนักเรียนนักศึกษาตั้งเป็นคนในครอบครัวเดียวกัน เพราะผู้บริหารจะเป็น “ต้นแบบ” ที่สำคัญที่สุด

- เปลี่ยนวิธีคิดทางการศึกษาให้เป็น “คุณธรรมนำความรู้” และปรับเปลี่ยนนโยบายการบริหารให้ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอย่างสมดุล

ทั้งด้านจิตใจ-สมองร่างกาย-วัฒนธรรม-สังคม โดยเฉพาะในปัจจุบัน จำเป็นต้องส่งเสริมด้านจิตใจ-วัฒนธรรมโดยเร่งด่วน เพื่อทดแทนพัฒนาการส่วนที่ขาดหายไป เมื่อเด็กมีพัฒนาการอย่างสมดุลแล้ว จึงส่งเสริมทุกด้านอย่างเป็นองค์รวม กล่าวคือ

- สนับสนุนให้เด็กทำกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม บนฐานความประหยัดและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ได้แก่ กิจกรรมอาสาสมัครในโรงเรียน การบำเพ็ญสาธารณกิจต่อสังคม ละครส่งเสริมคุณธรรม การประกวดร้องเพลงคุณธรรม การประกวดวาดรูปและเขียนเรียงความเชิงคุณธรรม เป็นต้น

- กำหนดคุณสมบัติของครูที่ดีให้รับรู้โดยทั่วกัน ครูที่ดีที่เหมาะสมต่อการศึกษา “คุณธรรมนำความรู้” คือ ครูที่มีความรักเด็กอย่างจริงใจ และมีความตั้งใจที่จะอบรมเด็กให้เป็นความหวังของสังคม โดยพร้อมที่จะทุ่มเทอย่างเต็มที่เพื่อเด็ก

- พึงระลึกว่า การสนับสนุนของฝ่ายบริหารและความช่วยเหลือของเพื่อนร่วมงานมีผลอย่างยิ่งต่อการพัฒนาของคุณครู อีกทั้ง การสอนวาทธรรมให้ประสบผลสำเร็จต้องการคนจำนวนมากไปด้วย เพื่อเป็นเกราะคุ้มกันที่ไม่มีช่องโหว่รูรั่วสำหรับเด็ก

- จัดอบรมครูให้มีคุณธรรม และวินัย ที่เป็นมาตรฐานเดียว
- จัดอบรมเทคนิคการสอนวิชาการสอดแทรกวาทธรรมโดยผู้มีความประสพการณ์

- กำหนดให้ครูประชุมกันบ่อยครั้ง เพื่อกำหนดทิศทางการสอนให้เป็นไปในทางเดียวกัน

- ขจัดปัญหาส่วนตัวของครู และระหว่างครู
- สร้างวัฒนธรรมความสัมพันธ์ระหว่างครู-นักเรียน-ผู้ปกครอง

- จัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน เช่น ด้านกายภาพ ด้านกิจกรรมพื้นฐานของชีวิต ด้านการเรียนการสอน และด้านบรรยากาศในโรงเรียน ที่สอดคล้องกับการสอนคุณธรรม
- จัดหาสื่อที่เหมาะสมในการสอนคุณธรรมสำหรับเด็กแต่ละระดับชั้น
- ผู้บริหารทุกระดับชั้น จะต้องให้ความเป็นกันเองแก่ครูและนักเรียนทุกคน ตลอดจนเป็นผู้ร่วมทำกิจกรรมกับนักเรียนทุกครั้ง ดังคนในครอบครัวเดียวกัน

สำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

- ผู้ที่สนใจกระบวนการศึกษาของฉือจี้ สามารถศึกษาลึกลงไปในแต่ละสาขาวิชาได้อีก เช่น กระบวนการศึกษาของคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยฉือจี้ กระบวนการศึกษาของสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ สาขาวิชาการบัญชี หรือสาขาวิชาการดูแลเด็กและการศึกษาในวิทยาลัยเทคโนโลยีฉือจี้ เป็นต้น เพราะแต่ละสาขาวิชามีธรรมชาติที่แตกต่างกัน กระบวนการสอนย่อมแตกต่างกันด้วย และแต่ละสาขาวิชาเหล่านั้น ก็เป็นการผลิตบุคลากรที่สำคัญให้สังคม
- สำหรับการวิจัยในประเทศไทย สามารถนำการศึกษาสอดแทรกวาทธรรมของฉือจี้ มาทดลองสอนในสถานศึกษาของไทย โดยกำหนดข้อจำกัดแต่ละด้าน เช่น ถ้าสอนคนเดียวโดยไม่มีการสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร ถ้าสอนโดยครูประจำชั้น ถ้าสอนโดยครูวิชาการ ถ้าสอนในชมรม เป็นต้น เพื่อศึกษาว่าการสอนดังกล่าวต้องประยุกต์อย่างไรบ้างให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมของสังคมไทย และศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ครู ผู้ปกครอง โรงเรียน และสังคม ซึ่งสามารถนำผลการศึกษาที่ได้ไปปรับปรุงโครงสร้างการศึกษาไทย

תוכן

ผนวก ก

กฎระเบียบ ข้อบังคับที่เป็นรูปธรรมของวิทยาลัยสงฆ์เถรียนกวง

ข้อที่	ระเบียบการใช้ชีวิตในวิทยาลัยสงฆ์เถรียนกวง (ข้อบังคับ) ถ้าไม่ทำ จะถูกลงโทษ (ทุกข้อ)
๑	ต้องตรงต่อเวลาในการร่วมอุโบสถ ถ้าไม่มีกิจสำคัญ ห้ามสาย มิฉะนั้นถูกลงโทษ
๒	ขณะร่วมอุโบสถ เวลาสวดมนต์ ต้องเปล่งเสียงให้ดัง
๓	รูปแบบการกราบพระ ควรทำให้ถูกวิธี
๔	ขณะที่นั่งสมาธิ ห้ามออกจากโบสถ์ หากจำเป็นต้องบอกผู้คุมหรือหัวหน้าก่อน
๕	หากป่วยไม่สามารถร่วมอุโบสถได้ ต้องบอกหัวหน้าห้องนอน และเขียนใบลาภายหลัง
๖	กรณีออกข้างนอกโรงเรียน และเข้ามา (กลับ) ต้องไหว้พระก่อน และบอกผู้คุม
๗	ก่อนเข้าห้องครู ให้เคาะประตูก่อน
๘	พบครูอาจารย์ต้องยกมือไหว้
๙	ก่อนออกให้ยกมือไหว้บอกลา รวมถึงห้องทำงานต่าง ๆ
๑๐	เปิด-ปิดประตู อย่าให้มีเสียงดัง
๑๑	นักเรียนควรมีความสง่างามสุชุม และแจ่มใสร่าเริง หากทำตน เย่อหยิ่งยะโส ถูกลงโทษ
๑๒	ไม่ควรเดินใส่เสื้อผ้า เป็นกิริยาที่ไม่ดี
๑๓	ขณะเดิน ห้ามพูดคุยเสียงดัง หรือวิ่งหยาบกล้อกัน
๑๔	ห้ามนั่งไขว่ห้าง ยืนพิงกำแพง และยืนขวางทาง - ขวางประตูบันไดคุยกัน
๑๕	ห้องธุรการ และห้องบริหารนั้น นอกจากทำความสะอาด และมี กิจธุระส่วนรวมแล้ว ห้ามเข้าโดยพลการ
๑๖	การจะนำยามใช้ต้องได้รับอนุญาตจากผู้คุมห้องพยาบาลก่อน
๑๗	หากผู้คุมนั้นไม่อยู่ และเป็นกรณีเร่งด่วน ต้องลงชื่อบอกไว้
๑๘	วันหยุด หากต้องการลาไปข้างนอก ต้องขออนุญาตก่อน

๑๙	ผู้ชายห้ามข้ามไปฝั่งผู้หญิง ผู้หญิงก็ห้ามข้ามมาฝั่งผู้ชาย หากมีกิจจำเป็น ต้องบอกผู้คุมก่อน
๒๐	๑. การลากิจลาป่วย มีขั้นตอนดังนี้ ๑.๑ ลาป่วย : ถ้าป่วยหนักไม่สามารถเรียนหนังสือได้ และต้องการพักการเรียน ต้องมีใบรับรองจากแพทย์ และหนังสือแสดงความเห็นด้วยจากผู้ค้าประกัน ๑.๒ ลากิจ : ถ้ามีกิจธุระจำเป็น ต้องการขอลา ให้กรอกใบลาและบอกเหตุผลในการขอลาก่อน ถ้าผู้คุมอนุญาตจึงลาได้ ๑.๓ ลากิจ(ใหญ่) : ในกรณีญาติ หรืออาจารย์ป่วย ต้องมีใบรับรองจากทางบ้าน ทางโรงเรียนจึงจะอนุญาตให้กลับได้ภายใน ๗ วันเท่านั้น และไม่หักคะแนน ๑.๔ ลากิจช่วยงานส่วนรวม ไม่หักคะแนน ๒. การขอลาออกไปข้างนอก ต้องกลับมาตามกำหนด เมื่อกลับมาแล้วต้องไปบอกกล่าวผู้คุม - เวลาออกไปกล่าวว่า “ข้าพเจ้าขออนุญาตลาออกไปข้างนอก” คำนับ ๓ ครั้ง - เวลากลับมากล่าวว่า “ข้าพเจ้าได้กลับมาแล้ว” คำนับ ๓ ครั้ง - กรณีต้องการขอลาต่ออีก ต้องกลับมาก่อน พร้อมใบรับรองในการขอลา - หากกลับมาช้ากว่ากำหนด ๑ ชั่วโมงขึ้นไป ต้องแสดงความผิด ขอขมากรรมต่อหมู่คณะ ล้างห้องน้ำ ๑ สัปดาห์ และห้ามขอลาไปข้างนอก ๒ เดือน - หากกลับมาช้ากว่ากำหนด ๑ วัน ต้องแสดงความผิด ขอขมากรรมต่อหมู่คณะ ล้างห้องน้ำ ๒ อาทิตย์ และไม่อนุญาตให้ลาไปข้างนอกเป็นเวลา ๓ เดือน - หากกลับมาช้ากว่ากำหนด ๒ วัน ต้องแสดงความผิด ขอขมากรรมต่อหมู่คณะ ล้างห้องน้ำ ๓ สัปดาห์ ไม่อนุญาตให้ลาออกไปข้างนอกอีก เป็นเวลา ๑ เทอม

	- กรณีเลย ๓ วันขึ้นไป ไล่ออก ๓. หากขาดเรียน โดยไม่ได้ขอลา ถือเป็นการทำผิดขั้นรุนแรง ผู้คุมจะลงโทษอย่างหนัก ๔. ในกรณีมิได้ขอลา แล้วหนีไปข้างนอก ผู้คุมจะลงโทษอย่างหนัก
๒๑	๑. การหักคะแนน ๑.๑ หากลาป่วยไม่เกิน ๑๐ คาบเรียน ไม่หักคะแนน ในกรณีเลย ๑๐ คาบเรียน หักคะแนนคาบละ ๐.๑ คะแนน จากคะแนนรวม หากขาดเรียนเกิน ๑/๔ ของภาคการศึกษา ให้ดูผลการประชุมของฝ่ายการศึกษาว่า จะให้ลาออกหรือพักการเรียน ๑.๒ ลากิจ ทุกครั้ง หักคะแนน ๐.๒ จากคะแนนรวม ๑.๓ ในกรณีหนีเรียน หักคาบละ 1 คะแนน จากคะแนนรวม
๒๒	๑. การกรอกใบลา ต้องให้หัวหน้ากลุ่ม หัวหน้าใหญ่ เซ็นชื่อให้เรียบร้อยก่อน แล้วนำกลับไปให้ผู้คุมเซ็น ห้ามให้ผู้อื่นทำแทน มิฉะนั้น ถูกลงโทษ ๒. ห้ามเก็บใบลาไว้ที่ตัวเอง ๓. กรณีต้องการขอลาในช่วงทำวัตร ออกกำลังกาย จงกรม ฉันทอาหาร ต้องขออนุญาตก่อน ๔. ก่อนออกไปข้างนอก ต้องนำใบลาไปให้ผู้คุมเก็บก่อน
๒๓	กฎในห้องเรียน ๑. เรียนตอนเช้า บ่าย ถ้าครูไม่ยินยอม ไม่สามารถสายได้ ๒. ถ้าครูเรียกชื่อให้ชานตอบ “อามิถอฝอ”(อามิตาพุทธ) ๓. ในเวลาเรียน เข้าประชุมต้องตั้งใจฟังและอ่านหนังสือตาม ห้ามมองซ้ายขวา พุดกันในเวลาประชุม ๔. ในห้องเรียนมีหัวหน้า ๑ คน นักเรียนเป็นคนเลือกหรือครูเป็นคนเลือก ทำหน้าที่ ๑ เทอม รับผิดชอบช่วยครู - อาจารย์จดจำ ๕. ในห้องเรียนห้ามคุยเล่นกัน ถ้ามีธุระให้ปรึกษากันข้างนอก ๖. ในเวลาเรียนต้องใส่ชุดเครื่องแบบ(ฉางชาน) ๗. ในห้องเรียนสามารถใช้หูฟังได้ ขณะเดินห้ามฟังเพลง(ในห้องนอน ห้ามฟังซาวด์อะเบา)

	๘. ทุจริตข้อสอบครั้งแรก ถูกบันทึกชั้นรุนแรง ผิดครั้งที่๒ ไล่ออก ๙. การประชุม ต้องจดบันทึก และส่งบันทึกให้ครูผู้คุม
๒๔	การฉันทอาหาร (ร่วมกัน) ๑. ถ้าได้ยินเสียงสัญญาณฉันทอาหาร ต้องหยุดทำงานทุกอย่างรีบไปเข้าแถว ๒. ควรไปให้ตรงต่อเวลา ๓. ก่อนฉันทอาหารต้องนั่งตรง พนมมือ สำนวมกาย วาจา ใจ ๔. ฉันทอาหาร ต้องมีมารยาท สำนวม ขณะยกเก้าอี้ ควรยกเบาๆ ไม่ให้เกิดเสียงดัง ๕. ฉันทอาหารตามที่มี มีมากฉันทมาก มีน้อยฉันทน้อย อย่าเลือกฉันท ๖. ต้องฉันทให้หมด ห้ามเอาไปคืน ๗. ฉันทเข้าเพล ถ้ามีธุระอื่นใด ที่ไม่ฉันทต้องบอกล่วงหน้า ๘. ถ้าสมทานไม่ฉันท หรือฉันทมือเดียว ต้องบอกหัวหน้าก่อน
๒๕	ระเบียบในห้องนอน ๑. ต้องปฏิบัติตามกฎของห้องนอน ห้ามเข้านอนช้าหรือตื่นสาย ๒. ห้ามก่อความรำคาญให้คนอื่น ๓. เวลาเข้านอน ห้ามคุยกันในห้องนอน ๔. เติงนอน ต้องมีผู้คุมจัดให้ ห้ามเปลี่ยนตามใจชอบ เเทมหนึ่งเปลี่ยนได้หนึ่งครั้ง ๕. หลังเดินกรรมฐานตอนกลางคืนจบแล้ว รอฟังเสียงกลองระฆังครั้งที่ ๒ ให้เข้าไปนั่งสมาธิที่เตียงนอน ห้ามไปเดินเล่นที่อื่น ๖. เสื้อผ้า รองเท้า ถุงเท้า ควรรักษาความสะอาด ห้ามมีกลิ่นไปรบกวนคนอื่น ๗. รองเท้าแตะ ใช้ได้เฉพาะในห้องน้ำ และการใส่เสื้อผ้า ห้ามใส่เดินออกไปข้างนอก ๘. เสื้อผ้าของใช้ในชีวิตประจำวัน ให้วางไว้เป็นระเบียบ ห้ามมีของจุกจุก ๙. ตอนกลางคืน ถ้ามีธุระปรึกษากัน ต้องไปนอกห้องนอน ๑๐. มีหัวหน้าห้องนอนเป็นคนปิดประตู หน้าต่าง จัดห้องนอน ดูแลสภาพของห้องนอน ถ้าคนใดฝ่าฝืน ถูกลงโทษ

	๑๑. ตอนเช้า (หลังทำวัตรเช้า) ห้ามกลับไปนอน ยกเว้นผู้ป่วย ๑๒. ถ้าหัวหน้ามีธุระอื่นใดที่ไม่สามารถปิดประตูหน้าต่าง ให้คนอื่นทำแทนได้ ๑๓. ประตูห้องนอน ห้ามล็อก ๑๔. ถ้าถึงเวรของใครทำความสะอาดห้องนอน ควรที่จะทำตามกำหนด ๑๕. ถ้าถึงเวลาปิดไฟห้องนอนแล้ว ห้ามอ่านหนังสือในผ้าห่มหรือใช้ไฟฉายดูหนังสือ ๑๖. ในห้องนอน จะมีผู้คุมไปตรวจ ๑๗. ห้ามอยู่บนเตียง ดูหนังสือพิมพ์ นิตยสาร หรือฟังวิทยุ ๑๘. ในเวลาที่ปิดประตูห้องนอน ห้ามเข้าไปในห้องนอน ๑๙. ถ้าได้ยินเสียงสัญญาณจบแล้ว ห้ามนอนอยู่บนเตียงก่อนตีกองใหญ่ ต้องเข้าแถวก่อน ๒๐. บนเตียงนอนจะมีแต่ หมอน ผ้าห่ม ห้ามมีของอย่างอื่น ๒๑. ในห้องนอน ห้ามใช้ คอมพิวเตอร์ ๒๒. ทำเวรในช่วงเปิดเทอม ถ้าไม่ทำถูกลงโทษ ๒๓. ในเวลาทำเวร ถ้าจะเปลี่ยน ต้องมีผู้คุมเป็นคนเปลี่ยน ๒๔. ช่วงเปิดเทอม ต้องมามอบตัว รายงานตัวกับผู้คุม
๒๖	ช่วงเวลาศึกษาด้วยตนเอง ๑. ควรตั้งใจอ่านหนังสือ ไม่รบกวนผู้อื่น ๒. ควรดูหนังสือเกี่ยวกับการเรียนของตน ห้ามดูหนังสือพิมพ์ หรือนิตยสารอื่นๆ ๓. ช่วงเวลาการศึกษาด้วยตนเอง ถือเป็นวิชาหนึ่งๆ มิควรมาสายหรือเลิกก่อนกำหนด ๔. หากมีกิจจำเป็น ไม่อาจเข้าร่วมในช่วงนี้ ต้องขออนุญาตกับหัวหน้าใหญ่ก่อน
๒๗	ระเบียบการทำงานตอนเช้า ๑. ต้องมีความรับผิดชอบ หากเกียจคร้านทำงาน จะถูกลงโทษ ๒. แต่ละกลุ่มจะมีหัวหน้าเป็นผู้มอบหมายงาน หากลูกน้องไม่ปฏิบัติตาม จะถูกลงโทษ

	๓. ต้องทำเขตที่ตนรับผิดชอบให้สะอาด มิฉะนั้นต้องทำใหม่ ๔. การเริ่มงานและเลิกงาน ต้องตรงเวลา ถ้ามาสาย หัวหน้าเป็นผู้บันทึกและจะลงโทษภายหลัง
๒๔	ระเบียบการรับแขก ๑. วันอาทิตย์ ต้อนรับแขกได้ ตั้งแต่ ๘.๐๐- ๑๔.๐๐ น. ในที่ที่โรงเรียนจัดหาไว้ ๒. นอกวันอาทิตย์ ห้ามรับแขก เว้นแต่ธุระจำเป็น เช่น ผู้ปกครอง ครู อาจารย์มาเยี่ยม ๓. ห้ามนำแขกเข้าไปในห้องนอน
๒๕	ระเบียบการใช้โทรศัพท์ ๑. เวลาปกติ ห้ามโทรศัพท์ ๒. ห้ามใช้โทรศัพท์มือถือ และห้ามมีอุปกรณ์สื่อสาร ๓. หากมิใช่วันหยุด เกิดมีธุระจำเป็นต้องใช้โทรศัพท์ ต้องลงบันทึกกับหัวหน้ากลุ่ม ๔. วันหยุด สามารถใช้โทรศัพท์ตั้งแต่เวลา ๗.๐๐ - ๑๔.๔๕น. เท่านั้น ๕. การใช้หรือรับโทรศัพท์แต่ละครั้ง ห้ามคุยเกิน ๓ นาที
๓๐	ระเบียบการอาบน้ำ ๑. วันธรรมดา เวลาอาบน้ำ คือ ๑๗.๐๐- ๑๘.๔๕ น. วันอาทิตย์ ตั้งแต่ ๑๕.๐๐- ถึง ๑๘.๔๕ น. ๒. ไม่ควรอาบนานาน หรือชักเสื้อผ้าในห้องน้ำ อาบเสร็จควรรีบออกทันที ๓. เวลาอาบน้ำ ไม่ควรคุยกัน หยอกล้อกัน หรือส่งเสียงดังเกินไป ๔. หลังอาบน้ำเสร็จ ควรปิดก๊อกน้ำให้สนิท และใช้น้ำอย่างประหยัด ๕. หลังเข้าส้วม ไม่ควรรีบจากไป ควรตรวจดูความสะอาดให้เรียบร้อย ๖. ก่อนเข้าห้องน้ำ ควรเคาะประตูก่อน ๓ ครั้ง เพื่อตรวจดูว่ามีคนอยู่หรือไม่
๓๑	ระเบียบการออกกำลังกาย ๑. เพื่อสุขภาพที่แข็งแรง กำหนดให้มีเวลาออกกำลังกายพร้อมกัน หากไม่มีธุระจำเป็น ห้ามขาด

	๒. หากป่วย ไม่อาจมาได้ ต้องขออนุญาตก่อน ๓. ทำออกกำลังกาย ควรทำให้ถูกต้อง เป็นระเบียบ
๓๒	ระเบียบการให้รางวัล ๑. ต้องเป็นผู้ประพฤติดี ไม่เกียจคร้าน จะได้รับการชมเชย และของรางวัล ๑.๑ ตั้งใจเล่าเรียน ได้รับประกาศนียบัตร ๑.๒ ผู้ที่ขยัน ช่วยงาน ส่วนรวม มีน้ำใจ ได้รับประกาศนียบัตร ๑.๓ ผู้ประพฤติดี เรียบร้อย มีจริยธรรม ได้รับประกาศนียบัตร ๒. การกระทำผิดกฎระเบียบ จะตัดสิทธิให้นักเบา ตามระเบียบที่วางไว้ โทษที่วางไว้มีดังนี้ คือ การฆาตกรรมหมู่คณะ คุณเข้าหน้าพระพุทธรูป ถูกตีให้ยืนสวดมนต์สำนึกผิด ตักเตือน ลงบันทึกชั้นหนัก ลงบันทึกชั้นรุนแรง และการไล่ออก เป็นต้น
๓๓	หมวดอื่นๆ หากมีการกระทำผิดใด ที่ไม่ได้ระบุไว้ในระเบียบข้างต้นนี้ ให้คณะฝ่ายปกครอง และผู้คุมนักศึกษา ในขณะนั้น ร่วมพิจารณาตัดสินชี้โทษเป็นคราวๆไป ตามสมควรแก่กรณี
๓๔	บทสรุป ลัคนาและความเคยชิน มักจะขัดแย้งกับกฎระเบียบข้อบังคับ ดังคำที่ว่า ...น้ำอยู่กับไฟไม่ได้ ...แต่ถ้าหากเรายิ่งคงปล่อยตัวปล่อยใจให้ประพฤติตามนิสัยและความเคยชินของตนเอง วิชากรรมก็จะส่งผลให้เราต้องตกอยู่ในวังวนของการเวียนว่ายตายเกิด เพราะฉะนั้น หวังว่านักเรียนทุกคน จะเคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด

หมายเหตุ คัดมาเฉพาะบางส่วนเท่านั้น ซึ่งเป็นลักษณะภาพรวม ของสถานศึกษาต่างๆ ในได้หวั่น มีระเบียบ เข้มงวด และบังคับกันอย่างจริงจัง โดยผู้บริหารจะมีวิธีการจัดเก็บเป็นคะแนนจากความประพฤติ สะสมไว้ตัดเกรดร่วมกับวิชาอื่นทั้งที่สอบประจำเทอมและสอบปลายปีด้วย จึงมีผลปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนนักศึกษาได้มาก **ความจริงจังในด้านระเบียบวินัยนี้เป็นเรื่องน่าเอาอย่าง**

ผนวก ข ตัวอย่างวาทกรรม

วาทกรรมประจำสัปดาห์ของโรงเรียนประถมนิฉือเจี๋ยเซี่ยงใหม่ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๕๙

๑. ไบหนามีรอยยิ้มตลอดเวลา จะให้คนอื่นยิ้ม ตัวเราเองต้องยิ้มก่อน	๑๑. คว้ามือ คือ การช่วยเหลือผู้อื่น แะมือ คือ การขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น การช่วยเหลือผู้อื่น เป็นสุข การขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น เป็นทุกข์
๒. ไม่ทนนอนเวลาที่มียอยู่ การงานก็ยากที่จะสำเร็จ	
๓. แสดงความสามารถออกมาอย่างเต็มที่ จึงจะเป็นคนที่ใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า	๑๒. คนมาก พลังมาก บุญก็มาก
๔. ได้ยินคำพูดที่ดีต้องขอบคุณ ได้ยินคำพูดที่ไม่ดีต้องเข้าใจและให้อภัย	๑๓. ร่างกายเป็นของเรา เรามีสิทธิใช้ แต่ชีวิตไม่ใช่สิทธิเป็นของเราตลอด ต้องแสดงความสามารถออกมาอย่างเต็มที่ถึงจะมีชีวิตที่สมบูรณ์
๕. ขอบคุณพ่อแม่ ขอบคุณฟ้าดิน ทุกวันก็จะปลอดภัยและเป็นสุข	๑๔. ความโกรธ คือ การนำชื่อเสียงของผู้อื่นมาลงโทษตัวเอง
๖. คนที่กตัญญู ถึงจะมีบุญวาสนาคนที่ดีเริ่มจากกตัญญู	๑๕. รู้บุญ ถนอมบุญ และสร้างบุญ
๗. รู้จักดูแลตนเอง จึงสามารถทำให้พ่อแม่ไว้วางใจ	๑๖. มีใจเที่ยงตรง ซื่อสัตย์ เปิดกว้าง หนทางแห่งโชคก็จะราบรื่น บุญวาสนาก็จะเข้ามา
๘. ต้องการให้ผู้อื่นรัก ก็ต้องรักผู้อื่นก่อน	๑๗. เราต้องเป็นกำลังใจให้กับผู้อื่น อย่าเป็นคนที่ต้องให้กำลังใจ
๙. กิริยาต้องสำรวม มีคุณธรรม และให้อภัยผู้อื่น	๑๘. ความผิดของคนมองเห็นง่าย แต่แก้ไขยาก
๑๐. รักเพื่อนฝูงตนเอง ไม่ใช่เรื่องแปลก รักศัตรูของตนเอง คือ ผู้ที่ยิ่งใหญ่	๑๙. จริยธรรมเป็นสิ่งที่ยกระดับภาพพจน์ของตนเองให้ดีขึ้น แต่ไม่ใช่拿來จริยธรรมที่เรียนมาไปตำผู้อื่น

ผนวก ค

ตัวอย่างคู่มือการสอนวาทธรรม

หมวดการศึกษา บทที่ ๓
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

เรื่อง โพรธัสต์วิน้อยผู้มีหัวใจรักอันบริสุทธิ์

วัตถุประสงค์ในการสอน

๑. ให้นักเรียนเข้าใจถึงคำกล่าวที่ว่า “เราไม่สามารถที่จะเลือกเวลาในการทำความดี” การช่วยเหลือคน ไม่ต้องคำนึงถึงเรื่องมากน้อยของกำลัง เพียงแค่มุ่งใจที่จะช่วย ก็เพียงพอแล้ว
๒. ต้องรู้จักสำนึกบุญคุณต่อผู้ที่เคยช่วยเหลือเรา รู้จักแสดงความขอบคุณ และรู้จักยกย่องชมเชยคนที่เคยช่วยเรา
๓. ต้องรู้จักหาโอกาสที่จะทำความดีในชีวิตประจำวัน

การเตรียมตัวก่อนสอน

๑. เตรียมผ้าเช็ดหน้า ไม้หนีบ
๒. กระดาษแผ่นเล็กสำหรับให้นักเรียนเขียนความรู้สึก
๓. แผ่นวาทธรรม
๔. การ์ดขอบคุณ การ์ดชมเชย
๕. บทเพลง (โพรธัสต์วิน้อยของฉือจี้)

แบบเรียนวาทธรรม

เรื่องโพรธัสต์วิน้อยผู้มีหัวใจรักอันบริสุทธิ์

เสี่ยวเจี๋ยเป็นเด็กในชั้นเรียนวันอาทิตย์ของมูลนิธิฉือจี้ ปีนี้มีอายุ ๑๑ ปี วันหนึ่งขณะที่กำลังเรียนหนังสืออยู่เพื่อนร่วมชั้นคนหนึ่งก็ยกมือขึ้นแล้วพูดว่า “คุณครูครับ ผมรู้สึกปวดท้องมาก ขออนุญาตไปเข้าห้องน้ำนะคะครับ” ครูตอบว่า “ได้สิ รีบไป

เร็วๆ เลยนะจ๊ะ” เวลาผ่านไปนานมาก แต่เด็กนักเรียนคนนั้นก็ยังไม่กลับมาที่ชั้นเรียน คุณครูจึงให้เพื่อนนักเรียนไปดูว่าเกิดอะไรขึ้น

เพื่อนนักเรียนกลับมารายงานคุณครูว่า เด็กคนนั้นเข้าห้องน้ำไม่ทัน อูจจาระใส่กางเกง รู้สึกอายไม่กล้ากลับชั้นเรียน จึงแอบอยู่ในห้องน้ำ เมื่อคุณครูทราบเรื่องราวจึงถามเด็กๆ ในชั้นว่า “มีใครยินดีที่จะไปช่วยเพื่อนบ้างมั๊ย” เสี่ยวเฉียวรีบยกมือขึ้นทันทีแล้วพูดว่า “คุณครูครับผมจะไป”

ว่าแล้วเสี่ยวเฉียวก็ไปดูสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และกลับมาหาคุณครูอีกครั้งเพื่อขอยืมสบู่และถังน้ำ จากนั้นเขาก็ตักน้ำ ๑ ถัง นำไปให้เพื่อนคนนั้นที่ห้องส้วม พร้อมบอกเพื่อนว่า “สบู่และน้ำถังนี้เอาไว้ทำความสะอาดร่างกายนะ เธอโยนกางเกงที่สกปรกออกมาสิ ฉันจะช่วยเธอซัก”

เสี่ยวเฉียวนำกางเกงในซึ่งสกปรกเลอะเทอะไปซักที่อ่างล้างมือจนสะอาด แล้วจึงนำไปตาก รอนจนกระทั่งเพื่อนล้างตัวและแต่งตัวเสร็จ ออกมาจากห้องน้ำ เสี่ยวเฉียวจึงนำถุงพลาสติกให้ ๑ ใบ พร้อมบอกว่า “ฉันช่วยซักกางเกงในให้เธอแล้วนะ แต่อาจจะไม่สะอาดมากนัก เธอเก็บกางเกงในใส่ถุงพลาสติก กลับบ้านบอกให้คุณแม่ซักให้อีกครั้งนะ”

เมื่อคุณครูทราบเรื่องที่เกิดขึ้น ครูจึงยกย่องชมเชยเสี่ยวเฉียว แต่เสี่ยวเฉียวถ่อมตัวว่า “ในชั้นเรียน พวกเราได้เรียนวาทธรรมที่กล่าวว่า - เราไม่สามารถเลือกเวลาในการทำความดี - และนี่คือโอกาสดีที่ผมจะช่วยเหลือคนอื่น ดังนั้นผมจึงเต็มใจและพยายามจะช่วยผู้อื่นให้ดีที่สุด”

เสี่ยวเฉียวกลับมาถึงบ้าน ได้เล่าเรื่องที่เกิดขึ้นที่โรงเรียนให้แม่ฟัง เมื่อแม่ได้ฟังจบแล้ว รู้สึกโกรธเสี่ยวเฉียวมาก จึงพูดขึ้นว่า “กางเกงสกปรกขนาดนั้น ลูกซักไปได้อย่างไรกัน” เสี่ยวเฉียวเห็นสีหน้าโกรธของแม่ จึงตอบว่า “ถึงแม้ว่าอูจจาระจะเป็นสิ่งสกปรก แต่ผมล้างมือให้สะอาด ก็จะไม่ติดเชื้อโรคใดๆ นอกจากนั้น ท่านธรรมอาจารย์เคยกล่าวว่า - เราไม่สามารถเลือกเวลาในการทำความดี - เมื่อเรามีโอกาส เราก็สมควรที่จะช่วยเหลือผู้อื่น ไม่ใช่หรือครับ”

เมื่อแม่ได้ฟังเสี่ยวเฉียวอธิบาย ก็รู้สึกพอใจเป็นอย่างมาก เพราะโดยปกติ แม่เองก็ฟังวาทธรรมอยู่เสมอ แต่ไม่สามารถที่จะนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ ในจุดนี้แม่ยังสู้เสี่ยวเฉียวไม่ได้เลย แม่รู้สึกประทับใจในตัวลูก จึงพูดขึ้นว่า “ลูกทำได้ดีจริงๆ แม่ควรจะเรียนรู้จากลูก”

ต่อมาภายหลัง ท่านธรรมาจารย์ทราบถึงเรื่องนี้ ท่านได้ยกย่องชมเชย เสี่ยวเฉียวต่อหน้า และกล่าวว่า “เธอเป็นเด็กดีมาก เธอเป็นโพธิสัตว์น้อยที่แท้จริง” เสี่ยวเฉียวตอบอย่างถ่อมตัวว่า “จริงๆแล้ว มันเป็นเรื่องเล็กน้อย แม่นำเรื่องเหล่านี้ ไปเล่าให้คนอื่นฟังได้อย่างไร” แม่เล่าให้ฟังในภายหลังว่า วันนั้นหลังจากได้ฟังเรื่องของเสี่ยวเฉียว แม้รู้สึกจะอายใจมาก จึงโทรศัพท์ไปเล่าให้คุณแม่ นักเรียนคนอื่นๆ ฟัง

ถ้าทุกคนมีความกล้าหาญในการทำความดีเหมือนเสี่ยวเฉียว อีกทั้งมีนิสัยอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่โอ้อวด ทำให้ผู้ที่ได้รับความช่วยเหลือรู้สึกอบอุ่น สังคมของเราก็จะมีความอบอุ่นมากขึ้น

คำถามท้ายบท

๑. เพื่อนของเสี่ยวเฉียว มีปัญหาอะไร เสี่ยวเฉียวช่วยเพื่อนแก้ไขปัญหาอย่างไร
๒. เมื่อเสี่ยวเฉียวเล่าให้แม่ฟังถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่โรงเรียน แม่พูดว่าอย่างไร และเสี่ยวเฉียวตอบว่าอย่างไร
๓. ถ้ามีเหตุการณ์เช่นเดียวกันเกิดขึ้นที่ห้องของนักเรียน นักเรียนจะทำอย่างไร
๔. ในระหว่างที่กวาดขยะอยู่ ถ้านักเรียนกวาดไปเจอกองขี้หมา นักเรียนจะอย่างไร

วาทธรรม

๑. การที่เราจะสามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้หรือไม่ นั่น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความสามารถ แต่ทว่าขึ้นอยู่กับใจมากกว่า
๒. ความสำคัญของการทำความดีนั้น ไม่ได้อยู่ที่ทำมากหรือน้อย แต่สำคัญอยู่ที่ว่า สิ่งไหนควรทำ เราก็ต้องไปทำ

คำพูดถึงผู้ปกครอง

ท่านผู้ปกครองที่รัก ในบทเรียนเราได้ฟังประโยคที่เสี่ยวเฉียวพูดว่า “เราไม่เลือกเวลาในการทำความดี” ถึงแม้จะเป็นประโยคที่ออกจากปากของเด็กชายตัวเล็กๆ แต่มันก็กระทบไปถึงหัวใจของแม่ ท่านเคยมีประสบการณ์เช่นนี้บ้างไหม เด็กๆ มีหัวใจที่บริสุทธิ์ผุดผ่อง เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ใหญ่แล้ว พวกเขามักจะจริงจังและบริสุทธิ์กว่า การที่เสี่ยวเฉียวอาสาไปช่วยเพื่อน เขาถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่สมควรจะได้รับการยกย่องแต่อย่างใด เพราะเขาคิดว่ามันเป็นสิ่งที่เขาควรจะทำ เขาจึงทำ เขาปฏิบัติตามคำสอนของท่านธรรมอาจารย์ที่ว่า “แค่ได้ทำ ก็ถูกต้องแล้ว”

ตอนที่พวกเราอ่านเรื่องนี้พร้อมกับเด็กๆ ต้องพยายามอธิบายให้เขาเข้าใจถึงนัยยะของประโยคที่ว่า “เราไม่สามารถที่จะเลือกเวลาในการทำความดี” พร้อมทั้งบอกเขาว่า มีแรงเท่าไรก็ทำเท่านั้น ขั้นตอนต่อไปพยายามให้เด็กๆ ระลึกย้อนหลังไปว่าใครเคยช่วยเหลือพวกเขามาก่อนบ้างไหม พวกเด็กควรจะขอบคุณบุคคลเหล่านั้นอย่างไร ช่วงเวลาที่อยู่บ้านหรือโรงเรียน เด็กๆ สามารถจะช่วยงานอะไรได้บ้าง โดยธรรมดาเด็กนำวาทธรรมที่ครูสอนไปใช้ในชีวิตประจำวันบ้างหรือไม่

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า ภายใต้การแนะนำดูแลของท่าน เด็กๆ จะเป็นโพธิสัตว์น้อยที่มีหัวใจอันบริสุทธิ์

ผนวก ง
มูลนิธิพุทธฉือจี้ ในประเทศไทย

Affiliate Title	COMPASSION RELIEF TZU CHI FOUNDATION IN THAILAND
Continent:	Asia
Nation:	Thailand

Tel No:โทรศัพท์	662-6421888 ; 662-6420477/88/99
Fax No:โทรสาร	662-6421890
Contact with:	คุณเมตตา (ชีว สุ เฟิน) 081 6213266 คุณสุชน 081 4396018
E-mail:	tzuchith@hotmail.com

Office Address:	322/207 ซ.อยู่เจริญ ถ.รัชดาภิเษก แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400 (หลังสถานทูตจีนใหญ่)
สาขาย่อย อำเภอฝาง	253 ม. 6 บ้านปางผึ้ง ต.เวียง อ.ฝาง จ.เชียงใหม่ 50110 โทร .053-382-973 โทรสาร 053-383-059

บรรณานุกรม

ภาษาไทย :

“๙ อย่างตามรอยเท้าพ่อ” วิทยากรย์ วารสารของครูโดยครูเพื่อครู. ปีที่ ๑๐๖ ฉบับที่ ๓ มค. ๒๕๕๐ หน้า ๓๘-๔๑

“ระเบียบการเปิดรับสมัครนักเรียนปีการศึกษา ๒๕๕๐” เอกสารแนะนำ โรงเรียนประถมนิธิ์เชียงใหม่ แผนกประถมศึกษา

“ระเบียบการเปิดรับสมัครนักเรียนปีการศึกษา ๒๕๕๐” เอกสารแนะนำ โรงเรียนประถมนิธิ์เชียงใหม่ แผนกประถมศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ. แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ. ๒๕๔๗.

เกรียงศักดิ์ วงษ์ยิ้มโย. “แนวคิดในการปฏิรูปการศึกษาของ ศจ.นพ. ประเวศ วะสี” การค้นคว้าอิสระสาขาวิชาการบริหารศึกษา, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ๒๕๔๔.

แก้วชาย ธรรมาชัย (แปล). กำเนิดพระโพธิสัตว์กวนอิม. ธรรมชาติ: กรุงเทพฯ. ๒๕๓๑.

เดิมแท้ ชาวหินฟ้า. คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม) สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน). ๒๕๔๘.

จันทร์เพ็ญ พันธุ์โอสถ. การศึกษาออลดอร์ฟ:รากฐานพัฒนาการชีวิต. รัถยา คม: กรุงเทพฯ.

ทองใบ หงษ์เวียงจันทร์. พุทธธรรมมหายานแบบญี่ปุ่น. โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย: กรุงเทพฯ. ๒๕๓๒.

ธรรมกร ตั้งแนวสันติ (แปล). เทเรซา แม่ชีรางวัลโนเบล สาขาสันติภาพ.

สุริยบรรณ: กรุงเทพฯ. ๒๕๓๕.

ธรรมทาส พานิช. พระนางจามเทวี วัดพระบรมธาตุไชยา. พิมพ์ครั้งที่ ๒.

เอพีกราฟฟิค: กรุงเทพฯ.

ธัมมนันทา สามเณรี (แปล). พระกษิติครรภ์มหาปณิธานสูตร. ส่องศยาม:

กรุงเทพฯ. ๒๕๔๔.

ประเวศ วะสี. แนวคิดในการปฏิรูปการศึกษา. ๒๕๔๔.

พร พันธุ์โอสถ,นพ. สลัดเข็มฉีดยามาจับขอลัก : ทำไมหมออย่างผมถึง

ต้องมาเป็นครู. รัถยาคม: กรุงเทพฯ. ๒๕๔๕.

ศุภนิมิต (แปลและเรียบเรียง). คัมภีร์ทางสายกลาง (จง-อยง) ผลงาน

บันทึกของปราชญ์จื้อซือ-หลานของขงจื้อ. ส่งเสริมคุณภาพชีวิต:

กรุงเทพฯ.

ศุภนิมิต (แปลและเรียบเรียง). คัมภีร์มหาบุรุษ (เต๋าเสวียโส่วจ้ง). ส่ง

เสริมคุณภาพชีวิต: กรุงเทพฯ

สารสิน วีระพล. คัมภีร์คุณธรรมเยาวชน. วิถีเรียนรู้: กรุงเทพฯ. ๒๕๔๕.

สุวิดา แสงสีหนาท. “ภูมิปัญญาบูรณาการบนฐานคิดพุทธปรัชญา:

ยุทธศาสตร์ทางเลือกในการพัฒนาสังคมไทย” วิทยานิพนธ์

ดุขฎิบัณฑิต. วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

๒๕๔๙.

เสถียร โพธิ์นันทะ และเลียง เสถียรสุต. คุณธรรมพระโพธิสัตว์อวโลกิเต

ศวรโพธิสัตว์ กวนอิมพุทัก - กษิติครรภ์โพธิสัตว์ต้งจ้งพุทัก ฉบับ

วัดโพธิ์แมนคุณาราม. พลพันธ์การพิมพ์: กรุงเทพฯ. ๒๕๒๙.

หึงอิงหมิง. วีรลักษณ์ ธาวนพงษ์ (แปล). **คัมภีร์หัวผักกาด**. เครือคู่แข่งบุ๊คส์: กรุงเทพฯ. ๒๕๓๘.

อำพล จินดาวัฒนะ. **จิตอาสา : พลังสร้างโลก**. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม) สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน). ๒๕๕๙.

อุดมพร อมรธรรม. **ปรัชญาการศึกษาในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว**. แสงดาว: กรุงเทพฯ. ๒๕๔๙. หน้า ๕๒.

ภาษาอังกฤษ :

“Humanism: Our Passport to the Future, Tzu Chi’s Complete Educational System” Tzu Chi: Buddhism in Action. Summer. 2001.

“Tzu Chi College of Technology” Leaflet introduces the college. Taiwan: Tzu Chi College of Technology. nd.

“Tzu Chi Senior High School Affiliated with Tzu Chi University” Leaflet introduces the school. Taiwan. nd.

“Tzu Chi University” Book introduces the university. Taiwan: Tzu Chi University. nd.

“Tzu Chi University” Leaflet introduces the university. Taiwan: Tzu Chi University. 2004.

Yao, Yushuang. **“The Development and Appeal of the Tzu Chi Movement in Taiwan.”** Doctoral Dissertation, University of London, 2001.

ภาษาจีน :

洪素真(靜原), <<人文心・教育情>>, 慈濟中心, 2000 年 8 月。

慈濟大學秘書室, <<良師之道>>, 靜思文化志業有限公司, 2002 年 7 月。(ISBN 957-8444 84-8)。

李六秀, <<歡喜學茶道>>, 日月文化, 靜思文化志業有限公司, 2006 年。(ISBN 978-986 7951-46-4)。

慈濟大學師資培育中心, <<中學靜思語教學・參考教材>>, 教育部、慈濟基金會, 2002 年 7 月。

慈濟大學師資培育中心, <<中學慈濟人文課程學習單>>, 教育部、慈濟基金會, 2004 年 7 月。

สองภาษา : จีน-อังกฤษ

靜思書齋 輯錄, Life of A Volunteer ; Look at the World Mindfully Bilingual Text of Chinese and English Condensed Version , 用心看世界・<<志工人生>> 中英對照精華版 臺北市・日月文化 [民 95] 264 面

คณะกรรมการ

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

คณะที่ปรึกษาคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม

๑. นายไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม	ที่ปรึกษาอดีตคณบดี
๒. พลตรี จำลอง ศรีเมือง	ประธานที่ปรึกษา
๓. พลเอก บวร งามเกษม	ที่ปรึกษา
๔. นายลิขิต เพชรสว่าง	ที่ปรึกษา
๕. พลเอก ปรีชา เอี่ยมสุพรรณ	ที่ปรึกษา

คณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม

๑. พลตำรวจเอก เสรีพิศุทธิ์ เตมียาเวส	กรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิ รักษาการประธานกรรมการ
๒. นายนิพนธ์ สุพงษ์รักเจริญ	กรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิ
๓. นายอนุสรณ์ ธรรมใจ	กรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิ
๔. นายแพทย์ อัมพล จินดาวัฒนะ	กรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิ
๕. ผู้แทนกระทรวงวัฒนธรรม	กรรมการ
๖. ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ	กรรมการ
๗. ผู้แทนสำนักงบประมาณ	กรรมการ
๘. ผู้แทนสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ	กรรมการ
๙. ผู้แทนสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้	กรรมการ
(องค์การมหาชน)	
๑๐. ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (นางสาวนราทิพย์ พุ่มทรัพย์)	กรรมการและเลขานุการ
๑๑. นายประกอบ นวลขาว	ผู้ช่วยเลขานุการ

รายชื่อคณะดำเนินการโครงการ

ที่ปรึกษา

นางสาวนราทิพย์ พุ่มทรัพย์ ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมและ
พัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม

ผู้รับผิดชอบโครงการ

นางสาวศศิธร เล็กสุขศรี
นางสาวอมรรัตน์ อีรสรรเพชญ
นางสาวปรินธร บุญเนตร
นางสาวณัฐกฤตา หิรัญสุข

ผู้เขียนรายงานการวิจัย

พระเดิมแท้ ชาวหินฟ้า
ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัศมี กฤษณมิม
ดร. สุวิดา แสงสีหนาท

ปกและรูปเล่ม

นายแก้ว วิฑูรย์เอียร